

τῆς Πίστεως ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Κύριος ἡμῶν, ὁ θέλων πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν, εἴθε τὴν κατ' εὐχὴν καὶ πόθον διαλλαγὴν καὶ ἑνωσιν, πρὸς δόξαν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ ὀνόματος, καταρτίσει. Γένοιτο!

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΣΑΝΤΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΟΝ. (1)

1. Πέτρος ὁ Ἀπόστολος τὴν τῆς Ἀντιοχείας Ἐπισκοπὴν ἐν ἔτεσιν ὀκτὼ πρῶτος διετήρησεν. Ἐἵτα καταλειπὼν διαδόχον ταύτης τὸν Εὐόδιον, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν πρὸς τοὺς ἐν τῇ διασπορᾷ Ἰουδαίους, ἵνα διαδώσῃ αὐτοῖς τὸ κήρυγμα. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἀντιόχεια ἐδέξατο τὸν Κορυφαῖον Ἐπίσκοπον πρῶτον, ἄρα αὐτὴ μᾶλλον ἔξει τὸ Πρωτεῖον, ὡς πρὸ τῆς Ῥώμης ἐν αὐτῇ τοῦ Πέτρου ἐπισκοπήσαντος.

2. Εὐόδιος, καθ' ὃν χρόνον, (τὸ 53, τὸ Σωτήριον) τοῖς ἐξ Ἑβραίων πιστεύσασιν Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὑπὸ Πέτρου προχειρίσθη ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος, ὅτε χριστιανοὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ πρῶτον μετωνομάσθησαν οἱ πάλαι λεγόμενοι Ναζωραῖοι καὶ Γαλιλαῖοι. Οὗτος ἔφ' ὅλοις δέκα πρὸς τοῖς πέντε ἔτεσιν ἐπισκοπήσας, τέως τῷ Σωτηρίῳ 68 ἔτει μαρτυρικῶς τῷ στέφει κεκόσμηται.

3. Ἰγνατίος ὁ Θεοφόρος αὐτὸν διεδέξατο, Ἐπίσκοπος προχειρίσθεις τοῖς ἐξ Ἑθνῶν πιστεύσασιν. Ποιμάνας δὲ τὴν τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίαν ἔτη δύο πρὸς τοῖς τριάκοντα, ἐπὶ Τραϊανοῦ θηριομαχεῖναι κελευσθεὶς, εἰς Ῥώμην στέλλεται δέσμιος. Παροδικῶς δὲ διὰ τῆς Σμύρνης ἀπαγόμενος, ἔγραψε διαφόρους ἐπιστάλας (ἦν αἱ ἐπτὰ γνήσiai), στηρίζων τοὺς πιστοὺς εἰς εὐσέβειαν. Εὐρισκόμενος τοίνυν ἐν Ῥώμῃ καὶ τοῦ βρυγμοῦ τῶν λεόντων ἀκούσας, πόθῳ τοῦ παθεῖν φλεγόμενος, ἔφη, « σίτος Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰμι, καὶ εὐχομαι τοῖς ὁδοῦσι τῶν θηρίων ἀλεσθῆναι, ἵν' ἄρτος καθαρὸς εὑρεθῶ. » Καὶ οὕτω βορᾷ τῶν λεόντων γενόμενος, τὸ μακάριον τέλος ἐδέξατο. Μετὰ τινῶν μηνῶν χηρείαν, ἀνάγεται.

(1) Μέχρι Μεθοδίου Προκατόχου τοῦ ἡδὴ Πατριαρχεύοντος Κωνσταντινουπόλεως. Σημ. Ἐκδότ.

4. *Ἡρώς* εἰς τὸν Ἀποστολικὸν τοῦτον Θρόνον. Ἰθύνας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη ἕξ πρὸς τοῖς εἴκοσι μετέστη πρὸς Κύριον, καὶ διαδέχεται αὐτὸν

5. *Κορνήλιος*, τῷ 127 ἔτει. Διήρκεσε δὲ ἐπισκοπεύων ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι. Μεθ' ὃν τοὺς οἵακας δέχεται

6. *Ἡρώς ὁ Β'*, τῷ 154 ἔτει. Ἀποθανόντα δὲ μετὰ χρόνους δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ, διεδέξατο αὐτὸν

7. *Θεόφιλος*, τῷ 169 ἔτει. Οὗτος κατήγετο ἐξ Ἑβραίων· διὰ δὲ τῆς προσεχοῦς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν γνωρίσας τὴν ἀλήθειαν ἐγένετο χριστιανός. Ἦν δὲ παιδείας καὶ λόγων Ἑλληνικῶν οὐκ ἄσημος, ὥς ἐκ τῶν τριῶν αὐτοῦ Βιβλίων πρὸς Αὐτόλυκόν τινα πεπαιδευμένον καὶ ἐραστὴν τῆς ἀληθείας Ἑθνικὸν δείκνυται. Διθύνας δὲ τὴν τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίαν ἔτη εἴκοσιν ὁσίων, μεθίσταται τῶν τῇ δε, καὶ διαδέχεται αὐτὸν

8. *Μαξιμιανός ἢ Μαξιμίρος*, τῷ 188 ἔτει. Μετὰ δὲ ἔτη τέσσαρα θνήσκει, καὶ ἀνάγεται

9. *Σεραπίων*, τῷ 192 ἔτει. Καὶ τοῦτον ἐπισκοπήσαντα ἔτη εἴκοσι καὶ θανόντα, διαδέχεται

10. *Ἀσκληπιάδης*, τῷ 212 ἔτει. Μετὰ ὀκτὼ χρόνους τελευτᾷ καὶ ἀνάγεται

11. *Φιλητός*, τῷ 220 ἔτει. Ἀρχιερατεύσας χρόνους 12 θνήσκει καὶ προχειρίζεται

12. *Ζεβῆρος ἢ Ζηνόβιος*, τῷ 232 ἔτει, καὶ μετὰ ὀκτὼ ἔτη τελευτήσαντος, ἦρθη εἰς τὸν Θρόνον

13. *Βαβύλας ὁ Ἱερομάρτυς*, τῷ 240 ἔτει, ὅστις μετὰ πρὸς τοῖς τρισὶ δέκα χρόνους τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ, διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ὁμολογίαν ἐπὶ Νουμεριανοῦ Αὐτοκράτορος τῷ θείῳ τοῦ μαρτυρίου ἐστέφθη στεφάνῳ, καὶ διαδέχεται τὸν Ἀθλητὴν

14. *Φάβιος*, τῷ 253 ἔτει. Ἐπισκοπεύσας χρόνους τρεῖς, θνήσκει διὰ μαρτυρικοῦ θανάτου καὶ ἀνάγεται

15. *Δημητριάδος*, τῷ 256 ἔτει. Καὶ τούτου μετὰ ἑπτὰ χρόνους τελευτήσαντος, προεβιάζεται

16. *Ἀμφιλόχιος*, ἢ κατ' ἄλλους, *Μακάριος*, τῷ 262 ἔτει. Ἐκμετρήσαντος καὶ τούτου τὸ ζῆν μετὰ χρόνους τέσσαρας, ἐπιπηδᾷ τοῦ Θρόνου

17. *Παῦλος ὁ Σαμωσατεὺς καὶ αἵρετικὸς*, τῷ 267 ἔτει. Ὁ ἐπάρατος οὗτος μίαν ὑπόστασιν, ἥτοι πρόσωπον, ἐν τῇ Θεότητι εἶναι ἔλεγε, καὶ ἕτερον ἔφασκε πεφυκέναι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἕτερον τὸν Χριστόν. Ὅθεν καὶ δύο φύσεις ἀπ' ἀλλήλων διηρημένας καὶ ὅλως ἀκοινωνήτους ἀλλήλαις ἐν τῷ Χριστῷ ὁμολόγει. Ἰπὸ δὲ τῆς

συγκροτηθείσης ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ἐλεγχθεὶς καὶ καταγνωσθεὶς ὡς βλάσφημος, ἀποκηρύττεται καὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἀποβάλλεται, τυραννήσας ἔτη ὀκτὼ. Οἱ δὲ τὴν αἵρεσιν τοῦτου διαδεξάμενοι, Παυλιανοὶ καὶ Σαμωσαταῖοι ἐκλήθησαν. Τῆς δὲ ρηθείσης Συνόδου οἱ Πατέρες μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ Παύλου, προσχειρίσαντο

18. *Δόμνον*, τῷ 270 ἔτει, ἅπασι τοῖς πρέπουσιν Ἐπισκόπῳ καλοῖς κεκοσμημένον. Τούτου δὲ μετὰ τρεῖς χρόνους πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, τὴν λειτουργίαν τοῦ Θρόνου παραλαμβάνει

19. *Τίμαιος*, τῷ 273 ἔτει, καὶ μετὰ ἔτη τέσσαρα θανόντος, διάδοχος τούτου γίνεται

20. *Κύριλλος*, τῷ 277 ἔτει. Ἐπισκοπήσας δὲ ἔτη εἴκοσι δύο, μεταλλάττει τὸν βίον, καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς Ἐπισκοπῆς λειτουργήμα

21. *Τυρριῶν*, τῷ 299 ἔτει· ὅστις διθύνας τὴν τῶν Ἀντιοχείων Ἐκκλησίαν χρόνους ἑννέα, τὸν διὰ μαρτυρίου τέως στέφανον ἤρατο. Προῦκεχειρίστο δὲ

22. *Βιτάλιος*, τῷ 308 ἔτει· οὗ ἕξ ἔτεσι προστάντος, διάδοχος γέγονε

23. *Φιλογόριος*, τῷ 344 ἔτει. Καὶ τούτου ἑννατον διανύσαντος ἔτος, προέστη, κατὰ μὲν τὸν Εὐσέβιον

24. *Παυλίρος*, τῷ 324 ἔτει, ὁ Τύρου Ἐπίσκοπος, κατὰ δὲ τὸν Σωζόμενον, Ῥωμανός. Ἐξ ὧν, εἴτε ὁ εἷς, εἴτε ὁ ἄλλος ἐπισκοπήσας περὶ τοὺς ὀκτὼ μῆνας, καὶ θανὼν διάδοχον καταλέλοιπεν

25. *Εὐστάθιος* τὸν μέγαν, Βερρόϊας (Χαλσέπ) τῆς Συρίας ὢντα Ἐπίσκοπον, ὃν ἡ ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθεῖσα Οἰκουμένη πρώτη Σύνοδος, τῷ 325 ἔτει, ἐκύρωσε κοινῇ τῇ ψήφῳ. Ὅστις ὑπὲρ τῆς ἀληθείας πρόμαχος ὢν κατὰ Ἀρείου, καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστής, ἐν Ἀντιοχείᾳ ὑπὸ τῆς συστάσης ψευδοσυνόδου ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας καὶ τῶν συμφρονούντων αὐτῷ Ἐπισκόπων Ἀρειανῶν, ἐπὶ ψευδέσιν ἐγκλήμασι καθαιρεῖται καὶ εἰς Ἰλλυρίαν ὑπερόριος πέμπεται. Γνωσθείσης δὲ τῆς ἐπὶ τῷ ἁδίκῳ ἐγκλήματι αὐτοῦ ἀθωότητος, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἰκείον Θρόνον. Καὶ πάλιν αὐθις ὑπὸ Κωνσταντίου τὸ δεύτερον, καὶ ὑπὸ Οὐάλεντος τὸ τρίτον εἰς ἐξορίαν πέμπεται, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐσχάτῃ ὑπερορίᾳ τὸν βίον μεταλλάττει ἐν πόλει τινὶ τῆς Θράκης ὁ τρισόλβιος, ἑπτὰ μὲν χρόνους ἀξιοπρεπῶς καὶ ἐν ἡσυχίᾳ διοικήσας τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας, τοὺς δὲ λοιποὺς μέχρι τοῦ 364 ἔτους, καθ' ὃ καὶ ἀπέθανε, διήνυσεν ἐν κατὰδρομαῖς καὶ ἐξορίαις. Μετὰ δὲ τὴν ἁδικὸν καθάϊρεσιν τοῦ Εὐσταθίου, προσχειρίσθησαν οἱ ἐφεξῆς λώβην νοσοῦντες τὴν τοῦ Ἀρείου

26. *Παυλίτιος*, ἀπὸ ἔτους 332, τυραννεῖ ἑξ μῆνας καὶ θνήσκει.

27. *Εὐλάλιος*, τῷ αὐτῷ ἔτει. Τυραννεῖ πέντε μῆνας καὶ θνήσκει.

28. *Εὐφρόνιος*, τῷ 333 ἔτει. Τυραννεῖ ἐν ἔτος καὶ τινὰς μῆνας καὶ θνήσκει.

29. *Πλακέντιος*, τῷ 334 ἔτει. Τυραννεῖ ἔτη ἑπτὰ καὶ θνήσκει.

30. *Στέφανος*, τῷ 341 ἔτει. Τυραννεῖ ἔτη τέσσαρα καὶ θνήσκει.

31. *Λεόντιος*, τῷ 345 ἔτει. Τυραννεῖ ἔτη πέντε καὶ θνήσκει.

Μετὰ δὲ ταῦτον τὸν ἀρπάσαντα τὴν τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίας Προεδρίαν (1), ἐπιπηδᾷ εἰς τὸν Θρόνον ἄλλος ἄρπαξ, μετὰ τὸν θείον Εὐστάθιον.

32. *Εὐδόξιος*, τῷ 350 ἔτει. Ἀλλ' ἐξελαθέντος, ἡ Ἀντιοχέων Ἐκκλησία ποιμένος ἐστέρητο. Ὅθεν οἱ τοῖς Ἀρείου συμμορίας νομίσαντες ὁμόφρονα αὐτοῖς

33. *Μελέτιον* τὸν Θεσπέσιον, Κωνστάντιον τὸν Αὐτοκράτορα τὴν τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας Προεδρίαν τούτῳ δοῦναι ἡτήσαντο. Ὑψηλοὶ οὖν, ἀπὸ τῆς ἧς κατεῖχεν Ἐπισκοπῆς τῆς κατὰ Συρίαν Βερρόιας, εἰς τὴν Ἀντιοχέων μετεκλήθη. Ἀρθεὶς δὲ ἐπὶ τὸν Θρόνον τῷ 354 ἔτει, τὸν ἀληθῆ κανόνα τῆς περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος διδασκαλίας καὶ πράξει καὶ λόγῳ τῷ πλήθει παρέδωκε. Τοὺς τρεῖς γοῦν τῆς αὐτοῦ χειρὸς ὑποδείξας δακτύλους, εἶτα τοὺς δύο συναγαγὼν, καὶ τὸν ἕνα καταλιπὼν, τὴν ἀξίεπαινον ἐκείνην ἀφῆκε φωνήν, «Τρία τὰ νοούμενα, ὡς ἐνὶ δὲ διαλεγόμεθα.» Οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἀρείου φρονούντες δυσφορήσαντες, ὡς ἀπατηθέντες, τῷ Κωνσταντίῳ διαβήλουσι τὸν ἄνδρα ὡς Σαβελλιζόντα, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ Περτρίδα Μελιτηνὴν ἐξοστρακίζεται, καὶ παραυτίκα τὸν ὁμόφρονα αὐτῶν ἀντεισάγουσιν

34. *Εὐδόξιον* καὶ συνήγορον, τῷ 354 ἔτει. Τούτου δὲ ἐξωσθέντος, ὡς κόλακος Συδαριτικοῦ καὶ πανούργου, καὶ ὑπερορίου γενομένου, εἰσάγεται ἄλλος κάπρος πρὸς λύμην τοῦ ἀμπελῶνος Χριστοῦ παρὰ τῶν Ἀρειανῶν

35. *Ἀντίας ἢ Ἀρμιαρὸς*, τῷ 357 ἔτει. Ἐκμετρήσαντας δὲ τὸ ζῆν, ἐπιπηδᾷ τοῦ Θρόνου ἕτερος Ἀρειανὸς

36. *Εὐζώιος*, τῷ 360 ἔτει. Ἀλλὰ τῷ 362 ἔτει, Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου ἀνακλητικὴν ἄδειαν χορηγησαμένου τοῖς ὑπὸ Κωνσταντίου ὑπερορίοις Ἐπισκόποις ἐπανελθεῖν εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν παροικίας, ἐπίτηδες ἐπὶ τούτῳ, ἵνα τοὺς ὀρθοδόξους Ἐπισκόπους τοῖς Ἀρειανοῖς διὰ διαμάχης λογοτριβῶν πρὸς ἀλλήλους συγκρούσῃ,

(1) Ἐπὶ τούτῳ ἀναλαμβάνει τὸν Θρόνον αὐθις ὁ ἱερός Εὐστάθιος, ἀλλ' ἐν ὀλίγῳ, καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν ἐξορίζεται.

καὶ οὕτως ἐν τοιαύτοις διαπληκτίσμασι τὴν εἰδωλολατρείαν προάξῃ, ἐπανακάμπτει καὶ ὁ ἱερός Μελέτιος εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ εὕρισκει τοὺς πιστοὺς διχῇ διηρημένους. Οἱ γὰρ Εὐσταθιανοί, Εὐσταθίαν τοῦ πανευφήμου χάριν, ἐξ ἀρχῆς τῶν ἄλλων διαχωρισθέντες, καθ' ἑαυτοὺς συνηθοῦσαντο ὁμοίους καὶ οἱ τῷ ἱερῷ Μελετίῳ πρασείμενοι ἀπὸ τῆς Ἀρειανικῆς συμμορίας χωρίζομενοι, τὰς θείας ἀπετέλουσι λειτουργίας ἰδιαίτερος. Καὶ ἦν μὲν ἡ τῶν εὐσεβῶν μία ἡ περὶ τὴν Πίστιν ὁμολογία, μόνῃ δὲ ἡ πρὸς τοὺς Ἀρχηγούς αὐτῶν διάθεσις αὐτοὺς διεχώριζεν. Ἐν δὲ τούτῳ ἀποβιώσαντος τοῦ Εὐζωίου, ἄλλος Ἀρειανὸς ἀντικαθίσταται

37. *Δωρόθεος*, τῷ 370 ἔτει. Πρὸ δὲ τούτου, ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου (μετὰ τὴν ἐπανάκαμψιν εἰς τὸν αἵμα καίον αὐτοῦ Θρόνον ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου) συστάσα Σύνοδος, τὰς Ἐκκλησίας, ὡς οἰόντες, εἰς μίαν συναγαγεῖν συμφωνίαν ἐγνωμοδότησε. Καὶ δὴ ἔδοξε τὴν τῆς ἐν Σαρχηνῇ Μητροπόλεως πεπαιδευμένον ἄνδρα, καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Πίστειος ὑπερασπιστήν, Λουκίφερον ἐκείνῳ τὸν Καλλάριον, ἐπὶ τὴν Συρίαν Ἀντιόχειαν παραγενέσθαι. Κατάλαβόν τούτῳ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἰδὼν τὴν ῥηθεύσαν διχῇ διαίρεσιν τῶν ὀρθοδόξων, πρὸς παῦσιν τοῦ σχίσματος, τὸν τῆς Εὐσταθίου τοῦ θείου μερίδος προεξάρχοντα Προσβύτερον

38. *Παυλίτιον*, Ἐπίσκοπον τῶν ὀρθοδόξων χειροτόνηκε τῷ 371 ἔτει· ἀλλ' ἀπεπλανήθη τοῦ σκοποῦ, καὶ τὴν διάστασιν τῶν Εὐσεβῶν μακροτέρῳ ἐργάσατο. Ἐπὶ δὲ Οὐάλεντος καὶ τρίτον τοῦ Θρόνου ὁ ἱερός Μελέτιος ἀπελαμβάνεται, καὶ ὑπερορίαν εἰς Σεβάστειαν κατακρίνεται. Γρατιανοῦ δὲ ἄρξαντος, ἐπανέρχεται καὶ αὐθις ὁ Μελέτιος εἰς Ἀντιόχειαν τῷ 373 ἔτει, καὶ εὕρισκει τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίαν τὴν καὶ αὐτὰ πρὶν διηρημένην. Καὶ τῶν μὲν Ἐκκλησιῶν, μετὰ τὸν Εὐζώιον, Δωρόθεος ὁ Ἀρειανὸς ἐκράτει, τῶν δὲ ὀρθοδόξων οἱ μὲν ὑπὸ Παυλίῳ, οἱ δὲ ὑπὸ Μελετίῳ ἐτάττοντο. Κατὰ δὲ τὰ 380 ἔτος, κατὰ τὸν δὲν ἐξέθεντο νόμον, ὅτε Γρατιανὸς καὶ μέγας Θεοδόσιος κατὰ Αἰρετικῶν, ὁ πρὸς ἐκπλήρωσιν τούτου καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν σταλείη στρατηγὸς Σαπώρης, ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, τὸν μὲν μετὰ θάνατον τοῦ Ἀρειανοῦ Δωροθέου, ὑπὸ Ἀπολλινάριον τοῦ Λαοδικείας χειροτονηθέντα Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον

39. *Βιτάλιον*, τῷ 376 ἔτει, ἀπεδιώξεν ὡς κακόδοξον τοὺς δὲ δύο διηρημένους μετὰ τῶν ὀρθοδόξων Μελέτιον καὶ Παυλίον, πρὸς παῦσιν τοῦ σχίσματος, ἡγωνίσθη συνάψαι πρὸς ἑνωσιν καὶ σύμπνοιαν. Ἀλλὰ βλέπων τὸν μὲν Παυλίον ἀντιταττόμενον, τὸν δὲ ἱερὸν Μελέτιον ἀμάχως ἡσυχάζοντα, τοῦτον κυρώσας εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ἀνεχώρησε. Τῷ δὲ 384 ἔτει, ἐν τῇ δευτέρᾳ Οἰκουμενικῇ

Συνόδω παρὴν μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ ὁ Θεὸς Μελέτιος. Ἐπὶ δὲ ταύτης ἀσθενήσας ὁ Μελέτιος ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸ πνεῦμα τῷ Κυρίῳ παρέθετο τῷ 384 ἔτει, ἰθὺν ἀπὸ διαλειμμάτων (διὰ τοὺς οὖς ὑπέστη διωγμούς) τὴν τῶν Ἀντιοχείων Ἐκκλησίαν ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν εἴκοσι πρὸς τοὺς ἑπτὰ. Ἐν δὲ τῇ Συνόδῳ ταύτῃ ὑπερισχυσάσης τῆς φήφου τῶν πλειόνων, καίτοι ἀντιλέγοντος τοῦ Ἱεροῦ Γρηγορίου μετ' ἄλλων συνετωτέρων, καὶ κρινόντων τὸν Παυλῖνον Ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας μόνον γνωρίζεσθαι, Ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας ἐχειροτόνησαν

40. *Φλαβιανὸν* τὸν πρεσβύτερον τῷ αὐτῷ ἔτει. Ἐπανελθὼν δὲ ὁ Παυλῖνος ἀπὸ Ῥώμης, εἰς ἣν πρὸ δύο ἐτῶν ἀπῆλθε τῷ 384 ἔτει, θνήσκει ἐν Ἀντιοχείᾳ τῷ 389 ἔτει. Πρὸ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ μὴ θελήσας ἀναγνωρίσαι τὸν Φλαβιανὸν, χειροτονεῖ Ἀντιοχείας ἰδίᾳ μόνῃ γνώμῃ αὐτοῦ Εὐάγριον τινα, οὗ μετὰ δύο ἔτη ἀποθανόντος, Πατριαρχεῦει μόνος ὁ Φλαβιανὸς ἔτη εἴκοσι πρὸς τοὺς δυοῖς, διαπρέφας ἀξιοπρεπῶς ἐν τούτῳ, ὅτι τὸν Αὐτοκράτορα Θεοδοσίον, παραγενόμενος εἰς Βυζάντιον καὶ καθικετεύσας, ἐξιλεώσατο τὴν τούτου ὀργὴν κατὰ τῶν Ἀντιοχείων, τῶν ὑπ' ἀβουλίας κατεαζάντων τὸν Ἀνδριάντα τῆς τελευτησάσης συζύγου αὐτοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοπτύχου Πλακίλλης, ὅτε καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Πρεσβύτερος ὢν Ἀντιοχείας, τοὺς περὶ τούτου θαυμαστοὺς λόγους ἐξέθετο « Ἀνδριάντας » ἐπιγράψας. Καὶ μετὰ θάνατον τοῦ Φλαβιανοῦ ἀνάγεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον

41. *Πορφύριος*, τῷ 404 ἔτει. Ὁς, κατὰ τὸν Θεοδώρητον (Λόγ. Ε'. κεφ. ΛΕ.) πολλὰ μνημεῖα φιλανθρωπίας κατέλιπεν. Ἐπιβιώσας δὲ ἔτη τέσσαρα ἐν τῷ θρόνῳ τελευτᾷ, καὶ προχειρίζεται

42. *Ἀλέξανδρος* ὁ Θεὸς, τῷ 408 ἔτει ὅστις σύμφωνον εἶχε τῇ Ἀρχιερωσύνῃ τὴν πολιτείαν καὶ πρὸς τὴν ἀσκήσει, καὶ φιλοσοφίᾳ, καὶ τῷ ἀκτῆμονι βίῳ, καὶ τῇ εὐροίᾳ τοῦ λόγου, καὶ ἄλλοις ὢν κεκοσμημένος χαρίσμασιν, ἴσχυσε τὸ πολυτάραχον διὰ πολλῶν χρόνων σχίσμα τῶν Εὐσταθιανῶν καὶ Μελετιανῶν καταπαῦσαι, καὶ τῷ λοιπῷ συναρμόσαι διὰ συμπνοίας τῆς Ἐκκλησίας σώματι. Πρῶτος οὗτος τὴν Ἰωάννου τοῦ Χρυσορρήμονος προσηγορίαν, μετὰ τὴν μακαρίαν τελευτὴν τοῦ Θείου ἀνδρός, τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ἐνέταξε Διπτύχοις. Διαπρέφας δὲ ἐν τῷ θρόνῳ ἔτη δέκα, εἰς τὴν οὐράνιον μεταβαίνει Πατρίδα, καὶ ἀνάγεται

43. *Θεόδοτος*, τῷ 448 ἔτει, ἐπωνυμιούμενος τῆς Σωφροσύνης ὁ μαργαρίτης. Οὗτος τῷ ἐναρέτῳ αὐτοῦ πολιτεύματι καὶ ταῖς διδασκαλαῖς ἐπέστρεψεν εἰς τὸ εὐσεβὲς ὀρθὸν δόγμα τοὺς ὁπαδοὺς πάντας τοῦ Ἀπολλιναρίου. Θεοφιλῶς δὲ ποιμάνας τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη ἐννέα, μετέβη εἰς τὴν ἀγῆρω ζωὴν, καὶ προχειρίζεται

44. *Ἰωάννης*, τῷ 427 ἔτει. Ἐπὶ τούτου συνεκροτήθη ἡ ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικὴ τρίτη Σύνοδος κατὰ Νεστορίου, τῷ 431 ἔτει, τοῦ βλασφήμου, ἧς ἤρχον ὁ Θεὸς Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ὃς καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου Πάπᾳ Ῥώμης διεπέμπε, καὶ ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. Οὗτος δὲ ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας διὰ τὸ βραδύναι, παρεγένετο εἰς Ἐφεσον μετὰ τὴν Νεστορίου καθαιρέσιν, καὶ λυπηθεὶς ὅτι χωρὶς αὐτοῦ καθηρέθη, διέστη μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ Ἐπισκόπων ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Κυρίλλου καὶ τῶν ἄλλων τῆς Συνόδου. Ἀλλὰ σπουδῇ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, ἠνώθησαν ἅπαντες συμφωνήσαντες τῇ ἐκταθείσῃ Ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ τῇ κατὰ τοῦ βλασφήμου Νεστορίου καθαιρέσει. Διὸ καὶ ἐξωρίσθη ὁ Θεοστυγῆς κελεύσματι Αὐτοκρατορικῷ εἰς τὴν κατ' Αἴγυπτον Ὀασιν, ἐν ᾗ καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἡ θεία δίκη. (1) Διήρκεσεν ὁ Ἰωάννης πηδαλιουχῶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' ἔτεσι δέκα πρὸς τοὺς πέντε, τελευτᾷ καὶ διαδέχεται τὸν Θρόνον

45. *Δόμνος* ὁ Β', τῷ 443 ἔτει ἀδελφιδοῦς ὢν τοῦ Ἰωάννου. Ἦν

(1) Μετὰ δὲ τὴν τῆς ζωῆς τοῦ Νεστορίου καταστροφὴν, διεδέθη ἡ λύμη τῆς ἀσεθείας του παρὰ τῶν ὑπαδῶν αὐτοῦ εἰς Μεσοποταμίαν, Περσίαν, καὶ ἐφηπλώθη καὶ ἔως εἰς αὐτὰς τὰς ἐσχατίας τῆς Ἀσίας μέχρι Σινῶν τῷ 636 ἔτει, καθ' ὃν χρόνον ἀπὸ τῆς κατὰ Περσίαν Ἐπαρχίας Χορασάν, τῆς πάλαι Σαγδιανῆς, ἀπεστάλησαν παρὰ τοῦ τότε ἀνιέρου τῆς δυσσεβοῦς αἵρέσεως, καὶ ἠθάρχου Ἰεσουῖδᾳ κήρυκες ταύτης εἰς Σίναν (Κίναν), καὶ ὅπου ἐπομένως ἐστάλησαν αὐθις ἀπ' αὐτῆς τῆς Χορασάν, καὶ παρὰ τοῦ Ἀρχιανιέρου τῷ τότε Ἀνανζενῷ τῷ 781 ἔτει, καὶ χωρεπίσκοπός τις Ἰεζδπουζιτ, κήρυξ καὶ αὐτὸς τῆς κακοδοξίας, ὡς τοῦτο ἐγένετο δῆλον, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 1625 ἔτος εὐρεθείσης παρὰ τῶν Ἰησουϊτῶν γεγλυμένης ἐπὶ μίας πέτρας Σινιστὶ ἐπιγραφῆς, κατὰ τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Αὐτοκρατορίας ἐκείνης Χενσί, πλησίον τῆς Σι-Γάν-Φού.

Ἡ κακίότης αὕτη φυτεία δὲν ἐρρίζωθη εἰς Σίναν (ὅπου οὐδὲν κήρυμα χριστιανικὸν εἶναι ἀνεκτὸν μέχρι τῆς σήμερον [α], μήτε ἐκαρποφέρησεν, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον διὰ τῆς ἀναμύξεως μετὰ τῆς τῶν Σινῶν εἰδωλολατρείας διαφθαρεῖσα, ἐγένετο ἀφανὲς διέλω.

Ἡ κακὸν αὕτη ὑπάρχει μέχρι τοῦδε, καὶ ὁ τόπος, ὅπου ἐμφολεύουσι Νεστοριανοὶ περισσότεροι εἶναι ἢ πρὸς Μεσημβρίαν Ἀρμενίαν, κατὰ τὰς Ἐπαρχίας ἐκείνας τὰς ἐξουσιαζομένας παρὰ τῶν ἀνεξαρτήτων Ἡγεμόνων Κούρτιδων λεγομένων τὴν σήμερον, Γερδιαίων ἢ Καρδούχων καλουμένων παρὰ τῶν παλαιῶν. Οἱ Νεστοριανοὶ αὐτοὶ διοικεῖνται ἀριστοκρατικῶς δι' ἰδίων δημογερόντων, τῶν καὶ ἀστυνόμων ὁ δὲ τούτων Ἀρχιανιέρους Καθέδραν ἔχει πλησίον τῆς Ἀζουλαμέρι, κειμένης ἐν μέσῳ τῶν ὁρέων τῶν Κούρτιδων αὐτῶν εὐρίσκονται προσέτι ἐκ τούτων καὶ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν κατὰ τοὺς Κύκλους τοῦ Κουρδιστάν, τοῦ κειμένου πρὸς Νότον τῆς Ἀρμενίας, ἐκεῖθεν τοῦ Τίγρεως.

[α] Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Σίνης (Κίνης) πρὸς μόνους τοὺς Ἀνατολικούς Ὀρθοδόξους Ῥώσους ἱερεῖς, τοὺς παρὰ τῷ εἰς Πακίην Πρέσβει τῆς Ῥωσσίας, συγκατένευσε νὰ κηρύττωσι τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ νὰ διδάσκωσι τὸ Ἀνατολικὸν Δόγμα πρὸς τοὺς ἡέλους τῶν Κινέζων προαιρετικῶς νὰ δεχθῶσι τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν· οἱ δ' ἄλλοι διάφορον δογματικὴν κήρυκες, ὡς μετελθόντες πρὸς προσηλυτισμὸν τρόπους μὴ ἀρέσκοντας εἰς τοὺς Σίνας, διάφορους διωγμοὺς ὑπέστησαν. Ἰδ. Αἰγυπτιακ. σελ. 493 ἐν Ἱποσημείῳ.

δὲ ἄνθρωπος ἐνάρετος· ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ληστρικῆς ἐκείνης συστά-
σης Συνόδου τῷ 449 ἔτει, ταραχῆς γενομένης ἐκ σκευωρίας, κα-
ταρτηθείσης ὑπὸ Διοσκόρου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, καὶ βίας
ἐπενεχθείσης παρὰ τῶν Μονοφυσιτῶν αἰρετικῶν Ἐπισκόπων, τα-
ξιαρχούντος τοῦ δυσσεβοῦς Διοσκόρου, καθαιροῦνται καὶ ἀναθεμα-
τίζονται οἱ εὐσεβεῖς Ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι, σὺν οἷς δὲ ὑπὸ τῶν ἐξα-
γίστων καὶ ἐνάρετος αὐτὸς Δόμνος, ὃν τινα μετὰ ἐπταετῇ Θεοφιλῇ
ποιμαντορίᾳ τελευτήσαντα, διεδέξατο.

46. Μάξιμος, τῷ 450 ἔτει. Συγκληθὲν δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν
ἐν Χαλκηδόνι συγκροτηθεῖσαν τῷ 451 ἔτει τετάρτην Οἰκουμενικὴν
Συνόδον μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ συμπάρῃ μετὰ Ἰουβεναλίου τοῦ Ἱε-
ροσολύμων καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Λέοντος Γ' τοῦ Πάπα σταλέντων Ἀν-
τιπροσώπων, συναγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου
καὶ τοῦ Εὐτυχοῦς, οὗ καὶ ἀναθεματίσαντες ἐκάθηναν, ὡς Τῶν
δυάδᾳ εἰσάγοντας, παθητὴν δογματίζοντας τὴν Θεότητα, καὶ κρᾶ-
σιν καὶ σύγχυσιν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων φρονεῖν καὶ λέγειν τολμῶν-
τας. Προστάς δὲ αὐτὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ πάντε ἐνιαυτοῖς, ἐπαύ-
σατο τοῦ ζῆν, καὶ ἀντικαθίσταται.

47. Βασίλειος, τῷ 456 ἔτει. Καὶ τούτου μετὰ τρία ἔτη θα-
νόντος γίνεται.

48. Ἀκάκιος, τῷ 459 ἔτει. Καὶ μετὰ δύο ἔτη τελευτήσαντα
διαδέχεται.

49. Μαρτύριος, τῷ 464 ἔτει. Ἐπὶ τούτου Ζήνωνι τῷ τοῦ μεγά-
λου Λέοντος γαμβρῷ, τῆς ἑώρας ἀπάσης στρατηγῷ γενομένῳ, συνη-
κολούθησεν αὐτῷ, ὡς ὁμόφρων, ὁ τοῦ ἐν Χαλκηδόνι Ναοῦ τῆς μάρ-
τυρος Βάσσης Πρεσβύτερος Πέτρος ὁ Κναφεὺς, καὶ παραγενόμενος
εἰς Ἀντιόχειαν ῥαδιουργεῖ κατὰ τοῦ Πατριάρχου Μαρτυρίου, διεγεί-
ρων μυρίους θορύβους, δι' οὓς ἀνδιάσας ὁ Μαρτύριος καὶ παραιτη-
σάμενος, εἶπε, «Κλήρω ἀνυποτάκτῳ, λαῷ ἀπειθεὶ καὶ Ἐκκλησίᾳ
ῥευνωμένῃ ἀποτάσσομαι, φυλάττων ἑμαυτῷ τὸ τῆς Ἱερουσῆς
ἀξίωμα.» Καὶ ἐπιπηδᾷ τῷ θρόνῳ αὐτὸς.

50. Πέτρος ὁ Κναφεὺς καὶ παράνομος, τῷ 465 ἔτει. Ὅστις ἐκ
πρώτης βαλβίδος τὸ ἐν τοῖς δόγμασι διεγγραμμένον φρόνημα αὐτοῦ
ἐδείξατο ὁ κακόπιστος, σχίσας τὸν λαὸν Ἀντιοχείας καὶ προσθεὶς ἐν
τῷ Τρισαγίῳ ὕμνῳ τὸ «ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς.» Τὴν δὲ καθ' αὐτοῦ
ὑπὸ Λέοντος τοῦ Αυτοκράτορος ἐξορίαν ἀκούσας φεύγει, καὶ Ἀντιο-
χείας προχειρίζεται.

51. Τοῦ Μαρῶς, τῷ 466 ἔτει. Καὶ μετὰ ὀκτὼ χρόνους ἀναλαμ-
βάνει πάλιν τὸν θρόνον τὸ δεύτερον ὁ αὐτὸς βλάσφημος Θεοπα-
σχίτης, τῇ ἐπιταγῇ Βασιλίσκου τοῦ τὴν Βασιλείαν ἀρπάσαντος

52. Πέτρος ὁ Κναφεὺς τῷ 474 ἔτει. Ὅστις κατὰ τῆς ἀληθείας
τοῦ δόγματος ἀντιστρατεύόμενος, ταραχῶν καὶ φόβων τὴν Ἀντιό-
χειαν ἐπλήρωσε διὰ τὴν ἐν τῷ Τρισαγίῳ προσθήκην, κατὰ τῶν μὴ
δεχομένων ταύτην. Ἀλλὰ μεθ' ἑνα χρόνον ἐπαναλαβὼν τὴν Βασι-
λείαν ὁ Ζήνων, διὰ τὸ συνδραμεῖν τὸν Κναφεᾶ τῷ Βασιλίσκῳ εἰς
τὴν Βασιλείαν, ψήφῳ τῆς Ἀνατολικῆς Συνόδου καθαιρεῖ αὐτὸν ὁ
Ζήνων, καὶ εἰς Πιτυοὺς ἐξορίζει, καὶ ἐπιβαίνει τοῦ θρόνου ὁ αἰρετικὸς

53. Ἰωάννης ὁ Β', ἐπωνυμούμενος Κωδωνάτος, τῷ 475 ἔτει.
Ἀλλὰ ῥαδιουργίαις χρησάμενος ὁ ταραχίας Κναφεὺς ἐπιβαίνει ἀδεῖα
τοῦ Ζήνωνος τὸ τρίτον τοῦ θρόνου, τοῦ Ἰωάννου ἐκβληθέντος τῷ
477 ἔτει. Ὃς ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, πολλὰ κακὰ πάλιν ἐποίησεν,
ἐκβολὰς Ἐπισκόπων ἀνεπιλήπτων, ἀντισαγωγὰς καὶ χειροτονίας
ἁθέσμων, καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια ἔως, κρίσει μακροθύμῳ θεῷ, κα-
τηνέχθη εἰς τὰ ἐν Ἰδου κολαστήρια. Μετὰ τοῦτον γίνεται.

54. Στέφανος ὁ Β', ὁ εὐλαβὴς τῷ 490 ἔτει. Τελευτᾷ μετὰ χρό-
νους τρεῖς καὶ ἀνάγεται.

45. Στέφανος ὁ Γ', τῷ 493 ἔτει. Φονεῖται ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν
ὀχρυάτοις καλάρμοις ἐν τῷ Θυσιαστηρίῳ λειτουργῶν μετὰ δύο χρό-
νους τῆς Ποιμαντορίας αὐτοῦ καὶ ἐπιβαίνει.

56. Καλλινίκιος ὁ αἰρετικὸς, τῷ 495 ἔτει. Καθαιρεῖται καὶ
ἐξορίζεται, καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν θρόνον τὸ δεύτερον.

57. Ἰωάννης ὁ Κωδωνάτος, τῷ 495 ἔτει. Θνήσκει, καὶ διαδέ-
χεται αὐτὸν.

58. Παλλάδιος, ἔτει τῷ 497. Προστάς δὲ τοῦ θρόνου ἐπὶ ὀκ-
τὼ ἐνιαυτοῖς τελευτᾷ, καὶ τὴν Ποιμαντορίαν ἐγχειρίζεται.

59. Φλαβιανὸς ὁ Β', τῷ 505 ἔτει. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὀγδόου ἔτους
τῆς φρονίμου διὰ τὰς τῆς αἵρέσεως περιστάσεις, καὶ ἐπεικοῦς τού-
του πηδαλιουχίας, ὁ τὰ τοῦ Εὐτυχοῦς φρονῶν.

60. Σεβήρος ὁ δυσσεβὴς, ἀποδιωχθεὶς τοῦ μεταξὺ Γάζης καὶ
Μαΐουμα κειμένου Μοναστηρίου, ὡς αἰρετικὸς βλάσφημος, καὶ προ-
σελθὼν τῷ τὴν αὐτὴν κακοφροσύνην νοσοῦντι Βασιλεῖ Ἀναστασίῳ
τῷ Δικέρῳ, γνώριμος καθίσταται, θωπεύει τε καὶ διαβολαῖς χρη-
σάμενος ἐκβάλλει τέως, προστάγματι τοῦ τῆς θείας δόξης δορυμ-
τάτου πολέμιου Δικέρου, τοῦ θρόνου τὸν Φλαβιανόν, ὑπερόριον εἰς
Πέτραν τῆς Ἀραβίας ἀποπέμπει, καὶ ἄνεισιν αὐτὸς βιαίως ἐπ' αὐ-
τόν. Κακέντρος δὲ φύσει καὶ κακοποιὸς ὢν, ταραχὸν μέγαν ἐν
Ἀντιοχείᾳ διήγειρεν, ἀνάθεμα ἐκβοήσας ἐπ' Ἐκκλησίᾳ κατὰ τῆς
Δ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ πλήρης ἀναθέματος αὐτὸς ὢλος. Τοὺς
δὲ ὀρθοδόξους τῶν Μοναχῶν καὶ τοῦ Κλήρου, ἄλλους μὲν τούτων
σιδηροδεσμίους, ὡς καταδικoὺς καὶ κακούργους ἐξώρισεν, ἄλλους

δὲ ἀπηνῶς ἀπέκτεινε, καὶ τὰ αὐτῶν σώματα εἰς βορὰν ὀρνέων τε καὶ θηρίων ἀπέρριψε, καὶ ἄλλους εἰς τὸν παραρρέοντα τῇ Ἀντιοχείᾳ ποταμὸν Ὀρόντην κατεβύθισεν ἀποπνίξας, ὥς μὴ δεξαμένους πάντας τὴν κοινωνίαν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ ὁμότατα ἐτυράννησεν ἐφ' ὅλοις πέντε ἐνιαυτοῖς μέχρι τοῦ 518 ἔτους, ὅτε Ἰουστίνος ὁ εὐσεβὴς ἐβασίλευσε. Μαθὼν δὲ ὁ Σεβήρος τὴν καθ' αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴν ἀπόφασιν οὐ μόνον ὑπερορίας, ἀλλὰ καὶ τῆς γλώττης τομῆς, ὥς χλευαστοῦ καὶ βλασφημοῦ, ἀπέδρα εἰς Αἴγυπτον πρὸς τοὺς αὐτοῦ ὁμόφρονας. Τούτου δὲ ἐκποδῶν γεγονότος, ὁ ξενοδόχος τοῦ Εὐδούλου χειροτονεῖται.

64. *Παῦλος ὁ Β΄*, τῷ 518 ἔτει. Καὶ μετὰ τρεῖς χρόνους παραιτεῖται, καὶ ἀνάγεται.

62. *Εὐφράσιος*, τῷ 521 ἔτει, ὁ ἐξ Ἱερουσαλὴμ. Ἐκτῷ δὲ ἔτει τῆς αὐτοῦ Ἀρχιερατείας, δι' ἐμπρησμοῦ καὶ σεισμοῦ διαρκέσαντος ἐν ἡμέραις ἑξ, κατεστράφη ἡ μεγάλη καὶ περιβόητος Ἀντιόχεια, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς ἠφανίσθη, τάφος γενομένη 250,000 κατοίκων, σὺν οἷς, πεσοῦσης τῆς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθείσης Ἐκκλησίας, κατεχώσθη καὶ ὁ Ἀντιοχείας αὐτὸς Εὐφράσιος καὶ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Ἰουστίνος συναλγήςας ἐπὶ τῇ συμφορᾷ τὰ μέγιστα, καὶ φροντίσας τὴν πεσοῦσαν Ἀντιόχειαν ἀνακαινίσαι, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπέστειλεν Ἐπιστάτην, ὥς καλοκἀγαθὸν ἄνδρα, κεκοσμημένον πρὸς τῇ σπουδῇ καὶ μαθήσει, καὶ τῇ τοιαύτῃ οὐρανίῳ ἀρετῇ τῆς πρὸς πάντας τοὺς ἐνδεεῖς οἰκτίρμονος συμπαιθείας καὶ φιλανθρωπίας, τὸν τῆς Ἀνατολῆς Κόμητα, ὃν οἱ Ἀντιοχεῖς ὑπὸ εὐγνωμοσύνης ἄκρας καὶ πόθου, τῇ συναινέσει τοῦ Αὐτοκράτορος, Ποιμένα αὐτῶν χειροτονοῦσιν.

63. *Ἐφραίμ Ἀμίδαρ* ἐπωνυμούμενον, τῷ 526 ἔτει. Ἐπὶ τούτου τοῦ Πατριάρχου, τελευτήσαντος τοῦ Ἰουστίνου καὶ Αὐτοκρατορήσαντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου, μετὰ δύο ἔτη τῆς πρώτης συμφορᾶς, συνέβη ἐν Ἀντιοχείᾳ σεισμὸς αὐθις τῷ 528 ἔτει, κλονισθείσης τῆς γῆς ἐπὶ ὥραν μίαν ἀδιακόπως, ὥστε κατεδαφίσθησαν τὰ τε ἀνοικοδομηθέντα παρὰ τοῦ Ἰουστίνου, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀντιοχέων ἀνακαινισθέντα, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ τῆς Πόλεως τείχη, ἀποθανόντων ἐπὶ τῆς πτώσεως τῶν οἰκοδομῶν 4870 πολιτῶν. Πικραῖς δὲ τῆνικαῦτα ἐν Συρίᾳ ὁ θαυματουργὸς Συμεὼν ὁ Στυλῖτης, ὅστις διεμήνυσε πρὸς τοὺς διασωθέντας Ἀντιοχεῖς, ἵνα γράψωσιν ἐπὶ τὰ ὑπέρθυρα τῶν οἰκῶν ταῦτα· «Χριστὸς μεθ' ἡμῶν, Στῆτε,» καὶ ἔστω τῷ ὄντι ὁ-κλόνος. Αὐτὸς καλεῖται τοῦ Ἰουστινιανοῦ μετωνομάσθη ἡ Ἀντιόχεια *Θεούπολις*, ἐπωνυμία τῇ Πόλει ταύτῃ ἀξιοχρέως πρέπουσα, ὥς ἐν αὐτῇ πρώτῃ οἱ τοῦ Εὐαγγελίου μαθηταὶ καὶ ὁπαδοὶ

Χριστιανοὶ ἐκλήθησαν. Διαπρέψας δὲ ἐπὶ τοῦ Θρόνου ἐπ' ἔτεσιν εἰκοσι, πρὸς τὰς οὐρανίους ἀπῆρε μονὰς, καὶ προὐκχεῖριστο.

64. *Δόμνος ὁ Γ΄*, τῷ 546 ἔτει. Οὗτος παρῆν ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἰουστινιανοῦ συγκροτηθείσῃ Οἰκουμενικῇ πέμπτῃ Συνόδῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 553 ἔτει. Προστάς δὲ τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας ἔτεσι δέκα πρὸς τοῖς πέντε, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε, καὶ ἀνάγεται ἐκ τῶν Μοναχῶν τῶν ἐν τῷ Σιναίῳ Ὄρει ἀσκούντων πεπαιδευμένοις ἀνὴρ.

65. *Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης*, τῷ 561 ἔτει. Τοῦτον δὲ, ἐν τῷ ἐννάτῳ ἔτει τῆς Ποιμαντορίας αὐτοῦ, χαιρέκακοί τινες διαβάλλουσι πρὸς τὸν Αὐταρχοῦντα τῆνικαῦτα Ἰουστίνον τὸν νεώτερον, ὥς καταχρώμενον δῆθεν τῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ διανέμοντα ταῦτα ἀφειδῶς. Ὁ δ' Ἀναξ πεισθεὶς τῷ ψεύδει, ἐκβάλλει μὲν τοῦ Θρόνου τὸν σεβαζόμενον καθ' ὅλην τὴν Εἰσὼν ἐπ' ἀγιότητι καὶ σοφίᾳ θεῖον ἄνδρα, ἀλλ' ἀντικαθίστησιν οὐχ ἥττονα τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν.

66. *Γρηγόριος*, τῷ 571 ἔτει. Ὅστις ἐκ πρώτης ἡλικίας τοῖς μοναδικαῖς ἐναποδυσάμενος σκάμμασι, καὶ ὥς τάχιστα πρὸς τοὺς ἀνωτάτω βαθμοὺς ἐλάσας, κελεύσματι Ἰουστίνου τὴν τοῦ Σιναίου Ὄρους προεδρίαν ἀνελάβετο, καὶ ἐκ ταύτης ἤρθη ἐπὶ τὸν Ἱερατικὸν Θρόνον τῆς Θεουπόλεως Ἀντιοχείας. Ἦν δὲ τὴν γνώμην καὶ ἀρετὴν τῆς ψυχῆς κράτιστος, καὶ κλέος ἦρατο κατὰ τὴν Ποίησιν εὐρύ, ὥς στιχοποιὸς ἄριστος. Ποιμάνας γοῦν τὴν Ἐκκλησίαν διὰ πολλῶν ἀγώνων καὶ ἁθλῶν ἔτη εἴκοσι πρὸς τοῖς τρισὶ, μετέβη εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς ἐπὶ Μαυρικίου, καὶ ἀναλαμβάνει αὐθις τὸν Θρόνον.

67. *Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης*, τῷ 594 ἔτει. Καὶ κοσμήσας τὴν Ἐκκλησίαν πάλιν ἀρεταῖς καὶ διδάγμασιν ἄχρι τοῦ 599 ἔτους ὁ τρισόβριος Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας εἰς οὐρανὸν μετεχώρησε, καταλιπὼν Συγγράμματα παντοίας μετὰ θείας χάριτος, καὶ διαδέχεται τὸν Θρόνον.

68. *Ἀναστάσιος ἄλλος* καὶ κλήσει τῷ ἀνωτέρῳ καὶ ἀσκήσει καὶ τοῖς ὑπὲρ Πίστεως ἀθλητικοῖς ἀγωνίσμασιν ὥφθη παραπλήσιος, λαχὼν καὶ τὸν ἐκείνου Θρόνον ἐκ διαδοχῆς τῷ 599 ἔτει, ὃν ἐπ' ὅλης δεκαετίας ἰθύνας, ἐπὶ τῇ στάσει τῇ ὑπὸ Ἰουδαίων κινήθεισῃ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ, πρὸς τοῖς πολλοῖς ἄλλοις, οὓς ἀνείλον, καὶ αὐτὸν δὴ τὸν Πατριάρχην Ἀναστάσιον ἀποσφάττουσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ, πρότερον τὰ κρύφια αὐτοῦ ἀποτεμόντες καὶ τῷ στόματι αὐτοῦ ἐμβάλλοντες πρὸς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος οἱ ἐπάρατοι. Μετὰ δὲ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον τοῦ Ἱερομάρτυρος, διαδέχεται τὸν Θρόνον.

69. *Γρηγόριος ὁ Β΄*, τῷ 610 ἔτει. Καὶ ἀποθανόντα διαδέχεται.

70. *Ἀναστάσιος ὁ Γ΄*, τῷ 620 ἔτει. Καὶ μετὰ ὀκτὼ χρόνους τελευτᾷ, καὶ γίνεται.

71. Μακεδόνας, τῷ 628 ἔτει. Ἐκδημήσαντα δὲ μετὰ δώδεκα χρόνους τῆς αὐτοῦ Ἀρχιερατείας πρὸς Κύριον, διαδέχεται αὐτὸν

72. Γεώργιος, τῷ 640 ἔτει. Καὶ τούτου μετὰ δέκα καὶ πέντε χρόνους τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος, ἐπιπληθῆ τοῦ Θρόνου

73. Μακάριος ὁ Μοινοθελήτης, τῷ 656 ἔτει. Ὅστις, συγκροτηθείσης ἐπὶ Κωνσταντίνου Αυτοκράτορος τοῦ Πωγωνάτου τῷ 680 ἔτει, τῆς ἑκτῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μετὰπεμπτos γενόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσετάχθη παρὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Συνόδου τὴν ὁμολογίαν τῆς Πίστεως αὐτοῦ ἐκδοῦναι. Ἐξέδωκε μὲν ταύτην, τὰς δὲ δύο ἐν Χριστῷ θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείας μηδαμῶς ὁμολογήσαι ἐθέλων, εἶρηκεν, «οὐδὲ ἐὰν μέλλῃ κατακοπῆναι καὶ βληθῆναι εἰς τὴν θάλασσαν.» Τοιούτῳ τῷ τρόπῳ ἐμμένοντος αὐτοῦ ἀδικαίεστου καὶ ἀμεταβλήτου ἐν τῷ κακῷ φρονήματι, μίαν θέλῃσιν καὶ ἐνεργείαν ἐν Χριστῷ δοξάζοντος, οἱ θεῖοι Πατέρες τῆς Συνόδου τὴν τῆς καθαιρέσεως ἀπόφασιν καὶ τοῦ ἀναθέματος κατ' αὐτοῦ ἐξεφώνησαν. Μετὰ δὲ τὴν καταδίκην τούτου καὶ ὑπερρίαν προχειρίζεται

74. Θεοφάνης, τῷ 681 ἔτει. Διοικήσαντος δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπ' ἔτεσιν ἑξ καὶ θανόντος, τὴν τῆς Ἀντιοχείας Προεδρίαν εἴληφε

75. Σεβαστιανὸς ἢ Στέφανος, τῷ 687 ἔτει. Ἐν δὲ τῷ Θρόνῳ διανύσας ἔτη τρία, τῶν ἐντεῦθεν ἐξεδήμησε, διάδοχον καταλιπὼν

76. Γεώργιος Β', τὸν ἐκ Σεβαστείας, τῷ 690 ἔτει. Οὗτος ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ συγκροτηθείσῃ ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Πρινοτμήτου ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 692 ἔτει, καὶ ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου κατονομασθείσῃ Πενθέκτῃ Συνόδῳ, τῇ ἀναπληρώσασθαι τὸ τῶν Κανόνων ὑστέρημα τῆς τε Πέμπτης καὶ τῆς ἑκτῆς Συνόδου, παρῆν μετὰ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν, συνεργάτης γενόμενος τῶν ὁρισθέντων Κανόνων ὑπ' αὐτῆς. Ποιμάναντος δὲ τὸν τῆς Ἀντιοχείας λαὸν ἐπ' ἐνιαυτοὺς πέντε καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, διαδέχεται τὸν Θρόνον

77. Ἀλέξανδρος ὁ Β', τῷ 695 ἔτει. Κατὰ τὸν κινήντα διωγμὸν ὑπὸ τῶν Καλίφιδων Ἀράβων Πενὶ Οὐμιγιέδων, σὺν πολλοῖς ἄλλοις χριστιανοῖς φονευθεῖσιν ὑπὲρ Χριστοῦ, μαρτυρικῶς στεφάνῳ ἄνεισι καὶ αὐτὸς εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν κεκοσμημένος, ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ. Οὗ μαρτυρήσαντος, κωλύόντων τῶν Μουσουλμάνων ἀρχηγῶν τῆς Ἀρχαιερείας, διετέλεσεν δὲ τῆς Ἀντιοχείας θρόνος χρεῦων ἔτεσι τεσσαράκοντα, ἄχρι τοῦ 742 ἔτους, καθ' ὃ δὲ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Χαλίφου Μοαβιέ ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιοχείας, ἔχων τινὰ προσφιλῆ Μοναχὸν, εἶπε τοῖς Ἀντιοχεῦσιν, εἴπερ ἐθέλοιεν αὐτὸν, συγχωρηθήσεται αὐτοῖς Πατριάρχην τοῦτον

ἔχειν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν, ἤδη διὰ τοσούτων ἐτῶν χρευούσης. Οἱ οὖν Ἀντιοχεῖς θεῶθεν νομίσαντες τοῦτο, χειροτονοῦσιν αὐτὸν τὸν καλούμενον

78. Στέφανον, τῷ 742 ἔτει, μετρούμενον ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ Πατριαρχευσάντων, τέταρτον. Μετὰ δὲ ἑξ χρόνους θανόντα διαδέχεται ὁ ἑδουσηνὸς Προσβύτερος

79. Θεοφύλακτος, τῷ 748 ἔτει. Ὃς ἐν ἀγιότητι διαπρέφας, ἀνεπαύσατο μετὰ δεκαοκτὼ χρόνους ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ Κοπρωνύμου καὶ τῶν Χαλίφιδων Ἡγεμόνων τῆς Συρίας Ἀββασιδῶν, καὶ διαδέχεται αὐτὸν

80. Θεόδωρος, τῷ 767 ἔτει. Ἐπὶ τούτου συνεκροτήθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας τῷ 783 ἔτει ἡ ἑβδόμη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Αὐτὸς γάρ μετὰ τε τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων διὰ τὸν φόβον τῶν ἐπικρατούντων τῆς χώρας ἐκείνης Δυναστῶν Χαλίφιδων μὴ δυνηθέντες ἐλθεῖν, διὰ τῶν σταλέντων παρ' αὐτῶν δύο Μοναχῶν Προσβυτέρων Ἰωάννου καὶ Θωμᾶ Τοποτηρητῶν, ἐν τῇ Συνόδῳ ἐνήργουν. Τούτου ἐν ἔτεσιν εἰκοσι τὸ Ἀρχιερατικὸν λειτουργήμα τετελεστός, προέστη τῷ 797 ἔτει

81. Ἰωάννης ὁ Δ', ὁ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῇ ἑβδόμῃ Τοποτηρητῆς μετὰ Θωμᾶ, ὡς εἴρηται, τῆς Ανατολικῆς ἀπάσης Ἐκκλησιαστικῆς Διοικήσεως ἀποσταλείς. Ὁν μετ' ἐνιαυτοὺς δέκα πρὸς τοῖς τρισὶ γηραιὸν θανόντα διεδέξατο

82. Ἰωβ, τῷ 810 ἔτει. Τούτου δὲ ἐπὶ δέκα πρὸς τοῖς ἐξ ἐνιαυτοῖς προστάντος διάδοχος γέγονε

83. Νικόλαος, τῷ 826 ἔτει. Ἐνιαυτοὺς δὲ ὀκτὼ Πατριαρχεύσαντος, προεχειρίσθη

84. Συμεὼν, τῷ 834 ἔτει. Καὶ τοῦτον ἕκτον ἀνύσαντα ἔτος διεδέξατο

85. Ἥλλας, τῷ 840 ἔτει. Οὗ ἐνιαυτοὺς δώδεκα προστάντος, διάδοχος κατέστη

86. Θεοδόσιος, τῷ 852 ἔτει. Ὃς πρὸς τὸν τοῦ Θρόνου ἔτη ὀκτὼ, διάδοχον καταλέλοιπε

87. Νικόλαος Β', τῷ 860 ἔτει. Πατριαρχεύσαντος ἔτη δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ καὶ θανόντος, γέγονε

88. Μιχαὴλ, τῷ 879 ἔτει. Ποιμάναντος ἔτη ἑνδεκα καὶ θανόντος, προεχειρίσθη

89. Ζαχαρίας, τῷ 890 ἔτει. Καὶ τούτου μετὰ δώδεκα ἔτη τῶν τῆδε μεταστάντος, προβιβάζεται

90. Γεώργιος ὁ Γ', τῷ 902 ἔτει. Προέστη χρόνους δέκα πρὸς τοῖς πέντε, τελευτᾷ, καὶ ἀνάγεται

91. *Ἰωὺ δ' Β'*, τῷ 917 ἔτει. Διαρκέσαντος δὲ ἐπὶ τοῦ Θρόνου ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν εἴκοσι πρὸς τοῖς δυσι, καὶ ἀναπαυθέντος ἐν Κυρίῳ, τὸν Θρόνον εἴληφεν

92. *Εὐστράτιος*, τῷ 939 ἔτει. Ἀρχιερατεύσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐνιαυτοῖς εἴκοσι, καὶ μεταβάντος ἐπὶ τὴν ἀγήρῳ ζωὴν, ἐγένετο

93. *Χριστοφόρος*, τῷ 960 ἔτει. Τοῦτον, τῷ 966 ἔτει, οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀράβων, μαθόντες πλησιάζοντα τὸν γενναϊότατον Αὐτοκράτορα Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν μετὰ πολλῆς δυνάμεως, πρὸς ἀπολύτρωσιν τῆς λαμπρᾶς καθ' ἑφάν ταύτης Πόλεως, καὶ ὑποπτευθέντες ὡς γράψαντα αὐτὸν καὶ προσκαλέσαντα τὸν Νικηφόρον, ἐθανάτωσαν ὠμότατα ὡς δῆθεν ἐπίβουλον, ρίψαντες τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν παραρρέοντα ποταμὸν Ὀρόντην, ὃ οἱ πιστοὶ εὐρόντες εὐλαβῶς ἐνεταφίασαν. Μετὰ θάνατον τοῦ Ἱερομάρτυρος τούτου, κυριευθείσης τῆς Ἀντιοχείας ὑπὸ τῶν Βασιλικῶν στρατευμάτων, κοινῇ τῇ ψήφῳ κεχειροτόνηται

94. *Θεόδωρος δ' Β'*, ὃς διοικήσας θεαρέστως τὸν Θρόνον, ἐπὶ Νικηφόρου καὶ Ἰωάννου τοῦ Τσιμισκῆ τῶν Αὐτοκρατόρων, ἐπ' ἐνιαυτοῖς δέκα, τελευτᾷ, καὶ καθ' ἱκεσίαν τῶν Ἀντιοχέων πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Βασίλειον Β' τὸν Πορφυρογέννητον, τὸν καὶ Βουλγαροκτόνον ἐπωνυμούμενον, ἀνάγεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ὁ κατὰ Συρίαν Βεῤῥοῖας (Χαλεπίου) Ἐπίσκοπος

95. *Αἰγάπιος*, τῷ 977 ἔτει. Τούτου δὲ, ὁ Αὐταρχὼν Βασίλειος, ὑποσχεθέντος τὴν τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν Ἀντιοχέων ἀκλινῇ πίστιν διαφυλάττειν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, πεισθεὶς τοῖς λόγοις, ἀνήγαγεν εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἀντιοχείας. Μετὰ δὲ δέκα χρόνους τῆς τοῦ Αἰγαπίου Ποιμαντορίας, κατανικήσας ὁ Ἀναξ αὐτοῦ, καὶ καταστρέψας καὶ θανατώσας τὸν ἀποστάτην στρατηγὸν καὶ βασιλειῶντα Πέτρον τὸν Φωκᾶν, εὗρεν ἀδοκῆτως ἐν τῇ τοῦ Φωκᾶ ἀποσκευῇ μίαν Ἐπιστολὴν τοῦ Ἀντιοχείας, ὅστις ἐπεδοκίμαζε τὴν τούτου ἀνταρσίαν, προτρέπων αὐτὸν ἐπὶ ταύτην. Πρὸς δὲ πρόστιμον τῆς τοσαύτης ἀχαριστίας, οὐδὲν ἕτερον ἐπραξεν ὁ Βασίλειος, εἰμὴ φέρων αὐτὸν περιέσωσεν ἐν τινι Μοναστηρίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχοντα παρὰ τοῦ Βασιλέως τὰ πρὸς τροφήν, καὶ ἐν ὅλοις ἐπτὰ ἔτεσι διακοῦντα καὶ πόρρωθεν τὸν Θρόνον αὐτοῦ, ἕως οὗ δέδωκεν ἐκουσίως τὴν αὐτοῦ παραίτησιν. Μετὰ δὲ ταύτην ἀνάγεται εἰς τὸν Θρόνον ψήφῳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπικυρώσει τοῦ Αὐτοκράτορος αὐτοῦ Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου,

96. *Ἰωάννης Ε'*, ὁ Χαρτοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῷ 995 ἔτει. Ἰόντας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη πέντε, τελευτᾷ, καὶ προεβιάζεται

97. *Νικόλαος δ' Γ'*, τῷ 1000 ἔτει. Καὶ τούτου μετὰ δύο ἔτη μεταλλάξαντος τὸν βίον, προέστη

98. *Ἠλίας δ' Β'*, τῷ 1003 ἔτει. Τελευτήσαντα δὲ καὶ αὐτὸν μετὰ ἐπτὰ ἔτη διαδέχεται

99. *Γεώργιος ὁ Λάσκαρις*, ὁ μετονομασθεὶς Θεόδωρος Β', τῷ 1010 ἔτει, κατὰ τὸ ἕκτον ἔτος τῆς Βασιλείας Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ. Βιώσαντος δὲ ἔτη πέντε καὶ ἀπάραντος τῶν τῆδε, προχειρίζεται

100. *Μακάριος ὁ ἐνάρετος*, τῷ 1015 ἔτει. Τούτου δὲ Πατριαρχεύσαντος ἔτη ὀκτὼ, καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος, προχειρίζεται

101. *Ἐλευθέριος ὁ ἀγαθός*, τῷ 1023 ἔτει. Ποιμαντορήσας δὲ ἐπ' ἔτεσι πέντε, θνήσκει, καὶ ἀναβιβάζεται

102. *Πέτρος ὁ ἀγιώτατος καὶ πεπαιδευμένος*, τῷ 1028 ἔτει. ὅς ἦν τῆς Πίστεως θερμὸς ζηλωτὴς, καὶ ἐπιστολὰς ὑπὲρ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐπεμψε πρὸς τε τὸν Ῥώμης καὶ τὸν Ἀκυλίας καὶ πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Μηχαὴλ τὸν Κηρουλάριον· καὶ ἐν τῇ συστάσει Συνόδῳ ἐπὶ Κωνσταντίνου Αὐτοκράτορος τοῦ Μονομάχου καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου, παρῆν γενναίως ἀγωνιζόμενος μετὰ τῶν λοιπῶν περὶ στάσεως ὑπὲρ τῆς τῶν ἱερῶν δογμάτων καὶ Κανόνων διαφθοράς, τῆς ὁσημέραι αὔξησιν λαμβανούσης παρὰ τοῖς Ῥώμης Προέδροις. Τούτου δὲ ἔτεσι τρισὶ πρὸς τοῖς εἴκοσι τὴν λειτουργίαν διελθόντος, καὶ πρὸς Θεὸν ἐκδημήσαντος, παραλαμβάνει ταύτην τῷ 1051 ἔτει,

103. *Ἰωάννης δ' ΣΤ'*. Διανύσας δ' ἔτη ἑνδεκα ἐν τῇ τοῦ Θρόνου διοικήσει, τελευτᾷ, καὶ προχειρίζεται

104. *Αἰμυλιανός*, τῷ 1062 ἔτει. Καὶ τούτου μετὰ ἔτη πρὸς τοῖς δέκα τρία θανόντος, ἀνάγεται

105. *Θεοδόσιος Β'*, τῷ 1075 ἔτει. Πατριαρχεύσας δὲ ἔτη ἑννέα, μεθίσταται τῶν τῆδε, καὶ προβιβάζεται

106. *Νικηφόρος*, τῷ 1084 ἔτη, ὁ μαῦρος ἐπωνυμούμενος. ὅς οὐπω ἐξ ἔτη Πατριαρχεύσας, τὸν βίον μετήλλαξε, καὶ ἀνάγεται

107. *Ἰωάννης δ' Ζ'*, τῷ 1090 ἔτει. Ἐπὶ τούτου ἑάλω, μετὰ ἐπτάμηνον πολιορκίαν ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἡ Ἀντιόχεια τῷ 1099 ἔτει· ἥτις πρὸ τούτου, κατὰ τὸ 1086 ἔτος, ὑπεδουλώθη ὑποπεσοῦσα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, ὧν ἀρχηγὸς ἦν ὁ ἐν Περσίᾳ δυναστεύων Μάλεκ Σσχάχ. Ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν νικητοῦ καὶ κατακτητοῦ γενομένου, ἀδεία τοῦ ρηθέντος Περσίας Δυνάστου, ἀπ' Ἀντιοχείας μέχρι σχεδὸν Ἑλλησπόντου· ὑπέπεσε δὲ τῇ τούτου ἐξουσίᾳ ἕνεκα τῆς μελετωμένης ἀνταρσίας κατὰ τοῦ Αὐτο-

κράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, δι' ἐξωμοσίας, (ὡς οὕτως ἔχη τὴν φιλίαν καὶ ὑπεράσπισιν, ὡς ὁμόθησκος, τῶν Τούρκων) παρὰ τοῦ κατὰ δυστυχίαν τότε Δουκὸς ὄντος τῆς Ἀντιοχείας ἐξ Ἀρμενίων καταγομένου Φιλαρέτου, οὗ ὁ υἱὸς μὴ φέρων τὸ αἷσχος τῆς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μελετωμένης ἐξωμοσίας, καὶ συνεννοηθεὶς μᾶλλον μετὰ τοῦ κυριεύοντος τότε τὴν Νίκαιαν Σουλεϊμάν, ἢ μετὰ τοῦ Ἀλεξίου, φέρων ὠδήγησεν αὐτὸν πρὸς κατὰκτησιν τῆς Ἀντιοχείας. Κυριευσάντων οὖν τῶν Λατίνων Σταυροφόρων τῆς Ἀντιοχείας, συνέβη δευτέρα χρεία τῷ Θρόνῳ τούτῳ, χειροτονοῦντος τοῦ Πάπα καὶ ἀποστέλλοντος ψευδοπατριάρχας Ἀντιοχείας ἐπ' ἔτεσι πεντήκοντα πρὸς τοὺς πέντε. Ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς παρενέβαλεν εἰς Κιλικίαν μετὰ πολλῶν δυνάμεων τῷ 1154 ἔτει, καὶ ἐκεῖθεν ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν. Ὁ δὲ διοικῶν τότε ἐκ τῶν Σταυροφόρων τὴν Ἀντιόχειαν Πρίγκιψ Ρενώδ δὲ Σατιλλιὸν φόβῳ συσχεθεὶς, ἐλθὼν προϋπήνησε τὸν Αὐτοκράτορα ἐν Κιλικίᾳ μετὰ πολλῆς δουλοπρεποῦς ταπεινότητος, καὶ συνώδευσεν εἰς Ἀντιόχειαν· εἰσελθὼν δὲ ὁ Ἄναξ μετὰ κρότου καὶ προπομπῆς εἰς ταύτην τὴν Πόλιν, τοῦ ρηθέντος Πρίγκιπος Ρενώδ κρατοῦντος τὸν περὶ τὰ φάλαρα ἀναβολέα (ζεγκι, Τουρκ.) τοῦ βασιλικοῦ ἵππου, ἀνενέωσεν ὁ Μανουὴλ πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὴν ἀθετηθεῖσαν ὑπόσχασιν τὴν δοθεῖσαν πρὸς τὸν Πάππον αὐτοῦ Ἀλέξιον τὸν Αὐτοκράτορα, περὶ τοῦ εἶναι Πατριάρχην Ὁρθόδοξον Ἀντιοχείας, ἔχοντα τὰς αὐτὰς καὶ ἴσας τιμὰς τῷ τῶν Λατίνων. Διὸ προτροπῇ τοῦ Βασιλέως, ἀνάγεται εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἀντιοχείας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

108. Ἰωάννης ὁ Θ', τῷ 1155 ἔτει, ὁ ποτὲ Μοναχὸς καὶ ἀρετῇ διαπρέπων τοῦ ἐν τῷ κατὰ τὴν Προποντίδα Νησιδρίῳ Ὄξεια κειμένου Μοναστηρίου τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ (1). Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰωάννης εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ ἰθὺναι τὴν Ἐκκλησίαν ἔτη τέσσαρα, μετέστη πρὸς Κύριον, καὶ προβιάζεται.

109. Εὐθύμιος, τῷ 1159 ἔτει. Μετὰ δὲ ἔτη πέντε θανόντα διαδέχεται.

110. Μακάριος ὁ Β', τῷ 1164 ἔτει. Τοῦτον δὲ βραχὺ βιώσαντα, διεδέχθη.

111. Ἀθανάσιος, τῷ 1166 ἔτει. Πρὸ τοῦ χειροτονηθῆναι τοῦτον καὶ προβιασθῆναι, ἕτερος ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ ὑποψή-

(1) Ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης, κατ' ἀρχὰς τῆς Βασιλείας τοῦ Κομνηνοῦ Μανουὴλ, πρὸ δώδεκα χρόνων, καὶ ἄλλος ἐξελέγη Πατριάρχης ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μιχαήλ, ὁ ἀπὸ τοῦ Νησιδρίου τούτου ἐπικληθεὶς Ὄξειτης.

φιος τοῦ Θρόνου τούτου, Σωτήριχος ὁ ἐπωνυμούμενος Παντεύγενος, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον σοφία καὶ λόγων δεινότητι τοὺς ἄλλους ὑπερβάλλων. Οὕτω οὖν τούτου ἔτι καχειροτονημένου, κινήσεως δογματικῆς ἀμφισβητήσεως ἐν Βυζαντίῳ, ἧς ἀρχηγὸς ἦν Βασίλειος τις Ἱεροδιάκονος, πεπιστευμένος ἐπ' Ἐκκλησίας ἀναπτύσσειν τὰ θεῖα λόγια, τῇ τούτου δοξασίᾳ προσετέθη καὶ ὁ Σωτήριχος, φρονήσας « τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα τοῦ Θεοῦ Υἱὸν καὶ θῆμα γενέσθαι, καὶ σὺν τῷ Πατρὶ τὴν θυσίαν προσδέχεσθαι. » Ἐφ' ᾧ, Συνόδου κροτηθείσης, ἐν ἣ προεξῆρχεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, κατεδικάσθησαν ὅτε Βασίλειος καὶ ἄλλοι ἐπὶ λόγοις δόκιμοι, οἱ ταύτῃ τῇ δόξῃ συνθέμενοι, οἱ λέγοντες διττὰς εἰσάγειν ὑποστάσεις, εἰ τὸ μὲν ἐτύθη, τὸ δὲ τὴν θυσίαν ἐδέξατο, σὺν οἷς δὲ καὶ ὁ Παντεύγενος, καθαιρεθεὶς καὶ τοῦ ὑποψήφιος εἶναι τοῦ Θρόνου τῆς Θεουπόλεως. Τὸν δ' Ἀθανάσιον Πατριαρχεύσαντα ἐπ' ἔτεσι δέκα πρὸς τοὺς τέσσαρσι καὶ θανόντα, διαδέχεται.

112. Θεοδόσιος ὁ Γ', τῷ 1180 ἔτει. Μετὰ δὲ τὴν διετὴ τελευτὴν τούτου, ἀνάγεται.

113. Ἡλίας ὁ Γ', τῷ 1182 ἔτει. Καὶ τούτου λειτουργηκὸς ἐπίσης δύο ἔτη, προσεχειρίστο.

114. Χριστοφόρος ὁ Β', τῷ 1184 ἔτει. Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σταυροφόροι, μετὰ θάνατον τοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ καὶ τοῦ ἐν βραχεὶ Βασιλεύσαντος υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου, ὃν ὁ ἄρπαξ τῆς Βασιλείας Ἀνδρόνικος Κομνηνὸς ὁ τύραννος δι' ἀγχνότης κατέστρεψε, μεστῶν ὄντων τῶν κοινῶν πάσης ταραχῆς καὶ συγχύσεως καὶ παντοίου χειμῶνος πολιτικοῦ ἔμπλεων, καιρὸν τοῦτον ἡγησάμενοι τῷ σκοπῷ αὐτῶν πρόσφορον, πρὸς ἀπαλλαγὴν πάσης δοθείσης τῷ Μανουὴλ παρ' αὐτῶν καὶ περὶ Πατριάρχου ὑποσχετικῆς ὑποχρέωσεως, τὸν Πατριάρχην αὐτὸν Χριστοφόρον, μετὰ τινὰς μῆνας τῆς εἰς Ἀντιόχειαν αὐτοῦ ἀφίξεως, διὰ δολοφονίας ἐκ μέσου ἐποίησαντο. Μετὰ δὲ τὸν οἰκτρὸν τούτου θάνατον, ὁ τότε Βασιλεύων Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἀντικατέστησεν Ἀντιοχείας.

115. Θεόδωρος Δ', τὸν Βαλσαμῶνα, τῷ 1185 ἔτει. Ὅστις φόβῳ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ Λατίνων, τὸν λαχόντα αὐτῷ Θρόνον ἰδεῖν οὐκ ἠξιώται. Ἦν δὲ ἀνὴρ πεπαιδευμένος, καὶ τοῖς νόμοις καὶ Κανόσιν ἐντριβέστατος, ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν τότε, καθὰ ἐκ τῶν ὧν συνέγραψε δῆλον. Ὁ Βασιλεὺς Ἰσαάκιος θέλων τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον, ὡς αὐτῷ συνήθη καὶ οἰκεῖον, εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν μὲν ἐπαραι Προέδρουσιν, ἀλλὰ τὴν μετάθεσιν, ὡς μὴ συγχωρούντων ταύτην βλέπων τῶν Κανόνων, μέτεισιν ὑπούλως τὸν Βαλσαμῶνα, καὶ ὑποδείκνυσιν, ὅτι αὐτὸν μὲν βούλεται, ὡς φιλόθεον, λόγιον καὶ νο-

μοτριβῇ, μετενεγκεῖν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας εἰς τὴν Οἰκου-
μενικὴν Περιωπὴν, ἀλλ' ὑποστέλλεσθαι τὴν μετάθεσιν, ὡς τοῖς Κα-
νόσι πάλαι ἀπάδουσιν. Ὁ δὲ Θεόδωρος τῷ δοξαρίῳ τούτῳ τῆς τιμῆς
καὶ δόξης τρωθεὶς, πάντα ἐκτελεῖ γενέσθαι ὑπέσχετο. Καὶ δὴ Συ-
νόδου κροτηθείσης, καὶ τῆς συζητήσεως περὶ μεταθέσεως προβλη-
θείσης, ὁ Θεόδωρος τὴν παρὰ τῶν Κανόνων δυσχέρειαν ἐξομαλύνας,
καὶ τὸ ἄπορον τοῦ κωλύματος ἐπιλυσάμενος, αὐτὸς μὲν φενακισθεὶς
Ἀντιοχείας πάλιν ἔμεινεν, ὁ δὲ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος εἰς τὸν τῆς
Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον ἀνάγεται. Τὸν δὲ Θεόδωρον Πατριαρ-
σαντα ἔτη δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι καὶ θανόντα, διαδέχθη

116. *Ἰωακείμ*, τῷ 1199 ἔτει. Καὶ μετὰ ἔτη εἴκοσι τελευτή-
σαντα, διαδέχεται

117. *Δωρόθεος*, τῷ 1219 ἔτει. Τελευτᾷ μετὰ ἔτη εἴκοσι πρὸς
τοῖς ἑξ, καὶ ἀνάγεται

118. *Συμεὼν ὁ Β'*, τῷ 1245 ἔτει. Πατριαρχεύσας ἐπ' ἔτεσι δέ-
κα πρὸς τοῖς πέντε, θνήσκει, καὶ προχειρίζεται καὶ αὐτὸς Πέμπτος
μόνῳ τῷ ὀνόματι Ἀντιοχείας ἐν Κωνσταντινουπόλει

119. *Εὐθύμιος ὁ Β'*, τῷ 1260. Διαβιώσας δὲ μέχρι τοῦ 1268,
μετέστη τῶν τῆδε, καθ' ὃν χρόνον οἱ δυνάσται τῆς Αἰγύπτου Μα-
μλοῦκοι Βαχαρίται κατακτήσαντες καὶ τὴν Συρίαν, ἐπολιόρκησαν
καὶ ἐξεπόρθησαν καὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ἀφαιρέσαντες αὐτὴν τῶν Λα-
τίνων, ἧς ἐπ' ἔτεσιν ἑκατὸν ἐξήκοντα πρὸς τῷ ἐνὶ ἐκυρίευσον. Οἵτι-
νες Μамлоῦκοι ἀνεκτότεροι φανέντες τῶν Λατίνων παρέσχον ἄδειαν
τοῖς χριστιανοῖς ὀρθοδόξοις ἐκλέξαι Πατριάρχην. Ἐξελέγη οὖν

120. *Θεοδόσιος ὁ Δ'*, τῷ 1269 ἔτει. Ὅστις Πατριαρχεύσας ἔτη
ἑπτὰ, θνήσκει, καὶ διαδέχεται αὐτὸν

121. *Θεοδόσιος ὁ Ε'*, τῷ 1276 ἔτει. Καὶ τοῦτον μετὰ ἐννέα
ἔτη παραιτηθέντα, διαδέχεται

122. *Ἀρσένιος ὁ Ἁγιοσυμεωνίτης* καλούμενος, τῷ 1285 ἔτει.
Τούτου δὲ διὰ τινὰ πταίσματα καθαιρεθέντος, σχίσμα ἀνεφύη περὶ
διαδοχῆς τοῦ Θρόνου ἐν μέσῳ τῶν Χριστιανῶν. Καὶ ὑπὸ μὲν τῶν
Κιλικίων ψηφίζεται ὁ Τύρου Κύριλλος, ὑπὸ δὲ τῶν ὑπερισχυσάντων
Ἀντιοχείων

123. *Διονύσιος ὁ Πομπηίουπόλεως*, τῷ 1293 ἔτει. Καὶ προ-
στάντος τῆς Ἐκκλησίας ἔτεσι δέκα πρὸς τοῖς πέντε, διάδοχος αὐ-
τοῦ καθίσταται

124. *Μάρκος*, τῷ 1308 ἔτει. Καὶ τούτου ἔτη τέσσαρα πρὸς
τοῖς τριάκοντα τῶν τῆδε μεταστάντος, τὸν Θρόνον λαμβάνει

125. *Ἰγνάτιος ὁ Β'*, τῷ 1342 ἔτη. Τούτου δὲ ἰθύνοντος τὸν
Θρόνον, χειρὶ ἐξωτερικῇ ἐπιπηδᾷ τοῦ Θρόνου Παχώμιος. Ὁ δὲ Ἰγνά-

τιος ἀπέδρα εἰς Κύπρον. Καὶ ὁ μὲν παρείσακτος καὶ ἐπιβάτης αὐ-
τὸς ἐξοῦται μετὰ ὀλίγῳ χρόνους, ὁ δὲ γνήσιος Ποιμὴν Ἰγνάτιος μετὰ
ἔτη ἑνδεκα τῆς αὐτοῦ Πατριαρχείας, θνήσκει ἐν Κύπρῳ, καὶ προ-
χειρίζεται

126. *Μιχαὴλ ὁ Β'*, τῷ 1353 ἔτει. Ἐπιτελέσαντα δ' αὐτὸν τὸ
τῆς Πατριαρχείας λειτουργήμα ἐπ' ἔτεσιν ἑξ πρὸς τοῖς δέκα, καὶ
ἀποθανόντα διαδέχεται αὐτὸν

127. *Παχώμιος*, τῷ 1386 ἔτει. Καὶ μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἐκδημή-
σαντα τῶν προσκαιρῶν διαδέχεται

128. *Νεῖλος*, τῷ 1393 ἔτει. Καὶ μετὰ ὀκτὼ ἔτη τὸν βίον με-
ταλλάζχωντος, διάδοχος αὐτοῦ εἰς τὸν Θρόνον ἀνάγεται

129. *Μιχαὴλ ὁ Γ'*, τῷ 1404 ἔτει. Οὗτος ἦν υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ
μετὰ τὴν χηρείαν αὐτοῦ γενομένου Μοναχοῦ καὶ Ἀρχιερέως Βόσρας,
καὶ ἀνεψιὸς τοῦ προρρήθέντος Πατριάρχου Μιχαὴλ Β'. Αὐτὸς δὲ εἶδε
καὶ τὰς κατὰ Συρίαν τοῦ Ταμερλάνου ἐκπορθήσεις, φόνους καὶ λεη-
λασίας, τοῦ συλήσαντος καὶ τὰ σκεύη τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου.
Τοῦτον δὲ μετὰ ἐννέα χρόνους τελευτήσαντα, διαδέχεται

130. *Παχώμιος ὁ Β'*, τῷ 1410 ἔτει. Ἀλλὰ μετὰ ἕνα χρόνον
τελευτήσαντος, προβάλλεται

131. *Ἰωακείμ ὁ Β'*, τῷ 1411 ἔτει, ὁ Ἀντιοχεύς. Καὶ τοῦτον
μετὰ ἔτη δέκα πρὸς τοῖς πέντε ἀποβιώσαντα, διαδέχεται

132. *Μάρκος ὁ Γ'*, τῷ 1426 ἔτη. Ἀποθανόντος μετὰ δέκα ἔτη
τὴν τῆς Ἀντιοχείας Ἐκκλησίας Προεδρίαν εἴληψε

133. *Δωρόθεος ὁ Β'*, ὁ τῆς Δείνας (Σειδαναγίας) Ἐπίσκοπος,
τῷ 1436 ἔτει. Ἐπὶ τούτου συνέστη ἡ ἐν Φλωρεντία πολυθρύλλητος
ἐκείνη ψευδοσύνοδος. Ὅστις μετὰ τε τοῦ Ἀλεξανδρείας Φιλοθέου
καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἰωακείμ. Σύνοδον ἐν Ἱερουσαλὴμ συγκροτή-
σαντες τῷ 1443 ἔτει, κατέκριναν ταύτην καὶ κατεδίκασαν, ὡς
ἄδίκον καὶ ἄνομον πονηρευομένων Συνέδριον, τὰ τε πραχθέντα
ἐν αὐτῇ, ὡς δυσσεβῆ, βίβλια καὶ τυραννικά, ἠκύρωσαν καὶ ἀναθε-
μάτισαν, καθήραντες σὺν τῷ Λατινόφρονι Πατριάρχῃ Κωνσταντι-
νουπόλεως Μητροφάνῃ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας. Κατὰ
δὲ τὸ 1450 ἔτος, ἐπὶ τοῦ τελευταίου ἡμῶν Αὐτοκράτορος Κων-
σταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, παραγενόμενος καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ
αὐτοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ, μετὰ θάνατον τοῦ Ἰωακείμ, Θεοφά-
νου Ἱεροσολύμων, εἰς Βυζάντιον, καὶ Σύνοδον ἐν τῷ Ναῶ τῆς Ἀ-
γίας Σοφίας συγκροτήσαντες, ἐκάθηραν ἐπίσης καὶ τὸν διαδεχθέντα
μετὰ Μητροφάνην, Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως γενόμενον
Γρηγόριον τὸν τῆς Μαμμῆς, ὡς Λατινοφρονοῦντα καὶ αὐτὸν, καὶ
πρὸς χειρίσαντο Ἀθανάσιον τὸν Ὀρθόδοξον. Ἀπεκήρυξε δὲ καὶ αὕτη

ἡ Σύνοδος καὶ αὐτὴς τὴν ἐν Φλωρεντία, ὡς ἀντικειμένην ταῖς Οἰκου-
μενικαῖς ἐπτὰ Συνόδοις, καὶ μικρὰν δόλιον καὶ τυρκηνικὴν, καὶ ἀπε-
δέχθη τὴν μετὰ δακρύων μετάνοιαν τῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ψευδοσυνόδῳ
συνελθόντων καὶ υπογραψάντων Ἀρχιερέων τε καὶ Κληρικῶν. Ὁ δὲ
Δωρόθεος ἰθὺν αὖτὴν τῶν Ἀντιοχείων Ἐκκλησίαν ἐπ' ἔτεσιν ὀκτώ
πρὸς τοῖς δέκα, τελευτᾷ καὶ διαδέχεται αὐτὸν

134. *Μιχαὴλ* δ' Α', τῷ 1454 ἔτει. Ὅστις ἐπιβιώσας χρόνους
ὀκτώ, θνήσκει, καὶ ἐγκρατὴς τοῦ Θρόνου γέγονε

135. *Μάρκος* δ' Α', τῷ 1462 ἔτει. Θανόντος δὲ τούτου μετὰ
ἔτη πρὸς τέσσαρας δέκα, περὶ λαμβάνει τὴν τῆς Ἀντιοχείας Προεδρίαν

136. *Ἰωακείμ* δ' Γ', τῷ 1476 ἔτει. Καὶ τούτου τελευτήσαντος
μετὰ πρὸς τοῖς ἐπτὰ δέκα ἔτη, προχειρίζεται

137. *Γρηγόριος* δ' Γ', Βιώσαντος αὐτοῦ ἔτη ὀκτώ πρὸς τοῖς
δέκα καὶ θανόντος, ἀνάγεται

138. *Δωρόθεος* δ' Γ', τῷ 1511 ἔτει. Μετὰ δὲ δώδεκα ἔτη τῆς
Προεδρίας αὐτοῦ, διαδέχεται αὐτὸν καθαιρεθέντα ἐπὶ Κανονικοῖς
ἐγκλήμασιν ὑπὸ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν, τοῦ τε Κωνσταντινουπό-
λεως Ἱερεμίου τοῦ Α', ἐλθόντος εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ προσκυνήσει τῶν
ἀγίων τόπων, τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ. παραγενομένου καὶ αὐ-
τοῦ κατὰ πρόσκλησιν, καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Δωροθέου,

139. *Ἰωακείμ* δ' Α', τῷ 1524 ἔτει. Μετὰ δὲ τριάκοντα ἔτη
τελευτήσαντα διαδέχεται

140. *Μιχαὴλ* δ' Β', τῷ 1555 ἔτει. Τοῦτον μετὰ χρόνους δώ-
δεκα ἐπὶ πικρᾷ ψευδεῖ διαβολῇ ἐκβαλόντες τοῦ Θρόνου ἀσυνειδήτως
οἱ τῆς Δαμασκού, καὶ μεταπεμφάμενοι προσβίβασαν Πατριάρχην

141. *Ἰωακείμ* Β', τὸν Τριπόλεως Ἐπίσκοπον, τῷ 1567 ἔτει.
Ἦρξατο δὲ ἐν μέσῳ αὐτῶν διαμάχῃ, τοῦ μὲν Ἰωακείμ καθημένου
ἐν Δαμασκῷ, τοῦ δὲ Μιχαὴλ ἐν Ἀπαμείᾳ τῇ αὐτοῦ Πατρίδι, ἧτις
διήρκεσεν ἱκανοὺς χρόνους, ἕως οὗ ὁ Μιχαὴλ ἐπιστρέφων τὸ δεύ-
τερον ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀσθενήσας καθ' ὁδόν, ἀπέθανεν
ἐν Ῥόδῳ τῷ 1582 ἔτει. Ὁ δὲ Ἰωακείμ περιελθὼν διὰ τὴν τοῦ Θρό-
νου ἑνδειαν, Βλαχίαν, Μολδαβίαν καὶ αὐτὴν τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν,
καὶ ἐπανελθὼν εἰς Δαμασκὸν ἐστερήθη τῆς δράσεως· ἐφ' ᾧ καὶ κα-
τηνάγκασαν αὐτὸν καὶ ἄκοντα, μετὰ τὸ χειροτονῆσαι εὐπατρίδῃ
τινὰ Δαμασκηνὸν Ἱεροδιάκονον, Πρεσβύτερον καὶ Ἀρχιερέα τοῦ Πα-
τριαρχείου Ἐπίτροπον, ἵνα ἀποκαταστήσῃ ἀντ' αὐτοῦ αὐτὸν καὶ
Πατριάρχην. Καὶ τούτου γενομένου, ἀνεχώρησεν ἡγανακτισμένος
κατὰ τῶν Δαμασκηνῶν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ὅπου καὶ ἀπέ-
θανε, διοικήσας καλῶς τὰ τοῦ Θρόνου ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ὀκτώ πρὸς
τοῖς δέκα, μέχρι τοῦ 1585 ἔτους. Ὁ δὲ ἀντικατασταθεὶς

142. *Δωρόθεος* Δ', ἰθὺν αὖτὸν Θρόνον ἔτη δώδεκα, τελευτᾷ.
Τῶν δὲ ὑποψηφίων πολλῶν ὄντων, προεκρίθη, διὰ τὸ ὑποσχεθῆναι
τὴν κατ' ἔτος δόσιν τῶν καθυστερούντων πρὸς τοὺς Βασιλεῖους φό-
ρους χρημάτων, τοῖς ἐν Δαμασκῷ Χριστιανοῖς,

143. *Ἀθανάσιος* Γ', ὁ Ἐπίσκοπος Χαβρανίου, τῷ 1598 ἔτει.
Παρελθόντων δὲ χρόνων, καὶ τοῦ Πατριάρχου ἀναβαλλομένου ἐπὶ
προφάσει ἀνεχείας χρόνον ἐκ χρόνου τὴν τῶν καθυστερούντων ἀπό-
τισιν, μὴ ἀνεχόμενοι οἱ Χριστιανοὶ περὶ τέρῳ τὴν τοιαύτην πρό-
φασιν, ἤλθον εἰς λόγους διαφερόμενοι ἐφ' ἱκανοῦ χρόνου μετὰ τοῦ
Πατριάρχου, καὶ τέλος διὰ τὸ αὐτοῦ ἀνένδοτον, ἐνεκάλεσαν αὐτὸν
κρινόμενοι μετ' αὐτοῦ, ἕως οὗ ἡ Ἐξουσία βαρυνθεῖσα ἐπὶ τοσαύτῃ
λογομαχίᾳ, τὸν Ἀθανάσιον, ὡς μὴ φυλάξαντα τὴν ὑπόσχεσιν καὶ
πίσμονα, εἰρκτῇ παρέδωκεν. Ἀλλὰ καὶ οὕτω πείσματι δουλεύοντος,
συμφωνήσαντες μόνοι οἱ ἐν Δαμασκῷ, ἄνευ εἰδήσεως καὶ γνώμης
τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν τοῦ Θρόνου, ἐξελέξαντο ἕτερον Ἀντιοχείας
τὸν Σιδῶνος Ἐπίσκοπον

144. *Ἰγνάτιος* Γ', Ἀλλ' ὑποπτευόμενοι ὑπὸ τε τοῦ Κλήρου καὶ
τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν ἀντίδρασιν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐτῶν αὐθαι-
ρέτῳ ἐκλογῇ, ἀπέστειλαν αὐτὸν, ἵνα προβιβασθῇ παρὰ τοῦ Κων-
σταντινουπόλεως Τιμοθέου τῷ 1614 ἔτει. Ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτὸ
ἔτος, μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἀπὸ Βυζαντίου τοῦ προβιβασθέντος εἰς
τὸν Θρόνον Ἰγνατίου, ὁ μὲν Ἀθανάσιος ἀπολυθεὶς τῆς εἰρκτῆς,
ἀπῆλθεν εἰς Τρίπολιν τῆς Συρίας, ὅπου καὶ ἐτελεύτησεν. Ὁ δὲ ἀδελ-
φὸς αὐτοῦ, Χαβρανίου Ἐπίσκοπος ὢν, Κύριλλος, ἐκδικούμενος ἐπὶ
τοῖς γενομένοις τῷ Ἀθανασίῳ αὐταδέλφῳ αὐτοῦ, μέσῳ ἰσχυρῷ
χρησάμενος ἐξωτερικῆς χειρὸς, ὑπὸ τοῦ Ἐπιφανείας, Ἐμέσης καὶ
τοῦ Ἀρκαδίας τῶν Ἀρχιερέων, καίτοι ἀκόντων, προσβίβάσθη ἐν
Τριπόλει εἰς τὴν Πατριαρχίαν, ὡς μὴ ὤφριε, διότι ἐκ τῆς ἐπεμ-
βάσεως ταύτης ἐξερράγησαν διαμάχαι κραταιαί, σχίσμα μέγα καὶ
ζημιοδέστατον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν Χριστιανῶν, ὡς δρα-
στηρίως κινουμένου κατὰ Ἰγνατίου τοῦ Κυρίλλου, προστατευο-
μένου παρὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου τοῦ Λουκάρως.
Τέως δὲ μὴ πεισθεὶς ὑπὸ μεταμελείας εἰς ὃ μόνος προέτεινε τῇ
Ἐξουσίᾳ περὶ συγκροτήσεως γενικῆς Συνελεύσεως, ἐν ᾗ ὅς ἂν ἀποφα-
σισθῇ ἐκ τῶν δύο, ἐκεῖνος ἔσται μόνος Πατριάρχης, δέσμιος ἀχθεὶς
ἐθανατώθη οἰκτρῶς παρὰ τῆς Ἐξουσίας, καὶ ἔμεινε μόνος διοικῶν
τὸν Θρόνον ὁ Ἰγνάτιος, ὅστις ἐν μέσῳ ταραχῶν καὶ καταδρομῶν
Πατριαρχεύσας ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς δέκα, ἐπιστρέφων ἀπὸ Σι-
δῶνος εἰς Βηρυτὸν, καθ' ὁδὸν ὑπὸ ληστῶν ἐφονεύθη. Μετὰ δὲ τοῦτο
κοινῇ τῇ ψήφῳ ἐξελέγη ὁ ἐνάρετος Βερόόις τῆς κατὰ Συρίαν (Χα-

λεπίου), ὅς, ἀντὶ Μελετίου, προβιβάσθεις Ἀντιοχείας, μετωνομάσθη

145. *Εὐθύμιος Γ'*, τῷ 1629 ἔτει. Ποιμένας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν θεαρέστως ἔτη δύο, μετέστη τῶν τῆδε, ψηφίσας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ διάδοχον τὸν παρ' αὐτῷ Ἱερομόναχον Μελέτιον Χῖον, ὡς ἐνάρετον, ὅστις ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ αὐτοῦ εἰς Ἀρχιερέα καὶ ἐπὶ τοῦ προβιβάσμου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον μετωνομάσθη καὶ αὐτὸς

246. *Εὐθύμιος Δ'*, τῷ 1634 ἔτει. Ὅστις ἐφ' ὅλοις ἔτεσι δέκα πρὸς τοῖς ἑξ ἡγησάμενος τῆς Ἐκκλησίας, θνήσκων διάδοχον καταλέλοιπε τὸν ἐκ Κοσμικοῦ Ἱερέως μετὰ χρεῖαν ὑποδύντα τὸν Μοναστικὸν βίον, ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ καλλυνόμενον, καὶ Μητροπολίτην τῆς κατὰ Συρίαν Βερρόιας προχειρισθέντα

147. *Μακάριος τὸν Γ'*, τῷ 1647 ἔτει. Ὅστις διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ ρηθέντος Κυρίλλου συμβάντα τῶν καταδρομῶν καὶ ζημιῶν, κατενεχθέντος τοῦ Θρόνου εἰς χρέος βαρὺ καὶ δυσοικονόμητον, κατηναγκάσθη, ἵνα περιοδεύσῃ ἀλλαχοῦ ἐπὶ ζητήσῃ βοθείας. Καὶ δὴ ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν, καὶ ἐκ ταύτης διὰ τῆς Πολωνίας καὶ μικρᾶς Ῥωσσίας μετέβη εἰς Μόσχαν τῷ 1652 ἔτει, Αὐταρχοῦντος Ἀλεξίου Μιχαλόβιτς, ὅς καὶ ἐδεξιώθη αὐτὸν εὐλαβῶς, καὶ συνέδραμεν εἰς βοήθειαν τῆς τοῦ Πατριάρχου ἀνάγκης. Ἐπέστρεψε δὲ εὐχάριστος εἰς τὸν Θρόνον αὐτοῦ καὶ ἀνεκούφισεν αὐτὸν τοῦ χρέους. Κατὰ δὲ τὸ 1666 ἔτος, κατὰ πρόσκλησιν διὰ γραμμάτων τοῦ ρηθέντος Βασιλέως Ἀλεξίου πρὸς τοὺς τέσσαρας τῶν Πατριαρχῶν, ἵνα δικάσωσι τὰ κατὰ τὸν Πατριάρχην πάσης Ῥωσσίας Νίκωνα, ὡς φρονηματίσαντα, ἀλλόμενον ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, καταχρασθέντα τῆς εὐμενείας καὶ εὐνοίας πρὸς αὐτὸν τοῦ Ἄνακτος, οἰκειοποιηθέντα καὶ κοσμικὴν ἐξουσίαν καὶ καταστάντα ἀγέρωχον καὶ ἀφόρητον. Οὗ ἕνεκα, κατὰ Συνοδικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει γνώμην, ἀπεφάνθη, ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς Μόσχαν ὁ, τε Ἀλεξανδρείας Παῖσιος καὶ ὁ Ἀντιοχείας αὐτὸς Μακάριος. Καὶ δὴ ἀπάραντες διὰ ξηρᾶς, διὰ τῆς Ἐπισκοπῆς τοῦ τῆς Ἀντιοχείας Θρόνου Θεοδοσιουπόλεως (Ἐρσουρ), τῆς Γεωργίας καὶ Ἀστραχανίου, καὶ ἀφικόμενοι εἰς Μόσχαν, μετὰ τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ Ἀρχιερέων διαδικάσαντες τὸν Νίκωνα, ἔκπτωτον τοῦ Πατριαρχεῖου ἐποίησαν. Ἐπανακάμψας δὲ ὁ Ἀντιοχείας ἐκ τῆς δευτέρας περιοδείας αὐτοῦ εἰς Δαμασκόν, ἀπέτισε καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ Θρόνου χρέος, ὑπρέπισε καὶ ἐκαλλώπισε τὸν Πατριαρχικὸν Ναόν, οἷς ἔφερον ἱεροῖς βαρυτίμοις σκεύεσιν, ἀνήγειρε καὶ Πατριαρχικὸν οἶκημα καὶ ἄλλα καλὰ πεποίηκεν. Ἀπῆλθε δὲ πρὸς Κύριον Πατριαρχεύσας ἐπ' ἔτεσι τριάκοντα πρὸς τοῖς οὐκτώ. Οἱ δὲ ἐν Δαμασκῷ διὰ τὴν πρὸς τὸν μακαρίτην κλίσιν καὶ ἀγάπην, μεμνημένοι τῶν ὧν ἀγα-

θοεργιῶν πεποίηκε τῷ Θρόνῳ, φωνῇ μιᾷ ἐξελέξαντο τὸν τοῦ ἀειμνήστου ἔγγονον, υἱὸν δὲ Παύλου υἱοῦ τοῦ Πατριάρχου, Ἱεροδιάκονον Κωνσταντῖνον, ἡλικίαν ἔχοντα χρόνων εἴκοσιν, ὃν μετωνόμασαν ἐπὶ τῆς χειροτονίας καὶ τοῦ προβιβάσμου αὐτοῦ

148. *Κύριλλος Γ'*, τῷ 1686 ἔτει. Ἀλλὰ αὐτὸν, καίτοι νέον ὄντα, ἀλλὰ λόγον ἐν στόματι ἔχοντα καὶ φρένας γέραντος, μὴ δέχόμενοι τινες τῶν φιλοταράχων, μηδὲ ἐννοοῦντες, ὅτι ἡ χάρις ἐκζητοῦσα τοὺς ἀξίους ἀναπληροῖ τὰ ἐλλείποντα, ἔγραψεν πρὸς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν κατηγοροῦντες τὸν Κύριλλον, ὡς νέον, παρὰ Κανόνας, καὶ ἀνίκανον, καὶ συνιστῶντες τὸν Ἐπιφανείας Νεόφυτον, Χῖον, ὡς ἱκανὸν καὶ ἀξίον. Ἡ δὲ Ἐκκλησία πεισθεῖσα τοῖς λόγοις μεταπέμφατο αὐτὸν, προσέβλεψε καὶ ἀπέστειλεν. Ἐλθόντος δὲ εἰς Δαμασκόν

149. *Τοῦ Νεοφύτου* τῷ 1688 ἔτει, ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐπέφερε θορυβώδη σκάνδαλα, καὶ σχίσμα ἐν μέσῳ τῶν χριστιανῶν μέγιστον. Ἔως οὗ εὐχαριστηθεὶς ὁ Νεόφυτος, ἵνα πληρώσῃ τὰ αὐτοῦ χρέη ὁ Κύριλλος, καὶ λάβῃ τὴν Λαοδικεῖαν, ἣν παρεχώρησεν αὐτῷ ὁ Κύριλλος, ἀπελθὼν ἐφησύχασεν ἐκεῖσε, ὅπου μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν. Ἐπανελάβε δὲ πάλιν μόνος ὁ Κύριλλος τὴν τοῦ Θρόνου διαίκτησιν τῷ 1694 ἔτει. Ἀλλὰ μετὰ τινες χρόνους ὁ πειράζων τὸν Θρόνον ἐκείνον ἀρχέκακος, τὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τῆς Ἐκκλησίας μὴ φέρων, διὰ τῶν ἐν Χαλεπίῳ χριστιανῶν ἡγείρε νέαν προσβολὴν ταραχῶν κατὰ τοῦ Θρόνου ἐκείνου. Οἵτινες κρύφα τοῦ Κυρίλλου ἀποστέλλαντες εἰς Κωνσταντινούπολιν κατῳρῶσαν ὀρισμὸν καὶ ἐπιταγὴν, ἵνα χειροτονηθῇ καὶ προβιβάσθῃ Πατριάρχης Ἀντιοχείας

150. *Ἀθανάσιος ὁ Δ'*, τῷ 1700 ἔτει. Καὶ τοῦτου, ὡς μὴ ὄφελε, γενομένου, προῆλθον κακὰ σκανδάλων, διαίρέσεων καὶ ζημιῶν χεῖρονα τῶν προτέρων. Τὸ δὲ δεινότερον, ἐκ τούτου ἤρξατο καὶ ἡ λύπη τοῦ Παπισμοῦ ἐκεῖσε κατὰ Συρίαν λαμβάνειν πρόδοτον διότι ὁ Ἀθανάσιος βλέπων τὸ τοῦ Κυρίλλου μέρος ἰσχυρότερον, ἐφιλιώθη μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ Παπικῶν Μισσιοναρίων, οἵτινες ὑπέτχοντο αὐτῷ διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβειων προστασίαν, οὗ ἕνεκα καὶ ὁ Κύριλλος πρὸς ἀντίδρασιν κατηναγκάσθη φιλιωθῆναι μετὰ τῶν ρηθέντων. Καὶ ταύτης τῆς εὐκαιρίας οἱ Μισσιοναριοὶ δραξάμενοι, εἰσῆρχοντο ἀκωλύτως εἰς τὰς τῶν χριστιανῶν οἰκίας, ἐνσπείροντες τὰ τῆς Ῥώμης διδάγματα. Τέως δὲ κορυφωθέντων τῶν διχονοιῶν καὶ σκανδάλων, συνεβιάσθησαν, καὶ ὁ μὲν Ἀθανάσιος λαβὼν τὴν Ἐπαρχίαν τῆς κατὰ Συρίαν Βερρόιας (Χαλεπίου) ἀπῆλθεν ἐκεῖσε, ὁ δὲ Κύριλλος ἔμεινεν ἐν Δαμασκῷ Πατριαρχεύων. Ἰθύνως δὲ αὐτὸς ἐφ' ἱκανὸν ἔτι τὴν Ἐκκλησίαν ἐν εἰρήνῃ

καὶ ἡσυχίᾳ, ὑποταγόντων αὐτῷ πάντων, καὶ κοινωφελὲς γενόμενος, ἐκκόψας διὰ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ πολλὰ ἐκ τῶν χριστιανῶν παρὰ τῆς Ἐξουσίας ἀδικήματα, ἀπῆλθε τῶν τῆδε τῷ 1724 ἔτει, Πατριαρχεύσας τριάκοντα πρὸς τοῖς ὀκτὼ ἔτη. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου διέμεινε μόνος Πατριαρχεὺς ὁ Ἀθανάσιος. Ἐπιβιώσας δὲ ἔτη τέσσαρα, λυπούμενος καὶ μετανοῶν, ὅτι διὰ τὴν πρὸς τοὺς Παποπατέρας φιλίαν αὐτοῦ καὶ ἀνοχὴν αἴτιος κατέστη, ἵνα ἀποσκιρτήσωσι πολλοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐν τῇ Δαμασκῷ καὶ Χαλέπι τῶν ἱερῶν Πατροπαράδοτων, ἐναγκαλισθέντες τὰ Παπικὰ δόγματα, δελεασθέντες ἀθλίως ὑπὸ τῶν Παποπατέρων, τῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Πάπα συγχωρούντων καὶ τὴν κατάλυσιν τῶν νηστειῶν πρὸς αὐτοὺς τοὺς φύσει κοιλιοδούλους, καὶ πᾶν ἔτι ἀπαγορευόμενον παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀθέμιτον· ὁρῶν δὲ ὅτι οὐδὲ δύναται ἀναχαιτίσαι καὶ συστεῖλαι τὸ προοδεῖον κακὸν, ὑπὸ ἀθυμίας (ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ἰοῦ θανατηφόρου κερασθέντος αὐτῷ ὑπὸ τῶν Παπισάντων) τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν ἐν Χαλεπίῳ, Πατριαρχεύσας μόνῳ τῷ ὀνόματι χρόνους εἴκοσι καὶ τέσσαρας, τῷ δὲ πράγματι ἔτη τέσσαρα μετὰ θάνατον τοῦ Κυρίλλου. Πρὸ δὲ τοῦ ἀποθανεῖν διάδοχον καταλέλοιπε τὸν ποτὲ Διάκονον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει, τῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ ἀπελθόντα καὶ ἀσκητεῦντα

154. *Σίλβεστρον*. Κατὰ δὲ τὴν ἀναφορὰν τῶν χριστιανῶν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν τότε Πάτριον καὶ τὴν Σύνοδον περὶ τοῦ ρηθέντος διαδόχου, μεταπεμφάμενοι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἀγιωνύμου Ὅρους ἐχειροτόνησαν Ἀρχιερέα καὶ προεδίβασαν εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας Θρόνον τῷ 1728 ἔτει. Ἀνὴρ ἐναρέτου μὲν ζωῆς ὑπάρχων, ὡς ἱκανὸν χρόνον διατρίψας ἐν τοῖς τοῦ Ἰθωνος ἀσκητηρίοις, ἐνθεν τοι καὶ ὡς ἀρνησίκοσμος, ἦν τὸν τρόπον ἀπλοῖκος, εὐαπάτητος καὶ προσανέχων αὐστηρῶς ταῖς ἱεραῖς διατυπώσεσιν ἀκλόνητος καὶ ἀμετάστρεπτος. Διὸ καὶ τῆς τοιαύτης ἐν τῷ Κόσμῳ πνευματικῆς ὑψηλῆς ἀρχῆς ὤφθη ἀνεπιτήδευτος. Μετὰ γὰρ τῆς ἀρετῆς δεῖ εἶναι τὸν τοιοῦτον οἰκονόμον ἄριστον, κατὰ τὰς περιστάσεις, τῶν ἀνθρωπίνων ποιημάτων ἀδυναμιῶν, ἐκτελοῦντα ἔργον εὐαγγελιστοῦ ἐν ἀνοχῇ καὶ ὑπομονῇ, ἐν πραότητι καὶ συγκαταβάσει, γενόμενον αὐτὸν μακρόθυμον καὶ ἀνεξίκακον, ἢ οὕτως, ἐὰν τοὺς ἀπατηθέντας καὶ ἀφηνιάσαντας μὴ πάντας, τοὺς πλείονας γοῦν κερδήσῃ. Ἀλλ' ὁ μακαρίτης ἐκ Βυζαντίου παραγενόμενος εἰς Χαλέπι ἐν ἡμέρᾳ Τετράδι, καὶ ἰδὼν ἐν τῇ προετοιμασθείσῃ ἔξω τῆς Πόλεως πρὸς ὑποδοχὴν παρὰ τῶν Προϋχόντων Χαλεπλίδων τραπέζῃ ἰχθύας, ὀργῇ κυριευθεὶς ἀνέστρεψε ταύτην, καὶ δεινῶς ἐπέπληξε τοὺς πρὸς προϋπάντησιν αὐτοῦ ἐξεληθόντας Προκριτωτέρους τῶν Χριστιανῶν, οὐδ' ἄκρους ὡς προσέξας

αὐτοῖς ἀπολογουμένοις, ὅτι διὰ τὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι νηστειῶν ἐδωδίμων ἔλλειψιν, Ἐκκλησιαστικῇ συγκαταβάσει οἱ Προκάτοχοι αὐτοῦ Πατρίάρχαι παρέσχον τὴν τοιαύτην ἄδειαν. Καὶ εἰς Χαλέπι εἰσελθὼν, οὐ μόνον ἄκαμπτος ὅλως ταῖς αὐτῶν περὶ τούτου παρακλήσεσιν ὤφθη, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ἐκκλησίας ἀφώρισεν αὐτοὺς, ὡς ὑπὸ λαίμαργίας ἰχθυοφάγους ἐν ἡμέραις νηστειῶν. Καὶ τούτῳ μὴ ἀρκεσθεὶς, καὶ πρὸς τὸν Σατράπην τοῦ Χαλεπίου κατέπε κατ' αὐτῶν, ὡς φράγκων καὶ ἀπειθῶν· ἐφ' ᾧ συλληφθέντες τῶν ἐπιστημοτέρων τινὲς καθείρχθησαν καὶ ἐζημιώθησαν. Μίσει δὲ καὶ ἐκδικήσει οἱ παθόντες ἐξαφθέντες, ἀνέστρεψαν τὴν καταδρομὴν δόσει χρημάτων πρὸς τὸν Σατράπην, ὅστις ἔμελλε συλλαβεῖν τὸν Σίλβεστρον καὶ κακοποιῆσαι, ἀλλὰ γνοὺς τὸ κακὸν φυγὰς ὤχετο εἰς Λαοδίκειαν. Μετὰ δὲ τὴν τούτου λαθραίαν ἀναχώρησιν πάντες οἱ ἐν Χαλεπίῳ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης Ὀρθόδοξοι (ἐκτὸς μικροῦ ἀριθμοῦ τινῶν,) ἐκηρύχθησαν ἡθελῶν Παπισταί, ἀποσπασθέντες ἀθλίως τῆς Μητρὸς αὐτῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς σήμερον. Μετὰ δὲ τοῦτο, πολλὰ κοπιάσας καὶ ἀγωνισθεὶς πρὸς ἐπιστροφὴν αὐτῶν τε τῶν ἐκσκιρτησάντων τῶν πατέρων εὐσεβῶν δογμάτων Χαλεπλίδων, καὶ τῶν ἄλλων ἐν Δαμασκῷ, Βηρυτῷ καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ Συρίαν, τῶν παρασυρέντων, ἀποσχισθέντων τῆς ἀληθείας, καὶ ὑποκυψάντων ἀθλίως ταῖς δυτικαῖς περὶ τὰ δόγματα καινοτομίαις, διὰ τῶν σταλέντων ἐκ Ῥώμης Μισσιοναρίων ἐν πλήρει Παπικῇ ἀφέσει καὶ συγχωρήσει καὶ νηστειῶν καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἀθεμιτῶν, τῶν παρὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κεκωλυμένων· πολλὰ δὲ διενεργήσας καὶ δαπανήσας πρὸς ἀποδίωξιν τῶν τε παρεισαχθέντων ψευδεπισκόπων ἐν Χαλεπίῳ παρὰ τῶν Λατινοφρονησάντων, καὶ ἐνὸς αὐτόχthonος Λατινόφρονος ταραξίου Σεραφεῖμ, Κυρίλλου μετονομασθέντος, τοῦ γενομένου ψευδοπατριάρχου, (1) καὶ ἐπιθάντος χειρὶ ἐξωτερικῇ, ἐπὶ τινι καιρῷ, τοῦ Θρόνου· καὶ πρὸς ἀπάντησιν τῶν πολλῶν δαπανηθέντων, ὑπὸ ἀνεχείας καὶ στενοχωρίας περιελ-

(1) Οὗτος ὁ τὰ τῆς Ῥώμης διδάγματα νοσῶν, βίαν καὶ ἀπειλὰς ἐπενεγκὼν ἐνὸς δυνάστου ἰσχυροῦ τοῦ Ὄρους Λιβάνου, ὠνομάσθη Ἐπίσκοπος ἔνδον Σηλαίου τινὸς παρὰ τοῦ τῆς Βηρυτοῦ Μητροπολίτου Νεοφύτου, καὶ ἐνὸς ἀχθέντος ἀπὸ τοῦ Λιβάνου Ἀρχιερέως Ἀρμενοκατολικου, κταρομένου, ἀντὶ εὐχῶν, αὐτὸν καὶ ἀφορίζοντων. Μετὰ δὲ τὴν κωμωδίαν ταύτην, ἐρχθέντος τοῦ καταράτου αὐτοῦ καὶ τῆς Πατριαρχικῆς ἐνομασίας, ἐτελέσθη καὶ αὕτη αὐτῷ κωμωδογελοιοδεστέρῳ τῷ δὲ τῷ τρόπῳ καὶ φρικτῷ. Φράτωρ τις Καπουσσίνος τὸ τάγμα, καὶ τῆς Ῥώμης Μισσιονάριος εἰς Συρίαν, ἐνεφύσησε πρὸς αὐτὸν τρίς, λέγων, (Ἰλαθι Χριστὲ Βασιλεῦ!) διὰ τῆς δοθείσης μοι χάριτος καὶ ἐξουσίας παρὰ τοῦ Ῥώμης ἄκρου Ἀρχιερέως, τετέλεκά σε σήμερον Πατριάρχην Ἀντιοχείας. Οὕτως ἡ ἀθέμιτος Παντοκρατορία τῆς Παπικῆς Καθέδρας καὶ ὁρῶς καταφρονεῖ ἀνευθυριάστως θεῶν τε νόμων καὶ Κανόνων, ἐμπαίζουσα ἀναίδως πᾶν ἱερὸν καὶ ἕσιον καὶ ὑπὲρ ἐνὸς προσελύτου εἰς Παπισμὸν.

θών τούτου ἕνεκα Βλαχίαν, Μολδαβίαν καὶ ἄλλα μέρη, καὶ πολλὰ ὑποστάς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐπ' ἔτεσι τριάκοντα πρὸς τοῖς ὀκτὼ παραταθείσης ἐν μέσῳ τοσούτων μόχθων καὶ θλίψεων, κακουχιῶν καὶ κινδύνων, πολυδύνου καὶ μαρτυρικῆς αὐτοῦ Πατριαρχείας, ἀπῆλθε τέως, ὡς πολύτλας, πρὸς Κύριον τῷ 1766 ἔτει ἐν Δαμασκῷ. Μετὰ δὲ τὸν αὐτοῦ θάνατον μὴ συμφωνήσαντες οἱ Ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου περὶ ἐκλογῆς νέου Πατριάρχου ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, ὡς διαιρεθέντες τὰς γνώμης, ἔγραψαν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἥτις τὴν τῆς Μητροπόλεως Χαλεπίου διοίκησιν ἀναλαβοῦσα, παραχωρήσαντος αὐτὴν τοῦ Ἀντιοχείας, ὡς μὴ δυναμένου διὰ τὰς καταδρομὰς τῶν Παπισάντων οἰκονομήσαι, προσέβιβασεν Ἀντιοχείας τὸν πρὸ δέκα καὶ τριῶν χρόνων παρ' αὐτῆς χειροτονηθέντα καὶ σταλέντα Μητροπολίτην, Βυζάντιον τὴν πατρίδα, διατρίβοντα τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει.

152. Φιλήμορα, τῷ 1766 ἔτει κατὰ Ἀπρίλιον. Ὅστις πλεύσας εἰς Βηρυτὸν ἦλθεν εἰς Δαμασκόν, καὶ περιοδεύσας ἐκεῖθεν τὴν Ἑμεσαν καὶ Ἐπιφάνειαν, παρεγένετο εἰς Χαλέπι, ὅπου χειροτονήσας τὸν ὃν ἀφῆκε, Χαλεπίου ὄν, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ αὐτοῦ Ἐπίτροπον Νεόφυτὸν Λαοδικέα, Μητροπολίτην Χαλεπίου τῇ ἀδείᾳ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Λαοδικεάν, ὅπου ἀσθενήσας ἐτελεύτησε, Πατριαρχεύσας ἐνιαυτὸν ἓνα καὶ μῆνας δύο. Μετὰ δὲ καὶ τὴν τούτου τελευτὴν πάλιν μὴ συμφωνήσαντες οἱ ὑπὸ τὸν τῆς Ἀντιοχείας Θρόνον Ἀρχιερεῖς περὶ ἐκλογῆς Πατριάρχου· διότι ἄλλοι μὲν ἤθελον τὸν Βηρυτοῦ, ἄλλοι δὲ τὸν Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ ἄλλοι τὸν Τριπόλεως, ἔγραψαν πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἥτις πρὸς παῦσιν τῆς διαίρεσεως καὶ τῶν σκανδάλων ἐχειροτόνησεν Ἀρχιερέα τὸν Πρωτοσύγκελλον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ μετέθηκεν εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας Θρόνον.

153. Δαριήλ ἐκ Χίου ὁρμώμενον, τῷ 1767 ἔτει. Ἦν δὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ταπεινόφρων. Ἀνεκρίνισε τὸν ἐν Δαμασκῷ Πατριαρχικὸν σαθρωθέντα Ναὸν, καὶ τὸ κατὰ Συρίαν ἐπίσημον Μοναστήριον τῶν μοναζουσῶν τῆς Σεϊδαναγίας. Συνέβησαν δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ πολλὰ διενέξεις μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ Παπισάντων, οἵτινες ὁρῶντες τὸ πρᾶον αὐτοῦ, ταπεινὸν καὶ ἡσυχον, οὐδὲ ἔπαυον, ὡς ἀποστάται τῆς πατρῴας εὐσεβείας καὶ ἄγγελοι γενόμενοι Σατᾶν, δεινῶς ἐνοχλοῦντες, περὶ οὗ δις ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ ἐπενήλθε. Μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ πέντε ἐνιαυτῶν Πατριαρχείαν, ἀπαυδήσας καὶ γηράσας, παρεγένετο τὸ τρίτον εἰς Βασιλεύουσαν, καὶ ἐκλέξας τὸν Ἐλενουπόλεως, Κύπριον τὴν πατρίδα, ἄνδρα πεπαιδευμένον καὶ ἡθικώτατον, παρέστησεν αὐτὸν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν καὶ τὴν Σύ-

νοδὸν εἰπὼν, «οὗτός ἐστιν ὁ διάδοχός μου,» εἰς ὃν ποιήσας τὴν τοῦ Θρόνου παραίτησιν, ἀπῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Χίον. Προεβιβάσθη οὖν Ἀντιοχείας ὁ ῥηθείς.

154. Ἀνθέμιος, τῷ 1793 ἔτει. Οὐχ ἥττον ἡγωνίσθη καὶ αὐτὸς ἀντικρούων ὡς ἐδύνατο, τὰς προσβολὰς τῶν Παπισάντων, οἵτινες γραμματεῖς γενόμενοι τῶν κατὰ Συρίαν Σατραπῶν, καὶ ἰσχύσαντες ἥρπασαν καὶ Μοναστήρια καὶ Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων, καταθλίβοντες αὐτοὺς, τοὺς μὲν πειθανάγκη, τοὺς δὲ βία, καὶ ἄλλους χρήμασι καὶ ὑποσχέσεσιν, ἵνα ἐξομόσωσι τὰ εὐσεβῆ δόγματα, καὶ ἀσπασθῶσι τὰ τῆς Ῥώμης καινοτόμα διδάγματα κατὰ μίμησιν αὐτῶν. Πατριαρχεύσας δὲ ἐν τοιαύτῃ διαμάχῃ καὶ ἀνησυχίᾳ ἐπ' ἔτεσιν εἴκοσι πρὸς τῷ ἐνὶ, μετέστη τῶν τῇδε ἐν Δαμασκῷ. Κατὰ δὲ τὴν τῶν Ἀρχιερέων τοῦ Θρόνου καὶ τῶν Ὀρθοδόξων ἐκείσε πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀναφορὰν, προεβιβάσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ φιλῷ ὀνόματι Ἀρχιερεὺς εἰς τὸν τῆς Ἀντιοχείας Θρόνον.

155. Σεραφεῖμ ὁ Βυζάντιος, τῷ 1813 ἔτει. Καὶ οὗτος διαδεχθεὶς καὶ τὴν θέσιν καὶ τὰς αὐτὰς δδύναις τῶν Προκατόχων αὐτοῦ, καὶ ἐπιβιώσας χρόνους ἐννέα καὶ μῆνας ἑπτὰ, τὸν χοῦν καὶ αὐτὸς ἐναπέθετο ἐν Δαμασκῷ τῇ 10^ῃ Φεβρουαρίου. Μετὰ δὲ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τούτου, ἐστάλη κοινὴ Ἀναφορὰ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν Ἀρχιερέων τε τοῦ Θρόνου καὶ τῶν Χριστιανῶν, ἐξαιτούντων τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου Κωνσταντίνον. Αποποιηθέντος δὲ τούτου καὶ μηδόλως θελήσαντος, προβιβάζεται εἰς τὸν Θρόνον ὁ Ἀγκύρας Μητροπολίτης.

156. Μεθόδιος, Νάξιος τὴν πατρίδα, τῷ 1823, ἔτει, ὁ καὶ μέχρι τούτου (1) ἀξίως Πατριαρχεύων, ἀνὴρ ἀγαθὸς τοῖς ἡθεσι, χρηστὸς τοῖς τρόποις, ζήλω τε ὑπὲρ πίστεως καὶ ἀρετῇ κεκοσμημένος, δι' ὃ καὶ ἐν εὐλαβείᾳ καὶ ἐν ὑπολήψει παρὰ πᾶσιν ἐκείσε. Ὅσα δὲ καὶ αὐτὸς ἔτλη ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, φιμῶν καὶ στρεβλῶν τοὺς Λατινοφρονοῦντας καὶ ἀποστάτας ἀντιπάλους, τοὺς καὶ προσαγορευομένους Ῥωμαιοκατολίκους, ἐφ' οἷς καὶ τὰς συσκευὰς καὶ μεθοδεῖας καὶ τῶν εἰς Συρίαν παρεισφρησάντων Ἀναμορφωτῶν καὶ Ἱεραποστόλων καλουμένων, τῶν παντοίοις τρόποις καὶ αὐτῶν ἐπιβουλευομένων τοὺς πιστοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῇ ἄνωθεν συμμαχίᾳ ἀπέκρουσεν εὐμεθόδως καὶ διέλυσεν, ἐπιστηρίζας τοὺς ἀπατηθέντας ὑπὸ χρυσοῦ καὶ σαλευθέντας τῆς εὐ-

(1) Ὁρ. Σελ. 117 τὴν σημείωσιν· διότι, καθ' ἣν ἐποχὴν συνεγράφη ἡ «Περὶ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ Πατριαρχευσάντων» Συγγραφὴ, ἔζη εἰσαὶ ὁ Πατριάρχης οὗτος Μεθόδιος, πρὸς ὃν καὶ ἀπεστάλη αὕτη παρὰ τοῦ ἀειδίμου Συγγραφέως. Σημ. Ἐκδ.

σεβείας ἐν τῇ ὑγιαίνουσῃ αὐθις πίστει. Ταῦτα πάντα τὰ τούτου ἀγωνίσματα, καίτοι εἰς γῆρας ἐληλακότες, ἰδιαιτέρας ἱστορίας εἰσὶν ἔργον. Ὡν δὲ καὶ φιλόκαλος, ἀλλὰ τρόπων στερούμενος, ἀπειδὲν εἰς τὸ ἐξαίτησαι τὴν Ἀρκτῶαν συνδρομὴν, ἧς καὶ τυχὼν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνωκοδόμησεν ἐκ βάθρων καὶ τὸν ἐν Δαμασκῷ ἐρειπωθέντα Πατριαρχικὸν καὶ μόνον Ναὸν, κοσμήσας καὶ εὐπρεπήσας αὐτὸν λαμπρότατα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΕΚ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΑΡΕΤΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ ΔΙΑΠΡΕΨΑΝΤΩΝ.

Α'. Μάξιμος (ὁ πρότερον Μανουὴλ, καὶ μέγας Ἐκκλησιάρχης), ὁ μετὰ τὴν ἄλωσιν, τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης ὄγδοος. Ἄνὴρ ἐπ' ἀρετῇ καὶ μαθήσει διαβεβοημένος. Ἐποίηκε τὸν τοῦ Θεοῦ λαὸν ἐν νοθεσίαις πνευματικαῖς, κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ παρρησίᾳ διδάσκων, καὶ ἐνισχύων τοὺς εὐσεβεῖς γενναίως φέρειν τὰ τῶν καταθλίψεων παρεμπύπτοντα. Οὗ ἡ φήμη καὶ εἰς τὰ τοῦ Κρατοῦντος τότε Πορθητοῦ τῆς Πόλεως ὥτα ἔφθασεν, ὃν τέως ἡζίωσε τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς τῶν χριστιανῶν Πίστεως ἀναπτύξασθαι τουρκικῇ τῇ γλώσσῃ, ἧς ἦν εἰδήμων. Ποιμάνας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Θεσπέσιος εὐκλεῶς ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ἔξ, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε τῷ 1488 ἔτει,

Β'. Ἰερεμίας ὁ Β'. Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἀνὴρ παιδείᾳ τῇ ἱερᾷ καὶ τῇ θύραθεν, καὶ ἀρεταῖς παντοίαις κεκοσμημένος. Πρὸς τοῦτον τὸν ἀοίδιμον οἱ ἀπὸ τῆς Τυβίγγης τῆς Γερμανίας ἐπιστολὰς πεπόμφασι μετὰ τῶν Κεφαλαίων τῆς Πίστεως τῆς αὐτῶν μεταρρύθμισθείσης Ἐκκλησίας, καὶ ζητοῦντες τὰς ἀποκρίσεις. Ὁ δὲ Πατριάρχης τρεῖς κατ' ἐκείνων τῶν Κεφαλαίων συντάξας πνευματικὰς ἀποκρίσεις, τοῖς γράψασι σοφοῖς ἀνδράσιν ἀντέπεμψε, τὴν μὲν πρὸς τοὺς ἐν Αὐγούστῃ τῷ 1576, ἔτει, τὴν δὲ εἰς Τυβίγγην τῷ 1576, καὶ τελευταῖον τὴν τρίτην εἰς Βίλνην τῷ 1581 ἔτει· ἐν αἷς ἐπιστολαῖς τὰ ἀρχῆθεν ἐπικρατήσαντα τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἱερὰ δόγματα καὶ σεπτὰς παραδόσεις διαρρήδην ἐξέθετο, ἐξελέγχων τὰς τῶν Ἀναμορφωτῶν περὶ τὴν εὐσέβειαν καινοτομίας. Οὗτος παραγενόμενος εἰς Μόσχαν μεθ' ἐνὸς Μητροπολίτου καὶ

δύω Ἐπισκόπων, κατ' ἀξίωσιν τοῦ τότε πάσης Ῥωσσίας Αὐταρχοῦντος Θεοδώρου Ἰωάννου, τὸν Μόσχας Μητροπολίτην Ἰωβ πάσης Ῥωσσίας Πατριάρχην προσεβίβασε τῷ 1588 ἔτει. Ὑπέστη καὶ τοῦς δ' αἰμύνηστος, ὡς καὶ ἄλλοι πολὺάθλοι τῆς εὐσεβείας ἀγωνισταὶ καὶ τῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας πολλοὺς διωγμοὺς, τρεῖς Πατριαρχεύσας. Ποιμάνας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν θεοφιλῶς μετὰ κλέους, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῷ 1594 ἔτει.

Γ'. Αἰγίουσης δὲ ταύτης τῆς Ις'. ἑκατονταετηρίδος, Γαβριὴλ ἠκμαζεν ὁ Σεβῆρος, ἐκ Πελοποννήσου ὁρμώμενος. Μέγα δὲ ὄνομα ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ ἔχων, τῆς ἐν Ἐνετία παροικούσης τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησίας, ψήφῳ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, Φιλαδελφείας τῷ ὀνόματι Ἀρχιερεὺς κεχειροτόνῃται, καὶ τὴν Ποιμαντορίαν τῶν Ὀρθοδόξων ἐκεῖσε πεπίστευται. Ἐξέδοτο οὗτος Βιβλίον περὶ τῶν ἐπτὰ μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ περὶ τῶν πέντε διαφορῶν κατὰ Λατίνων.

Δ'. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν χρόνον ἦν θει Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, (1) Κρῆς τὴν πατρίδα, ὁ τῶν Ἀλεξανδρέων Πατριαρχικὸν καλλύνας Θρόνον. Οὗ τὸ περὶ τὴν ἔσω καὶ ἔξω μάθησιν κλέος, οὐχ ὅπως τὸ καθ' ἡμᾶς τοὺς Ἀνατολικοὺς εὐσεβεῖς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀν' Εὐρώπην ἐθνῶν διήλθε διαπεφοιτηκός. Ἐγράψε πολλὰ κατὰ τῶν καινοτομιῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἐτι δὲ καὶ ἄλλα Συγγράμματα ἐν εἵδει Ἐπιστολῶν, πηγάζοντα φερωνύμως ἐκ καθαρωτάτων ναμάτων τῆς θείας διδασκαλίας, πρὸς τε τὸν εὐσεβέστατον Βασίλειον τῶν Ῥώσων Βασιλέα, πρὸς τοὺς ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξους καὶ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ Ἕλληνας, δι' ὧν στηρίζων τοὺς πιστοὺς ἐν τῇ πατρὶα εὐσεβείᾳ, ἀνασκευάζει τὰς τῶν Λατίνων πλάνας, ἐν ᾧ καὶ τῶν Ἀναμορφωτῶν. Ἐπιβιούς οὖν ἄχρι τοῦ 1603 ἔτους, Θεῷ παρέθετο ὁ διαπρύσιος οὗτος κήρυξ τῆς εὐσεβείας τὸ αὐτοῦ Πνεῦμα.

Ε'. Ἐπὶ δὲ τούτοις, συγχρόνως ἠκμαζε καὶ Μάξιμος ὁ Μαργούνιος Κυθήρων Ἐπίσκοπος· ἀνὴρ εἰς ἄκρον φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν μαθημάτων ἐληλακός, καὶ τὸν Ἕλληνα λόγον ἐπιτηδεύσας τῶν παλαιῶν οὐ πάνυ τι ἀποδέοντα. Ἐξέδωκεν ἐπιστολὰς πλείσας, εὐφραδεία, καλλιπεῖα καὶ νοημάτων ὕφει κομώσας. Ἐτι δὲ κατὰ Λατίνων περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως λόγους τρεῖς, καὶ ἄλλα πλείστα Συγγράμματα.

ς'. Μετὰ τὴν τελευταίαν Μελετίου τοῦ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχου, ἀνάγεται τῷ 1603 ἔτει εἰς τὸν Θρόνον τῶν Ἀλεξανδρέων Κύριλλος

(1) Περὶ τούτου ἴδ. καὶ ἐν τῇ « Περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς » Συγγραφῇ, §. 13. (Σημ. Ἐκδ.)

δ Λούκαρις, (1) Κρῆς καὶ τὸς τὴν πατρίδα, ἀνὴρ περικλεῆς ἐν τε παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ. Μετὰ δὲ τὸ ἰθὺναι τὸν Θρόνον αὐτὸν ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ὀκτὼ πρὸς τοῖς δέκα, ἡ ἐν Βυζαντίῳ Σύνοδος τῶν Ἀρχιερέων μετὰ τοῦ Γένους, τελευτήσαντος τοῦ τότε Πατριαρχοῦντος Τιμοθέου, ἐξελέξαντο τὸν Κύριλλον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ὃν καὶ μεταθέντες, Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐπευφήμησαν τῷ 1621 ἔτει. Ἐπιλήψει ὁ χρόνος ἡμῖν διηγουμένοις ὅσα πάνδεινα ὁ καρτερικώτατος αὐτὸς τετράκις Πατριαρχεύσας ὑπέστη παρὰ τῶν τῆς θαυμαστῆς τοῦ Λοιόλα οἰκογενείας τέκνων, τῶν διακαεστέρων καὶ θερμότερων ζήλωτων καὶ προστατῶν τῆς Παπικῆς δυναστείας. Οἱ Ἰησοῦται αὐτοὶ, διότι ὁ Πατριάρχης ἐπαγρυπνῶν κατήργησε τὰ ἃ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰδρύσαντο ἀμισθὶ Σχολεῖα ἐπὶ κατηχήσει καὶ προσηλυτισμῷ τῶν ὀρθοδόξων παίδων, καὶ διὰ τῆς ἐξουσίας ἀπεδίωξεν αὐτοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναφανδὸν ἐκβακχεύεσθαι ἤρξαντο, καὶ τὰς πανδείους καὶ ἀνυποστάτους κατ' αὐτοῦ διαβολὰς καὶ συκοφαντίας ἐξερεύγεσθαι. Καὶ δὴ πρὸς ταῖς ἄλλαις συκοφαντίαις ἐκδικούμενοι οἱ γεννάδαι, τὴν πικροτέραν κατὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἀνδρὸς ἐπλάσαν, Καλθινοφρονεῖν διακηρύξαντες αὐτόν. Ἦς συκοφαντίας τὸ ψεῦδος, ὁ τῆνικαῦτα ἐν Μολδαβίᾳ ἐνδημῶν, κατὰ τὸ 1630 ἔτος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Θεοφάνης, ἐρωτηθεὶς ἀπέδειξε πρῶτον, καὶ αὖθις ἡ κατὰ τὸ 1642 ἔτος ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας ἀθροισθεῖσα Σύνοδος, ἐν ᾗ παρῆν καὶ ὁ περικλεῆς ἐπὶ μαθήσει καὶ ἀρετῇ Μητροπολίτης Κιαιβίας Πέτρος ὁ Μογίλας, τὰ μὲν λουτεροκαθινισμὸν ὄζοντα ἐκεῖνα Κεφάλαια κατέκρινε καὶ ἀναθέματι ὑπέβαλε, τὸν δὲ Κύριλλον ἀμέτοχον τούτων ἀπέφηνε. Τότε δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Μητροπολίτου τούτου Πέτρου συντεθεῖσαν Ὀρθόδοξον ὁμολογίαν οἱ τῆς Συνόδου δοκιμάσαντες ἐπεκύρωσαν. Τούτων δὲ τῶν ἀνυποίστων καταδρομῶν ὥς μὴ ἐπαρκουσῶν, κραταιότερον ἐπὶ τὸν Πατριάρχην τὰ τῶν ἀντιπάλων Ἰησοῦτῶν φέρεται κύματα· καὶ δὴ βουλευσάμενοι, ἐπιβουλὴν αὐτῷ καταρτίουσι τὴν πρὸς θάνατον. Διὸ καὶ πολλοῖς χρήμασι τοῖς ἐκ Ρώμοις πεμφθεῖσιν αὐτοῖς, ἐπεισαν τὸν τότε Ἀνθύπατον, (ὡς ἐκστρατεύοντος τοῦ τότε Σουλτανεύοντος Μουράτ τοῦ Δ' μετὰ τοῦ Ὑπάτου, καὶ πολιορκοῦντος τὸ ὑπὸ Περσῶν κατεχόμενον Βαγδάτ') ἐξῶσαι τὸν γηραιὸν καὶ πολύτλαν Κύριλλον, Πατριαρχεύοντα τὸ τέταρτον, καὶ θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δὴ ἀποστείλας ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ κατὰ τὸν Βόσπορον Εὐρωπαϊκὸν Φρούριον (Ρούμελι Χι-σάρ,) ὅπου ἀγχόνῃ ἐξάγει τοῦ βίου τὸν Τρισόλθιον, τὸ δὲ σῶμα αὐ-

(1) Ἰδ. αὐτόθ. Περὶ τῆς Πατριαρχ. Σχ. (Σημ. Ἐκδ.)

τοῦ ρίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν, τῷ 1638 ἔτει, (1) Καὶ οὕτω πέρας εἴληφε τὸ περὶ τὸν μακάριον Πατριάρχην Κύριλλον τὸν Λούκαριν δεινὸν δρᾶμα.

Ζ'. Γεράσιμος, Κρῆς τὴν πατρίδα, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας μετὰ Κύριλλον τὸν Λούκαριν, ἀνὴρ δαήμων πρὸς τῷ Ἑλληνι λόγῳ καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς καὶ Λατινικῆς γλώττης, φιλόσοφος καὶ θεολόγος ἄριστος. Συνέγραψε διάφορα. Οἰκεία δὲ τέως θελήσει παραιτησάμενος τὸν Θρόνον, τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἐν τῷ τοῦ Ἀθῶνος Ὄρει ἐν ἡσυχίᾳ παρήμειψε.

Η'. Μάξιμος Ἱερομόναχος Πελοποννήσιος, μαθητὴς χρηματίσας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Μελετίου Πηγᾶ. Ὅστις ἔγραψε Κεφάλαια πέντε πρὸς τοῖς εἰκοσιν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ γλώσσῃ πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀπλουστέρων, κατὰ Λατίνων, καὶ ἑτέρους Ἐκκλησιαστικούς λόγους, τῶν ἐν ἀπάσαις ταῖς Κυριακαῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ τοῦ Εὐαγγελίου κοινωφελεῖς.

Θ'. Ὁ μεσοῦσης τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας Μελέτιος ὁ Συρίγου, ἐκ Κρήτης καὶ τὸς ὠρμητο. Ἀνὴρ ἐνάρετος, πᾶσαν ἐπιστήμην ἐν τῷ λέγειν καὶ γράφειν, ἐν τοῖς κατὰ τὸ Πατάβιον τῆς Ἑνετίας Παιδευτηρίοις ἑαυτὸν ἐνήσκησεν. Ὅστις Πρωτοσύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐχρημάτισε, καὶ Ἱεροκέρυξ εἶτα καὶ διδάσκαλος ἐπωνομάσθη, γενναίως ὑπὲρ ταύτης τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς τότε κατηγωνίζετο στάσεσιν. Ἀποσταλὴς εἰς Γιάσιον τῆς Μολδαβίας παρὰ τοῦ τότε Κωνσταντινουπόλεως Παρθενίου μετ' ἄλλων Ἀρχιερέων, συνεστήσατο ἐκεῖ, μετὰ τοῦ ἐλθόντος ἐκ Κιαιβίου διαπρεποῦς ἀνδρὸς περὶ φιλοσοφίαν καὶ θεολογίαν Πέτρου τοῦ Μογίλα, Σύνοδον, ἐν ᾗ τὰ ἐπ' ὀνόματι Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως περιφερόμενα αἰρετικῆς φρενοβλαβείας Κεφάλαια, κατεκρίθησαν καὶ ἀναθεματίσθησαν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω. Συνέγραψεν ἀντίρρῃσιν τῶν ρηθέντων Κεφαλαίων, καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἐρωταποκρίσεις αὐτῶν.

Ι'. Θεόφιλος Κορυδαλεὺς (2) ὁ ἐξ Ἀθηνῶν, ὃς ἐν Ρώμῃ μὲν τὰ Ἐγκύκλια τῶν παιδευμάτων ἐκδίδαχθεὶς, ἐν Παταβίῳ τὰ φιλόσοφα παρέλαβε. Διαπρέψας δὲ ἐν τῇ κατὰ τὴν Βυζαντίδα Πατριαρχικῇ Σχολῇ Ἀρχιδιδάσκαλος, προήχθη εἶτα Ἀρχιερεὺς ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν τῆς Ἀρτης, Θεοδόσιος μετονομασθεὶς. Ἐφ' ἱκανοὺς δὲ χρόνους

(1) Ἐν Κωνσταντινιάδ. σελ. 221. ἔκδ. Β'. ὑποσημειῖ ὁ ἀοιδίμος Κωνστάντιος, ὅτι τῷ 1640 ἔτει τὰ λείψανα τούτου ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν Προποντίδα μικροῦ Ζεύγματος τοῦ καὶ Ρηγίου (Κιουτζούκ Τζεχμετζέ) μετακομισθέντα καὶ ψαλόντα ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Πατριαρχείου, ἐστάλησαν εἰς τὸ ἐν Χάλκῃ Μοναστήριον τῆς Παναγίας. Σημ. Ἐκδ.

(2) Περὶ τούτου Ἰδ. ἐν τῇ «Περὶ τῆς Πατριαρχ. Σχολῆς» Συγγραφῇ, §. 14. (Σημ. Ἐκδ.)

ποιμάνας τὸν ἐκείσε εὐσεβῆ λαόν, μετὰ δὲ ταῦτα παραιτησάμενος, εἰς τὴν ἑαυτοῦ Πατρίδα ἐπανῆλθεν, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε. Τούτου μὲν γὰρ τῆς ἐν λόγοις ἀρετῆς πολλὰ μὲν τὰ ἐν Συγγραφαῖς περιφερόμενα δείγματα, οἷα τὰ τῆς Ῥητορικῆς, Λογικῆς, Φυσικῆς, Μεταφυσικῆς, περὶ ψυχῆς καὶ ἄλλα, ἃ ἐξέδοτο, ἐφ' οἷς δὲ τύπου Ἐπιστολικούς, καὶ περὶ Μυστηρίων, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς αὐτῷ προσωλληκόσι τὰ μαρτύρια, ὧν ἄλλοι τε πολλοὶ, καὶ

ΙΑ'. Διονύσιος, ὁ Μητροπολίτης χρηματίσας Νκυπλίου, παιδείας τε ἄλλης καὶ φιλοσοφίας ἀνὴρ οὐκ ἄγευστος.

ΙΒ'. Νεκτάριος, ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης, ἀπὸ Κρήτης καὶ τὸς ὠρμητῶ. Τὰ μὲν ἐγκύκλια ἐμαθήτευσεν, ἐν τῷ κατὰ τὸν Χάνδακα τῆς Κρήτης Μετοχίῳ τῶν Συναϊτῶν, παρὰ Μελετίῳ τῷ ἐπίκλιν Μακρῇ διδασκάλῳ, τὰ δὲ λογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ παρὰ Θεοφίλῳ τῷ Κορυθαλεῖ. Ἐν Συναίῳ δὲ διατρίβων (ἐκεῖ γὰρ τὰ τῆς ἀσκήσεως ἐπαιδεύθη), τὴν τῶν Ἀράβων δυναστειῶν χρονολογίαν συνέταξεν. Αποθανόντων δὲ συγχρόνως τοῦ τε Παΐσιου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Συναίου Ἰωάσαφ, οἱ μὲν Συναῖται ὡς σύσκηνον αὐτῶν, ἐξελέξαντο αὐτὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ἡ δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ Γένους, ψήφῳ καὶ τῶν τοῦ Ἁγίου Τάφου Ἀρχιερέων καὶ λοιπῶν Πατέρων, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων. Νικησάσης δὲ τῆς κρείττονος ψήφου χειροτόνηται Ἀρχιερεὺς Καισαρείας τῆς Φιλίππου, εἰθ' οὕτως ἀναγεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Ἱεροσολύμων. Ἰθύνας δὲ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίαν χρόνους ἑπτὰ, καὶ παραιτησάμενος διὰ γῆρας καὶ ἀσθένειαν, ἀπῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνθα τὸ λοιπὸν ἐν ἡσυχίᾳ τοῦ βίου παραμείψας, πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε τῷ 1682 ἔτει. Πολὺς γὰρ ὤφθη διὰ τὰ αὐτοῦ κατὰ Παπίζοντων ἀγωνίσματα, καὶ Σύνταγμα τῷ Γένει λαμπρὸν κατέλιπε κατὰ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Πάπα, τυπωθὲν ἐν Γιάσιῳ τῆς Μολδαβίας τῷ 1682 ἔτει, τῷ αὐτῷ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς.

ΙΓ'. Γερμανὸς ὁ Αἰτωλὸς, ὁ Μητροπολίτης ὕστερον Νύσσης, μαθητῆς Κορυθαλέως, εἰς ἀκρότητα παιδείας καὶ τὸς βλέπων.

ΙΔ'. Ἀθανάσιος τοῦπικλιν Πατελλάριος, ἐκ τῶν τοῦ Συναίου Ὁρους Μοναστῶν, Κρῆς καὶ οὗτος τὴν πατρίδα, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τὸ 1634 τὸ πρῶτον, καὶ τὸ 1652 τὸ δεύτερον, ἐγκρατῆς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης, καὶ πρὸς τοῖς ἱεροῖς μαθήμασι τῆς θεολογίας, οὐδὲ τῶν κατὰ φιλοσοφίαν δογμάτων ἀμελῶς ἐσχηκώς. Μεταβὰς δ' εἰς Ῥωσσίαν καὶ ὁσίως βιώσας μεθίσταται εἰς τὰς αἰωνίους Μονάς. Κεῖται δὲ κεκηδευμένος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐν Δουπέντι τῆς Ῥωσσίας εὐλαβῶς τιμώμενος.

ΙΕ'. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Κρήτη καὶ Γεράσιμον ἄλλον ἐδίδου Βλάχον τοῦπικλιν, ἄνδρα περὶ φιλοσοφίαν καὶ θεολογίαν ἐν πολλοῖς διαπρέψαντα. Ὅστις εἰς Ἑνετίαν παραγενόμενος καὶ ἐν αὐτῇ διάγων, τοῦ δ' ἐκείσε Ἀρχιερέως Φιλαδελφείας τεθνηκότος, ὑπὸ τῶν ἐν Ἑνετίᾳ Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν Ἀρχιερεὺς Φιλαδελφείας, ποιμὴν αὐτῶν ἐξελέχθη· καὶ δὴ ἀδεία τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου χειροτόνηται. Προστὰς δὲ τῆς ἐκείσε τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησίας ὀρθοδόξως, τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε, ληγούσης τῆς 17 ἑκατονταετηρίδος. Συνέγραψε Ῥητορικὴν, Λογικὴν, Φυσικὴν, Θεολογίαν κατὰ τοὺς Σχολαστικούς, Ἑρμηνείαν ὁριστικὴν τῶν ὄντων, Κοινοελληνικὴν Λεξικὸν, καὶ ἄλλα διάφορα, ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα τύποις προέκυψαν.

ΙΣΤ'. Ἦνεγκε δὲ ὁ αὐτὸς χρόνος καὶ τοὺς ἐκ Χίου εὐδοκιμηκότας ἐπὶ φιλοσοφίᾳ Παΐσιον τὸν Λειγαρίτην, ὃν διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ παιδείαν, ὁ Ἱεροσολύμων Ἀρχιεπίσκοπος Γάζης ἐχειροτόνησεν. Εἴτα δὲ, οὐκ οἶδαμεν, ὅπως εἰς Ἰταλίαν ἀφικόμενος καὶ παρεκτραπείς, ἔγραψεν ὑπὲρ τοῦ Πρωτείου τοῦ Πάπα καὶ κατὰ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν καὶ μεταγνοὺς, ἀπῆλθεν εἰς Μολδαβίαν καὶ Σχολάρχης ἐν Γιάσιῳ ἐ χρημάτισεν. Ἐκεῖθεν δὲ μετέβη εἰς Μόσχβαν τῷ 1663 ἔτει, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ τότε Πατριαρχούντος πάσης Ῥωσσίας Νίκωνος, ὅπου ἐναντίον τῶν ὧν ποτε ἐκ παρατροπῆς ἔγραψε κατὰ, ὑπερασπιστῆς εἰς ἄκρον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὤφθη, γράψας Λατινιστὶ περὶ τε τῆς ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, ἔτι δὲ καὶ κατὰ Λουθεροκαλθίνων. Ἐτελεύτησε δ' ἐν Κιαιβῳ ἐν μετανοίᾳ ὀρθοδόξως.

ΙΖ'. Καὶ ἕτερος ἐκ Χίου Γρηγόριος, μαθητῆς Γεωργίου Κορεσσίου, τοῦ τὴν πατρίδα καὶ τοῦ Χίου, (ἀνδρὸς ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας, καὶ ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς μελέτην ἀκριβῆ πεποιημένου) ὅστις μαθήσει διαπρέπων, Πρωτοσύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐγένετο, καὶ συνέγραψε περὶ Μυστηρίων.

ΙΗ'. Ἐκ δὲ τῶν τοῦ ῤηθέντος Κορεσσίου πηγῶν τὰ τῆς παιδείας ἐσπάσαντο νάματα Κλήμης καὶ Λαυρέντιος οἱ Ἱερομόναχοι, καὶ Νικόλαος ὁ ἱερεὺς, τῶν Ἑλλήνων λόγον καὶ τὴν θεολογίαν διδάξαντες.

ΙΘ'. Παρίων Κιγάλας, Κύπριος τὴν πατρίδα, ἐμαθήτευσεν ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Παταβίῳ πᾶσαν ἐπιστήμην, ἐγκρατῆς εἰς ἄκρον γενόμενος τῆς Λατινικῆς γλώσσης. Ἱεροδιάκονος δ' ἔτι ὧν καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις πορευθεὶς, συγγράφοντι τότε τῷ Ἱεροσολύμων Πατριάρχῃ Νεκταρίῳ, μετὰ τὴν αὐτοῦ παραίτησιν, κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, ἐγένετο αὐτῷ ἑρμηνεὺς χρήσιμος πολλῶν ῥήσεων καὶ ἀποδείξεων τῶν δυτικῶν Πατέρων. Εἴτα δὲ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ τοῦ τε Κλήρου

καὶ πάντων τῶν αὐτοῦ ὁμοπατρίων προήχθη ἐπὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Κύπρου. Διὰ δὲ τοπικὰς ὑποθέσεις παραγενόμενον εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ γράφοντα περὶ τῆς ἀπλανοῦς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ θάνατος.

Κ'. Παρθένιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ πρότερον Μητροπολίτης τῆς νήσου Χίου, ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἐνάρετος καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας πνέων. Παρ' αὐτοῦ ἠλπίζοντο πολλὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὠφέλιμα, ἀλλ' ὁ μισόκαλος Σατὰν οὐδὲ νυστάζει, οὐδὲ ὑπνοῖ. Διεβλήθη γὰρ πρὸς τὸν τότε Σουλτανεύοντα παρὰ τοῦ ἐν Κριμαίᾳ Χάνη τῶν Τατάρων, ὡς δῆθεν ἐπιστολὰς πέμψας εἰς Ῥωσίαν καὶ ἓνα τῶν Ἀρχιερέων συγχρόνως δὲ πίπτει εἰς χεῖρας τοῦ κατὰ τὸν Γαλατᾶν τῆς Πόλεως Ἡγουμένου τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τις ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν Ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας, ἐν ᾗ ὁ Πατριάρχης παρακινῶν αὐτὸν εἰς ἀποστολὴν χρηματικῆς βοήθειας ἐπ' οἰκονομίᾳ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχείου, πρὸς ταῖς ἄλλαις Εὐαγγελικαῖς ὑποθήκαις ἔγραφε καὶ τὸ «ἔρχεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἐν ᾗ ἐλσηθήσονται οἱ ἐλεήμονες.» Παραυτίκα οὖν ὁ Ἰησουϊτῆς Ἀββᾶς διαπορθμεύει πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην πλαγίως καὶ ἐμμέσως τὴν ἐπιστολὴν μεθ' ἐρμηνεύσεως τοῦ ῥητοῦ, ὡς δηλοῦντος περὶ τῆς τῶν Ῥώσων Χριστιανῶν Βασιλείας, ἣν ταχέως περιμένει ὁ ἐπίβουλος Πατριάρχης. Διὰ δὲ ταύτας τὰς δύο διαβολὰς, τὰς ὡς ἐγκλήματα καθοσιώσεως κριθείσας, καταδικάζεται εἰς τὸν τῆς ἀγχόνης ἐπονείδιστον θάνατον, καὶ κρεμάται ὁ τρισόλβιος τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου ἐν ἔτει 1657, καὶ κρεμάμενον ἐν τρισὶν ἡμέραις ρίπτουσι τελευταῖον ἐν τῇ θαλάσῃ, ὃν εὐρόντες οἱ Χριστιανοὶ θάπτουσιν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Χάλκης, ὅπου καὶ ὁ Λούκαρις κεῖται.

ΚΑ'. Σφραγὶς δὲ τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ἐγένοντο ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ οἱ ἐφεξῆς ἐπὶ μαθήσει, ἀρετῇ καὶ διδασκαλίᾳ διαπρέψαντες ἄνδρες. Ὅτε Εὐγένιος ἐξ Ἀκαρνανίας, Χρυσανθος ὁ Ἡπειρώτης, ὁ ἐξ Ἄρτης Ἀθανάσιος, καὶ Γεράσιμος ὁ Ἀκαρναν (1). Διέπρεψαν οὖν ἐν ταῖς Σχολαῖς, τοῖς λόγοις τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς ἱερᾶς φιλοσοφίας ταύτας καλλύναντες, ὁ μὲν ἐν Ἀκαρνανίᾳ, ὁ δὲ ἐν Μοσχοπόλει καὶ ἐν Ἄρτῃ ὕστερον, ὁ δὲ ἐν Ἄρτῃ ὡσαύτως, ὡς ἀκουστῆς Χρυσάνθου καὶ διάδοχος· ὁ δὲ Γεράσιμος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολαρχίας, ἧς μετὰ τὸν σοφὸν Σεβαστὸν τὸν Κυμνήτην Τραπεζούντιον ἠξίωται. Τούτοις συναριθμεῖται

ΚΒ'. Διονύσιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ τοῦ πίκλην

Μουσελίμιος, Βυζάντιος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ παιδείας ἐγκρατῆς, ἔμπειρος τῶν θείων Γραφῶν, καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας ζηλωτῆς ἐνθερμος. Μετὰ τετάρτην αὐτοῦ Πατριαρχίαν, τὴν πολυπονον θέσιν ταύτην ἄλλω παραχωρήσας, μετέβη εἰς Βλαχίαν, κακεῖ τελέσας τὸ τοῦ βίου ὑπόλοιπον, ἐκηδεύθη ἐν Τιργοβύστῳ τῷ 1696 ἔτει.

ΚΓ'. Βησσαρίων Ἱερομόναχος ὁ τοῦ πίκλην Μακρῆς, ἐξ Ἰωαννίνων κατήγετο. Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου πηγῶν τὰ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τὸς ἐσπάσατο νάματα. Ἐλθὼν δ' ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, Ἀρχιδιδάσκαλος ἐχρημάτισε μετὰ κλέους τῆς ἐκεῖσε Σχολῆς. Ἐγραψεν Ὀρθόδοξον ὁμολογίαν διεξοδικωτάτην, καὶ τεχνολογίαν τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς τέχνης. Ἀπέθανε τῷ 1699 ἔτει.

ΚΔ'. Ἀρχομένης τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ἠκμαζε Καλλίνικος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἐξ Ἀκαρνανίας. Ἦν γὰρ τῶν ἐν παιδείᾳ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ σπανία τῇ εὐφραδεῖᾳ θυλλουμένων καὶ οὗτος. Οὗτος τοίνυν ἐν ὅσῃ ἐπιμελείᾳ καὶ διεγρηγεμένη σπουδῇ, τὴν ὑπὸ περιστάσεων τινων, παρεμπεσουσὼν ἐκ τῶν τοῦ καιροῦ τότε δυσχερεῶν, παῦσιν τῆς κατὰ τὸ Φανάριον Πατριαρχικῆς Σχολῆς, ἀποκατεστήσατο ταύτην αὖθις, καὶ τὸν ἱερὸν ἀνθρακα τοῦ θεοδωρήτου φωτὸς τῆς σπουδῆς καὶ μαθήσεως, τὸν ὑπὸ σποδιᾷ, εἰς φῶς ἀνεκαλέσατο (1). Ἰθύνας δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπ' ἔτεσιν ὀκτῶ, καὶ νοσήσας θνήσκει, καὶ θάπτεται ἐν τῷ κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην Μοναστηρίῳ τῆς Θεοτόκου τῷ 1702 ἔτει.

ΚΕ'. Δοσίθεος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ὁ καὶ πολὺς ἐν ἔργοις καὶ λόγοις, τῆς Ἐκκλησίας διάπυρος ὑπερκασιστής, τῆς ἀληθείας πρόμαχος καὶ τῆς εὐσεβείας ὄφθη ἀκάματος ἀγωνιστής. Κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου· ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας προσωκειώθη τοῖς Ἱεροσολυμίταις, τῷ Παϊσίῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων ὑπηρετῶν. Τούτου δὲ θανόντος, τοῦ ἐκείνου διαδόχου Νεκταρίου Ἀρχιδιάκονος ἐχρημάτισε, παρ' ᾧ ἐπαιδεύθη ἐς μᾶλλον τὰ τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἔπειτα Μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἐχειροτονήθη. Τοῦ Νεκταρίου δὲ παραιτησαμένου τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον, εἰς τοῦτον ἀπὸ Μητροπολίτου ὁ Δοσίθεος μετετέθη. Φιλόπονος δὲ ὢν καὶ φιλομαθής, τύπους Ἑλληνικοὺς κατεσκεύασεν ἐν τε Γιασίῳ καὶ Βουκουρεστίῳ, καὶ διάφορα Βιβλία τυπώσας πρὸς ὠφέλειαν τῶν Ὀρθοδόξων ἐξέδωκε δωρεάν. Ἐγραψε Προλεγόμενα εἰς τοὺς τῆς Καταλλαγῆς καὶ Χαρᾶς Τόμους, καὶ τὸ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχευσάντων Σύγγραμμα πολὺφυλλον, περὶ οὗ κατέ-

(1) Περὶ Γερασίμου τοῦ Ἀκαρναν ἴδ. ἐκτενέστερον ἐν τῇ «Περὶ τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς» Συγγραφῇ §. 19. (Σημ. Ἐκδ.).

(1) ἴδ. καὶ ἐν τῇ «Περὶ Πατριαρχ. Σχολ.» §. 17. (Σημ. Ἐκδ.).

βαλεν ὁ αἰόδιμος ἀτρύτους πόνους ἐπὶ συλλογῇ μαρτυριῶν πρὸς ἀνασκευὴν τῶν Παπιστῶν σοφισμάτων, μᾶλλον δὲ ἀπὸ τῶν δυτικῶν ἀρχαίων Πατέρων καὶ τῶν νεωτέρων Συγγραφέων, καὶ ὡς μὴ ἐσχηκὼς πείραν ἱκανὴν καὶ κατάληψιν τῆς Λατινίδος φωνῆς, δυσκολία πολλῇ καὶ δαπάνῃ κατὰ διαφόρους καιροὺς δι' ἐρμηνέων, πολλὰς Βίβλους δογματικὰς τε καὶ ἱστορικὰς τῶν δυτικῶν αὐτῶν μετέφρασεν, ἐξ ὧν λαμπρῶς καὶ ἐκπεφασμένως ἐφαπλοῖ πρὸς τοὺς τὴν βίβλον ἀναγινώσκοντας, πρὸς τοῖς ἡμετέροις Πατράσι, καὶ τὰς τῶν δυτικῶν ἀναντιρρήτους μαρτυρίας, ἐξελέγχων τό τε ψεῦδος τῶν Παπιστῶν, τὸ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας κακότηες αὐτῶν πάθος, τὰς ἐκεῖθεν ἀναιδεῖς καινοτομίας, καὶ τέως τὸ θεοστυγές, φοβερὸν ἄξιον, παρ' αὐτοῖς ὡς δόγμα πίστεως φρονούμενον, τὸ μοναρχικόν, φαμέν, καὶ ἀναμάρτητον τῶν Γεφυραίων (Ποντιφίκων), τῶν διὰ τοιαύτης ἀντιθέου ἀντιδιδασκαλίας τοῦ Σὺ εἶ Πέτρος, συκοφαντούντων τὸν Πέτρον, καὶ βιαζόντων σχεδὸν αὐτὸν Θεὸν γενέσθαι, καὶ, φεῦ, Χριστῷ ὁμότιμον, ἔν' οὕτω καὶ ὁ τῆς Ρώμης αὐτός, ὡς διάδοχος δῆθεν Πέτρου, Κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀναμάρτητος γεραίρηται καὶ πιστεύηται. Διαδραμὼν δὲ ὁ αἰείμνηστος πάσας σχεδὸν τὰς ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν ἀρχὴν τελούσας Πόλεις καὶ Κώμας, πολλοῖς Χριστιανοῖς Ὀρθοδόξοις πρόξενος σωτηρίας ἐγένετο. Διατρίβων οὖν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ νόσῳ συσχεθεὶς πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε τῷ 1707 ἔτει, ἐπὶ διαδόχῳ Χρυσάνθῳ τῷ Καισαρείας Φιλίππου, καὶ ἀνεψιῷ αὐτοῦ, Πατριαρχεύσας ὀκτὼ πρὸς τοῖς τριάκοντα χρόνους.

ΚΣΤ'. *Ιερεμίας* Ἱερομόναχος, ὁ τοῦπίκλιν Κακαβέλας, ἐκ Κρήτης ὁρμώμενος, ἀνὴρ ἐν τοῖς τῆς θεολογίας καὶ φιλοσοφίας λόγοις οὐκ ἄσημος. Διδάσκαλος καὶ Ἱεροκλήρῳ τοῦ θεοῦ λόγου τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐχρημάτισεν. Ἦν δὲ τὸ ἦθος χαρίεις καὶ ἀστείος, δι' ἧς ἀστείότητος, σκωπτικῆς ἐνίοτε καὶ διδακτικῆς, πολλῶν ἕξεις κακὰς ἐπηνώρθωσε.

ΚΖ'. *Γεώργιος* Ἱερεὺς, Σουγδουρῆς τοῦπίκλιν, Ἰωαννίτης τὸ γένος. Ἐμαθήτευσεν ἐν Ἑνετίᾳ πᾶσαν ἐπιστήμην, ἐγκρατὴς γενόμενος καὶ τῆς Λατινίδος καὶ τῆς τῶν Ἰταλῶν γλώσσης. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἰωάννιναν, διδάσκαλος ἐχρημάτισε τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων καὶ τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν. Διέδωκε διὰ τῶν μαθημάτων τὰ τῆς γνώσεως φῶτα καθ' ὅλην τὴν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀθωμανῶν οὖσαν Εὐρώπην. Ἐγραψε Λογικῆς Εἰσαγωγὴν καὶ Συμφωνίαν τῆς τε Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης.

ΚΗ'. *Καλλίνικος* Ἱερομόναχος, ὁ ἐκ τῆς Νήσου Ναξίας, ἀκροατῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ αὐτοῦ. Ἐφ' ἱκανοὺς χρόνους ἐπὶ τῆς Σχολαρ-

χίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχικοῦ Φροντιστηρίου διέπρεψεν. Εἴτα δὲ πρὸς ἀμοιβὴν τῶν διδασκαλικῶν αὐτοῦ καμάτων, ἦρθεν ἐπὶ τὴν τῆς Ἱερικλείας Μητρόπολιν. (1) Τούτῳ δὲ συνήμαζον Ἱεροθεὸς Βυζάντιος ὁ Δρύστρας Μητροπολίτης, καὶ ὁ Καστορίας Ἀρχιερεὺς Διονύσιος ὁ Μαντούκας. Οἱ διὰ τῆς φιλοσοφίας ρηθέντες τρεῖς, τὴν Ἀρχιερωσύνην σεμνοτέραν καὶ εὐπρεπεστέραν ἀνεδείξαντο.

ΚΘ'. *Μαλέτιος*, Μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐξ Ἰωαννίνων, ἀνὴρ σοφός, πολυμαθής, ρήτωρ, ἀνιχνευτὴς τοῦ βάθους τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῶν θύραθεν φιλοσόφων. Διάσημος Ἱεροκλήρῳ καὶ τῆς τῶν Ἀσκληπιαδῶν ἱερᾶς τέχνης ἀμφιλαφῶς ἐχόμενος· εἰδήμων τῆς καθ' Ἑλληνας, τῆς Λατινικῆς τε φωνῆς καὶ Ἰταλικῆς, ὡς ἐν Ἑνετίᾳ καὶ Παταβίῳ ἐκδιδαχθεὶς. Ἐπανακάμψας δὲ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἰταλῶν χώρας, τῆς ἐκεῖσε Σχολῆς ἡγήσατο. Τῶν δ' ἐξ Ἄρτης μετὰ θάνατον τοῦ αὐτῶν Ἀρχιερέως ἐπιπόνως ζητούντων αὐτὸν Ἀρχιερεῖα παρὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, κατ' αἴτησιν τῶν τῆς Ἐπαρχίας ἐκείνης Ὀρθοδόξων, Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης προέκχειριστο. (2) Μετὰ δὲ ταῦτα παραγενόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐν αὐτῇ διατρίβων ὡς μέλος τῆς Συνόδου, ἐζητήθη αὐθις διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ παρὰ τῶν Ἀθηναίων. Καὶ δὴ μετατεθείς παρὰ τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν τῶν Ἀθηνῶν χηρεύουσαν Μητρόπολιν, καὶ ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας, ἔθυσεν τὴν ἐκεῖ Ἐκκλησίαν καὶ ἐποίησεν τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ἑνδεκα. Προσκληθεὶς δὲ πάλιν παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου μετ' ὀλίγον νόσῳ συσχεθεὶς, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε τῷ 1714 ἔτει. Συνεγράφητο Βίβλον ἀρίστην καὶ πολυμαθεστάτην Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ἀρχομένην ἀπὸ Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ λήγουσαν μέχρι τοῦ 1700 χρόνου. Γεωγραφίαν παλαιάν τε καὶ νέαν, ἐν ἧ ὑπερτερεῖ πολλῶν Γεωγράφων, διὰ τὰ καθ' Ἑλλάδα τῶν ἀρχαιοτήτων περιγραφόμενα, καὶ ἄλλα ἔτι Συγγράμματα.

Λ'. *Ἡλίας* Μηνιάτης ὄρμητο ἐκ νήσου Κεφαλληνίας, ἀκροατῆς τῶν ἐν Ἰταλίᾳ διδασκάλων. Ἀνὴρ σοφός καὶ πολυμαθής, δαήμων τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς γλώσσης· ἀνὴρ περὶ φιλοσοφίαν διαπρέπων, πρὸ δὲ πάντων ἐν τῇ Ῥητορικῇ, εὐροία λόγου καὶ φυσικῇ λαμπρᾷ εὐγλωττίᾳ καὶ χάριτι, καὶ μάλα ἐπὶ διανομῇ τοῦ θεοῦ λόγου ἀπ' Ὀκρίβαντος καταθέλων τοὺς ἀκροατάς, πάντας τοὺς ἐπ' αὐτοῦ ὑπερηκόντισε. Διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν μαθη-

(1) Ἰδ. ἐν τῇ «Περὶ Πατριαρχ. Σχ.» §. 20.

(2) Ἰδ. αὐτόθι §. 37. (Σημ. Ἐκδ.)

μάτων καὶ Ἐπιστημῶν ἐν τε τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἐπανακάμψας Ἐνετίηθεν, Ζακύνθῳ καὶ Κερκύρᾳ ἐχρημάτισε. Παραγενόμενος δὲ μετὰ τοῦ Πρέσβεως τῶν Ἐνετῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τῇ τῶν διδασκῶν αὐτοῦ εὐφραδείᾳ καὶ χάριτι, φήμην ἤρε παρὰ πᾶσι τοῖς τοῦ ἡμετέρου Γένους Προϋχοῦσι, καὶ διδάσκαλος καὶ Ἱεροκλήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀναδείκνυται. Παραιτηθεὶς δὲ τῆς θέσεως ταύτης, ἔρωτι τῷ πρὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐπανῆλθεν εἰς Κεφαλληνίαν, καὶ ἐκείθεν κατὰ πρόσκλησιν μετέβη εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἐξουσιαζομένην τότε Πελοπόννησον, ὅπου τέως πεισθεὶς ταῖς πολλαῖς ἀξιώσεσιν ἐδέχθη τὰς τῆς Ἀρχιερατείας ψήφους, καὶ ἐπὶ τὴν Ἐπισκοπὴν ἤρθη Κερνίκης καὶ Καλαβρύτων. Καταγινόμενος οὖν ἀκαμάτῳ τῇ προθυμίᾳ πρὸς φωτισμὸν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ Ποιμνίου, καὶ ἀσθενήσας ἐξ ἀδυνατοῦ κράσεως, μετέστη πρὸς Κύριον τῷ 1714 ἔτει, τῷ δὲ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ τῷ 45, ὁ ἐπὶ λόγων δεινότητι καὶ Εὐαγγελικῇ εὐγλωττίᾳ διαπρέψας εὐκλεῆς αὐτὸς Ἱεράρχης, ὡς ἐκ τῶν διασωθέντων ἡμῖν μελισσταγῶν αὐτοῦ λόγων δῆλον. Συνέγραψε Πέτραν Σκανδάλου, ἥτοι διασάφησιν τῆς ἀρχῆς καὶ αἰτίας τοῦ Σχίσματος, καὶ τῶν πέντε διαφορῶν, καὶ ἄλλα.

ΚΑ'. Ἐφ' οἷς, ἀρχομένης τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος καταλεγέσθωσαν καὶ οἱ ἐφεξῆς δύω· Καיסάριος ὁ Πελοποννήσιος, τῆς Μ. Ἐκκλησίας μέγας Πρωτοσύγκελλος, ὁ περὶ τὸ Μαθηματικὸν εἶδος ἐξόχως ἡσκημένος· καὶ Μητροφάνης ὁ Ἱεροδιάκονος, ὃς περὶ τὴν ποιητικὴν τοσοῦτον ἐπετηδεύσατο, ὥστε οὐ πάνυ τι τῶν παλαιῶν ἀποδέεσθαι.

ΑΒ'. Ἀθανάσιος, ὁ πρότερον Ἀδριανουπόλεως, καὶ Πατριάρχης εἶτα, κατὰ τὸ 1711 ἔτος, Κωνσταντινουπόλεως, Κρῆς τὴν πατρίδα, ἀνὴρ σοφὸς καὶ ἐνάρετος, ἀκριβῶς εἰδὼς τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν Λατινικὴν καὶ αὐτὴν τὴν τῶν Ἀράβων διάλεκτον. Ἀπαλλαγείς δὲ τῆς τοιαύτης πολυμόχθου καὶ πολυδείνου Προεδρίας, ἡσύχως καὶ ὁσίως διαβιούς ἐτελεύτησεν.

ΑΓ'. Ὁ ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Καισαρείας ἐπὶ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον ἀρθείς τῷ 1715 ἔτει, Ἱερεμίας ὁ Γ', τὴν πατρίδα Πάτριος· ἀνὴρ εὐσεβείᾳ καὶ τρόπων χρηστότητι σεμνυόμενος, πρὸς τε τῇ ἄλλῃ μαθήσει καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας δαημονέστατος, δι' ἧς ἀνιχνεύων τὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων Συγγράμματα, τὰς Ἐκκλησιαστικὰς αὐτοῦ διδασκαλίας ἠρavnίζετο, διδάσκων τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον, καὶ βίον διάγων ἄμεμπτον καὶ θεάρετον, φύλαξ ἀκριβὴς τῶν ἱερῶν Κανόνων, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν πρὸς χάριν ποιῶν. Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τούτου συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου

Πέτρου, καταλυθέντος τοῦ Πατριαρχείου, ἡ Ἱερὰ ἐν Ῥωσσίᾳ Σύνοδος, ἣτις ἀνεγνωρίσθη καὶ ὑπὸ τῶν τεσσάρων Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν. Ὑπὸ δὲ διαβολῶν ἀπομακρυνθεὶς τῆς Πατριαρχικῆς θέσεως τῷ 1726 ἔτει, στέλλεται εἰς τὸ Θεοβάδιστον Σίναιον. Ἐπανακάμψας δ' ἐκείθεν, ἀνάγεται τὸ δεύτερον εἰς τὸν Θρόνον τῷ 1732 ἔτει, καὶ ἀσθενήσας ἐτελεύτησε.

ΑΔ'. Χρῦσανθος ὁ Νοταρᾶς, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἐκ Πελοποννήσου ὄρμητο, διαδεχθεὶς τὸν Πατριαρχικὸν τοῦτον Θρόνον μετὰ θάνατον τοῦ ἐκ μητρὸς Θείου αὐτοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου. Ἀνὴρ διὰ πάσης ιδέας λόγων ἐλθὼν, καὶ περὶ τὸ Μαθηματικὸν εἶδος ἐξόχως σπουδάσας. Θεολογίας δὲ μελέτην οὐκ ἀγενῆ πεποιημένος, Ἱεροκλήρυξ ἄριστος ἐγένετο τοῦ Θείου λόγου. Νέος δ' ἔτι ὢν περιηγήσατο ὅλην τὴν Εὐρώπην, ὅπου καὶ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἐδιδάχθη, καὶ τὸ Μαθηματικὸν εἶδος ἡσκήθη. Διαπρέψας δ' ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐφ' ὅλοις ἔτεσι τρισὶ πρὸς τοῖς εἴκοσι, μετέστη τῶν τῇδε φθαρτῶν τῷ 1730 ἔτει. Συνεγράφατο βιβλίον Εἰσαγωγικὸν εἰς Γεωγραφίαν.

ΑΕ'. Καταλεκτέον καὶ τοὺς ἀπὸ Σχολαρχίας ἐν τῇ κατὰ τὴν Βυζαντίδα Πατριαρχικῇ Σχολῇ ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου μάλιστα διαπρέψαντας κατὰ τὸν ΙΗ' τοῦτον αἰῶνα, περιπατητικούς κατὰ φιλοσοφίαν ἅπαντας. Ἀζαρίας ὁ ἐκ Σαντορείνης, Δωρόθεος ὁ ἐκ τῆς Λέσβου, Ναθαναὴλ ἐκ τῆς Χίου, ὁ Ἀγχιάλου γεγωνὼς Μητροπολίτης καὶ τῆς Ἐφέσου ὕστερον, Ἀνανίας ὁ Πάριος, Χρῦσανθος ὁ ἐξ Αἰτωλίας, Ἰωακείμ ὁ Ἀντιπάριος, ὁ γεγωνὼς πρότερον Ἀγχιάλου Μητροπολίτης καὶ Κυζίκου ὕστερον, ὁ ἐκ τῆς Σηλυβρίας Ἀρσένιος καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Προικονήσου χρηματίσας, καὶ Ματθαῖος ὁ ἀπὸ Γάνου καὶ Χώρας. (1)

ΑΣΤ'. Καταλεγέσθωσαν ἐφ' οἷς καὶ οἱ ἐν Πάτρῳ τῇ νήσῳ εὐκλεῶς διαπρέψαντες Σχολάρχαι, ἄνδρες ἐνάρετοι· Μακάριος ὁ ἀοίδιμος, Γεράσιμος ὁ ἐκείνου ὁμιλητής, καὶ ὁ τούτου διάδοχος Δανιὴλ, ὃν ἀκούσαι τῆς δεινότητος τῶν καθ' Ἑλλήνας λόγων πλείοι ἐγένοντο.

ΑΖ'. Πρὸς τῇ ἐν Πάτρῳ Σχολῇ, τεθρύλληται ἐνευδοκιμοῦσα καὶ ἡ ἐν Σμύρνῃ τῇ πόλει. Σχολάρχαι δὲ ταύτης ἐπὶ παντοδαπῇ λόγων ιδέᾳ κλέος ἤραγτο, Ἱερόθεος ὁ Ἰθακήσιος, καὶ ὁ τοῦτον διαδεξάμενος Ἰθακήσιος καὶ αὐτὸς Χρῦσανθος, ὁ διὰ τεσσαράκοντα χρόνων τῆς Σχολῆς ἡγησάμενος, καὶ μνήμην καταλιπὼν τῆς ἐναρέτου αὐτοῦ ζωῆς ἄλληστον.

(1) Περὶ τούτων ἴδ. « Περὶ τῆς Πατριαρχ. Σχολ. ἀπὸ τοῦ 22. §. καὶ ἐφεξῆς. (Σημ. Ἐκδ.)

ΑΗ'. Κόρυλλος Ε', Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Πελοποννήσιος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ φιλόσοφος, ὅστις κατάρθωσε διὰ προτροπῆς αὐτοῦ θερμῆς, ἔργον ἀξιεπαινον, καθιδρύσας διὰ κοινῆς συνεισφορᾶς ἐν τῷ τοῦ Ἀθωνος ὄρει τῶν Μουσῶν Γυμνάσιον, ἐν ᾧ διδάσκαλος τῶν τε φιλοσοφικῶν καὶ θεολογικῶν μαθημάτων προσεκλήθη τῷ 1755 ἔτει, ὁ πολὺς τὴν εὐσέβειαν, ἀρετὴν καὶ σοφίαν κλεινὸς Εὐγένιος, ὁ ἐκ Κερκύρας ὀρμώμενος, ὁ μετὰ ταῦτα Ἀρχιεπίσκοπος Σλαβηνίου καὶ Χερσῶνος χρηματίσας. Ὅστις ἀναλαβὼν τὴν Σχολαρχίαν, κατεβάλετο καὶ αὐτόσε, καθὼς περ ἐν Ἡπείρῳ καὶ Μακεδονίᾳ πρότερον, τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἐπομένως ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐτυχεστέρως τῶν Ἐπιστημῶν θεωρίας, μεθερμηνεύσας Ἑλληνιστὶ τοῖς αὐτοῦ Μαθηταῖς τὴν Λογικὴν, Μεταφυσικὴν καὶ τὰ ἄλλα, κατὰ τὰς τότε νεωτέρας θεωρίας. Ταῦτα δὲ διδάσκων, ἐφ' οἷς καὶ τὴν Θεολογίαν, ἐκαλλιέργει τὴν παιδείαν ἐν ταῖς ὀργώσαις τῶν Ἑλλήνων ψυχαῖς, τοὺς μὲν παλαιοτέρους τῶν διδασκάλων τελειοποιῶν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, τοὺς δ' ἄλλους πληθύνων πρὸς τὸν τοῦ ἔθνους φωτισμόν. Διήρκεσε δὲ τὴν τῆς Σχολαρχίας ταύτης Καθέδραν μετὰ κλέους πληρῶν ἐφ' ὅλοις πέντε ἔτεσι. Μετὰ δὲ ταῦτα προσκληθεὶς παρεγένετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀνελάβετο τοῦ Πατριαρχικοῦ ὑφροντιστηρίου τὴν τῶν ἐπιστημῶν Σχολαρχίαν, ἣν καὶ διέπρεψεν ἐπὶ μαθήσει πολλῶν. Ἀλλ' ἐπὶ ἐκδόσει τῶν αὐτοῦ Συγγραμμάτων τῷ 1764 ἔτει ἀπῆλθεν εἰς Λειψίαν τῆς Σαξωνίας· ἐκεῖθεν δὲ προσκληθεὶς μετέβη εἰς Ῥωσσίαν, καὶ Ἀρχιερεὺς Σλαβηνίου καὶ Χερσῶνος προβέβληται τῷ 1776 ἔτει. Κατὰ δὲ τὸ 1787 παραιτησάμενος, εἰς Πετρούπολιν ἐλθὼν, ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νεὺσκη Δούρα ταῖς καθ' ἡσυχίαν μελέταις αὐτὸν ἀνέθετο· καὶ τῶν ἐκ νεότητος φίλων αὐτοῦ Μουσῶν μὴ ἐπιλαθόμενος, πολλὰ τῶν Συγγραμμάτων αὐτοῦ, ὡς πλοῦτον τῷ Γένει ἡμῶν μέγαν κατέλιπεν. Ἐν βαθείᾳ δὲ τῇ πολιᾷ τῷ 1806 ἔτει, μετατίθεται τὴν ἐπίκληρον τὴν δε ζωὴν πρὸς τὴν ἀμείνω καὶ αἰώνιον ὁ αἰδίδιμος.

Ἀλλ' ἄγνοεῖ ὁ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν ἐκ μόνου τοῦ ἱερατικοῦ Κλήρου (διότι καὶ ἐκ τῶν Κοσμικῶν Ἑλλήνων πολλοὶ κατὰ τε φιλολογίαν, φιλοσοφίαν, θεολογίαν καὶ ἄλλας Ἐπιστήμας εἰς ἄκρον ἐληλακότες, τὸν τῆς πολυμαθείας πλοῦτον κατὰδηλον ἔστησαν) ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ διαπρεψάντων τὴν δε τὴν Καταγραφὴν συγγράφας, ἐὰν ἡ κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ αἰμνήστου Εὐγενίου θέλησις αὐτοῦ ἐπληρώθη, καὶ ἐπὶ τῆς πλακὸς τοῦ Τύμβου αὐτοῦ ἐγγράφησαν οἱ ὑπ' αὐτοῦ πεποιημένοι ἐφεξῆς Ἐπιτύμβιοι.

Ἦς ὄθεν; ἐκ γῆς· νῦν δ' αὖ, εἰς γῆν ᾧδ' ἐπανήλθον.
 Εἴτ' ἐπαναστρέψας λήψομαι, ἦν ἔλιπον.
 Καὶ δὴ, οὐ βρότος, ἀλλ' ἐξῆς ἔσοι' ἀμβροτος αἶν,
 Εὐ τε Θεὸς καλεῖται, γῆς ἐπανειρόμενος.
 Πεύθεαι ὡς γυνόμην; σαυτῶν τί τόδ' ἄρα μελήτεις;
 Ὡς Σὺ τε ταῖος ἔσῃ, τοῦτι μέλημ' ἐχέμεν.

ΑΘ'. Νεόφυτος Ἱεροδιάκονος τὴν ἀξίαν, Πελοποννήσιος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ φιλολογίας ἐγκρατέστατος, ὅς καὶ συνεργάτης καὶ διδάσκαλος τῶν Μαθημάτων ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ μετὰ τοῦ αἰοδίδιμου Εὐγενίου ἐχρημάτισε. Διὰ δὲ τινὰς δυσαρρεσκείας παραιτηθεὶς τῆς διδασκαλίας, εἰς Βουκουρέστιον τῆς Βλαχίας μετέβη, ὅπου ἐφ' ἱκανοῖς ἔτεσι Σχολαρχήσαντα κατέλαβεν αὐτὸν ὁ θάνατος. Συνέγραψε Γραμματικὴν πολὺφυλλον, καὶ Πολιτικούς τινὰς μὲν νόμους, ἀλλὰ διὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον ἀτελεῖς παρλειφθέντας.

Μ'. Καλλίνικος Δ', Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Θεσσαλὸς τὴν πατρίδα, ἀνὴρ ἐγκρατὴς τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τὸν τρόπον χρηστὸς καὶ ἐκκλησιαστικώτατος. Παραιτηθεὶς δὲ τοῦ Θρόνου τῷ 1757 ἔτει, ἀπῆλθεν εἰς τὴν κατὰ τὸ Πήλιον ὄρος Ζαγοράν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ὅπου διετέλεσε τὸ τοῦ βίου αὐτοῦ ὑπόλοιπον, φιλολογῶν καὶ ταῖς θείαις Γραφαῖς ἐμμελετῶν. Συνέγραψε διάφορα καὶ Ἐκκλησιαστικὰ καὶ Ἱστορικά.

ΜΑ'. Σαμουήλ Α', (1) ὁ κλεινότατος καὶ περικλεέστατος, Βυζάντιος τὴν πατρίδα καὶ ἐκ τῶν Ἐπιφανῶν, κατ' ἐκλογὴν καὶ ψήφον κοινὴν τῆς τε Συνόδου καὶ τοῦ Γένους, ἄκων καὶ ἀντιφάσκων, ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Δέρκων ἤρθη ἐπὶ τὴν περιωπὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῷ 1763 ἔτει κατὰ Μάϊον. Ἀνὴρ τῇ τε θύραθεν καὶ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ πλήρει παιδείᾳ, τῇ τοῦ λαμπροῦ νοδὸς ἀγγινοῖα, ὀξύτητι καὶ πολιτικῇ ἐμπειρίᾳ καὶ δεξιότητι, πρὸς διαχείρισιν πραγμάτων, πάντας τοὺς κατὰ τὸν αἰῶνα αὐτοῦ τῶν ἡμετέρων διενεγκῶν. Ὅστις δέδωκε μορφήν καὶ εἶδος (τὸ διαρκοῦν μέχρι τούτου) τῇ ἀνωμάλῳ καταστάσει τῶν τοῦ Κοινοῦ τῆς Μ. Ἐκκλησίας πραγμάτων, καὶ διαπράξατο εὐκλεῶς πολλὰ ἐπίκροτα καὶ ἀξιωμακόμενα, τιμήσας ἐπὶ πολὺ τοὺς πεπαιδευμένους ἄνδρας, καὶ μᾶλλον τοὺς περὶ τὴν ἔσω καὶ ἔξω μάθησιν κλειζομένους δύω, τὸν τε Εὐγένιον καὶ Νικηφόρον τὸν Θεοτόκην, τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε διατρίβοντας, οὓς, καὶ κατὰ τὴν θερμὴν ἔφεσιν τοῦ μετὰ ταῦτα γενομένου Πρίγκιπος τῆς Μολδαβίας, Διεσκηνέως τότε

(1) Περὶ Σαμουήλ καὶ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως ἴδ. καὶ ἐν τῇ «Περὶ τῆς Πατριαρχ. Σχολῆς.» Συγγραφῇ. §. 27. Σημ. Εκδ.

τελοῦντος τῆς τῶν Ὀθωμανῶν Βασιλείας Γρηγορίου Γκίκα, ἀνδρὸς φιλομαθοῦς καὶ προστάτου τῶν Σοφῶν, ἐπόθουν ἀμφοτέρωθεν μὲν ἀναγαγεῖν εἰς τὸν τῆς Ἀρχιερατείας ὑψηλὸν βαθμὸν, καὶ μέλη τῆς Συνόδου ἀναδείξαι, ἀλλ' οἱ ἀοίδιμοι ἐπιθυμία κρείττονι φλογιζόμενοι ἐπὶ τῷ ἰδεῖν τὰ λευκά φύλα τῶν ἀρειμανίων Γερμανῶν, καὶ ἐκδοῦναι αὐτοπροσώπως τὰ τοσαῦτα κοινωφελῆ αὐτῶν Συγγράμματα, χαίρειν φράσαντες καὶ ὑπερόχους ἀξίας καὶ τὰ τοῦ Βοσπόρου τερπνὰ, ὁδὸν προείλοντο μακρὰν καὶ ἐπίπονον, καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ Λειψίαν τῆς Σαξωνίας ξένης ἀλητεύειν ἐφ' ἱκανοὺς χρόνους προείλοντο. Ὁ δὲ κλεινὸς Σαμουήλ ἀπχυδήσας τέως, ἐπόθει τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν πολυδύνων φροντίδων, καὶ τῆς ἡσυχίας· ἀλλ' ὁ πρὸς τοιοῦτους εἰσηγητὰς τῆς τάξεως καὶ κοινωφελεῖς ἀνδρας φθόνος τῶν χαιρεκάκων, ἀπέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος, καὶ ὁ Λαρίσσης Μητροπολίτης Μελέτιος αὐτὸν διαδέχεται τῷ 1768 ἔτει. Ἐπανακάμψας δ' ἐκείθεν μετὰ διετίαν, διέτριβεν ἡσυχάζων ἐν τῷ κατὰ τὸν Βόσπορον χωρίῳ τῶν Θεραπειῶν. Βουλόμενοι δ' οἱ τῆς Συνόδου Ἀρχιερεῖς τῷ 1773 ἔτει, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Πατριάρχου τότε Θεοδοσίου, ἄλλον ἐκλέξαι, ἀποτόμῳ φωνῇ τοῦ τότε Σουλτανεύοντος ἤκουσαν, « τὸν Σαμουήλ ἀφεύκτως, καὶ οὐκ ἄλλον, » ὡς εἰδότος τὸν ἄνδρα ἐκ τῶν ὧν καλῶν ἐπράξατο ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Πατριαρχείας. Διὸ καὶ κρυβέντα μόλις εὐρίσκουσιν οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ ἐλκόμενον καὶ ἀγόμενον, ἀνάγουσιν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τὸ δεύτερον. Ἀλλὰ γέρων, καὶ λιθιάσει πάσχων, τῷ 1774 ἔτει, μεθ' ἓνα χρόνον, ἀπαμψιασθεὶς τὸν τοιαύτης βαρυτάτης αὐτῷ ἀξίας μανδύαν, μεταβαίνει εἰς τὴν κατὰ τὴν Προποντίδα ἐγγὺς τοῦ Βυζαντίου νῆσον τῆς Χάλκης, ἔνθα αὐξηθέντος τοῦ τῆς λιθιάσεως αὐτοῦ πάθους, τὸ φθαρτὸν ἐναπέθετο σκῆνος ὁ λαμπρὸς οὗτος ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῶν πραγμάτων Ἱεράρχης τῷ 1775 ἔτει. Ἐπὶ δὲ τῆς Πλακῆς τοῦ ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ χωρίου τῆς νήσου Χάλκης τάφου αὐτοῦ, δρῶνται γεγραμμένοι οἱ ἐπιτύμβιοι οὗτοι.

Μνημα τόδ' ἀειμνηστον ἔχει κλέος, ὅτι Σαμουήλ

Σῶμα φέρειν ἱερὸν εὐχεται εὐκλεέως·

Φωσφόρος ὃς Ζωῶσι καὶ ἔσπερος ἐν φθιμένοισι,

Μνημοσύνη Σοφίης ἔνδικα φρυκτορέει.

Τοῖον δ' ἡμετέρῃ γενεῇ μέγαν ὀφέποι' εἶδε

Κοίραν Ἀρχιυτῶν, φέρτατον ἐλλογίμων·

Εὖ μάλα ἧς πραπίδεςσιν ἀρηρότα πευκαλίμησι,

Πεπνυμένον τ' ἀρεταῖς, τλησίπονον καμάρτοις·

Ἰρῆς τε κλισίης μέγ' ὄνειαρ, ἄεισμά τε πιστῶν.

Ὅλβια πάντ' ἔλαχεν, καὶ φθόνον οὐ φέρεται.

ΑΥΘΕ. Μαΐου Γ'.

ΜΒ'. Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, ὁ τοῦ Κλεινοῦ Εὐγενίου δημοπάτριος, καὶ τούτου εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ἐν Ῥωσσίᾳ διάδοχος· ἀνὴρ καὶ τὸς τῶν φιλοσοφικῶν, θεολογικῶν καὶ τοῦ εἶδους τῶν μαθηματικῶν εἰς ἄκρον ἐλληλακῶς· δαήμων καὶ οὗτος καὶ τῆς Λατινικῆς, Ἰταλικῆς, Γαλλικῆς καὶ αὐτῆς τῆς Ῥωσσικῆς γλώσσης εἴτα, καὶ συλλήβδην οὐκ ἀμυδρὸν ἄστρον παιδείας ἐντελοῦς καὶ ἀρετῆς ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀπέστειλεν. Ὅτε δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1766 ἔτει τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο, φιλοφρονούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ρηθέντος Διερμηνέως Γρηγορίου Γκίκα, εὗρεν ἐν μεμβράναις ἀρχαίαις γεγραμμένους πάντας τοὺς τῆς Παλαιᾶς θείας Γραφῆς ὑπομνηματιστὰς Πατέρας εἰς τε τὴν Γένεσιν, τὴν Ἔξοδον, τὴν λοιπὴν Πεντάτευχον, τὰ τοῦ Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ, τοὺς Κριτὰς, τὴν Ρούθ καὶ τὰ τῶν Βασιλειῶν. Τούτους δὲ τοὺς δερματίνους Κώδικας ἀρχαίους, οὓς ἔντισι Βιβλιοθήκαις τῶν εὐγενῶν Φαναριωτῶν εὗρε, παραβαλὼν πρὸς ἀλλήλους καὶ πυκνότερον ἐγκύψας, πολὺν κατεβάλετο πόνον ὁ ἀοίδιμος καὶ χρόνον κατηνάλωσεν ἐπὶ τε συμφωνίᾳ καὶ συναπαρτισμῷ πρὸς τὸ τελειότερον. Δ' ἰδίας δὲ χειρὸς καὶ πολυπόνου ὄλην τὴν Σειρὰν τῶν Ὑπομνηματιστῶν ἀντιγράψας, καὶ τὰ ἐκ παραδρομῆς καὶ ἐξ ἀμαθείας προδηλότατα σφάλματα ἐπιδιορθώσας, οὕτω τὰ τῶν Ὑπομνηματιστῶν ἄχρις ἐκείνου ἀφανῆ καὶ δυσέντευκτα, ἀνέκδοτα καὶ τυχὸν ἀνεύρετα, ἐμφανῆ ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας κατὰ τὸ 1772 ἔτος διὰ τύπου πεποίηκε « *Σειρὰν ἐνός καὶ Περτήκορτα Ὑπομνηματιστῶν εἰς τὴν Ὀκτάτευχον καὶ τὰ τῶν Βασιλειῶν,* » τὴν Βίβλον καλέσας. Τῶν δὲ περὶ τὴν ἐκδοσιν αὐτουργὸς καὶ πάροχος ἐγένετο αὐτὸς ἐκείνος ὁ φιλόμουσος καὶ πανευκλεὲς Ἡγεμὼν Βλαχίας μὲν πρότερον, Γρηγόριος Γκίκας, εἴτα δὲ τῷ 1774 ἔτει κοὶ Μολδαβίας· ἐπὶ δὲ ταύτης τῆς αὐτοῦ Ἡγεμονίας τέλει τοῦ βίου ἐξ ὠμότητος ἐχρήσατο οἰκτρῷ, καὶ ἥκιστα τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῇ πρέποντι, κατὰ τὸ 1777 ἔτος· Ὁ δὲ κλεινὸς Νικηφόρος, τῇ τοῦ ἀειμνήστου Εὐγενίου συστάσει, ὡς ἀξιοχρέου ἀνδρὸς, προσκληθεὶς εἰς Ῥωσσίαν, διεδέχθη τὴν Ἐπισκοπὴν αὐτοῦ, Πολταβίας Ἀρχιερεὺς ἐπονομασθεὶς, τὴν ὕστερον Αἰκατερινοσλαβίας Ἀρχιεπισκοπὴν κληθεῖσαν, ἀφ' ἧς εἴτα εἰς τὴν τοῦ Ἀστριχανίου Ἀρχιεπισκοπὴν μετετέθη. Ἐν δὲ ταύτῃ, ὡς ρήτωρ ἀμφιδέξιος, τῇ διδασκαλίᾳ τῶν λόγων αὐτοῦ Ῥωσσιστὶ, πολλοὺς τῶν Σχισματικῶν ἐπὶ τὸ εὐσεβὲς ὄρθον φρόνημα ἐπανεκαλέσατο. Παραιτηθεὶς δὲ μετὰ τινες χρόνους, ἐλθὼν κατώκησεν ἐν Μόσχῃ, ὅπου τὴν ἡσυχαστικὴν ἐλόμενος διαγωγὴν, οὐκ ἐπαύσατο πονῶν καὶ συγγράφων καθ' ὅλον τὸ τῆς ζωῆς αὐτοῦ υπόλοιπον. Πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις, τὸ ἀξιολογώτερον, ὡς ψυχωσπύριον, τῶν αὐτοῦ Πονημάτων ἐστὶ τὰ Κυριακοδρόμια, καὶ

αὶ ἠθικώταται ἐν αὐτῷ Ἑρμηνεῖαι τῶν εἰς πᾶσαν Κυριακὴν ὅλου τοῦ Ἑνιαυτοῦ ἀναγινωσκομένων Εὐαγγελίων, τῶν τε Πράξεων καὶ τῶν τοῦ Παύλου Ἐπιστολῶν, πνευματικῆς χάριτος μεστὰί, τὴν ἐν λόγοις δύναμιν τοῦ ἀνδρὸς μαρτυροῦμεναι καὶ ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν τοῖς προσέχουσι προχέουσαι. Κατέλαβε δὲ τὸ τοῦ βίου μακάριον πέρας τὸν σοφίας πλήρη, Μουσῶν ἡγέτην καὶ εὐκλεῆ αὐτὸν ἱεράρχην τῆς Ἐκκλησίας, πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ διὰ τῶν Συγγραμμάτων αἰετῶς ζῶντος Εὐγενίου, τοῦ τὴν τελευταίαν τοῦ ὁμοπατρίου, φίλου καὶ συναδέλφου ἐν Χριστῷ ἐπὶ μέγα πενήσαντος.

ΜΓ'. Ἐφραίμ, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἐξ Ἀθηνῶν ὁρμώμενος ἀνὴρ ἐνάρετος, δεινὸς περὶ τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν καὶ περὶ τὴν ῥητορικὴν καὶ θεολογίαν εὐδοκίμωτατος. Διδάσκαλος τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων πρότερον καὶ Ἱεροκλήρῳ ἐν Κύπρῳ τῇ νήσῳ ἐχρημάτισεν. Εἴτα εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀφικόμενος, διὰ τὴν παιδείαν αὐτοῦ Βηθλεὲμ Ἀρχιερεὺς χειροτονῆται, καὶ τῷ 1767 ἔτει μετὰ θάνατον τοῦ Ἱεροσολύμων Παρθενίου, αὐτὸν διαδέχεται. Ἐπ' ὀλίγον δὲ βιὸς, θνήσκει τῷ 1769 ἔτει.

ΜΔ'. Σωφρόνιος, ὁ ἀπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Θρόνου (μετὰ θάνατον τοῦ Ἐφραίμ γενόμενος διάδοχος,) ἐπὶ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετατεθεὶς τῷ 1774 ἔτει, μετὰ τὸν κλεινότατον Σαμουὴλ, ἐκ Συρίας κατήγετο. Διὸ καὶ οὐ μόνον ἐγκρατὴς ἦν, ἀλλὰ καὶ δεινὸς περὶ τὴν Ἀραβικὴν καὶ αὐτὴν τὴν Ὀθωμανικὴν γλῶσσαν· τὸν δὲ καθ' Ἑλληνας λόγον ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ ἐμαθητεύσατο. Ἀνὴρ ἐνάρετος, ἀκτῆμων, ἀπείριτος καὶ βίου δαιμόνι καὶ λιτότητι σεμνυνόμενος. Διέπρεψε δὲ ἐπὶ τῇ διανομῇ τοῦ θείου λόγου διδάσκων καὶ νοουθετῶν, διὰ τῶν ἠθικωτάτων αὐτοῦ διδασκαλιῶν, τὸν λαὸν καθ' ἑκάστην Κυριακὴν, διὸ καὶ συνέτρεχον ἐπ' ἀκροάσει αὐτοῦ παμπληθεῖ. Γέρον δὲ ὢν καὶ συσχεθεὶς κακοήθει πυρετῷ, τελευτᾷ τῷ 1780 ἔτει. Συρρέυσαντος δ' εἰς τὴν θαντὴν τοῦ ἐναρέτου καὶ διδασκτικοῦ Πατριάρχου τοῦ πλήθους τῶν Ὀρθοδόξων, κηδεύεται ὁσίως ἐν τῷ κατὰ τὸ χωρίον τοῦ Βοσπόρου Ἑστίων ποτε καὶ Ἀνάπλου (μέγα τανῦν Ρεύματος) Ναῶ τῶν Ταξιαρχῶν.

ΜΕ'. Κυπριανός, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, τὴν πατρίδα Κύπριος. Διήκουσεν ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ, Ἱεροδιάκονος ὢν, τοῦ σοφοῦ Εὐγενίου, ἐνευδοκίμησας ἐν τε τοῖς φιλοσοφικοῖς ἐξίσου καὶ θεολογικοῖς μαθήμασι. Μὴ πληρωθείσης δὲ τῆς ἐφέσεως τῶν Κυπρίων, καὶ ἀποτυχῶν τῆς Κύπρου Ἀρχιεπισκοπῆς, ἦρθη ἐπὶ τὸν Θρόνον τῶν Ἀλεξανδρέων τῷ 1766 ἔτει. Εὐλαβεῖα δὲ τῇ πρὸς αὐτὸν πάντων τῶν κατ' Αἴγυπτον Ὀρθοδόξων, καὶ αὐτῶν τῶν ἑτεροδόξων, διέπρεψεν ἐφ' ὅλοις ὁκτῶ πρὸς τοῖς δέκα ἔτεσιν ἰθύνων τὴν Ἐκκλη-

σίαν ἐκείνην. Τῷ δὲ 1784 ἔτει παραιτηθεὶς διὰ γῆρας καὶ ἀσθενείαν καὶ ἐπ' ὀλίγον διαβιώσας, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον.

ΜΣΤ'. Κύριλλος, (1) Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Θεοβαδίστου Ὄρους Σινᾶ, Κρῆς τὴν πατρίδα, ὅστις ἐκ νεότητος φέρων ἑαυτὸν τῇ τῶν ἐν Σιναίῳ τῷ Ὄρει ἐνασκουμένων Συσκηνίᾳ συγκατέλεξεν. Ἀνὴρ οὐχ ὅπως ἐν λόγοις Ἑλληνικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πολλῇ μελέτῃ τῶν τε θείων Γραφῶν καὶ τῶν Πατέρων ὠφθη διάσημος. Διέπρεψεν ἐπὶ διανομῇ τοῦ θείου λόγου διὰ τῶν διδασκῶν αὐτοῦ· διέδραμεν ἀπὸ τοῦ 1770 μέχρι τοῦ 1777 ἔτους διαφόρους τόπους, πολλὰς Βασιλείας τῆς Εὐρώπης περιῆλθε, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖσε παροικούντων Ὀρθοδόξων Γραικῶν, τῷ ὁσίοπρεπτι σεβασμῷ αὐτοῦ παραστήματι, καὶ πειθοῖ καὶ χάριτι τῶν λόγων καὶ διδασκαλιῶν ἐστήριξεν, ὠδήγησε καὶ ψυχικοῦ θανάτου ἐρύσατο. Ἐλθὼν δ' εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1782 ἔτει ἐξ Αἰγύπτου, καὶ ἐκ ταύτης κατὰ τὸ 1787 ἔτος μεταβάς μετὰ Ἀλεξάνδρου Ἰψηλάντου, Πρίγκιπος τότε καὶ Μολδαβίας, εἰς Γιάσι, ἐπ' ἐπισκέψει τῶν ἐκεῖσε Μοναστηρίων ἐξαρτωμένων τοῦ Σινᾶ, ὅπου ἀσθενήσας ὑπ' ὀξύτατου πυρετοῦ, εἰς τὴν οὐράνιον πατρίδα μετατίθεται τῷ 1790 ἔτει, κηδευθεὶς μεθ' ὅσης Ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως παρὰ τοῦ μακαρίτου Ἀρχιεπισκόπου Αἰκατερινουπόλεως Ἀμβροσίου, τοῦ τὸν περικλεῆ μακαρία τῇ λήξει Πρίγκιπα καὶ Ἀρχιστράτηγον Γρηγόριον Ποτέμκην ἐπὶ τῆς τήνικαυτα ἐκστρατείας συνοδεύοντος.

ΜΖ'. Γεράσιμος, ὁ ἀπὸ Μητροπολίτης πρότερον Βυζίνης, καὶ εἴτα Δέρκων, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Κύπριος καὶ αὐτὸς τὴν πατρίδα. Ἀνὴρ ἐνάρετος, Ἑλληνικῆς μὲν καὶ Ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἐγκρατὴς εἰς ἄκρον, ἀλλὰ Σχολαστικὸς καὶ γόνος, ὡς εἰπεῖν, ὕστατος τῆς ἐν Βυζαντίῳ Σχολῆς τῶν Περιπατητικῶν, τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους φωνῆς σφόδρα ἐξηρητημένος, οὐδόλως, προλήψει γεγηρακεία, προσιέμενος τὰ κατὰ τὸ ἐκλεκτικὸν τοῦ φιλοσοφεῖν εἶδος προβαλλόμενα, ὡς νεωτέρας φρενὸς ταῦτα γεννήματα. Ἀλλ' ὑπερῆλιξ καὶ ἀσθενὴς μετὰ Ποιμαντορίαν τριῶν ἐτῶν, τῷ 1797 ἔτει παραιτησάμενος, ἐν τῷ κατὰ τὸν Βόσπορον οἴκῳ αὐτοῦ πρὸς Κύριον μεθίσταται.

ΜΗ'. Ἀνθίμος, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἐκ Συρίας καταγόμενος, ὅστις ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων προσελθὼν τοῖς τοῦ Ἁγίου Τάφου Μονασταῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐξεπαιδεύθη παρ' αὐτῶν ἔντε τοῖς ἐγκυκλίοις καὶ τοῖς ἱεροῖς μαθήμασι, καὶ πλέον ἑαυτὸν τῇ τε τῶν ἱερῶν

(1) Οὗτός ἐστιν ὁ πρὸς πατρὸς Θεὸς τοῦ ἀσιδίμου Κωνσταντίου. (Ἰδ. ἐν τῇ Βιογραφίᾳ σελ. 1.) Σημ. Ἐκδ.

Γραφῶν καὶ τῶν Συγγραμμάτων τῶν θείων Πατέρων μελέτῃ ἐξήσκησε. Βαθμικῶν δὲ διὰ τε τὴν ὁσιότητα τοῦ αὐτοῦ βίου καὶ τὴν παιδείαν Ἀρχιερεὺς [Καισαρείας τῆς Φιλίππου τοῦ Θρόνου ἐκείνου προχειρίζεται. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἱεροσολύμων Δοσιθέου τῷ 1789 ἔτει, προβιβασθεὶς Πατριάρχης κοινῇ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Συνόδου, τὴν ὑψηλὴν ὑπουργίαν ἐκείνου διαδέχεται. Ἐκάλλυνε δὲ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῇ τε διδασκαλίᾳ, ζήλῳ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, πραότητι ζωῆς καὶ ἀγιότητι, καὶ τῇ οὐρανίῳ ἀρετῇ τῆς φιλοπτωχείας ἐφ' ὅλοις ἔτεσι δεκαοκτώ μετέβη πρὸς Κύριον τῷ 1807 ἔτει. Δεινὸς δὲ ὢν καὶ τῆς Ἀραβικῆς, πολλοὺς τῶν θείων Πατέρων πρὸς ὠφέλειαν πνευματικὴν τῶν ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ εὐσεβῶν ἀραβιστῶν διηρμήνευσιν.

ΜΘ'. *Ἀνθέμιος*, Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ἀδελφιδοῦς τοῦ ρηθέντος Πατριάρχου Γερασίου. Ἄνθρωπος παιδείας τρόφιμος, καὶ παντοδαπῇ λόγων ἰδέᾳ κοσμούμενος, ἐν Παταρίῳ ἐκδιδάχθεις. Εἰς Ἀμασκὸν δ' ἀφικόμενος τῷ 1805 ἔτει πολλὰ ὑπέστη καὶ αὐτὸς, ὡς καὶ οἱ αὐτοῦ προκάτοχοι, κατὰ τῶν Παπιζόντων ἀγωνιζόμενος. Νόσῳ δὲ συσχεθεὶς, τὸν βίον τῷ 1812 ἔτει ἐν Ἀμασκῷ κατέλυσε.

Ν'. *Ἀθανάσιος* Πάριος, Ἱερομόναχος τὴν ἀξίαν, ἀνὴρ ἀρεταῖς τε καὶ λόγοις ἐπίσημος. Διέπρεψεν ἐφ' ὅλοις εἴκοσι χρόνοις ἐν Χίῳ τῇ νήσῳ Σχολάρχων. Πρὸς δὲ τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ τε μελέτῃ καὶ συγγραφῇ ἐνασχολούμενος, ἐξέδωκε Θεολογικὸν, καὶ βιβλίον Ῥητορικῆς τέχνης κατ' ἑκτασιν. Μετέστη δὲ ὁσίως τοῦ βίου τῷ 1847 ἔτει.

ΝΑ'. *Γρηγόριος* Ε', ἐκ Πελοποννήσου, τρεῖς ἀναρρήθεις Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τε τὸ 1797, τὸ 1806 ἔτος καὶ τὸ 1819 τὸ ἔσχατον καὶ τελευταῖον. (1) Ἄνθρωπος βίου μὲν σεμνοτάτου, ἀπερίττου καὶ ἀκτῆμονος, εὐλαβὴς περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ θερμοτάτος, ἔμπειρος τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας τρόφιμος· ἀλλ' ἤθους αὐστηροῦ, ἰδιοτρόπου, ὀξύτατου καὶ ῥαγδαίου περὶ τὴν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εὐταξίαν καὶ κοσμιότητα. Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις τοῖς κατὰ τὸ ἦθος αὐστηρότησι, διὰ τὴν μοναστικὴν αὐτοῦ διαγωγὴν καὶ τὴν ἀρετὴν σεβαστὸς ἦν παρὰ πᾶσι καὶ αἰδέσιμος. Ὅποιῳ δὲ τέλει ἐχρήσατο τέως κατὰ πολλὰ ἀθλητικῷ δὲ Τρισόλβιος, πᾶσι δῆλον.

ΝΒ'. *Δωρόθεος* ὁ Πρώτος Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως, Χίος τὴν πατρίδα, ὅς τις ἀποχρώντως συγκεκοτημένος ὢν τοῖς τε καθ' Ἑλλήνας καὶ τοῖς ἱεροῖς λόγοις καὶ μαθήμασιν, εἰς Εὐρώπην ἀφί-

κετο, καὶ τοῖς ἐκείσε Παιδευτηρίοις ἑαυτὸν ἐνήσκησε, καὶ τῶν κατὰ φιλοσοφίαν ποικίλων δογμάτων τὸ ἐκλεκτικὸν προτιμότερον ἠγήσατο. Οὕτω δὲ τοῖς ἀληθέστερον φιλοσοφούμενοις, καὶ τῷ ἐπιστημονικῷ δ' ἔτι εἶδει ἐφοδισθεὶς, ἐπανεκάμψεν ἐκεῖθεν. Κατὰ δὲ πρόσκλησιν ἐλθὼν εἰς Βυζάντιον, τὴν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἑρᾶν Κρήνην Πατριαρχικῇ Σχολῇ, τῇ ἀποβλάστημα ταύτῃ οὖσῃ τῆς κατὰ τὸ Φανάριον ἀρχαίας Σχολῆς, φιλόσοφον Καθέδραν διὰ τινῶν χρόνων ἐκόσμησε, καὶ τέως ὡς ἄθλον τῶν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ μόχθων τὴν κατὰ τὴν Λυδίαν Ἐπαρχίαν Φιλαδελφείας, τὴν κτίσμα Ἀττάλου, εἴληψε, καὶ εἶτα ἐκ ταύτης εἰς τὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως μετετέθη Μητρόπολιν. Ἐν δὲ ὑστέροις ἀθλητικῷ τέλει μετὰ καὶ ἄλλων ἱεραρχῶν τῷ 1821 ἔτει καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο ὁ μακάριος.

ΝΓ'. *Εὐγένιος* Ἰθακήσιος, ἀνὴρ πεπαιδευμένος, ἔμπειρος τῶν θείων Γραφῶν, εἰδήμων καὶ τῆς Λατινίδος γλώττης, ἐνάρετος καὶ σεβάσμιος, διδάσκαλος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν οἰκίαις περιφανῶν πρότερον ἐχρημάτισεν. Εἶτα δὲ διὰ τε τὴν παιδείαν καὶ ἀρετὴν Μητροπολίτης Ἀγγιᾶλου προεχειρίσται. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὁ μακάριος τῷ 1821 ἔτει, τὸν μαρτυρικὸν ὑπὲρνεγκε θάνατον.

ΝΔ'. *Ἰλαρίων*, Κρής τὴν πατρίδα, ἐκ τῶν μοναστῶν τοῦ Σιναίου Ὄρους. Ἄνθρωπος περὶ τε τὸν Ἕλληνα λόγον τῇ τέχνῃ δεινός, ὡς ἐκ τῆς νήσου Πάτμου Σχολῆς προσεληλυθώς, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς παιδείας, ναὶ μὴν καὶ τῆς ἐκλεκτικῆς φιλοσοφίας πλοῦτον κομῶν. Διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ παιδείαν προήχθη ἐπὶ τὴν Τορνόβου Μητρόπολιν, ἣν διεκόσμησε πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ συστάσει Σχολείων, πρὸς φωτισμὸν τῆς ἀμαθοῦς τῶν Βουλγάρων νεολαίας. Μετέστη πρὸς Κύριον ἐν Τορνόβῳ τῷ 1836 ἔτει, τέσσαρας πρὸς τοῖς δέκα χρόνοις τῆς ἐκείσε προστάς Ἐκκλησίας.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Εἰς τὸ ἐπ' ὀνόματι ψευδωνύμου Γερμανοῦ ἐκδοθὲν Πονημάτιον, τὸ κατηγοροῦν τοὺς ἐν Ῥωσίᾳ θεολόγους, ὡς δεχομένους διττὰ βαπτίσματα. Ἐν ταύτῃ λύεται καὶ τὸ περὶ συνοικεσίων ἐν Ῥωσίᾳ μετὰ ἑτεροδόξων ζήτημα.

§. 1. Εἶδομεν ἐν τῷ ἀρτίῳ ἐκδοθέντι ἐπ' ὀνόματι ψευδωνύμου Γερμανοῦ Πονηματίῳ, διὰ τῶν ἐκφράσεων τοῦ Εἰρηναίου Ἐπιτομέως

(1) Ἰδ. ἐν τῷ Παραρτήμ. τὴν πρὸς αὐτὸν σταλεῖσαν ἐκ Σμύρνης ἐπιστολὴν τοῦ αἰδίου Κωνσταντίνου μεγάλου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Σημ. Ἐκδ.

τῆς Θεολογίας τοῦ Ἱεράρχου Προκοπόβιτς, κατηγορουμένους τοὺς ἐν Ῥωσσίᾳ Θεολόγους, ὡς δεχομένους, κατ' αὐτὸν τὸν Εἰρηναῖον, διττὰ βαπτίσματα.

§. 2. Ἀλλ' ὁ ἐκδότης τούτου, ὁ διὰ τὰ κατ' αὐτοῦ ἐπιτοξευθέντα, φορᾷ δριμύειά ἀντιρρήσεων ἐπὶ ὑπερασπίσει αὐτοῦ ἀνταγωνιζόμενος, ὁ καὶ παρεκκλίνας ὁλως τοῦ σκοποῦ τῆς οἰκονομαχίας αὐτοῦ καὶ καταστήσας ἑτεραλκῆ τὸν ἀγῶνα, οἶδεν ἄρα ἡκριθώμένως τὰ αἴτια, δι' ὧν ὁ ῥηθεὶς Ἐπιτομεὺς τῆς Θεολογίας Εἰρηναῖος δικαιολογεῖ κατ' οἰκονομίαν τὸ τῆς ἐπιχύσεως; Αὐτὸς οὐδὲ ἠθέλησεν αὐθαιρέτως καὶ ἐλευθέρως ἀποδοκιμάσαι τὸ ἐντισιν Ἐπαρχίαις πρὸ τοσούτων αἰώνων ὑπὸ τοσούτου πλήθους χριστιανῶν ὑπολαμβανόμενον, ὡς ὀρθὸν καὶ κανονικόν. Καὶ ἰδοὺ οἱ πραγματιώδεις λόγοι.

§. 3. Ἡ τῆς Πολωνίας Βασιλεία ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς τῶν ὅπλων αὐτῆς δυνάμεως τῷ ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' αἰῶνι προοδεύουσα, ὑπέταξε τὴν Οὐκραίναν, τὴν Κιοβίαν Πόλιν, ἐν ἣ ἦν ποτε ὁ τῶν Δουκῶν τῆς Ῥωσσίας θρόνος, τὴν ἐκείθεν τοῦ Βορυσθένους μικρὰν λεγομένην Ῥωσσίαν, καὶ προεχώρησε μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Μόσχβας.

§. 4. Ἐν τῷ διαστήματι τῆς πολυχρονίου ἐξουσίας αὐτῆς ἐν τῇ Οὐκραίνῃ καὶ τῇ μικρᾷ Ῥωσσίᾳ, ὑπέστη ὁ ἐκεῖσε ὀρθόδοξος λαὸς τὰ ἀνύποιστα, καταδυναστεύμενος διὰ τῆς διαρπαγῆς τῶν θείων Ναῶν, διὰ τῆς βεβηλώσεως τῶν φρικτῶν ἀγιασμάτων καὶ μυστηρίων, καὶ καταβιαζόμενος εἰς Παπισμὸν διὰ τῆς ἐν φανατιασμῷ λυσσώδους καταπατήσεως τῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Ἱερῶν ἐθίμων καὶ τάξεων.

§. 5. Ἀλλ' ἐν ὅλῃ ταύτῃ τῇ ὠμοτάτῃ καταθλίψει, τῇ τῷ πνεύματι τοῦ γλυκυτάτου καὶ φιλανθρώπου νόμου τοῦ Εὐαγγελίου ἀντιπιπτούσῃ, διεφύλαξεν ὁ εὐσεβὴς αὐτὸς λαὸς πάντα τὰ ἄλλα πατροπαράδοτα, ὡς οἶόν τε, ἀπαράτρωτα, ἐκτὸς τῆς ἐπιχύσεως, εἰς ἣν ἀπάτην παρεσύρθη ὑπὸ τῶν δολίων καὶ πανούργων Παπιστῶν, τῶν ὑποσκελισαμένων τοὺς Ἱερεῖς αὐτοῦ.

§. 6. Περὶ τὸ 1686 ἔτος, ὅτε οἱ βασιλεῖς τῆς Ῥωσσίας καταπολεμήσαντες τοὺς Πολωνοὺς, ἡλευθέρωσαν τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν, τὴν Πόλιν Κιοβίαν καὶ τὴν Οὐκραίναν, ὁ μὲν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις αὐταῖς εὐσεβὴς λαὸς ἀπηλλάγη τῶν ὑπὲρ πίστεως διωγμῶν· ἀλλ' οἱ ἐν ταῖς πέντε ἔτι ἐπαρχίαις τῆς κατὰ Πολωνίαν Λιθουανίας τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὀρθοδόξου δόγματος καὶ οὗτοι ὄντες, κατεθλίβοντο καὶ ἐστέναζον διὰ πολλῶν ἔτι χρόνων ὑπὸ τὴν Παπικὴν τυραννίαν, καίτοι ἀπ' ἐναντίας αὐτὴν οὖσαν τῆς μετ' αὐτῶν πολιτικῆς τῶν Πολωνῶν συνθήκης.

§. 7. Ἡ ἐν Ῥωσσίᾳ Ἱερά Σύνοδος ἐπὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ

καθεξῆς, οἰκονομοῦσα ἐν κρίσει τὸ κατὰ τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν καὶ Οὐκραίναν, κακονοίᾳ Παπικῇ, παρειαφρόησαν περὶ ἐπιχύσεως Ἐκθέσμον, οὐκ ἐβίασε τὴν κατάργησιν, μετελθοῦσα ἐν τούτῳ οὐ τὴν ἀκριβείαν, ἀλλὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ συγκατάβασιν, ἵνα μὴ εἰς ἀπόγνωσιν, σχίσμα καὶ διχοστασίαν φέρῃ τοὺς ἐκεῖσε εὐσεβεῖς, ὅτι καὶ οἱ τούτων ἀποθανόντες πατέρες καὶ πρόγονοί εἰσι πάντες ἀθάπτιστοι, καίπερ αὐτὴ εὐδυῖα καὶ τὴν ἐπὶ τῆς τελετῆς τοῦ μυστηρίου, ὑπὸ τῆς δεξιᾶς τοῦ Ἱερέως, ἔνδον Κολυμβήθρας, ἔστω καὶ διὰ τριττῆς γενομένης ἐπιχύσεως, διατήρησιν τοῦ εἶδους τοῦ βαπτίσματος, ἦτοι τῶν ἐπικλήσεων.

§. 8. Ἀλλ' εὐχῆς ἔργον εἶη, ἡ ὑπὸ τῆς ἀνυστάκτου φροντίδος τῆς Ἱεράς ἐκείνης διοικήσεως Συνόδου ἀρξαμένη μὲν ἐν ταῖς ῥηθείσαις Ἐπαρχίαις, μὴ τελεσθεῖσα δὲ ἔτι τελεία κατάργησις τοῦ παρειαφρόησαντος ἐν ἀπάτῃ ποτὲ καὶ λόγῳ Ἐκθέσμου, καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐθις τοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων, κατὰ τὸν Ν' Κανόνα, παραδοθέντος καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατηθέντος ἱεροῦ διὰ τριττῆς καταδύσεως καὶ ἀναδύσεως ἔθους, τοῦ καθ' ὅλην τὴν μεγάλην Ῥωσσίαν πρὸ ὀκτώ ἡδὴ αἰώνων μέχρι τούτου μεθ' ὅσης ἀκριβείας τελουμένου· ἵν' οὕτως ἐξάρῃ ἐκ μέσου καὶ τὸ ὕστατον σκανδάλου ὑπέκκαυμα, ὥστε οὔτε τινὰς τῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Ὀρθοδόξων ὑπὸ τῶν προτεινομένων ἐν τῇ Θεολογίᾳ τοῦ Εἰρηναίου διαταράττεσθαι, οὔτε καὶ τὸ ἀπορράγην ἐκεῖνο τῶν ὀρθῶν Δογμάτων, προκατεγνωσμένον ἐν Ῥωσσίᾳ, τῶν Ῥασκολνίκων αἰρετικῶν κόμμα, τὸ τοῦ ἐτέρου εὐσεβοῦς μέρους βάπτισμα ἐκφαυλίζειν ὡς ἀνίσχυρον· καὶ ἀποκαταστήσῃ τέως ὅσον οὕτω πάντας τοὺς κατὰ τὴν εὐρυχωροτάτην ἐκείνην Αὐτοκρατορίαν εὐσεβεῖς πρεσβεύειν ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, ἓνα Κύριον, μίαν Πίστιν, ἐν ἀνεξαίρετως Βάπτισμα.

§. 9. Λύει δὲ ἡ Ῥωσσικὴ Ἐκκλησία τὸ περὶ Συνοικεσιῶν μετὰ ἑτεροδόξων ζήτημα καταφατικῶς, καὶ ἐπιτρέπει διὰ τοὺς ἐφεξῆς λόγους.

§. 10. Μετὰ τὴν κατάκτησιν ὑπὸ Πέτρου τοῦ μεγάλου τῶν κατὰ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς ἐξ Σουηικῶν Ἐπαρχιῶν Ἰνγερμειαντίας, Ἰνγρίας, Ἐστλανδίας, Λιφλανδίας, Φιλανδίας καὶ Κιρλανδίας, διότι οἱ ἐν αὐταῖς κάτοικοι σύμπαντες ὑπάρχουσι Λουθηριανοί, καὶ ἡ Βασιλεία πολιτικῶς, καὶ ἡ ἐκεῖσε Ἱερά Σύνοδος θρησκευτικῶς, ἔστησαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἑτεροδόξους αὐτοὺς ὑπηκόους, καὶ ἡγήσαντο ὡς ἐκ περιουσίας κατόρθωμα, ὅπως παντοίοις τρόποις, ἐπὶ ἀσφαλείᾳ τῆς Βασιλείας καὶ προόδῳ τῆς εὐσεβείας, ἐφέλξωσι καὶ κερδήσωσι τοὺς ἐξ ἄλλοτρίου αὐτοὺς κόμματος διὰ τῶν γαμικῶν ἐν πρώτοις μετὰ Ῥώσων συναλλαγμάτων, εἴτα δὲ

καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπουργημάτων τῆς Αὐτοκρατορίας.

§. 11. Ἐπ' αὐτῷ οὖν τῷ συμφέροντι κατ' ἄμφω σκοπῷ, ἐδόθη ἡ ἄδεια καὶ συγχώρησις τῆς διὰ τῶν συνοικισίων συναφείας τῶν Ὀρθοδόξων Ῥώσων ἀνδρῶν μετὰ τῶν ἐν ταῖς ρηθείσαις Σουηδικαῖς ποτε Ἐπαρχίαις παρθένων καὶ γυναικῶν Λουθηριανῶν, καὶ ἐναλλάξ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐκείνων μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων, ἀλλ' ἐν συνθήκῃ ἀπαραβάτῳ τοιαύτῃ νόμου ἀμετατρέπτου δύναμιν δεξιμένη, ὥστε τελεσιουργεῖσθαι ἢ ἐπὶ ἀνδρὸς, ἢ παρθένου, ἢ γυναικὸς ἐκ τῶν τοῦ κόμματος μετὰ Ῥώσων, καὶ τούτων ἐπίσης μετ' ἐκείνων, ὑπὸ Ὀρθοδόξου ἱερέως τὸ τοῦ γάμου μυστήριον, καὶ πάντα ἀνεξαίρετως τὰ ἐξ αὐτῶν τέκνα βαπτίζειν κατὰ τὸ Ἀνατολικὸν ἀρχαῖον δόγμα διὰ τριῶν καταδύσεων καὶ ἀναδύσεων. Ὁ αὐτὸς δὲ γενόμενος ἐν τῷ Κράτει ἐκείνῳ, ὡς ἀπαραβάτος ἄλλος ὅρος, διατηρεῖται ἀκριβῶς καὶ ἐπὶ τῶν μετὰ τῶν Καθολικορωμάνων συνοικισίων ἐκείσε.

§. 12. Ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀνάγκης τοιαύτης μὴ προκειμένης, οὐδὲ ἐπιτρέπονται τὰ τοιαῦτα διὰ γάμου συνοικέσια μετὰ ἑτεροδόξων, καὶ αὐστηρῶς κωλύονται. Ἀπαξ ἡ τοιαύτη κατὰ τὸ 1783 ἔτος Ἐκκλησιαστικὴ Συνοδικὴ ἄδεια, ἀνάγκης οὔσης, ἐπισήμως ἀπελύθη πρὸς τοὺς τὴν κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας Πόλιν Καλκούταν οἰκοῦντας ἀποίκους ἐκείσε ἡμετέρους Ὀρθοδόξους ἐμπόρους, οἵτινες, διότι συνεκυλίωντο καὶ συνεφθείροντο μετὰ τῶν ἐκείσε ἑτεροθρήσκων γυναικῶν, πρὸς παῦσιν τῆς κακοπραγίας καὶ ἁμαρτίας, θερμῶς ἐξητήσαντο τὴν μετὰ τῶν ἐκείσε Κατολικοισσῶν καὶ Ἀρμενισσῶν διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου σύζευξιν. Καὶ δὴ, τῆς κατεπειγούσης ἀνάγκης ἕνεκα, εἴξασα ἡ Ἐκκλησία, δέδωκε μὲν διὰ Συνοδικοῦ αὐτῆς Γράμματος τὴν τοιαύτην ἄδειαν, ἀλλ' ἐπὶ τοιαύτῃ συνθήκῃ, ὥστε τὰ ἐκ τῶν συνοικισίων τούτων τεχνησόμενα, εἴτε ἄρρενα, εἴτε θήλεα, βαπτίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἐκείσε Ὀρθοδόξων δύνω Ἀρχιμανδριτῶν, τῶν ἐκ τῆς χορείας τῶν Σιναίτων πρὸ πολλῶν χρόνων εἰς τὰ ἐκείσε ἀποσελλομένων. Καὶ ἤδη αὐξηνηθείσης τῆς ἐκείσε Ὀρθοδόξου φυτείας, ἔπαυσεν ἡ μετὰ τῶν ἑτεροθρήσκων γυναικῶν σύζευξις.

ΠΕΡΙ ΑΓΓΕΛΩΝ,

Ὅτι οὐ πάντα ἄσώματοι.

§. 1. Ὁ Εἰρηναῖος Φαλκόβσκις, ἐν τῇ αὐτοῦ Θεολογίᾳ ἐν τῷ περὶ γνωμῶν τῶν Ἀγίων Πατέρων, λέγει καὶ περὶ Ἀγγέλων, ὅτι ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐδόξαζεν αὐτοὺς, ὡς ἔχοντας λεπτήν τὴν φύσιν.

§. 2. Οὐχὶ ἡ Β' Σύνοδος, ὡς κατὰ λάθος σημειοῖ ὁ Εἰρηναῖος, ἀλλ' ἡ Ἐβδόμη Οἰκουμενικὴ ἐν τῇ Πέμπτῃ αὐτῆς Πράξει, προέτεινε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ περὶ τῆς ὀφειλομένης τιμῆς πρὸς τὰ τῶν Ἀγγέλων διατυπώματα. Περὶ οὗ ἀνεγνώσθη, κατὰ κέλευσιν τῆς Συνόδου, καὶ ὁ τοῦ Ἰωάννου Ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης λόγος, καθ' ὃν ὁ Πατὴρ αὐτὸς συνείρει, ὅτι « τοὺς Ἀγγέλους ἡ καθολικὴ Ἐκκλησίαις γινώσκει νοερούς μὲν, οὐ μὴν δὲ ἄσώματους πάντα καὶ ἀόρατους, ἀλλὰ λεπτοσωμάτους, ἀερώδεις καὶ πυρώδεις, κατὰ τὸ, « ὁ ποιῶν τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα » ὅτι, τοῦτό (φησι) πολλοὺς τῶν Πατέρων φρονήσαντας εὗρίσκει, ὧν ἐστὶ Βασίλειος ὁ μέγας (1), καὶ ὁ ἐν Ἀγίοις Ἀθανάσιος, καὶ ὁ μέγας Μεθόδιος, καὶ οἱ μετ' αὐτούς· καὶ ὅτι μόνον τὸ Θεῖον ἄσώματον καὶ ἀπερίγραπτον, τὰ δὲ νοερὰ κτίσματα οὐ πάντα ἄσώματα καὶ ἀόρατα, ὡς τὸ Θεῖον. » Καὶ παρακατιῶν, « τῷ ὄντι, λέγει, ὡς πρὸς ἡμᾶς μὲν ἀόρατοι, ὁραθέντες δὲ παρὰ πλειόνων αἰσθητῶς πλεονάκεις τῷ εἶδει τῶν οἰκείων αὐτῶν σωμάτων. Ὡράθησαν οὖν ὑφ' ὧν ἤνοιξεν ὁ Θεὸς τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ τόπῳ περιγραφόμενοι, δείκνυνται μὴ ὄντες πάντα ἄσώματοι, ὡς ἡ Θεία φύσις. Καὶ ἡμεῖς μὲν, ὡς κτίσματα νοερὰ καὶ λειτουργοὺς Θεοῦ, καὶ μὴ κυρίως ὄντας ἄσώματους, οὐχ ἁμαρτάνομεν γράφοντες τοὺς Ἀγγέλους καὶ τιμῶντες· τὸ δὲ ἀνθρωποποιεῖς γράφειν αὐτοὺς, ἐκ τοῦ κατὰ συνέχειαν οὕτως αὐτοὺς ὁφθῆναι τοῖς ἐφ' οὓς ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. » Τὴν ἀναγνωσθεῖσαν ἀπόδειξιν ταύτην τοῦ ρηθέντος Πατρὸς Ἰωάννου Θεσσαλονίκης περὶ Ἀγγέλων, ἐπανέλαβεν ὁ τῆνικαῦτα Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἁγιώτατος Ταράσιος, καὶ εἰς τὴν τούτου γνώμην συμφωνήσασα καὶ ἡ Σύνοδος, ἐδόθησε, Ναί, Δέσποτα.

(1) « Καὶ ἐν τόπῳ εἰσὶ, καὶ ὁρατοὶ γίνονται, ἐν τῷ εἶδει τῶν οἰκείων σωμάτων τοῖς ἀξίοις ἐμφανιζόμενοι. » Κεφ. ΙΣΤ'. τῶν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Λόγων.

§. 3. Νέφος μαρτύρων Ανατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν ἀρχαίων Πατέρων, τῆς αὐτῆς περὶ Ἀγγέλων δοξασίας, καὶ περὶ τῶν οἰκείων σωμάτων αὐτῶν, σωμάτων προσκαίρων, προσειλημμένων ἐξ ἀερῶδους οὐσίας, ἅτινα προσελάβοντο ἐπὶ τῷ γενέσθαι δι' ὧν αὐτοὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς δρατοῦς, εἰσὶν ὅ,τε θεῖος Ἰλάριος (κεφ. Β'. εἰς τὸν Ματθ.) Ὁ Ωριγένης (περὶ ἀρχῶν Βιβλ. Α'. κεφ. Ζ'. καὶ Βιβλ. Β'). Ὁ Τερτυλλιανός, ἐν τῷ περὶ σαρκὸς Χριστοῦ (κεφ. ζ'). Ἰουστίνος ὁ Μάρτυς, ἐν τῷ περὶ Ἀποκρίσεων Χριστιανικῶν (Ἑρωταποκρ. Β'). Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (Βιβλ. Γ'. τῶν Στρωμάτων.) Ἀθηναγόρας ὁ φιλόσοφος καὶ χριστιανός, ἐν τῇ περὶ χριστιανῶν πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης Πρεσβείᾳ. Κυπριανός (περὶ ἐσθῆτος Παρθ.) Ἀμβρόσιος (ἐν τῷ περὶ Νῶε καὶ τῆς Κιβ.) Εὐσέβιος (περὶ Εὐαγγελ. Προπχρ.) Σουλπίκιος Σεβήρος (περὶ Ἐκκλησ. Ἱστορ.) Λακτάνσιος (Βιβλ. Β'. τῶν Εἰσηγ.) Ὁ,τε Αὐγουστίνος, ὁ μέγας Μακάριος (ἰδ. ἐν τῇ φιλοκαλίᾳ τὸ ΕΖ'. κεφ. Συμῶν τοῦ Μεταφρ.) καὶ Θεοδώρητος Ἐπίσκοπος Κύπρου, ἐν τῷ, «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός» κτιστὴν λέγων καὶ αὐτὸς ὁ Πατὴρ τὴν τῶν Ἀγγέλων φύσιν καὶ ἀσώματον μὲν λέγοντες αὐτήν, περιγράφεσθαι δὲ τὴν τούτων οὐσίαν καὶ ὑπόστασιν· μόνον γὰρ τὸ Θεῖον ἄκτιστον, ἀναρχον, αἰδίδιον καὶ ἀπερίγραφον.

§. 4. Ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια, ἕως ἂν τέλος λάβῃ ὁ ταύτης θεῖος σκοπός, τὰ ὑπ' αὐτῆς γεγόμενα τῶν παραδόξων, περιεκάλυψε διὰ πραγμάτων νομιζομένων ἀπλῶς φυσικῶν. Ἐφ' ᾧ οὖν Ἄγγελοι ἀπεστάλησαν, καὶ ὤφθησαν ἐν μορφῇ τῇ καθ' ἡμᾶς ἐνσώματοι καὶ περιγραπτοί. Καὶ ἡ μὲν ὄψις τούτων, καίτοι ἐδόκει σαφῆς καὶ οὐκ ἀπατηλὴ, ἀλλ' οὐ σαφῆς ἦν ἡ φύσις καὶ τῶν ὀφθέντων ἡ ἰδιότης. Ὅθεν καὶ οὐδεμία ἀνάγκη πολυπραγμονεῖν ἡμῖν τὸ ἄδηλον καὶ ἀπόρρητον, καὶ ὑποτίθεσθαι τὸ, ὅτι σῶμα ἀερῶδες, λεπτόν, ἢ πυρῶδες οἱ Ἄγγελοι περιβέβληνται. Δυνατὸν γὰρ τῇ τοῦ Θεοῦ παντοδυναμίᾳ ποιῆσαι ἐν ἡμῖν τοιαύτην προσβολήν, ὥστε τὸ παρρησιαζόμενον ἔμπροσθεν ἡμῶν ὑπολαμβάνειν ὡς σῶμα ἀνθρώπινον, καὶ πράγματι καὶ ἀληθείᾳ τοῦτο μὴ παρῇ. Ἐχέγγυον δὲ τούτου ἔστω τὸ συμβαῖνον ἐνίοτε, ὅτε κοιμώμενοι, καὶ τῶν αἰσθήσεων καθησυχάζουσιν, ὁρῶμέν τινας, διακρίνομεν ἐντελῶς τὰ τούτων πρόσωπα, συλλαλοῦμεν, ἀπτόμεθα αὐτῶν, καὶ ταῦτα τοσοῦτον παχυλῶς, ὥς καὶ χαίρειν καὶ γελᾶν, ἢ ἐκδειματοῦσθαι καὶ φωνὰς ἀφιέναι ὑπὸ τρόμου, ἢ ἄλλο τι πραγματικῶς καὶ αἰσθητῶς ἡμᾶς ἐνεργεῖν. Καὶ ἅπερ τοίνυν ἡ τῆς φύσεως δύναμις ποιεῖ, ἡμῶν μὴ κατανοούντων, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ Παντοδυναμία ποιῆσαι δύναται.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Περὶ τοῦ πότε, πῶς καὶ ποίῳ τρόπῳ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἤρξαντο ἀποστέλλειν οἱ Πάπαι τοὺς Μισσιοναρίους εἰς τὴν Ἀνατολὴν πρὸς διάδοσιν τῆς Παπικῆς λύμης.

§. 1. Μετὰ τὴν ἀπράκτησιν τῆς κατὰ Φλωρεντίαν τῷ 1439 ἔτει, πρὸς ἔνωσιν δῆθεν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ Πάπᾳ Εὐγενίου τοῦ Δ'. συναθροισθείσης ἐκείνης ψευδοσυνόδου, τῆς διαπραγματευθείσης ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου μᾶλλον ἐπ' ἐλπίδι βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως τῆς κλονουμένης αὐτοῦ Βασιλείας, ἢ ἐπὶ σκοπῷ ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη συμβᾶσαν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποτυχόντες οἱ Πάπαι τοῦ σκοποῦ τοῦ νὰ ὑποδουλώσωσι τοὺς Ἀνατολικοὺς Ὀρθοδόξους καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀρμενίους, (τῶν ὁποίων λογάδες τινὲς τοῦ Κλήρου αὐτῶν ἀπὸ τῆς κατὰ Κιλικίαν Πόλεως Σίς, παρῆσαν ἐν τῇ ρηθείᾳ ψευδοσυνόδῳ) εἰς τὴν ἀπεριόριστον αὐτῶν φιλαρχίαν, ἀπειδον, ὡς πολλοὶ, εἰς τὸ τῶν Μισσιοναρίων, τῶν Ἰνδουλγεντσιῶν, καὶ τοῦ χρυσοῦ μέσον, δι' ὧν εὐκόλως νὰ παγιδεύσωσιν ἀμφοτέρω τὰ Γένη ἐπὶ τοιαύτης καταπτώσεως τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, δουλείας αὐτῶν καὶ ἀμαθείας, καὶ νὰ παρασύρῳσιν αὐτοὺς εἰς προσηλυτισμόν.

§. 2. Καὶ δὴ πρῶτον οἱ Πάπαι κατὰ τὸν 127 αἰῶνα ἐφρόντισαν νὰ καταβάλωσιν ἐν Ρώμῃ τοὺς πρῶτους λίθους εἰς θεμέλιον, τοῦ πρὸς διάδοσιν καὶ ἔκτασιν τῶν Παπικῶν δογμάτων διαθρυλλήτου ἐκείνου Κολλεγίου τῆς Προπαγάνδας, ὅπου τὰ τῶν διαφόρων προσηλύτων τέκνα ἐμελλον νὰ σπουδάζωσι καὶ νὰ μυηθῶσιν ἐπ' ἀκριβείᾳ καὶ ἐκτάσει τὰ Παπικὰ δόγματα. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταρταρώδης πηγὴ, ἐξ ἧς ἐξεβράσθησαν καὶ διεχύθησαν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῶν Ἀνατολικῶν μερῶν, καὶ περιπλέον τῆς Συρίας, Μεσοποταμίας, Αἰγύπτου καὶ αὐτῆς τῆς κατ' Ἀφρικὴν Ἀβυσσινίας, οἱ Μισσιονάριοι ἐκεῖνοι διδάτκαλοί τε καὶ μαθηταί, κήρυκες σύμπαντες τῆς αὐλῆς τῆς Ρώμης, πρὸς λύμην, διαστροφὴν καὶ ἐξαπάτησιν τῶν τε ἡμετέρων Ὀρθοδόξων, τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν ἄλλων Γενῶν.

§. 3. Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους ὅλη ἡ δόλιος πειθὼ τῶν Μισσιοναρίων γενναίως ἀντηγωνίσθη, καὶ ἡ παγὶς τῶν Ἰνδουλγεντσιῶν καὶ τοῦ προσφερομένου χρυσοῦ τῆς Ρώμης συνετρίβη ὑπὸ τῶν ἀνενδότων φρονημάτων τοῦ Ἐθνικοῦ χαρακτῆρος,

καὶ ὑπὸ τῶν διδασκῶν καὶ παραινέσεων τῶν Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δὲ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, οἷον Νάξον, Σαντορίνην, Τήνον καὶ Σύρον κατασκηνοῦντες ἤδη Λατῖνοι, δὲν εἶναι Γραικοὶ τὸ γένος εἰς Παπισμὸν προσήλυτοι, ἀλλ' εἶναι τῶν Ἑνετῶν ἀπόγονοι, οἵτινες ἐπὶ ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Λατίνων τῷ 1204 ἔτει, ὑπήγαγον εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, διοικοῦντες αὐτὰς διὰ Δουκῶν, οἵτινες εἶχον τὴν αὐτῶν Καθέδραν εἰς Νάξον, καὶ πρῶτος ἐξ αὐτῶν Δουξ ἐγένετο Μάρκος Σανούδος ὁ Ἑνετός.

§. 4. Ὁ πρὸς διάδοσιν καὶ ἔκτασιν τοῦ τῆς Ρώμης θρησκευματος θερμότερος τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν ἐφάνη, ὁ κατὰ τὸ 1588 ἔτος γενόμενος Πάπας Σίξτος ὁ Ε΄ ὅστις βλέπων τὴν τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ τὴν τῶν Ἀρμενίων ἐν ἄλλοις μέρεσι τῆς Ὀθωμανικῆς βασιλείας οἰκούντων πρὸς Παπισμὸν ἀπέχθειαν, ἀπείδεν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Συρίαν, Μεσοποταμίαν, Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον, οὐ μόνον Ὀρθοδόξους κατοίκους τοὺς ἐπωνυμουμένους Μελχίτας, ἥτοι Βασιλικούς (1), ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖσε κατὰ τὴν Συρίαν, Μεσοποταμίαν καὶ αὐτὴν τὴν Κιλικίαν Ἀρμενίους, καὶ τὰ ἄλλα ἐκεῖσε Γένη, οἷον Νεστοριανούς, Εὐτυχιανο-Ἰακωβίτας, ἢ καὶ Συριάνους, Μαρωνίτας καὶ Κόπτας, καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τοὺς πλέον δοκίμους τῶν Μισσιοναρίων, διὰ νὰ ἐφεκλύσωσιν αὐτοὺς εἰς προσηλυτισμὸν, καὶ νὰ γήσωσι μετὰξὺ αὐτῶν διὰ τῆς ἀπολύτου συγχωρήσεως τῶν μὴ συγκεχωρημένων, τὴν Παπικὴν δεσποτείαν. Οἱ μετὰ ζήλου διακαοὺς ἀγῶνες τῶν τοῦ ρηθέντος Πάπα πρώτων ἐκείνων Μισσιοναρίων, πρὸς τὰ διαληφθέντα Γένη, δὲν ἔλαβον τοιαύτην εὐόδωσιν, οἷαν ἤυχετο καὶ ἐπόθει αὐτός, καὶ ἐξ ὧν μᾶλλον οἵ τε Ὀρθόδοξοι Μελχίται διὰ τῶν παραινέσεων καὶ ἐνστάσεων τῶν ἐκεῖσε τριῶν Πατριαρχῶν, καὶ οἱ Ἀρμένιοι διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν τοῦ κατοικοῦντος τὴν κατὰ Κιλικίαν Πόλιν Σίς, καὶ ἰσχὺν πνευματικῆς ἐπιρροίας ἔχοντος ἐπὶ τοὺς κατὰ Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν ὁμοδόξους αὐτοῦ, μὴ ὑπαχθέντες, ἀλλ' ἀντιστάντες, ἠπράκτησαν καὶ ἐματαιώσαν τὸν ἐπίβουλον σκοπὸν τῆς Ρώμης, Σουλτανεύοντες τὴν νικαῦτα περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος τοῦ υἱοῦ Σελήμ τοῦ Β', Σουλτάν Ἀμοῦράτ τοῦ Γ'.

(1) Οἱ Διοσκουρίται καὶ Εὐτυχιανοὶ Μονοφυσίται τὴν αἵρεσιν κατ' Αἴγυπτον Κόπται, καὶ οἱ κατὰ Συρίαν τῆς αὐτῆς αἵρέσεως, οἱ μὴ ἀποδεχόμενοι τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ὡς καταδικάσαντες τὸ ἀνάθεμα τοῦς Αἰρεσιάρχας αὐτῶν, ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων Μαρκιανῶ καὶ Πουλχερίας, εὐτως ἐπωνόμασαν ἑκτοτε τοὺς κατ' Αἴγυπτον καὶ Συρίαν Ὀρθοδόξους, πρὸς διαστολὴν, Βασιλικούς, ὡς ὑποκύψαντας εἰς τὰ τῆς Συνόδου ταύτης, τὰ θεσπισθέντα, ὅθεν παρὰ τοῦ Βασιλέως Μαρκιανῶ.

§. 5. Οἱ καθ' ὅλην τὴν ΙΖ' ἑκατονταετηρίδα Πάπαι, φλεγόμενοι ἀκατασχέτως τῷ αὐτῷ πρὸς προσηλυτισμὸν θερμῷ ζήλῳ Σίξτου τοῦ Ε΄, καὶ ὕπνον μὴ δόντες τοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ τοῖς βλεφάροις αὐτῶν νυσταγμὸν, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν Παπικὴν μοναρχίαν διὰ τῶν αὐτῆς δογμάτων ἐστηριγμένην καὶ ἐπὶ τὴν Ἀνατολήν, ἀπέστειλαν ἄλλεπαλλήλως τοὺς αὐτῶν Μισσιοναρίους, συμμαχοῦντας μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἐπὶ τὸν τοῦ Πάπα Χριστὸν, τοὺς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πιστεύοντας. Οἵτινες τῇ μὲν μιᾷ χειρὶ κρατοῦντες τὰς παρὰ τοῦ ὑποτιθεμένου πληρεξουσίου ἐπιτρόπου τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ γῆς, τοῦ καὶ λέγειν, φεῦ, τολμῶντος ὡς ὁ Χριστὸς, «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς,» Παπικὰς Ἰνδουλγεντσιὰς τῆς ἀπολύτου συγχωρήσεως πρὸς κατάλυσιν τῶν νηστειῶν, καὶ τῶν θανάσιμων ἁμαρτημάτων καὶ λοιπῶν ἔργων τῆς ἀσελγείας καὶ αἰσχρότητος, οὐ μόνων τῶν παρελθόντων, καὶ ἤδη πεπραγμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν πραχθησόμενων διὰ παντός τοῦ βίου μελλόντων τελείας τῆς ἀφέσεως, τῇ δ' ἄλλῃ χειρὶ τὸν ἐπαγωγὸν χρυσὸν τῆς Ρώμης καὶ ἐπὶ τούτοις τέλος, ἐφόδιον τῶν τοιούτων ἐπιβούλων ἐπιχειρημάτων ἔχοντες τὴν προστασίαν τῶν εἰσακουσόμενων κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πόρτᾳ Πρέσβειων Γαλλίας, Πολωνίας καὶ Ἑνετίας, ἵσχυσαν νὰ ἀποπλανήσωσι καὶ νὰ παρασύρῳσιν εἰς Παπισμὸν εὐαρίθμους τῶν ἐν τῷ ζόφῳ τῆς ἐσχάτης ἀμυχθείας ἡλασκόντων κατὰ Μεσοποταμίαν καὶ Μοσοῦλ Νεστοριανῶν, τῶν κατὰ Συρίαν Ἰακωβιτῶν Εὐτυχιανῶν ἢ Συριάνων, ἔτι δὲ καὶ ὀλίγους τῶν ἐκεῖσε κατὰ Συρίαν Ὀρθοδόξων Μελχιτῶν, μεθ' ὧν καὶ Ἀρμενίων καὶ παραλαβόντες τέκνα τινὰ τῶν γενομένων ἐξ αὐτῶν τῶν Γενῶν προσηλύτων, ἀπέστειλαν αὐτὰ εἰς τὸ ἐν Ρώμῃ ρηθὲν τῆς Προπαγάνδας Φροντιστήριον, ἐκ τῶν ὁποίων, ὅσα εἰς ἡλικίαν φθάσαντα, ἢ Παπικὴ κακοβουλία προείδεν εὐφύστερα, ἀπορρόφήσαντά ἑντελῶς τὰ αὐτῆς δόγματα, καὶ ἐπιτηδειώτερα πρὸς ἐμπνευσίν καὶ διάδοσιν τούτων, προήγαγεν αὐτὰ εἰς βαθμὸν Ἱερέων καὶ Ἐπισκόπων, καὶ παραλαβούσα τὸν ὄρκον τῆς ὑποταγῆς αὐτοῖν, ἀπέπερψε πρὸς κατήχησιν καὶ προσηλυτισμὸν τῶν ὁμογενῶν των.

§. 6. Οἱ νέοι οὗτοι διαφορὰν Γενῶν καὶ νέων δογμάτων ἀποστολοὶ καὶ κήρυκες τῆς Ρώμης, καὶ ἐκ τούτων αἱ ἐκ τῶν Μελχιτῶν καὶ Ἀρμενίων κατὰ Συρίαν ἀποστάται, οὐδὲ ἐτόλμων νὰ διασαλπίσωσι τὸ Παπικὸν κήρυγμα ἀναφανδὸν καὶ παρρησίᾳ, ὡς παρατηρούμενοι καὶ καταδικαζόμενοι ὑπὸ τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ τῶν Ἀρμενίων Ἀρχιεπισκόπων τοῦ τε κατὰ τὴν Καραμανίαν (Κιλικίαν) Πόλεως Σίς, τοῦ κατὰ τὸ Βάν ἐτέρου, καὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν κατὰ Ἐπσχμιατζίμ Καθο-

λικῶν (1). ἄλλ' ἐν ἐνδυμασίᾳ κοσμητῇ ἐκρύπτοντο, οἱ μὲν παρά τισιν ὁμογενέσιν αὐτῶν προσηλύτοις λαθροῖεροπράττοντες, οἱ δὲ πλείονες ἐκ τῶν Μελχιτῶν, ὡς εἰς ἄσυλον, εἰς τὰ τοῦ Λιβάνου ὄρη.

§. 7. Ἡ Παπικὴ ὀφρὺς Οὐρβανοῦ τοῦ Η' μὴ ἀνεχομένη, κατ' αὐτὸν τὸν ΙΗ' αἰῶνα, τὸ ὑπὸ καταδρομῆς καὶ φόβου συνεσταλμένον ἀνὰ τὴν Ἀσίαν αὐτῆς κήρυγμα, καὶ τὴν ἐντεῦθεν βραδύτητα τῆς τούτου διαδόσεως καὶ ἐκτάσεως, τῆς ἀναχαιτιζομένης ὑπὸ τῶν πνευματικῶν Ἀρχηγῶν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχῶν ἀμφοτέρων τῶν Γενῶν, ἐξέπεμψεν εἰς Βυζάντιον τοὺς θερμότερους δορυφόρους αὐτῆς καὶ ὑπασπιστάς Ἰησουῖτας. Ταῦτα δὲ τῆς θαυμαστῆς τοῦ Λοῖόλα (Ἀρχηγοῦ καὶ προβούλου τοῦ τάγματος αὐτοῦ) φαιμηλίας πιστὰ καὶ διάπυρα τέκνα, ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος ῥαδιοῦργα καὶ στασιώδη, συγχωροῦντα τὴν ἐκδίκησιν, καὶ ἐπιτρέποντα πᾶσαν διαβολὴν, τῇ τῶν ῥηθέντων τριῶν Πρέσβων συνδρομῇ, καὶ τῇ τοῦ χρυσοῦ, πικρῶς διέβαλον καὶ κατεδίωξαν μέχρι θανάτου τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, πεπαιδευμένον ἄνδρα, Κύριλλον τὸν Λούκαριν, ἐπὶ τοῦ νικητοῦ τῶν Περσῶν Ἀμουράτ τοῦ Δ'. Ὁν προσταγῇ τοῦ τότε Ἀνθυπάτου (διότι ὁ Ὑπάτος Μουσταφᾶ Πασᾶς συνεστράτευε μετὰ τοῦ Σουλτάνου κατὰ Περσῶν) ἀπαγαγόντες εἰς τὸ κατὰ τὸν Βόσπορον ρονικὸν Φρούριον, Ρούμελι-Ἰσάρ, οἰκτρῶς ἀπέπνιξαν καὶ ῥέριψαν εἰς τὴν θάλασσαν τῷ 1639 ἔτει, συρρίψαντες ἅμα εἰς τὸν βυθὸν ταύτης καὶ τὴν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις νεωστὶ συστηθεῖσαν Τυπογραφίαν, ὡς ἐκδοῦσαν καὶ στηλιτεύσαντα τὰς τῶν τῇ θρασυτητι ἐπαυχιδιασάντων καὶ ὄνειρωξάντων Ποντιφίκων τῆς Ῥώμης κράτος μοναρχίας παγκόσμιον, παρεκτροπὰς καὶ καινοτομίας, δόλους καὶ ῥαδιοῦργίας, ἀπατηλὰς ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις, πρὸς ἐξαπάτην τῶν ἀπλουστέρων καὶ προσηλυτισμόν. Ἐὰν δὲ οἱ δῆμιοι αὐτοὶ τῆς Ῥώμης Ἰησουῖται κατεδίωξαν ἐν ταύτῃ τῇ Ἐκατονταετηρίδι καὶ τοὺς τῶν Ἀρμενίων Πατριάρχας, δῆλον ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς ὑπομνημάτων.

§. 8. Κατ' ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἡ διάδοσις τῆς Παπικῆς λύμης ἐξηπλοῦτο μὲν τῇ προόδῳ εἰς τὰς Ἀνατολάς, ἀλλ' αἰετοτε προσεκτικῶς καὶ συνεσταλμένως, καὶ μᾶλλον παρά τοῖς κατὰ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον Ὀρθοδόξοις Μελχίταις, ἢ ψυχοφθόρος λύμη διεδίδετο, διὰ

(1) Οἱ Καθολικοὶ αὐτοὶ καὶ οἱ Πατριάρχαι εἰς Ἐπαρχιατὴν τῶν Ἀρμενίων, οἱ καταδιώξαντες περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος καὶ καθέξῃς τοὺς ἐκ τῶν Ἀρμενίων Παπίσαντας, ὑπῆρξαν ὁ μὲν Ἰάκωβος Δ', ὁ ἀπὸ τοῦ 1655 μέχρι τοῦ 1680 ἔτους Πατριαρχεύσας, ὁ δὲ Ἐγχιαζάρ ἢ Ἐλεάζαρος, ὁ μετὰ τούτου ἄχρι τοῦ 1691 ἔτους διαδιώσας, καὶ ὁ Νεχαπέτ, ὁ μετὰ τούτου διοικήσας τὴν τῶν Ἀρμενίων Ἐκκλησίαν ἔτη 14 καὶ μῆνας 10 ἄχρι τοῦ 1705 ἔτους.

τὴν πλήρη λύσιν τῶν ὀψαρίων καὶ τοῦ κρέατος ἐν ταῖς νηστησίμοις τῶν ἡμερῶν, ὡς φύσει αὐτῶν κοιλιόδουλων, καὶ διὰ τὴν θελκτικὴν ἄφροσιν καὶ συγχώρησιν ἀνεξαίρετως παντὸς εἶδους ἀμαρτήματος, ὡς τῇ κακῇ ἐξεί λάγων· συγχρόνως δὲ καὶ παρά τοῖς κατὰ Συρίαν, Μεσοποταμίαν καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἀνατολῆς Ἀρμενίοις διὰ τὰ αὐτὰ ἐφελκυστικὰ αἵτια, καὶ περιπλέον διὰ τὴν πολλὴν καὶ ἀφόρητον αὐστηρότητα τῷ τότε τῶν νηστειῶν αὐτῶν.

§. 9. Τὰ κατὰ κακὴν σύμπτωσιν συμβάντα ἐν μέσῳ τοῦ 1723, 1727 ἄχρι τοῦ 1757 ἔτους, ἐπὶ Ποντιφίκων τῆς Ῥώμης Ἰννοκεντίου ΙΙ', καὶ Βενεδίκτου ΙΓ', διέρρηξαν τὸ τῆς συστολῆς μέχρι τούτου προσωπεῖον, καὶ ἀνυποστόλως τὸν Παπισμὸν ἐπαρρησίασαν ἔκτοτε, τόσον μετὰ τῶν Μελχιτῶν, ὅσον καὶ τῶν Ἀρμενίων, ὃν οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ τῆς θρησκείας Κορυφαῖοι, καί τοι ἀγωνισθέντες, νὰ συστείλωσι τοῦ λοιποῦ.

§. 10. Τῷ 1723 ἔτει, ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀθανάσιος, εἰδὼς τὸ φύσει ἐπικλινὲς τῶν Χαλεπλίδων εἰς κοιλιόδουλειαν καὶ πολυφαγίαν, καὶ κατανοῶν ὅτι αὐτοὶ, ἕνεκα τούτου πρὸ πάντων, σαλεύονται περὶ τὴν πίστιν, τῇ τῶν Παπιστῶν ὁμογενῶν αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐρχομένων Παπάδων ἐνθέρμῳ παρακινήσει, τοῖς ἔδωκε τὴν τοῦ ἰχθυοφαγεῖν ἄδειαν, Τετράδα τε καὶ Παρασκευὴν, καὶ τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων δώδεκα μόνας ἡμέρας νηστεύειν. Ἀλλ' ὁ μετ' αὐτὸν Πατριάρχης γεγωνὼς Σίλβεστρος, ὡς ἐκ τῶν Ἀγιορειτῶν Μοναχῶν καταγόμενος, καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος οὐκ ἐν ἐπιγνώσει θρησκὸς καὶ πείσμων ἀνένδοτος, ἀνέτρεψε τὴν τοιαύτην κατ' οἰκονομίαν Ἐκκλησιαστικὴν ἀναγκαίως δοθεῖσαν ἄδειαν πρὸς τοὺς Χαλεπλίδας καὶ λοιποὺς κατὰ Συρίαν Μελχίτας τοῦ ἰχθυοφαγεῖν, καὶ ἀφορισμῷ, ὡς μὴ ὠφελεν, ἐπ' Ἐκκλησίας αὐτοὺς καθυπέβαλε, καὶ κινηθεὶς προσέτι διὰ τοῦ Ἡγεμόνος τοῦ Χαλεπίου κατὰ τῶν Χαλεπλίδων, ὡς τὰ τοῦ Παπισμοῦ νοσοῦντων, ἀπέτυχε τοῦ νὰ παιδεύσῃ αὐτοὺς, διότι δόσει χρημάτων αὐτοὶ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα ὑπερισχύσαντες, ἔμελλον νὰ κακοποιήσωσι τὸν ἀμείλικτον Σίλβεστρον. Καὶ αὐτὸς μὲν προειδοποιηθεὶς τὴν καταδρομὴν, καὶ προλαβὼν, φυγὰς ὄχρετο διὰ νυκτὸς ἐκεῖθεν, σωθεὶς εἰς Αποδίκεϊαν, οἱ δὲ Χαλεπλίδες καὶ ἄλλοι ἐν Δαμασκῷ καὶ ἄλλαχοῦ κατὰ Συρίαν Μελχίταις ἔκτοτε, τῷ 1727 ἔτει, ἠβηδὸν ἀποσκιρτήσαντες τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀναφανδὸν ὑπετάγησαν τῷ Παπισμῷ, τῷ κολακεύοντι καθ' ὅλα διὰ πληρεστάτης συγχωρήσεως τὰς τῆς σαρκὸς ὀρέξεις.

§. 11. Ὅλοι οἱ ἀγῶνες καὶ οἱ ἐκ Πόλεως στελλόμενοι ὑψηλοὶ ὁρισμοὶ παρά τε τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Πατριάρχου τῶν

Ἀρμενίων κατὰ τῶν ἀσυστόλως καὶ παρρησίᾳ ἀποστατησάντων καὶ ἐκ τῶν δύο Γενῶν, ἀποσχισθέντων τῆς Μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας καὶ Πηπισάντων, ἠπράκτησαν καὶ ἔμειναν ἀνενέργητοι, διὰ τὸ φιλοχρήματον τῶν ἀνὰ Συρίαν καὶ Μεσοποταμίαν Ἠγεμόνων καὶ τῶν Κριτῶν, τῶν παρατρεζάντων τοὺς Ὄρισμοὺς τῇ ἀδρᾷ καταβολῇ πρὸς αὐτοὺς τῶν Παπικῶν χρημάτων.

§. 12. Ὁ Παπισμὸς μεταξὺ τῶν κατὰ Συρίαν Μελχιτῶν καὶ τῶν ἐκεῖσε καὶ ἀλλαχοῦ Ἀρμενίων διεδίδετο καὶ προεχώρει κατὰ τὸ 1750 ἔτος καὶ ἐφεξῆς ἐμμερίμω τῇ φροντίδι τῶν Παπῶν Βενεδίκτου τοῦ ΙΔ' καὶ Κλήμεντος τοῦ ΙΓ', ἐπὶ τῶν Σουλτάνων Μαχμούτ καὶ Ὀσμάν τῶν αὐταδέλφων, καὶ τῇ κατ' ἐναντίαν σύμπτωσιν πεπαρρησιασμένη προστασίᾳ τοῦ ἐν Βασιλευούσῃ Ἀρχιατροῦ Χαλεπλῇ Μουσταφᾷ, καὶ τῇ τοῦ Μανσουρί Ἰατροῦ ἐν τοῖς Ἀνακτορίοις Χαλεπλῇ καὶ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν Μελχιτῶν ἐξωμότου, ὅστις οὐ μόνον δι' ἀπειλητικῶν μηνυμάτων πρὸς τοὺς Πατριάρχας ἀμφοτέρων τῶν Γενῶν διεκώλυε πᾶν κίνημα αὐτῶν κατὰ τῶν ὁσημέραι πλανωμένων εἰς τὴν Παπικὴν κακοφροσύνην κατὰ Συρίαν καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἐπισήμων τινῶν Ἀρμενίων, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀπὸ Ῥώμης εἰς τὸ ὅρος τοῦ Λιβάνου κρυπτόμενον ψευδομητροπολίτην Παπιστὴν Μάξιμον αὐτάδελφον αὐτοῦ, ὁρισμῶ Βασιλείῳ μεταγαγὼν, καθίδρυσεν αὐτὸν τῷ 1751 ἔτει Μητροπολίτην Χαλεπίου. Ἀλλὰ μετὰ θάνατον τῷ 1757 ἔτει τοῦ Σουλτάν Ὀσμάν, καὶ τὴν εἰς Καλλίπολιν ἐξορίαν καὶ τὸν φόνον τῶν ῥηθέντων δύο Ἰατρῶν Χαλεπλίδων καὶ προμάχων τῶν Πηπισάντων, κατέφυγεν αὐθις ὁ ῥηθεὶς Μάξιμος ἐπιβάτης εἰς τὸ ὅρος τοῦ Λιβάνου, τὸ τῶν Παπιστῶν σύνηθες αὐτὸ ἄσυλον.

§. 13. Ἡ πρόοδος τοῦ τῆς Παπικῆς κακονοίας μιάσματος διὰ τῆς ῥηθείσης ἀναφανδὸν ὑπερασπίσεως νομὴν λαβοῦσα, προεχώρει διαδιδόμενη τὸ ἀπεντεῦθεν καὶ ἠῤῥανε κατὰ ζῆλον μιμήσεως, ὡς ἐνισχυομένη κυριώτερος παρὰ τῆς Παπικῆς πληρεστάτης ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως πάντων ἀνεξικρέτως ἐκείνων τῶν παραμυθούντων τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν τὰ σκιρτήματα. Γλυκὺ τῷ ὄντι καὶ ἡδισον τοῦτο τῆς σαρκὸς τὸ δέλεαρ, ὃ ἡ τῶν Ποντιφίκων πονηρία μετήρχετο, καὶ μετέρχεται μέχρι τούτου, πρὸς ἐξαπάτην καὶ προσηλυτισμὸν τῶν τε κατὰ Συρίαν καὶ Αἴγυπτον ἡμετέρων Μελχιτῶν, ὡς ἄκρως κοιλιοδοῦλων καὶ ἄκρως ἀκρατήτων εἰς τὰς τῆς σαρκὸς ὀρέξεις, ἐπίσης δὲ καὶ τῶν ἐκεῖσε καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ τὴν Ἀνατολήν, καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον Ἀρμενίων, διὰ τὴν τῶν νηστειῶν αὐτῶν, ὡς ἐρρέθη, ἄκραν ποτὲ αὐστηρότητα, καὶ τὴν ῥοπὴν εἰς τὰς τῆς σαρκὸς λοιπὰς ἐπιθυμίας.

§. 14. Ἡ τῶν Πατριαρχῶν τῶν Ἀρμενίων φροντίς κατέστη ἐμμερίμω καὶ ἐπίμονος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ταύτης, πρὸς καταδίωξιν τῶν διὰ τὴν κοιλίαν αὐτῶν καὶ τὰ ἄλλα πάθη εὐκόλως συναρπαζομένων, περιτρεπομένων καὶ ἐνστερνιζομένων τὰ Παπικὰ θελκτικὰ καὶ ἄνετα δόγματα, ὁμογενῶν αὐτῶν, ἐξ ὧν δὲ καὶ εὐαρίθμων τῶν ἐπισημοτέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἠγωνίσθησαν καὶ ἀγῶνα πολὺν, κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν, πρὸς στάσιν τοῦ κακοῦ, ἀλλ' οὐδὲν ἀπώναντο, διὰ τοὺς καταφεύγοντας Παπίσαντας τῶν Ἀρμενίων πρὸς τε τοὺς Μεγιστάνας τῆς Πόλεως, ὡς αὐτῶν Τραπεζίτας, καὶ πρὸς τοὺς Πρέσβεις τῆς Πολωνίας μέχρι τοῦ 1767, τοὺς τῆς Ἑνετίας μέχρι τοῦ 1797 ἔτους, καὶ τοὺς τῆς Γαλλίας μέχρι τούτου.

§. 15. Ἰδοὺ ἐν συνόψει μὲν, ἀλλ' ἀκριβῶς, ὅτε, πῶς, καὶ ποίῳ τρόπῳ κατ' ἐποχὰς διαφόρους, οἱ ἐξ ἀμέτρου τύφου φρονηματίσαντες Πάπαι νὰ στήσωσι μονοκρατορίαν παγκόσμιον, ἤρξαντο νὰ ἀποστέλλωσι τοὺς Μισσιοναρίους αὐτῶν πρὸς διάδοσιν καὶ ἐφάπλωσιν τῆς Παπικῆς λύμης κατ' Ἀνατολὰς, καὶ ἐν ποίᾳ θελκτικῇ γοητείᾳ καὶ πλάνῃ καὶ ὀλεθρίῳ μηχανουργήματι, ἴσχυσαν τοὺς ἀπαιδεύτους ἐκείνους Μελχίτας καὶ πλῆθος Ἀρμενίων, τοὺς διὰ τὴν κοιλίαν καὶ τὰς λοιπὰς τῆς σαρκὸς καταδίκους ὀρέξεις, ἀσθενοῦντας τῇ πίστει, καὶ ἐτοιμῶς κλίνοντας, διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐπὶ τε τὰ ἄνετα καὶ φαῦλα, νὰ καταδουλεύωσι, νὰ παρεκκλίνωσιν ἀπὸ τὴν τῶν Πατέρων αὐτῶν θρησκείαν, καὶ νὰ παρασύρωσιν εἰς τὸν τὰ πάντα ἀπολύτως συγχωροῦντα καὶ ἐπιτρέποντα Παπισμὸν.

§. 16. Τὸ ἐν Ῥώμῃ τῆς Προπαγάντας ῥηθὲν Κολλέγιον, καὶ ἡ τούτου παραφυὰς τὸ ἐν Ἑνετίᾳ τοῦ Σάν-Λαζάρου Μοναστήριον τὸ πρὸ ἑκατὸν πεντήκοντα χρόνων συστηθὲν, ὅπου οἱ εἰς τὸν Πάπαν πιστεύσαντες καὶ πιστεύοντες Ἀρμένιοι μαθητεύονται τὰ τοῦ Παπισμοῦ ὄργια, ὡς ἐκ τρίποδος διακηρύττουσι καὶ ἐμπνέουσιν εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ Παπίσαντας καὶ Παπίζοντας ὁμογενεῖς αὐτῶν, ὅτι τὸ μόνον εὐσεβὲς καὶ Ὀρθόδοξον Γένος ἦν ἀρχῇθεν τὸ συνημμένον μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης, οἱ δὲ λοιποὶ οἱ διασχιζόμενοι ἀπ' αὐτῆς εἰσιν ἐχθιστοὶ, βδελυκτοὶ καὶ ἀποτρόπαιοι, καθὰ αἰρετικοὶ καὶ βλάσφημοι κακὸδοξοὶ. Ὅθεν καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ τῶν Μελχιτῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων κοιλιοδαίμονες, οἱ τὰ τοῦ Πάπα τετυφλωμένως πιστεύοντες, ἐγκαυχῶνται οἱ ἄθλιοι καὶ στερεῶς δοξάζουσιν, ὅτι αὐτοὶ δῆθεν εἰσὶ τὰ τῶν Γραικῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων πρῶτα ἐκεῖνα Ὀρθόδοξα Γένη, ὡς γνωρίζοντα τὸν Πάπαν Ἐπίτροπον ἐπίγειον τοῦ Χριστοῦ, κεφαλὴν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, καὶ ὑπέρτατον δικαστὴν

ὅλων ἀπλῶς τῶν τοῦ Κόσμου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀποσπάσματα αὐτῶν καὶ παραφυάδες, καὶ ἐξ ἐκείνων, ὃ τῆς ἀνοίας! Σχίσται.

§. 17. Ἔθνος τὸ ἡμέτερον τῶν Ἑλλήνων, τόσον ἀρχαῖον, ὅπερ τὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θρησκείαν πρῶτον πιστεῦσαν ἀπεδέξατο, καὶ τὸ τῶν Ἀρμενίων, τὸ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τρίτου αἰῶνος εἰς Χριστὸν πιστεῦσαν, (1) δύναται ποτε ἀντεστραμμένῳ λογισμῷ καὶ ψευδεῖ παχυλῷ σοφίσματι νὰ ὀνομασθῇ ἀπόσπασμα καὶ παραφύας αὐτῶν ἐκείνων τῶν βδελυρῶν ἐξαμβλωμάτων, τῶν χθές καὶ πρῶν, ἕνεκα τῆς κοιλιοδουλίας καὶ τῆς ἀθεμίτου λύσεως καὶ ἀφέσεως πρὸς αὐτοὺς τοὺς εὐήθεις καὶ πεπλανημένους παντὸς εἶδους ἀσελγείας καὶ αἰσχρότητος, ἀποστατησάντων, ἀποσκιρτησάντων καὶ ἀπολακτισάντων τὰ τῆς Μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας, ὡς ἄλλων πῶλων τὰς ἑαυτῶν μητέρας;

Ἡ κραταιὰ τῶν Ὀθωμανῶν βασιλεία, ἡ πρὸ 400 (2) χρόνων ὑποτάξασα πρῶτον ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ ἐπομένως κατὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν ἤδη Τουρκίαν, εἰς τὰ αὐτῆς ὅπλα τὰ δύο ταῦτα βασιλείαν ποτὲ ἔχοντα μεγάλα Γένη, ὑπήκοα αὐτῆς ἀνέκαθεν γνωρίζουσα, καὶ θρησκευτικῶς ταῦτα ὑπαγόμενα εἰς Πατριάρχας γνησίους καὶ αὐτοὺς τοῦ Κράτους αὐτῆς, ὅταν ἐμβριθῶς εὐδοκῆσῃ νὰ στήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς, θέλει συνίδῃ, ἐὰν εἰς τοὺς πολιτικούς αὐτῆς σκοποὺς ἐνεστῶτας καὶ μέλλοντας τοῦτο ταῦν συμφέρῃ, τὸ νὰ ἀποσπῶνται ἐξ ἀπάτης καὶ δόλου κατ' Αἴγυπτον, Συρίαν, Μεσοποταμίαν, καθ' ὅλας τὰς Πόλεις τῆς Ἀσίας καὶ αὐτὴν τὴν Βασιλεύουσαν,

(1) Οἱ Ἀρμένιοι εἰδωολάτραι ὄντες, ἐπίστευσαν εἰς Χριστὸν τῷ 285 ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Βασιλέως αὐτῶν Δερτάδ (Τηριδάτου τοῦ Β'), διὰ τοῦ πρώτου αὐτῶν Ἀρχιεπισκόπου, τοῦ χειροτονηθέντος ἐν Καισαρείᾳ ὑπὸ τοῦ Καισαρείας Λεοντίου, Ἱερομάρτυρος Γρηγορίου, ἐορταζομένου καὶ παρὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας τῇ Α' Σεπτεμβρίου, ἐπωνυμιούμενου παρ' Ἀρμενίων Λουζαβρίτχ, ἥτοι φωταυγοῦς, καὶ καταγομένου ἀπὸ τῶν Βασιλέων τῆς Ἀρμενίας Ἀρσσάχ, ἡγουν Ἀρσακίδων. Ὅστις κατηγήσας τὸν τε Βασιλέα Τηριδάτην καὶ πάντας, ἐβάπτισεν αὐτοὺς εἰς τὴν κατὰ τὴν Επαρχίαν Δαρκουπεράν, ἡ Δαρπερουνί, τὴν συνιστώσαν ἤδη τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Σατραπίας Βάν, κατείδωλόν ποτε Πόλιν τοῦ κύκλου Δαρὸν, Γισαχδισσάδ (Πόλιν τῶν θυσίων.) Καὶ ἐγγὺς ταύτης ὁ τῆς Ἀρμενίας Ἀπόστολος αὐτὸς καὶ Ἱεροφάντης Γρηγόριος, πρὸς μνήμην διηγεῖται τῆς τῶν Ἀρμενίων πρὸς Χριστὸν ἐπιστροφῆς, ἀνήγειρε περικαλλὲς Μοναστήριον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σούρπ Καρκαπιέτ, ἥτοι τοῦ Ἁγίου Προδρόμου, ὑφιστάμενον μέχρι τούτου, εἰς ἄκρον τιμώμενον καὶ θαμιζόμενον ὑπὸ τῶν εὐλαβεστέρων Ἀρμενίων, οὗ ὁ προϊστάμενος εἰς ἐστὶ τῶν ἐπισημοτέρων Ἀρχιεπισκόπων. Τὸ Μοναστήριον αὐτὸ καλεῖται καὶ Κλάγχα Βάνχχ, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου ἡγεμονεύσαντος ἐν αὐτῷ Κλάγχα, καὶ Ἰναχνεάν Βάνχχ, τουτέστι τῶν ἐννέκ Πηγῶν Μοναστήριον, διὰ τὰς περὶ αὐτὸ ἀναδιδόμενας ἱσαριθμούς πηγὰς.

(2) Ἐκ τούτου δηλοῦται, ὅτι τὴν διατριβὴν ταύτην συνέγραψεν ὁ ἀοιδίμος Κωνσταντῖνος κατὰ τὸ 1853 ἔτος. Σημ. Ἐκδ.

ἐξ αὐτῶν τῶν δύο ὑπηκόων Γενῶν, νὰ προσκολλῶνται εἰς νέαν θρησκείαν, νὰ συγκροτῶσιν ἔθνος ἰδιαίτερον, καὶ νὰ ὁμολογῶσι πάντες καὶ αὐτοὶ οἱ τούτων Ἐπίσκοποι ἐνόρκως, κεφαλὴν οὐ μόνον τῆς αὐτῶν Πίστεως, ἀλλὰ καὶ ὑποταγεῖς ἑαυτοὺς εἰς ὅλα τὰ νεύματα καὶ τὰς ὑπόπτους θελήσεις καὶ ἐπιταγὰς ἀπαραβάτως, ἐνὸς ἕξω τῶν ὁρίων τῆς βασιλείας Καλογήρου ἅμα καὶ Βασιλέως, τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης, καὶ τῷ μέσῳ τούτου νὰ προστατεύωνται αὐτοὶ, τῷ τῆς θρησκείας δῆθεν καλύμματι, καὶ παρ' Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Πρὸς τὰς ἐξ ἀμάξης ἀνευθριάστους καὶ ἐκτόπους κατὰ τὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν λοιδορίας καὶ ὕβρεις τοῦ λεγομένου Ἀρχιεπισκόπου Πέτρας Ἰουλιανοῦ Μαρία Ἰλλερῶ (1).

Ἐν τῷ 10^ῳ ἤδη αἰῶνι, καθ' ὃν, τοῦ ἐκ τῆς ὑγιοῦς παιδείας καὶ τῶν ὠφελίμων γνώσεων αὐγάζοντος φωτὸς, ἀνάγκη πᾶσα γενέσθαι ἐκποδῶν τὰ παρὰ τῆς δεισιδαίμονος πλάνης καὶ τῶν ἐμπαθῶν προλήψεων προελθόντα τοσαῦτα δεινὰ, ὧν ἡ ἱστορία πλήρης, ἀνεφάνη ἀδοκῆτως φυλλάδιόν τι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδεδομένον, καὶ ἐπιγραφόμενον « *Ἐντάλμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πέτρας, καὶ Ἀποστολικοῦ Πατριαρχικοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἰουλιανοῦ Μαρία Ἰλλερῶ, πρὸς χάριν τοῦ τῆς διαδόσεως τῆς Πίστεως ἔργον.* »

Ἐν αὐτῷ γοῦν τούτῳ τῷ φυλλαδίῳ εἶδομεν, ἐν ἀπορίᾳ, τὰ ἤδη πρὸ πολλοῦ δεδυκότα φαντάσματα πάλιν ἀνίσχοντα, καὶ τὰ παρελθόντα ἐπανερχόμενα, τουτέστι, σύσασιν πάλιν ὀμηγύρεως, ἢ ἀδελφότητος, διενεργουμένην ἐκ συνεισφορᾶς παρὰ τοῦ ῥηθέντος, καὶ

(1) Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον Ἀθήνῃσι, ἐκ τῆς Τυπογραφίας Γ. Χαροφύλακος 1844 Σημ. Ἐκδ.

ταύτην ἔχουσαν σκοπὸν τὸ διὰ τῶν προτρεπτικῶν αὐτοῦ λόγων ἐφελκύσαι παντοίως τοὺς Γραικοὺς Ἀνατολικούς Ὀρθοδόξους, ὡς δεινῶς δῆθεν ἐξηπάτημένους, καὶ τούτους εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν Καθολικὴν Παπικὴν ἐνότητα, ἀφ' ἧς ἐχωρίσθησαν, διχρῆξαντες τοὺς μετ' αὐτῆς δεσμοὺς διὰ τῆς αἰρέσεως καὶ τοῦ σχίσματος.

Ἀλλ' ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, φύλαξ ἀκριβοῦς ἀείποτε ὑπάρχουσα τῆς Εὐαγγελικῆς ἀνοχῆς καὶ ὑπομονῆς καὶ τῆς εἰρηναιῆς διδασκαλίας, κατὰ τὴν θεῖαν ἐντολὴν «δοῦλον Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἡπιον εἶναι πρὸς πάντας» (Β'. πρὸς Τιμόθ. Κεφ. Β',) οὐδέποτε ἀνελάβετο τοιοῦτον μὴ κατ' ἐπίγνωσιν περιττὸν ζῆλον, ἵνα διαπέμπῃ Μισσιοναρίους πανταχοῦ πολεμικὰ συστήματα καθιδρύοντας, πρὸς διάδοσιν (ὡς λέγουσι) τῆς Πίστεως (ad propagandam fidem), ὅπως ἀποστήσωσι τῶν πατροπαραδότων, ποίους; τοὺς εἰς τὸν αὐτὸν Χριστὸν πιστεύοντας, διαιροῦντες τούτους καὶ κατατέμνοντες διὰ μυρίων μηχανῶν ἀπάτης καὶ δόλου, ἢ βίας καὶ κατανάγκης; «καὶ περιάγοντες τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται κτλ.» Τοῦτο ἔπραξε καὶ πράττει ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ὡς ἀγώνισμα καὶ ἄθλον οἷον ἐπίσημον ἑαυτῇ προστησαμένη τὸ τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀδιαλείπτως ἐπεμβάλλειν, καὶ τοὺς Ὀρθοδόξους, ὡς δῆθεν πεπλανημένους, τρόποις παντοίοις καὶ ὕβρεσι διατεχνωμένη παρασαλεῦσαι τῆς Πέτρας, ἐφ' ἧς ἐδραίως καὶ ἀδιασείστως μένειν, ὡς καλῶς ἐστῶτες, ὀφείλουσιν.

Τοιοῦτος ἐφάνη ὁ συντάκτης τοῦ φυλλαδίου, ὅστις ἐπαρρησιάσθη ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἐνδεδυμένος (καθὼς λέγει) ἐλέῳ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ Θρόνου τῆς Ῥώμης (διότι μόνον τὸ Θεῖον ἔλεος, ὡς φαίνεται, δὲν ἐξήρκει!) τίτλον Ἀρχιεπισκόπου Πέτρας, καὶ Πατριαρχικοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὗτος οὖν ὁ (ὅσον διὰ τοὺς Γραικοὺς) πολλὰ παράδοξος καὶ διὰ τὸ ξένον τῆς τιτλοφορίας, καὶ διὰ τὸ τῶν ἀξιώσεων ὑπερβάθμιον, Ἰουλιανὸς Μαρία Ἰλλερῶ, ἀφ' οὗ εἶπεν ἱκανὰ τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν περὶ ἀγάπης καὶ ἀγαθοεργίας, διεγείρων αὐτοὺς διὰ συνεισφορὰς δεούσης πρὸς ἀποστολὴν ἀποστόλων, εἰς πρόοδον τῆς Ῥωμάνας Καθολικῆς θρησκείας, καὶ ἀπολύτρωσιν λαῶν, ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀμαρθείας καὶ πλάνης καὶ ἀμαρτίας κειμένων· πρῶτον μὲν ἀναφέρει παροδικῶς περὶ Νεστοριανῶν καὶ Συριάνων, ὡς λειψάνων τῶν παλαιῶν αἱρέσεων, ἔπειτα καὶ περὶ Ἀρμενίων, ἔσχατον δὲ, τέλος, κατόπιν τούτων συγκαταλέγει καὶ τὴν μίαν, τὴν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ὀρθοδόξων, περὶ ἧς καὶ πλατύτερον ἐκτεινόμενος, ὡς ἂν οὔσης δοκοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς, ἐπάγει τὰ ἐφεξῆς.

Πρότασις Α'.

«Ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία διετήρησε περισσότερον ἀπὸ ὁκτὼ ἡμισυ αἰῶνας μὲ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ὅλας τὰς σχέσεις, τὰς συνειθιζομένας μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ὁμολογοῦν τὴν ἰδίαν Πίστιν· αἱ δύο Ἐκκλησίαι συνήργησαν μαζὺ εἰς τὸ νὰ γίνωσιν αἱ διαφοροὶ Σύνοδοι τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὁμοῦ ἐκ συμφώνου ἐπολέμησαν τὰς πλάνας τοῦ Ἀρείου, τοῦ Νεστορίου, τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ τῶν Εἰκονοκλαστῶν. Ἀλλὰ κατὰ πρῶτον ὁ Φώτιος, ὁ κατέχων τὴν καθέδραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ 861 ἔτος ἤρχισε τὴν διχονοίαν καὶ τὸν χωρισμόν.»

Ἀντίθεσις.

Πλήρης ἡ ἱστορία τῶν ἐναλήθων αἰτιῶν, δι' ἧς ἡ ἔρις ἐγένετο. Μάχεται τὸν Φώτιον ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, διότι ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ κατεξάνεστη κατὰ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτῆς εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νεοφώτιστον τότε Βουλγαρίαν, τὴν ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας κειμένην, καὶ τελοῦσαν ὑπὸ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐχὶ τὸν τῆς Ῥώμης ἀπώτατον. Εἰς ταύτην τὴν Βουλγαρίαν ὁ τότε Πάπας Νικόλαος ἐπολφθαλμίσας, ἔστειλεν ἰδίους Ἐπισκόπους ἀποστολάτορας, ἀναδιπλοῦντας τὸ θεῖον τοῦ Μύρου χρίσμα εἰς τοὺς βεβαπτισμένους, (διότι ἔλεγον, καὶ λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, ὅτι τὸ χρίειν τοὺς βαπτιζομένους δέδοται μόνοις τοῖς Ἀρχιερεῦσι,) καὶ ἄλλας καινοτομίας εἰσάγοντας, καὶ μάλιστα τὴν τοῦ Συμβόλου προσθήκην. Ὅθεν ὁ Φώτιος πρῶτος ὕψωσε φωνὴν κατὰ τῆς ἀνηκούστου μέχρις ἐκείνου καὶ βλασφημοτάτης ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης. Διὰ τοῦτον δὲ μάλιστα τὸν ἔλεγχον, καὶ διότι ἀπέτυχε τῆς παρὰ τοὺς θεοὺς κανόνας ὑποταγῆς τῆς Βουλγαρίας, ὀργισθεῖσα ἡ Ῥώμη διέλυσε τὸν σύνδεσμον τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὸν δι' ὅλων ὁκτὼ αἰώνων καὶ ἐπέκεινα τὸ πρότερον ἄρρηκτον διαμείναντα. Οὐχὶ λοιπὸν ὁ Φώτιος, ἀλλ' οἱ ταύτην λυμηνάμενοι, καὶ πολλὰς καινοτομίας εἰσαγαγόντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπάρχουσιν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ σχίσματος καὶ τῆς διχονοίας.

Πρότασις Β'.

«Μετὰ ἑκατὸν (λέγει) χρόνους ἔπειτα, κατὰ τὸ 995 ἔτος, ἄλλος Πατριάρχης Σισίνιος» (λάθος! οὐχ ὁ Σισίνιος, ἀλλ' ὁ μετ' αὐ-

τὸν Σέργιος) «κατεχείρισε νὰ χωρίσῃ παντελῶς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν Δυτικὴν· πλὴν ἠναντιώθησαν εἰς αὐτὸν οἱ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ.»

Ἀντίθεσις.

Ὁ Σέργιος συγκροτήσας Σύνοδον, συμφηφούντων καὶ τῶν λοιπῶν τριῶν Πατριαρχῶν, διὰ τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ κορυφουμένην κατὰ Δύσιν προσθήκην, ἔπαυσε τὸ ἐν τοῖς Ἱεροῖς Διπτύχοις μνημόσυνον τὸ ὀνόματος τοῦ Πάπα, τοῦ κακείνου καλουμένου Σεργίου Δ', ὅς τις ἐκήρυττε δημοσίως καὶ ἐκανόνιζε τὴν τοῦ Συμβόλου προσθήκην, καὶ ἄζυμοθυσίαν, παρακούων τὰς πρὸς ἀποφυγὴν τῆς καινοτομίας ἀδελφικὰς προτροπὰς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Πρότασις Γ'.

«Κατὰ τὸ 1053 ἔτος (λέγει) Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, ἄλλος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἔσυρεν ὅλον σχεδὸν τὸν Κλήρον καὶ τὸν λαὸν εἰς τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης, τὸ κέντρον τῆς ἐκότητος.»

Ἀντίθεσις.

Πικρὸν καὶ δακρύων ἄξιον τὸ τῶν δύο αὐτῶν Ἐκκλησιῶν σχίσμα· ἀλλὰ τί εἵπωμεν; Τίς δ' ὁ αἴτιος; Αὐτὸ τὸ, ὅπερ ὀνομάζει κέντρον ἐκότητος (1). Αὐτὸ, κατὰ μικρὸν παρασυρόμενον ὑπὸ τοσοῦτων και-

(1) Κέντρον ἐκότητος τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ὀνομάζων ὁ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου, νοεῖ πάντως τὸν Πάπαν μόνον, ὅστις πιστεύεται παρὰ τοῖς Δυτικοῖς ὡς αὐτὸς καὶ παντοκράτωρ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας. Οὗτος, ὡς τοιοῦτος, ἔχει περὶ ἑαυτὸν ὀνομασμένους καὶ τέσσαρας Πατριάρχας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, πατριαρχεύοντας εἰς τὰς μεγάλας αἰθούσας τοῦ Βατικανοῦ Παλατίου! καὶ τούτων τοποτηρητὰς ἀποστέλλει ἐν τῷ μὲσῳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ποιμαίνοντας τοὺς κατὰ τὰς ἡμετέρας πόλεις ὀλιγαριθμοὺς Δυτικοὺς, ἐπ' ὀνόματι Προέδρων ὅλης τῆς δαίμονος ἢ τῆς δαίμονος πόλεως. ἔχει καὶ Μητροπολίτας καὶ Ἀρχιεπισκόπους καὶ Ἐπισκόπους ὡσαύτως, ἐπ' ὀνόματι τῶν καθ' ἡμᾶς πόλεων καὶ τούτους ἀποστέλλει, καθὼς λέγει, εἰς τὰ μέρη τῶν ἀπίστων (in partibus infidelium). Ἐνίοτε δὲ τοὺς κρατεῖ καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ Ἐπικράτειαν. Ἐν Σικελίᾳ κάθηται ἐπίσκοπος Λαμψάκου, ὅστις χειροτονεῖ τοὺς Ἱερεῖς τῶν περὶ τὸν Οὐνιτῶν καὶ τοὺς ἄλλους παραλείπομεν. Τοιοῦτος ἀπεσάλη καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Θεῖος καὶ Πατριάρχης ἐλέει τοποτηρητὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀρχιεπίσκοπος Πέτρας (Ἐπισκοπὴς τῶν Ἱεροσολύμων). Ἀλλὰ τοιοῦτο κέντρον αἵμα καὶ κεφαλὴν ἐκότητος, οὐδέποτε ἐγνώρισεν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

νοτομιῶν, καὶ παρεκκλίνον, ἐξερρύθη ἀπὸ τῆς αὐτοῦ προτέρας βάζεως, τουτέστι τοῦ θεμελίου τῶν δογματισθέντων καὶ κανονισθέντων, ὁμοφώνῳ τῇ γνώμῃ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν ἀγίων Συνόδων. Ἐκ δὲ τούτου, οὐδὲν ἐφέλησεν τὰ γενόμενα περὶ τὴν δικαίτησιν τῶν ἐγερθεῖσων ἀμφισβητήσεων καὶ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, οὔτε τὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, καὶ τοῦ ῥηθέντος Πατριάρχου Μιχαὴλ πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα τὸν Θ' γράμματα, οὔτε ἡ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλευσις τῶν τριῶν Δεγάτων τῆς Ῥώμης ἐσχύσεν συνάψαι τὰ ἐκ τῆς ῥήξεως διςτῶτα, καὶ διὰ τῆς ἀπαρατρέπτου διατηρήσεως τῶν ἐν ταῖς ἑπτὰ Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἐν ἐνὶ πνεύματι ἀποφανθέντων, ἐπανακαλέσαι πάλιν τὴν προτέραν ὁμοφροσύνην καὶ ὁμονοιαν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Πρότασις Δ'.

«Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἐμμανουὴλ ὁ Κομνηνός, ὁ βασιλεύσας ἀπὸ τοῦ 1143 μέχρι τοῦ 1180 ἔτους, ὑπεσχέθη αὐτὸς εἰς τὴν ἁγίαν καθέδραν τῆς Ῥώμης ὑποταγὴν καὶ ὑπακοήν.»

Ἀντίθεσις.

Ὅλον τὸ ἐναντίον. Ὁ Αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ὁ Κομνηνός ἐκάλεσε τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης Ἀλέξανδρον τὸν Γ' εἰς πολιτικὴν ὑποταγὴν καὶ ὑπακοήν, ὑποσχόμενος αὐτῷ τὴν ἐνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ σκοποὺς ἀκράτως πολιτικούς. Ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ διηγοῦνται, πῶς ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Γ' ἐμάχετο πρὸς τὸν Ἀντίπαπαν Οὐτίτορα προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ Γερμανίας Αὐτοκράτορος Φριδερίκου τοῦ Α', τοῦ Ξανθοπώγωνος (Barba-rossa). Τότε ὁ Μανουὴλ ἔγραψε πρὸς τὸν κακῶς πάσχοντα Ἀλέξανδρον τὸν Γ' περὶ συμφωνίας καὶ ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑποσχόμενος αὐτῷ, ὅτι, ἂν συγκατανεύσῃ πρὸς ἐνωσιν τῆς Δυτικῆς μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Αὐτοκρατορίας, προσφέρων εἰς τὸν Μανουὴλον τὸν Αὐτοκρατορικὸν τῆς Δύσεως στέφανον, ὃν ἐφόρει ὁ Φριδερίκος σταθεῖς Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Μανουὴλος βοηθήσει τῷ Πάπᾳ καθυποτάξαι πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν, καὶ καταβαλεῖν τὸν ἀντίζηλον Οὐτίτορα. Ἐκάλει δὲ τὸν Πάπαν καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Μανουὴλ, ὁ δὲ Πάπας Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Μανουὴλ τὸν τῆς Ὁστίας Ἐπίσκοπον μετὰ δύο Καρδινάλιων· ἀλλὰ μετὰ δύο χρόνων συσκέψεις καὶ συνομιλίας ὁ Πάπας ἀπεποιήθη τὴν περὶ Αὐτοκρατο-

ρίας πρότασιν, περί ἧς ἡ σπουδὴ ἅπασα, ὡς μὴ συμφέρουσαν αὐτῷ λογιζόμενος· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ διὰ τοιούτου ἀνταλλάγματος διαπραγματευθεῖσα ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν μὴ συμφωνηθεῖσα, ἐματαιώθη. Ἰδοὺ εἰς ποίαν συνθήκην ἴστατο ἡ λεγομένη ὑποταγὴ τοῦ Μανουὴλ εἰς τὴν καθέδραν τῆς Ῥώμης! (1)

Πρότασις Ε΄.

« Κατὰ τὸ 1274 ἔτος, εἰς τὴν γενικὴν Σύνοδον τοῦ Λυών, ἡ ἔνωσις τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν Δυτικὴν ἐγένετο καὶ ἐκτελέσθη τόσον τελείως, ὥστε ὁ Αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐσύστησε καὶ ἐπιμελήθη νὰ ἐκλέξωσι, καὶ ὑπεστήριξεν αὐτὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, Πατριάρχην, ὅς τις ὁμολόγησεν εἰλικρινῶς τὴν Καθολικὴν πίστιν. »

Ἀντίθεσις.

Ὡραία τετελεσμένη ἔνωσις! Ὁ Αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος σκοπὸν οὐδ' ὅλως εἶχεν εἰλικρινῆ, οὔτε περὶ Συνοδικῶν συζητήσεων, οὔτε περὶ ἀληθείας δογμάτων καὶ τῆς ἐννόμου ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἅτε εἰδὼς τὸ πρὸς ἀποβολὴν τῶν καινοτομιῶν ἀνένδοτον τῆς Ῥώμης· ἀλλὰ κατεπειγόμενος ὑπὸ τῶν πολιτικῶν περιστάσεων, προσεποιεῖτο ὡς στέργων τὴν ἔνωσιν, ἵνα διὰ ταύτης τῆς διαπραγματεύσεως ἐφελκύσῃ τὴν τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ Ι' προστασίαν. Ἐζήτει δὲ ταύτην πρῶτον μὲν, διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος τῶν αὐτοῦ ὑπηκόων, διότι κατέσχε τυραννικῶς τὴν βασιλείαν, ἐκτυφλώσας τὸν νόμιμον διάδοχον, Ἰωάννην τὸν Λάσκαριν, καὶ ἐξελάσας τοῦ Θρόνου τὸν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ ταύτῃ ἐλέγχοντα αὐτὸν Πατριάρχην Ἀρσένιον. Δεύτερον δὲ, καὶ διὰ τοὺς οὕς μετῆλθε σκληροῦς καὶ ὠμοῦς πρὸς αὐτοὺς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ τρόπους διὰ ποινῶν καὶ βασάνων, τοὺς τὴν τοιαύτην πραγματευομένην ὑπουλον ἔνωσιν

(1) Οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Αὐτοκράτορες οὐ τοσοῦτον ὑπὸ ζήλου, ὅσον ἐφέσει τοῦ διαφυλάξαι τὸ Κράτος αὐτῶν ἀνεπηρέαστον ὑπὸ τῶν δυτικῶν σπουδάζοντες, διεπραγματεύοντο τὴν περὶ Ἐκκλησιῶν ἔνωσιν, ὡς καὶ οἱ δυτικοὶ Συγγραφεῖς τοῦτο διομολογοῦσιν. Οὕτως ὁ Βαρώνιος ἐν ἔτει 1083, ἀριθμῷ 4, φησί. «Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος διὰ τοῦτο τὴν τοῦ Πάπα εὐνοίαν περιεποιήθη, ἵνα δι' ἐκείνου τῆς τῶν δυτικῶν ἡγεμόνων βοηθείας ἐπιτύχῃ κατὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Νορμάνων ἐχθρῶν αὐτοῦ. Τῇ δὲ ἐπομένῃ ἑκατονταετηρίδι, Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ὑπέσχετο μὲν τῷ Πάπᾳ τὴν συμφωνίαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ ἔνωσιν, ἐὰν ὅμως αὐτῷ δόξῃ αὐθις τῇ Ἀνατολικῇ Αὐτοκρατορίᾳ συνάψαι τὴν Δυτικὴν.» Ταῦτα καὶ ὁ Πλάτυνας μαρτυρεῖ ἐν τῷ περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' καὶ ἄλλοι συχνοί.

ἀποδοκιμάζοντας· καὶ τρίτον, διότι ἐφοβεῖτο τὸν ἐκ τῆς δυτικῆς Σταυροφορίας ἐπαπειλούμενον κίνδυνον. Τούτοις οὖν τοῖς τε ἔσωθεν οἰκειακοῖς, καὶ τοῖς ἔξωθεν ἐπικρεμαμένοις κατ' αὐτοῦ κακοῖς περιστοιχούμενος, ἀπεῖδεν ἐπὶ τὸ δελεάσαι τοὺς Λατίνους διὰ τῆς ἐνώσεως, καὶ ἀποτρέψαι πρὸ πάντων Κάρολον τὸν Σικελίας καὶ Νεαπόλεως αὐταρχοῦντα, τὸν ἀσχέτῳ θυμῷ (ὡς συμπευθερὸν τοῦ ἐκδιωχθέντος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Βαλδουίνου τοῦ Β') λυττήσαντα κατὰ τοῦ Μιχαὴλ καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, καὶ μεγίστην ἐκστρατεῖαν παρασκευάζοντα κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Τούτων δὲ πάντων ἕνεκα, καὶ διὰ τὴν ἐπίμονον θέλησιν τοῦ αὐτοῦ Πάπα Γρηγορίου, εἰς τὴν ἐν Λουγδούνῳ τῆς Γαλλίας συστάσαν Σύνοδον τῷ 1274 ἔτει, ἄνδρας ἀπὸ τε τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ πολιτικοῦ λειτουργήματος ἐκ μέρους αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἀπέστειλε (1). Πῶς δὲ ἐγένετο ἡ ἔνωσις καὶ ἐτελέσθη, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἰλλερῶ, ἐν τοιαύτῃ Συνόδῳ, τῇ οὐδεμιᾷς ὑποδοχῇς οὐδέποτε ὑπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀξιοθεΐσῃ; Καὶ μαρτυροῦσιν ἄλλοι τε ἱστορικοί, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Λατίνων, Βαρλαάμ ὁ Ἀββάς, καὶ Βενέδικτος ὁ ΙΒ' (ἐν τῇ πρὸς τὸν Ῥῆγα Σικελίας Ῥοβέρτον ἐπιστολῇ, παρὰ Λέοντι Ἀλλατίῳ Βιβλ. Β' Κεφ. ΙΣΤ'). λέγων· « Ἐὰν δέ τις » εἴπῃ, ὡς ἐγένετο ἐν Λουγδούνῳ Σύνοδος γενικὴ, ἐν ᾗ καὶ οἱ » Γραικοὶ παρῆσαν, γινωσκέτω, ὡς οὐδεὶς δυνησεται καθυπαγαγεῖν » τὸ τῶν Γραικῶν γένος τὴν τοιαύτην ἀποδέξασθαι, ἄνευ ἐπισυ- » στάσης ἑτέρας Συνόδου. Τίνος δὲ χάριν; Ὅτι οἱ ἐν ἐκείνῃ τῇ Συ- » νόδῳ συνελθόντες Γραικοί, οὔτε ὑπὸ τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν » τῶν τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν διεξαγόντων ἐτύγχανον ἀπο- » σταλέντες, οὔτε ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ἐκ μόνου τοῦ Βασιλέως, ὅς » τις πρὸς βίαν ἠναγκάζετο μεθ' ἡμῶν ἐνωθῆναι, καὶ οὐχὶ καθ' » ἐκούσιον θέλησιν. »

Τὸ μάταιον τῆς ψευδοῦς ταύτης ἐνώσεως ἀνεκήρυξε, τέλος, καὶ αὐτὸς ὁ κατόπιν Γρηγορίου τοῦ Ι', μετὰ τινὰς ἄλλους, Παπεύσας Μαρτῖνος ὁ Α', ὅστις ἀφώρισε τὸν Αὐτοκράτορα Μιχαὴλ, ὡς μὴ ἐμμένοντα εἰς τὰς συνθήκας τῆς ἐνώσεως, ἀποκαλῶν καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνας σχισματικούς καὶ αἵρετικούς. Ἀνεκήρυξε δὲ καὶ ὁ τοῦ Μιχαὴλ υἱὸς καὶ διάδοχος Ἀνδρόνικος ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅστις ἀποθανόντα τὸν Πατέρα οὐδὲ βασιλικῆς ἡξίωσε ταφῆς, διὰ τὴν τοιαύτην πρὸς

(1) Οἱ παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ εἰς Λουγδούνον ἀποστολάτορες κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐδέχθησαν οὐδὲν πλέον τῶν τριῶν Κεφαλαίων, τούτεστι τοῦ Μνημοσύνου, τοῦ Ἐκκληίου, καὶ τοῦ Πρωτείου, καὶ ταῦτα, ὡς λύτρα πολλῶν αἱμάτων Ἑλλήνων ἐκχυθῆναι κινδυνεύοντων ὑπὸ Λατίνων, ὡς ἔλεγεν ὁ αὐτὸς Αὐτοκράτωρ, δημαγωγῶν, κατὰ τὸν Παχυμέρη Βιβλ. Γ'.

τὴν Ρώμην πρόσκλισιν, χάριν σκοπῶν πολιτικῶν. Καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἰωσήφ, ἐτι ζῶντος τοῦ Μιχαήλ, ἀντιστάμενος εἰς τὴν ἑνώσιν γενναίως παρητήθη τοῦ Θρόνου· ἀντιστήχθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ, ὃν ὁ φυλλαδιογράφος ἐννοεῖ, Ἰωάννης ὁ Βέκκος, ὅστις πρότερον ὀρθόδοξος ὢν, ἔπειτα φυλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς τὸν Πύργον τοῦ Ἀνεμᾶ, εἶδε τὸ φῶς τοῦ Λατινισμοῦ εἰς τὸ σκότος τῆς φυλακῆς, καὶ οὕτως ἀνάγκη τε τυραννικῇ, καὶ ἐφόσει τῆς Πατριαρχικῆς περιωπῆς, ἀπεδέξατο ὅσα καὶ ἡ κατὰ Λατίνους πίστις. Περὶ δὲ τοῦ χαρᾶκτῆρος τούτου, πασίδηλον, οἷος ἐγένετο, ἀλαζονικὸς, δοξομανὴς, παλίμβολος καὶ ἄστατος· ὅστις μετὰ θάνατον τοῦ Μιχαήλ φοβηθεὶς τὸν κατ' αὐτοῦ παρωρισμένον λαόν, (ἢ τὸ ἐκτεθριωμένον δημίδιον, efferatam plebeculam, καθὼς ἀποκαλεῖ χαριέντως τὸ πλῆθος τῶν ὀρθοδόξων, ὁ Βανδούριος ἐν τόμῳ Β'. τῶν Κωνσταντινουπ. Ἀρχαιοτ.), τοῦ Πατριαρχείου ὑπεχώρησε· καὶ Λιβέλλον δούς πρὸς τὴν καθαιρέσει καθυποβαλοῦσαν αὐτὸν Σύνοδον, καθωμολόγησε καὶ ἀνεθαμάτισε τὴν ἀπάτην. Ὡς δ' ἄνεσιν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου ἔλαβε, καθάπαξ ἠθέτησεν ἀναίσχυντως ὅσα ἐν τῷ πρὸς τὴν Σύνοδον αὐτοῦ Λιβέλλῳ, ἐνώπιον Θεοῦ, τῶν φοβερῶν Ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τῆς Συνόδου, ἀπετρέπετο καὶ ἀπεβάλλετο. Ἰδοὺ, οἷος ἄστατος, ἀστάθμητος, καὶ ἐπίορκος ὁ Βέκκος αὐτὸς ὄφθη, ἐμπαίζων θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα.

Τελευταῖον, τὸ ἀνυπαρκτόν τῆς ψευδοῦς ταύτης ἐνώσεως ὁμολογήσει παρευθὺς καὶ αὐτὸς ὁ φυλλαδιογράφος· ἄκουε τί λέγει.

Πρότασις ΣΤ'.

«Κατὰ τὸ 1341 ἔτος» (ἤθελε γράψαι 1364), «ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος ἔκαμε μεγάλας προσπάθειας, διὰ νὰ παρακινήσῃ τὸν Γραικικὸν Κλήρον καὶ τὸ ἔθνος εἰς τὸ νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν» (ἄρα, κύριε Ἰλλερῶ, ἕως τοῦ 1364, δὲν ὑπῆρχεν ἑνώσις, οὔτε τελεία καὶ τετελειωμένη, καθὼς ἔλεγες ἄνωτέρῳ, οὔτε ἀτελής, οὔτε ὅλως, οὐδεμίαν οὐδαμῶς. Ἐξακολούθει.) Κατὰ δὲ τὸ 1414 ἔτος, ὁ Αὐτοκράτωρ Ἐρμανουήλ, ἄλλος Παλαιολόγος, ἔστειλεν Ἀρχιεπίσκοπόν τινα εἰς τὴν ἐν Κωνσταντίᾳ Σύνοδον, διὰ νὰ διαπραγματευθῇ ἐκ νέου ἡ ἑνώσις.»

Ἀντίθεσις.

Παρά τῶν συγχρόνων Ἱστορικῶν οὐδὲν πληροφορούμεθα περὶ τοῦ ὅτι ὁ Ἰωάννης αὐτὸς (ὁ καὶ Καλοῖωάννης) Παλαιολόγος ὁ Α' τοιαύ-

τὴν φροντίδα ἀνελάβετο περὶ ἐνώσεως· ἐξ ἐναντίας δὲ βλέπομεν, ὅτι ὁ τότε Πάπας Οὐρβανὸς ὁ Ε' οὐδὲν ἄλλο μνήμης ἄξιον ἐπραξεν, εἰμὴ ὅτι πρὸς τὸν Παλαιολόγον αὐτὸν, ὀρκωμοσίαν προέγραψε, βιάζων, (ὡς τοῦτο τῇ Ρώμῃ σύνθηες) ἵνα ἐξομώσῃ τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δόγματα, καὶ ὑποκύψῃ εἰς τὰ τῆς Ρώμης.

Πράγμα πασίδηλόν ἐστι, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔξαρνος γένοιτο, ὅτι ἡ πολυθρύλλητος αὕτη ἐν τοῖς τότε χρόνοις παρταθεῖσα περὶ ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑπόθεσις, ποτὲ μὲν παρεχώρει, ποτὲ δ' ὀπισθοδρόμει, κατὰ τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἥττον τῆς ὑπὸ Τούρκων διὰ τῶν ὀπλων βίας ἐπίθεσιν· ὑπὸ δὲ τοιαύτης ἀνάγκης καὶ ὁ Μανουήλ ὁ Παλαιολόγος κατ' ἀρχάς τῆς Βασιλείας αὐτοῦ ἐπειγόμενος, ἀπῆλθε πρῶτον εἰς Ἑνετίαν, καὶ ἐκείθεν διὰ Μεδιολάνου μετέβη εἰς Γαλλίαν πρὸς Κάρολον τὸν ΣΤ'· ὡς δ' οὐκ ἔτυχεν ἐπικουρίας, ἧς ἕνεκα τοσάυτην ὁδὸν μακρὰν ἀνελάβετο (1), διὰ Γερμανίας, Σερβίας καὶ Βουλγαρίας ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια τῷ 1402 ἔτει, κατὰ τὸν Ἀκόνικον Χαλκοκονδύλιν. Κατὰ δὲ τὸ 1425 ἔτος, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος Μανουήλ, ὁ Πάπας Μαρτίνος ὁ Ε' ἀνελάβετο σπουδὴν μεγάλην πρὸς ἑνώσιν, καὶ ἐπὶ τῷ ἐφελκύσαι τὰ πρὸς τῶν Γραικῶν, καὶ προδιαθεῖναι αὐτοὺς πρὸς ταύτην, ἐφρόντισε φανῆναι αὐτοῖς εὐάρεστος, διαδοῦς ἀνὰ τὴν Δύσιν Ἀφέρσεις, ἢ γράμματα συγχωρητικά (ἰνδουλγέντσιας, ἢ καθὼς αὐτὸς ὁ Ἰλλερῶ· ἄλλαχού τὰ λέγει γλαφυρότερον, Συγχώρια) ὑπὲρ τῶν ἀναλαμβανόντων ὅπλα πρὸς ἐπικουρίαν τῶν Γραικῶν, καὶ ἐκσφενδονίσας ἀνάθεμα κατὰ Γενοῦιτῶν, τῶν ὑπὸ αἰσχροκερδεῖας προμηθευόντων τὰ τοῦ πολέμου ἐπιτήδεια πρὸς τοὺς Τούρκους. Ἀλλ' ἐν ἅπασιν τούτοις, ἡ φαντασθεῖσα καὶ αὕτη ἑνώσις, ὡς φάσμα διελύθη, καθὼς πρὸς τοῖς ἄλλοις Ἱστορικοῖς καὶ ὁ Γιούππος Ἀββάς Πιάτζης Ἰταλὸς ἐκτίθησιν ἐν τῇ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ (De Rom. Pontif.).

Πρότασις Ζ'.

«Τέλος πάντων, κατὰ τὸ 1439 ἔτος, ὁ Αὐτοκράτωρ, ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, καὶ πολυάριθμοι Ἐπίσκοποι ἀντιπροσωπεύοντες τὴν Γραικικὴν Ἐκκλησίαν, ἦλθον εἰς Φλωρεντίαν,

(1) Οἱ ἐν Δύσει αὐταρχοῦντες οὐκ ἔδωκαν οὐδεμίαν βοήθειαν τῷ Παλαιολόγῳ προσκυνῶμενοι, ὅτι ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς οὐ κατεδέξατο προσκυνῆσαι τὸ ὑπομάνικον τοῦ Χωρεπισκόπου, ὑφ' αὐτοῦ ἐπάνω κοσμεύμενον τῇ Εἰκόνι Χριστοῦ. Καὶ τοῦτο κατ' ἐντολὴν τοῦ Ρώμης, γράψαντος πᾶσι ταῦτα. «Βασιλεῖ Ρωμαίων, μὴ καταδεξαμένῳ προσκυνῆσαι τὴν Εἰκόνα Χριστοῦ, ὅστις βεβηλώσῃ, ἀσυγχώρητος ἔσται» ὡς ὁ Κρούσιος ἐν ἀρχῇ τῆς Τουρκογραικίας φησὶν.

καὶ παρευρέθησαν εἰς τὴν Σύνοδον, τὴν ἐπίτηδες συγκαλεσθεῖσαν, ὡς μέσον τοῦ νὰ συμφωνήσωσιν οἱ Γραικοὶ μὲ τοὺς Λατίνους κατὰ πρῶτον περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μόνου ἄρθρου τῆς Πίστεως, περὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν ἀσύμφωνοι, ἔπειτα δὲ περὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, τὰς ὁποίας οἱ Ἀνατολικοὶ ἐπροφασίζοντο διὰ τῶν χωρισμὸν τῶν ἢ ἑνώσεως ἀπεφασίσθη καὶ ἐκτελέσθη, ἀλλὰ τὰς ἀποφάσεις ταύτας τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν τὰς παρεδέχθη τὸ Γραικικὸν ἔθνος, τυφλωμένον ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προλήψεως, καὶ ὑστερημένον ἀπὸ τὸν ζῆλον τῆς ἀληθοῦς Πίστεως, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν πλάνην » κτλ. ὅσα κακολογῶν συνείρει ὁ Συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου.

Ἀντίθεσις.

Τὴν τῶν Τούρκων ἐπὶ μέγα καθ' ἐκάστην αὐξάνουσαν καὶ προχωροῦσαν δύναμιν, καὶ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκειμένην, ὁρῶν Ἰωάννης Παλαιολόγος ὁ Β', καὶ ἐπὶ τὰς παρὰ Λατίνων, ἐκ πολλῆς στενοχωρίας, ἀπιδὼν βοηθείας, κατὰ τὴν συνήθη καὶ αὐτὸς τῶν πρὸ αὐτοῦ τέχνην, προσεποιήθη στέργειν τὴν ἑνωσιν. Ἡ πρὸς μεταρρύθμισιν τῆς σπαραττομένης τῆνικαῦτα Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ Ἀντιπαπῶν καὶ τοσοῦτων καταχρήσεων, συναθροισθεῖσα, πρῶτον μὲν τῷ 1414 ἔτει, ἐν τῇ πόλει τῆς Γερμανίας Κωνσταντίας, (1) καὶ μετενεχθεῖσα εἴτα κατὰ τὸ 1434 ἔτος εἰς Βασιλείαν, πόλιν καὶ αὐτὴν τῆς Γερμανίας, Σύνοδος, διὰ τὰς σφοδρὰς αὐτῆς διενέξεις μετὰ τοῦ Πάπα Εὐγενίου τοῦ Δ', ἔκρινεν, ὡς τὰ μέγιστα συμβάλλον πρὸς ἐντελῆ σύστασιν καὶ μείζονα αὐτῆς αὐθεντείαν, προσεφελκύσαι πρὸς ἑαυτὴν τὸν τε Αὐτοκράτορα Ἰωάννην καὶ τὸν Γραικικὸν Κλῆρον. Τοῦτο δὲ κατεθρόνησε τὸν Εὐγένιον, ὡς τῇ ἀρχῇ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐπικίνδυνον, εἰ τῇ κατ' αὐτοῦ Συνόδῳ προστεθεῖεν οἱ Ἀνατολικοί. Καὶ δὴ πάντα τρόπον μετῆλθε παχυτάτων ὑποσχέσεων, ἐπὶ τὸ ἐφελκύσαι αὐτὸς τοὺς Ἀνατολικούς

εἰς Φερράριαν, ὅπου διεμηχανᾶτο μετατοπίσαι τὴν Σύνοδον. Τὸν δὲ Παλαιολόγον, ἐν μετεώρῳ σαλευόμενον τὴν γνώμην καὶ κατατηκόμενον πρὸς ποτέρους ἀπέλθῃ, ἄριστα στυγερούλευσεν ὁ ἐκ τῆς ἐν Βασιλείᾳ Συνόδου ἀποσταλὴς πρὸς αὐτὸν συνετώτατος Φράτωρ Ἰωάννης, λέγων· «Εἴ μοι συμβούλω χρήσασθαι βούλει, ὦ βασιλεῦ, τὰ βέλτιστα εἰσηγούμενῳ σοι, οἴκοι σε μένειν παραινῶ· ὁρᾷς γὰρ ἡμᾶς ἀπεντεῦθεν ἀσυμφώνους καὶ διαμαχομένους, τί οὖν χρηστὸν ἐλπίσεις γενόμενος ἐν Ἰταλίᾳ;» Ὁ δὲ βασιλεὺς βοηθείας ταχίστης δεόμενος ὑπὲρ τῆς κινδυνευούσης Πόλεως, καὶ ταῖς τοῦ Πάπα ἐπαγγελίαις πιστεύσας μᾶλλον, πλεῦσαι μὲν ἐπὶ τὴν ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδον παρητήσατο, παραλαβὼν δὲ τὸν Πατριάρχην, Ἀρχιερεῖς τε καὶ τῶν παρ' αὐτῷ Ἑλλήνων τοὺς ἔλλογιμωτέρους, ἀπέπλευσεν εἰς Ἰταλίαν τῷ 1439 ἔτει.

Οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης οὐ τοσοῦτον ἐφρόντιζε περὶ τοῦ ἀγαθοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἐν Φερράριᾳ τὸ πρῶτον, καὶ ἐπομένως ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅσῳ κατεπειγόμενος ὑπὸ τῶν περιστάσεων, περὶ τοῦ τυχεῖν ταχείας βοηθείας πρὸς τοὺς πολεμίους. Ὁ δὲ μετ' αὐτοῦ Νικαίας Βησσαρίων, καὶ ὁ Κιαιθίας Ἰσίδωρος, οὐκ εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας ὀρθότητα, ἀλλ' ἐθήρευον ἑαυτοῖς τὴν Καρδιναλικὴν ἀξίαν, ἧς καὶ ἀπήλαυσαν. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰωσήφ ἐτελεύτησεν ἔτι διαρκούσης τῆς Συνόδου, οὐδ' ἐπρόφθασεν ὑπογράψαι· τοὺς δ' ἄλλους ἐνήγαγον εἰς τὸ ὑπογράψαι τὸν ὅρον τῆς ἀδοκίμου ἐνώσεως, βία, ἀπειλαῖς, καὶ αὐτῶν τῇ τῶν ἀναγκαίων στερήσει, ὡς ταῦτα μαρτυροῦντες βεβαιοῦσιν οἱ σύγχρονοι καὶ αὐτόπται τοῦ πράγματος, Σίλβεστρος ὁ Συρόπουλος, ὁ Δούκας, ὁ τοῦ Μιχαήλ τοῦ Δούκα ἑγγονος, Λαόνικος ὁ Χαλκοκονδύλης, Γεώργιος ὁ Φραντζῆς, Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, Γεώργιος ὁ Γεμιστὸς, καὶ ἐκ τῶν Λατίνων, ὁ ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως γενόμενος Λεονάρδος ὁ Χῖος (ἐν βιβλ. τῷ περὶ ἐκπορθήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως). Καθόλου δὲ ἡ ἐσχάτη αὕτη ἐν Φλωρεντίᾳ ψευδοσύνοδος, καὶ κατὰ τοὺς θεῖους καὶ κατὰ τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους θεωρουμένη, ἐξελέγχεται παράνομον καὶ ἀνόσιον Συνέδριον.

Α'. Διότι ἀπεδέχθη καὶ ἐκύρωσε τὸ ἐκ τοῦ Υἱοῦ δόγμα, μὴτε περιεχόμενον ἐν τῇ Θεῇ Γραφῇ, μὴτε συναγόμενον ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ μάλιστα καὶ μαχόμενον τῷ Θεῷ Εὐαγγελίῳ, καὶ τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως. Β'. Διότι ἠθέτησε τοὺς ὅρους τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, αἵτινες ἐξεφώνησαν τὰς φρικωδεστάτας ἀρὰς κατὰ τῶν προστιθέντων, ἢ ἀφαιρούντων, ἢ ἄλλως μεταβαλλόντων τὸ ὑπὸ τῆς Α'. καὶ Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου συγγραφέν θεοδίδακτον καὶ ἀγιώτατον Σύμβολον τῆς Πίστεως. Γ', Διότι οὔτε ὁ

(1) Ἡ ἐν Κωνσταντίᾳ τῆς Γερμανίας διὰ φροντίδας τοῦ τῆς Δύσεως Αὐτοκράτορος Σιγισμόνδου συστάσα τῷ 1414 ἔτει γενικὴ τῆς Δύσεως Σύνοδος, οὐ διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνωσιν (ἧς ἐνεκα καὶ ἡ παρὰ τοῦ Μανουὴλ ἀποστολὴ εἰς αὐτὴν ἐξάρχου Ἀρχιεπισκόπου ἦν ἂν ἀναγκαία,) ἀλλ' ὁ τῆς Συνόδου ταύτης τε καὶ τῆς ὕστερον κατὰ Βασιλείαν πόλιν, ἀγὼν ἐπὶ μόνον τοῦτο ἀπεταίνετο, κατασβέσαι τὸ χαλεπώτατον σχίσμα (καθ' ὃ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία διενοχλουμένη ὑπὸ τοσοῦτων Ἀντιπαπῶν, τὰ μέγιστα ἡσθάνει,) ἐφ' ᾧ καὶ ἐθέσπισε Α'. μὴτε δύνασθαι, μὴτε ὑφείλειν τὴν Σύνοδον διαλυθῆναι ὑπὸ τοῦ Πάπα Β'. τὴν ὑπεροχὴν ταύτης ἐπὶ τῶν Παπῶν κατὰ τὰ τῇ Πίστει ἀνήκοντα· καὶ Γ'. τὴν καθολικὴν μεταρρύθμισιν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη.

Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης (ὁ Ἰωσήφ, ἤδη προαποθανὼν), οὔτε ὁ Ἀντιοχείας, οὔτε ὁ Ἱεροσολύμων, τῶν ἀποίων ἀμφοτέρων τοποτηρητῆς ὑπῆρχεν ὁ ἀοίδιμος Μάρκος ὁ Ἐφέσου, οὔτε αὐτὸς οὗτος, ὅστις ἦν καὶ Ἐξάρχος τῆς Συνόδου, οὔτε ὁ Ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως, οὔθ' ὁ Γεμιστὸς καὶ ὁ Σχολάριος (ἀμφοτέροι ἐπὶ σοφίᾳ διασημότατοι,) ἀλλ' οὔτε ὁ Δημήτριος ὁ Δεσπότης, αὐτάδελφος τοῦ Αὐτοκράτορος, οὔτε ὁ τοῦ Ἀρχοντος τῆς Ἰβηρίας Ἀποκρισιάριος, καὶ τοποτηρητῆς τοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἰβηρίας Προέδρου μεθ' ἐνὸς Ἐπισκόπου σταλείς Μητροπολίτης, ὑπέγραψαν τὸν ὅρον τῆς ψευδοῦς ἐνώσεως, ἀλλὰ καὶ ἔφυγον ἀποτροπιάζοντες τὸ παράνομον Συνέδριον. Δ', Καὶ αὐτοὶ οἱ τὸν ὅρον τοῦ ψευδοσυλλόγου καθυπογράψαντες, οὐκ ἐλευθέρᾳ βουλῇ καὶ γνώμῃ τοῦτο ἐποίησαν, ἀλλ' οἱ πλείστοι μὲν ἀπειλαῖς καὶ βίᾳ καταναγκασθέντες, οἱ δὲ τινες τῆς Καρδιναλικῆς πορφύρας, ἢ χρυσοῦ ὧνιον καταθέμενοι τὴν υπογραφὴν. Ε', Διότι πᾶσα ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μαθοῦσα τὴν προδοσίαν, εὐθὺς ἀπεκήρυξε τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον, ὡς ἄνομον καὶ μισαρὰν καὶ δόλιον καὶ τυραννικὴν, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Αὐτοκράτορα Ἰωάννην ἔγραψαν, παρακαλοῦντες εἰς μετάνοιαν, καὶ τοὶ καὶ αὐτὸν μετανοοῦντα ἤδη, ὡς ἠπατημένον ἐπὶ ταῖς κοσμικαῖς αὐτοῦ ἐλπίσι. Τῷ 1438 ἐγένετο ἡ ἐνωσις, καὶ τότε μὲν εὐθὺς αὐτοὶ οἱ υπογράψαντες Ἀρχιερεῖς ἐξελθόντες τῆς τριήρεος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπέπτυσαν τὴν ἐνωσιν, ἐξομολογούμενοι δημοσίως τὴν ἀνομίαν. Οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Κληρικοὶ ἐχωρίζοντο ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἀσεβῶν (καθὼς οἱ Ἱστορικοὶ μαρτυροῦσι). Τῷ δὲ 1443, Σύνοδος ἐγένετο τῶν τριῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς Ἀρχιερέων καὶ Κληρικῶν, ἦτις τὸ τῆς Φλωρεντίας Συνέδριον ἄνομον ἀπεκήρυξε, καὶ τὸν ἀντὶ τοῦ Ἰωσήφ προχειρισθέντα Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνην τὸν Λατινόφρονα καθαιρέσει καθυπέβαλεν. Ὡσαύτως καὶ ἡ μετὰ ταῦτα ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1450 ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας συνσθροισθεῖσα γενικὴ Σύνοδος τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν καὶ πολλῶν Ἀρχιερέων καὶ Κληρικῶν (ἐν ᾗ παρῆν καὶ ὁ Φράτωρ Λεονάρδος ἐκ μέρους τοῦ Πάπᾳ) ἐξεκήρυξε τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ψευδοσύνοδον, ὡς ταῖς ἀγίαις Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἀντικειμένην, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πραχθέντα ἐξουδένωσε. Τοῦτ' αὐτὸ ἐποίησαν καὶ οἱ ἐν Βοημία, καὶ πάντες οἱ ἐν Βορρᾷ καὶ Νότῳ καὶ πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης Ὀρθόδοξοι (1). Ταῦτα ἐκ μέ-

ρους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· ἐκ δὲ τῆς Δυτικῆς, ΣΤ', ὁ Πάπας Εὐγένιος κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ψευδοσυνόδου ὑπῆρχε καθηρημένος τρις, ἐγγράφως καὶ παρρησίᾳ ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλείᾳ συνσθροισμένης Συνόδου τῶν Δυτικῶν, ἐν ᾗ ἦσαν 700 Ἐπίσκοποι, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Σιγισμούνδος παρών. Ἀντὶ δὲ τοῦ Εὐγενίου ὑπῆρχεν ἄλλος Πάπας ἐκεῖ χειροτονημένος ὑπὸ τῆς Συνόδου, Φήλιξ ὁ Ε'. (βλ. τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνόδων Ἐκδ. Λαβῆαίου Τόμ. 12. σελ. 590, 606, καὶ Τόμ. 13. ἀρθρ. 92. καὶ τῆς Ἐκκλ. Ἱστορ. τοῦ Γάλλου Φλέουρυ, σελ. 463. 296)· ὥστε, ὅσα ἔπραττε καὶ ἔλεγεν ὁ Πάπας Εὐγένιος ἐν τῇ ψευδοσυνόδῳ τῆς Φλωρεντίας, καὶ αὐτὴ αὐτοῦ ἡ υπογραφή, ὑπῆρχον ὅλα ἄκυρα καὶ παράνομα. Ζ', Ἡ αὐτὴ ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδος, τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνέδριον ὥρισε συνέλευσιν ἀπάτης καὶ σχίσματος, καὶ Συνέδριον σχισματικῶν (βλ. Φλέουρυ αὐτ. Τ. 22. σελ. 38). Η', Τελευταῖον, καὶ ὁ τὸν Εὐγένιον διαδεξάμενος Πάπας Νικόλαος ὁ Ε' τῷ 1447, μεματαιωμένην καὶ διαλελυμένην ἐγνώρισε τὴν Φλωρεντινὴν ψευδένωσιν, ὅθεν καὶ τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Κληρικοὺς ἀφώρισε, καὶ ἀνταφώρισθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Μονεμβασίας Δωρόθεος, εἰς καὶ αὐτὸς γενόμενος τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ (παρὰ τῷ Ἀλλατίῳ αὐτόθι. σελ. 952). Τοιοῦτον τέλος ἔλαβε (καθὼς ἦν ἐπόμενον) ἐκείνη ἡ μὴ ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, ἀλλ' ἐν ὀνόματι τοῦ Κόσμου συναχθεῖσα, καὶ ὡς ἱσθὲς ἀράχνης διαλυθεῖσα Φλωρεντινὴ Συνέλευσις, εἰς ἣν ὁ μὲν δύστηνος Ἰωάννης ὁ Αὐτοκράτωρ ἐζήτηι βοήθειαν εἰς τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον τῶν πολεμίων, ὑπομένων καὶ τὰς ἐσχάτας περιφρονήσεις· ὁ δὲ δόλιος Πάπας, ὁ Εὐγένιος ἐθήρευε τὴν εἰς τὴν καθέδραν αὐτοῦ στερέωσιν, ἐφ' ἧς ἐκλονεῖτο, καθαιρούμενος καὶ ἀφοριζόμενος ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλείᾳ Συνόδου. Κρινέτω ἤδη πᾶς τις φίλος τῆς ἀληθείας, ἂν ὁ βιβλιογράφος ἐννοεῖ τί λέγει, λέγων, ὅτι τὸ τῶν Γραικῶν ἔθνος, *τετυφλωμένον* ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προλήψεις, καὶ ὑστερούμενον ἀπὸ τὸν ζήλον τῆς ἀληθοῦς Πίστεως, ἔμεινεν εἰς τὴν πλάνην. Ἀλλὰ τὸ τῶν Γραικῶν ἔθνος, ἥγουν ἡ Γραικικὴ, ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἐστηριγμένη ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς Πίστεως, καὶ μηδεμίαν καινόφωνον ἀνασχομένην προσθήκην καὶ μεταβολὴν, ἔμεινεν ἀπλανῶς καὶ ἀπαρασάλευτος διακρατοῦσα τὰς Ἀποστολικὰς διδασκαλίας καὶ παραδόσεις, κατὰ τοὺς ἐν ταῖς ἑπτὰ Οἰκουμενικαῖς ἀγίαις Συνόδοις ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν Πατέρων ἐν ἀγίῳ Πνεύ-

(1) βλ. τοὺς Ἱστορικοὺς Σίλβεστρον τὸν Συρόπουλον, Χηλκακονδύλην, Δούκαν, Ἀμυρεύτην, Φραντζήν κτλ. τὰ Πρακτικὰ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ Συνόδου, καὶ αὐτὸν τὸν Παπιστὴν Ἀλλατίον, τὰ πλείστα τούτων τῶν Ἱστορικῶν αὐτολεξεῖ μνημονεύοντα (ἐν τῷ περὶ Συμφων. τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυ-

τικῆς Ἐκκλησίας σελ. 843—943, καὶ 1387) κτλ. βλ. καὶ τὴν Τουρκογραικίαν (σελ. 4.) καὶ Δοσθεῦ τὸ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχουσάντων, καὶ Μελετ. Ἐκκ. Ἱστορ. καὶ τὴν Ἀπόκρισιν κτλ. Ἐκδ. ἐν Κάλλῃ, 1776. κτλ.

ματι ἀποφανθέντας ὅρους καὶ Κανόνας (οὗς ὁ λογιώτατος φαίνεται ἀποκαλῶν *προλήψεις ἐθνικάς*!). Τὸ τῶν Γραικῶν λοιπὸν ἔθνος ἔμεινε *τετυφλωμένον εἰς τὴν πλάνην*; ἢ οἱ παραλλάξαντες τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, καὶ παρεκτραπέντες ἐν τῇ ἱερουργίᾳ τῶν Μυστηρίων, καὶ ὑπερβάντες ὅρια αἰώνια, ἀέθεντο οἱ Πατέρες, δι' ὧν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατὴρ ἐλάλησε τὸ Ἅγιον, καὶ τὰ ἐναντία ἐκείνων καινοτομήσαι τετολμηκότες;

Π ρ ό τ α σ ι ς Η'.

« Οἱ δύο αἵτιοι τοῦ σχίσματος, ὁ Φώτιος καὶ Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, κατηγοροῦσαν τοὺς Λατίνους » (συνεῖρει ὁ φυλλαδιογράφος) « ἐπὶ τρισὶ πρὸς τοῖς δέκα ἐγκλήμασιν. »

Ἀ ν τ ί θ ε σ ι ς.

Οἱ μνησθέντες δύο Πατριάρχαι, ὁρῶντες μετὰ συνοχῆς καρδίας τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τῶν ἐπινοηθέντων καινοτομημάτων παραλλάττουσαν τὴν ἀλληλουχίαν τῶν διδασμάτων τῆς Πίστεως, καὶ ἐκπίπτουσιν τῶν ἀρχίων καθεστώτων, χρέος ἐκπληροῦντες χρεῶν ἀπάντων τὸ ἱερώτατον, ὑψωσαν φωνήν, ἐπιστείλαντες τοῖς κατὰ τὴν Ἑῶαν λήξιν λοιποῖς Πατριάρχαις, καὶ καταγγείλαντες αὐτοῖς τὰ καινοφανῆ τολμήματα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἀντέστησαν εἰς τὰς Λατινικὰς καινοτομίας ὑπερμαχοῦντες τῆς ἀκεραιότητος τοῦ θείου Δόγματος, τὸ διαβάλλειν τούτους ἰταμῶς ὡς τοῦ Σχίσματος αἰτίους, οὐκ ἔστι τοῦτο προφανὲς ὑπὸ πάθους ἄσπονδος δυσμένειαι; Ἀλλὰ τοῦτο πράττων ὁ κύριος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Πέτρας, οὐδὲν ἄλλο πράττει, εἰμὴ ὅ,τι καὶ οἱ περὶ τὸν Νικομηδείας Μητροπολίτην Εὐσέβιον Ἀρειανοί, οἵτινες διέβαλλον τὸν Μέγαν Ἀθανάσιον, ἀποκαλοῦντες αὐτὸν σχίστην καὶ στασιαστὴν, διότι ὑπερησπίζετο τὸ Θεῖον δόγμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας παραδείγματα παραλείπομεν.

Διαλύσωμεν δὲ ἤδη καὶ τῶν κατηγορουμένων δεκατριῶν ἐγκλημάτων τὰ κυριώτερα. Α', τὸ περὶ ἀζύμων. Ἡ καινοτομία αὕτη εἰσῆχθη εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα μεσοῦντα, διότι πρὸ τούτου οὐδὲ ὑπῆρξαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔριδες περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὅτι δὲ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς οὐκ ἐτέλεσε τὸν μυστικὸν Δεῖπνον δι' ἀζύμου ἄρτου, μυρίας ἔχοντες ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίας, ἓνα μόνον πρὸς πίστωσιν προβάλλομεν, καὶ τοῦτον Δυτικὸν καὶ νεώτερον, καὶ κατὰ τὴν παιδείαν καὶ πολυμά-

θειαν ἔξοχον, καὶ μεγάλην παρὰ τοῖς Δυτικοῖς βαρύτητα ἔχοντα, τὸν ἐκ τοῦ Βενεδικτινοῦ τάγματος Αὐγουστίνον τὸν Καλμέτον (1), ὃς τις λαμπραῖς καὶ ἀναντιρρήτοις ταῖς ἀποδείξεσιν ἐν τῷ « *Περὶ τοῦ ἐσχάτου Πάσχα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ* » ἀπὸ τε τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν, καὶ τῶν πρώτων Πατέρων Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν, διαρρήδην παράστησι τὸν μυστικὸν Δεῖπνον τελεσθέντα τῇ δεκάτῃ τρίτῃ τοῦ Νισσάν, τουτέστι τῇ Πέμπτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος δι' ἐνζύμου ἄρτου. Τῇ δὲ ἐπαύριον κατὰ τὴν δεκάτην τετάρτην τοῦ Νισσάν, τῇ Παρασκευῇ (καθ' ἣν, ὡς παραμυθὴν τοῦ Νομικοῦ Πάσχα, οἱ Ἰουδαῖοι « οὐκ εἰσῆλθον [κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην] εἰς τὸ Πρασιτώριον, ἵνα μὴ μινθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα ») ἐθυσιάσθη αὐτὸς ὁ Χριστὸς, ὡς ἀληθὴς ἀμνός. Ἐξ οὗ καταφανῶς δεικνύεται, ὅτι οὐκ ἔφαγον αὐτὸ οἱ Ἰουδαῖοι τῇ παρελθούσῃ ἡμέρᾳ. Ἡ ἐν ἐνζύμῳ χρῆσις ἐστὶν ἀπ' ἀρχῆς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐ δύναται τις ἀποδείξει ταύτης τὴν ἀρχὴν, ὡς ἐκείνη ἢ τῶν ἀζύμων δεικνύεται ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ, δι' ἣν μάλιστα καὶ ἡ ἔρις ἐξήφθη μεταξὺ τοῦ Κηρουλαρίου καὶ τοῦ Θ' Λέοντος.

Β', Κατηγόρησαν ὁ Φώτιος καὶ ὁ Κηρουλάριος, ὅτι οἱ Λατῖνοι νηστεύουσι τὸ Σάββατον. Ἀλλὰ τοῦτο κατηγόρησαν πρῶτοι οἱ Ἀπόστολοι. Διότι ἐν τοῖς τῶν Ἀποστόλων Κανόσι γέγραπται κατὰ λέξιν « εἴ τις κληρικὸς εὗρεθῇ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν νηστεύων, ἢ τὸ Σάββατον, πλὴν ἑνὸς μόνου, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζεσθω. »

Γ', Κατηγόρησαν, ὅτι τρώγουσιν οἱ Λατῖνοι τὸ κρέας τῶν ἀκαθάρτων ζώων (πρόσθετε μάλιστα καὶ τὰ πνικτά). Ἀλλὰ καὶ τοῦτο κατηγόρησαν οἱ Ἀπόστολοι. Ἐν ταῖς τῶν Ἀποστόλων Πράξεσι γέγραπται οὕτως· « Οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἀδελφοί, τοῖς ἐξ ἔθνων πιστοῖς χαίρειν· Ἐδοξε τῷ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος· πλὴν τούτων ἐπάναγκες ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων, καὶ αἵματος, καὶ πνικτοῦ, καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς, εὖ πράξετε, ». Τούτων ταῖς διατάξεσι καὶ ἡ Ἐκτὴ Σύνοδος ἐπομένη, ἐν τῷ ΕΖ' Κανόνι τῶν ἑαυτῆς, ἀποφαίνεται κατὰ τῶν παραβατῶν ἀφορισμὸν καὶ καθαιρέσιν.

Δ', Κατηγόρησαν οἱ δύο ρηθέντες Πατριάρχαι τοὺς Λατίνους,

(1) Οἶδαμεν, ὅτι ἡ τοῦ τηλικούτου ἀνδρὸς Δυτικοῦ ἰσχυρὰ ἀπόδειξις, συγχέει καὶ ταραττεῖ τοὺς Δυτικοὺς αὐτοὺς τὰ μέγιστα, ὡς ἐκθέτουσα τὴν χρῆσιν τῶν ἀζύμων εἰς τὴν μέμφιν τῶν καλουμένων ἡμῶν παρ' αὐτοῖς σχισματικῶν. Τοῦτο τὸ Σύγγραμμα τοῦ Καλμέτου μετεφράσθη καὶ ἑλληνιστὶ, καὶ ἐξεδόθη πέρυσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει (τῷ 1843, ἤτοι πρὸ ἑνὸς ἔτους τῆς ἀ. ἑκδόσεως τῆς Ἀπαντήσεως ταύτης. Σημ. Ἐκδ.).

ὡς βαπτίζοντας διὰ μιᾶς καταδύσεως (1), ἢ διὰ τῆς ἐγγύσεως (γράφει ἐπιχύσεως), ἥτις τελευταῖον μετεβλήθη εἰς τὸν συνήθη ἤδη ῥαντισμόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο κατηγορήσαν οἱ Ἀπόστολοι. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέστειλε τοὺς ἁγίους αὐτοῦ Μαθητὰς εἰς τὸν Κόσμον ἅπαντα, μαθητεῦσαι πάντα τὰ ἔθνη καὶ βαπτίζειν, οὐχὶ ῥαντίζειν. Καὶ βαπτίζειν δὲ, πῶς; «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος,» δηλονότι ἐν τρισὶ καταδύσεσι καὶ ἀναδύσεσιν, ἰσαριθμοῖς ταῖς τρισὶν ἐπικλήσεσι τῶν ὑπερθέων Προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδος. Τοῦτο θεσπίζει καὶ ὁ Ν' Κανὼν τῶν Ἀποστόλων, λέγων· «Εἴ τις Ἐπίσκοπος ἢ Πρεσβύτερος μὴ τρία Βαπτίσματα (τρεῖς καταδύσεις) μιᾶς μύσεως ἐπιτελέσει, ἀλλὰ ἐν Βάπτισμα (μίαν καταδύσιν) καθαιρεῖσθω.» κτλ. Καὶ ἐάν τὸν διὰ μιᾶς καταδύσεως βαπτίζοντα καθαιρεῖσθαι διέταξεν ὁ Κανὼν, πολλῶ μᾶλλον τὸν βαπτίζοντα δι' ἐπιχύσεως, καὶ τέλος, διὰ τοῦ ῥαντισμοῦ (τὸν ὁποῖον οὐδὲ καὶ ὀνομάσαι ἐτόλμησεν ὁ κύριος Ἰλλερῶ). Τελευταῖον (ἵνα παραλίπωμεν τὰ ἄλλα).

Ε', Κατηγοροῦνται οἱ Λατῖνοι, ὡς προσθέσαντες εἰς τὸ Σύμβολον τὸ Filioque (καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ). Καὶ τοῦτο κατηγοροῦνται οὐχ ὑπὸ τοῦ Κηρουλαρίου καὶ τοῦ Φωτίου μόνον, ἀλλὰ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὅστις παραδίδους τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς Κυριακὰς φωνάς, ἔγραψε, «Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, δὲ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται.» Κατηγοροῦνται ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὑπὸ πάντων τῶν Θεοφόρων Πατέρων καὶ καὶ ὑπὸ πάσης τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς πρὸ τοῦ σχίσματος Δυτικῆς. Ἡ καινοτομία αὕτη καὶ κορωνὶς ὄλων τῶν κακῶν, περὶ τὴν ὁγδόην λήγουσαν ἑκατονταετηρίδα, ὡς πάντες

(1) Ἡ ἐν Τολήτῳ τῆς Ἰσπανίας Δ' Σύνοδος, ἥτις συνήλθε τῷ 633 οὐκ ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, οὐδ' ἐπὶ σκοπῷ εὐσεβείας· ἀλλ' ἵνα στερεώσῃ τὸν Σισενάδον τὸν ἀπάσαντα τὴν βασιλείαν τοῦ Σεντίλου (βλ. Φλέουρ. Ἐκκλ. Ἱστορ. Τόμ. 8, σελ. 320, καὶ τῆς αὐτῆς Συνόδου Καν. 73.), αὕτη πρῶτη, παραδοθεῖσα εἰς ἀδόκιμον νοῦν, διώρισε γίνεσθαι τὸ Βάπτισμα ἐν Ἰσπανίᾳ, ἀδιαφόρως καὶ ἐν μιᾷ καταδύσει, πρὸς ἀποφυγὴν τάχα τινὸς αἰρέσεως ἐκεῖ τότε ἀναφανείσης. Καὶ πρὸς τοῦτο φέρουσι καὶ μίαν ῥῆσιν τοῦ ἁγίου Πάπα Γρηγορίου τοῦ Μάγνου, συγχωροῦσαν τάχα τὸ παρανόμημα. Ἀλλ' ἡ ῥῆσις φαίνεται πλαστή. Τὸ δὲ διὰ μιᾶς καταδύσεως Βάπτισμα ἐνόησαν οἱ Εὐνομιανοί. Καὶ ἡ ἁγία Οἰκουμενικὴ Β' Σύνοδος τούτους, ὡς ἐν μιᾷ καταδύσει βαπτιζομένους, ἀβαπτίστους διώρισε (Καν. Θ'). Σημειωτέον δὲ ὅτι, καὶ τὸ τοῦ Βαπτίσματος παρανόμημα τότε μὲν ἔμεινε καὶ ἐσθέσθη ἐν Ἰσπανίᾳ· πολλοὺς δὲ ὕστερον αἰῶνας συνειθίσθη εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ὁ ῥαντισμός. Εἰς ταύτην τὴν Δ' Τολήτανήν Σύνοδον ἐμφαίνεται τὸ πρῶτον καὶ ἡ περὶ τοῦ Πνεύματος «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» βλασφημία. Ἀλλὰ ταύτης τὰ πρακτικὰ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐνοθεύθησαν, καθὼς ἀρίστα παρετήρησεν ὁ Ζαυρινκάβιος (τόμ. α. σελ. 226.) τῆς δὲ βλασφημίας τὰ γενέθλια φαίνονται πολὺ μεταγενέστερα. Βλέπε περὶ τούτου εὐθὺς ἐν τοῖς ἀνωτέροις.

ἴσασιν, εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν παρεισηνέχθη, οὐχὶ ἐν Ἰσπανίᾳ πρῶτιστα, καθὼς λέγουσιν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις τῷ 794 ἔτει, καὶ ἐκ τῶν Γαλλίων τοῖς ὁμόροις διεδόθη. Ὁ δὲ πρῶτος ἐκ τῶν Δυτικῶν κατὰ τοῦ ἐπισήματος τῆς ἀνηκούστου ταύτης καινοτομίας φωνὴν ὑψώσας, ὑπῆρξεν Ἀλβίνος Ἀλκουένος (1) ὁ ἐξ Ἀγγλῶν μὲν ὁρμώμενος, εἰς δὲ Γαλλίαν, διὰ τὸ ὑπερέχον ἐν παιδείᾳ καὶ λόγοις, ὑπὸ Καρόλου τοῦ Μάγνου μετάπεμπος· ὅστις ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Λουγδούνῳ ἀδελφοὺς Ἐπιστολῇ ΕΘ', τὴν τοιαύτην τότε συγερτικυῖαν διαζήτησιν περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης ἀπεδοκίμασε, καθὼς περ καὶ ὁ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου τῶν λοιπῶν ἀπάντων Λατίνων σοφώτατος Παυλῖνος ὁ Ἀκυλίας ἢ Φοροῦσουλίου Πρόεδρος (2), ἐν Συνόδῳ, τῇ κατὰ τὸ Φοροῦσουλίου συστάσει τῷ 794 ἔτει, συνάμα τοῖς ἐκεῖ λοιποῖς Πατράσι, τὴν ἀνακύψασαν ἤδη τότε νεοφανῇ ταύτην προσθήκην, τῇ ψήφῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ τρίτης Συνόδου, ἀπέκρουσε καὶ ἀπέβαλεν. Εἰ δὲ καὶ τὰ τοῦ Παυλίνου ῥήματα παρέφθειραν οἱ Λατῖνοι, καθὼς περ καὶ ἄλλων πολλῶν Πατέρων, καὶ τὰ συντελοῦντα τῇ αὐτῶν προσθήκῃ ἐγκατέσπειραν, ἀλλὰ τὰ ἐν τῇ 996 Στήλῃ εἰσέτι κεῖνται ἀπαραλύμαντα. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀρτιφανὴς καινοτομία, ὑπὸ Λατίνων, ἀνδρῶν παιδείᾳ τε καὶ ἀξιώματι διαφερόντων, ὡς ἀδόκιμος μὲν ἀπεβάλλετο, ὑπ' ἄλλων δὲ ἐπηρεῖτο, ἔνθεν τοι διαφερομένων μετὰ δριμύτητος τῶν Ἐπισκόπων, καὶ μέγιστος ἀγὼν καὶ τάραχος μέσον Λατίνων ἀνεκινεῖτο σφοδρὸς, Κάρολος ὁ Μάγνος Γαλλίας τε ἅμα καὶ Γερμανίας Αὐτοκράτωρ τότε, Σύνοδον ἐπὶ τούτῳ ἐν Ἀκυισγράφῳ (Aix de la Chapelle) συνήθροισεν ἔτει 809, πρὸς διάλυσιν τῆς ἐριδος. Μετὰ δὲ διαλέξεις πολλὰς περὶ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἀγίου, τῶν μὲν αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ διατεινομένων, τῶν δὲ πρὸς τοῦτο ἀντιτεινόντων, ἀπρακτος τέλος διελύθη ἡ Σύνοδος. Μαρτυροῦσι δὲ τὸ πρᾶγμα οἱ κατ' ἐκεῖνο περιόντες τῷ βίῳ, καὶ ἄλλοι τῶν Λατίνων ὕστερον, ὡς Ἄδων ὁ Βιέννης Ἀρχιεπίσκοπος (3), καὶ Αἰμόνιος (4), καὶ ἄλλοι ἔτι.

Ἐπὶ τῆς Συνόδου ταύτης, διότι ὁμοφωνῆσαι οὐκ ἐδυνήθησαν, τῶν μὲν ἐγκρινόντων, τῶν δὲ κατακρινόντων τό τε δόγμα τῆς τοῦ Πνεύ-

(1) Ἦνθει μὲν ὁ Ἀλβίνος περὶ τὸ 780, ἀπεβίωσε δὲ περὶ τὸ 804 ἔτος.

(2) Οὗτος προὔχευριστο τῷ 776, ἀπεβίωσε δὲ καὶ αὐτὸς τῷ 804, συναγωνιστῆς γενόμενος τῷ Ἀλκουίνῳ καὶ λόγοις καὶ γράμμασι.

(3) Γάλλος ἦν τὸ γένος ὁ Ἄδων· κατὰ τὸ 859 ἔτος προαχθεὶς εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν· παρέτεινε δὲ τὸ ζῆν εἰς τὸ 873 ἔτος, συνέγραψεν Ἐπιτομὴν Χρονικῶν.

(4) Ὁ Φλωριακῆνσις ἐστὶν αὗτος Αἰμόνιος, ὁ κατὰ τὴν Γ' ἢ κατὰ τὴν ΙΑ' ἑκατονταετηρίδα περιῶν τῷ βίῳ, καὶ τὰ τῶν Φράγκων συγγραφάμενος χρονικά. Βλ. τούτων Βιβλ. Δ' κεφ. 97.

ματος και εκ του Υιού εκπορεύσεως, και αυτήν την εν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ καινοτόμον προσθήκην, Βαρνχάρος ὁ Βορμακηνσιος Ἐπίσκοπος, και Ἰεσσαὶ Ἐπίσκοπος Ἀρμενιανισίας, και Ἀδαλχάρδος ὁ Κορβιήνσιος Ἀββᾶς ὑπὸ Καρόλου Μάγνου ἀπεστάλησαν εἰς Ῥώμην πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πάπαν Λέοντα τὸν Γ', (ὅστις ἦρθη μὲν ἐπὶ τοῦ Θρόνου τῆς Ῥώμης τῷ 797, ἐτελεύτησε δὲ τῷ 816,) ὅπως ἐρωτήσωσι περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ νεοφανοῦς προσθήκης ταύτης. Ἀλλ' εὗρον τὸν Πάπαν ὅλως περὶ ταύτης ἀντιφερόμενον, ὅστις οὐ μόνον τὴν προσθήκην ὡς ἀνήκουστον σφοδρῶς ἐξήλεγε, και ἀποτόμως ἀπώσατο, και τὸ προστεθὲν διεκέλευσεν ἐκ τοῦ Συμβόλου ἀφαιρεθῆναι, (καθὰ ἐναντίον τῷ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὅρῳ, τῷ διαρρήδην καθυποβάλλοντι τοὺς περὶ τὸ Σύμβολον καινοτομοῦντας τῷ ἀναθέματι,) ἀλλὰ και ὑπὸ διαπύρου ζήλου ὑπὲρ τῆς ὁρθότητος τοῦ θείου Δόγματος, κατὰ τὴν οὐράνιον Εὐαγγελικὴν φωνὴν, διεγερθεὶς, ἐνεχάραξε τὸ ἱερὸν Σύμβολον Ἑλληνιστὶ και Λατινιστὶ ἐπὶ δύο ἀργυρῶν Πινάκων, ἀναστηλωθέντων κατὰ τὰς πύλας τοῦ ἐν Ῥώμῃ Ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου πρὸς κοινὴν ἀνάγνωσιν, χωρὶς τῆς, και ἐκ τοῦ Υιού, προσθήκης· ἐπέγραψε δὲ και τότε πάνδημον ὑπόμνημα, πρὸς τοὺς εἰσέπειτα ἐσομένους αἰδίου.

« Haec Leo posui, amore et cautela Orthodoxae Religionis » τουτέστι. « Ταῦτα Λέων ἐθέμην κατὰ ζῆλον ἐπὶ προφυλακῇ τῆς Ὀρθοδόξου Πίστews. » Ταύτην δὲ τὴν ἐπίσημον πράξιν τοῦ Λέοντος μαρτυροῦσι και ἐκ τῶν Δυτικῶν οἱ ἐφεξῆς, Σμάραγδος ὁ Ἀββᾶς, εἰς και αὐτὸς τῶν παρὰ Καρόλου τοῦ Μάγνου ἀποσταλέντων πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα, Ἀναστάσιος ὁ Βιβλιοθηκᾶριος, Πέτρος ὁ Δαμιανὸς, Πέτρος ὁ Ἀβαιλάρδος, και Πέτρος ὁ Λομβαρδὸς, και ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Βαρώνιος, (1) ὁ Βελλαρμῖνος, ὁ Βίνιος, και ὁ Πολωνὸς Κιχώβιος, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων, ὁ Φώτιος. (2)

(1) Ὁ Βαρώνιος και ἐν πολλοῖς ἄλλοις κατὰ τε εὐαρέστησιν και κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ γράφων ἐλέγχεται, ἀλλ' ἐν τῷ ἀναπλάττειν τὸ, μηδαμῶς μὲν περὶ τοῦ δόγματος τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως, περὶ δὲ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης τοὺς Λατίνους τότε διαφιλονεικῆσαι κατὰ τὴν ἐν Ἀκυσγράφῳ Σύνοδον, και παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς Λατίνοις κινδυνεύει καταγέλαστος εἶναι Βαρώνιος, ὡς ἐπὶ προδηλοτάτῳ ψεύδει ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχόμενος· οἷον, ὑπὸ Καρόλου Λεοκίντου ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικαῖς χρονικοῖς τῶν Φράγκων Τόμ. Ζ'. ὑπὸ Ἀντωνίου Παγίου ἐν τῇ ἱστοριοχρονολογικῇ κριτικῇ τῇ εἰς τὰ Βαρωνίου χρονικά. Τόμ. Γ'. ὑπὸ Φραγκίσκου Παγίου, ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Ῥωμ. Ποντιφικῶν Τόμ. Β'. και ὑπὸ Γεωργίου Βαλχίου ἐν τῇ ἱστορ. τοῦ ζητήματος τοῦ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Κεφ. Β'.

(2) Ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀκυλῆας ἐπιστολῇ τοῦ Φωτίου (ἐνθα τῶν ἀργυρῶν τοῦ Λέοντος Πινάκων γίνεται μνηεῖα) τοιάδε ὁ Δομινικανὸς Κομβεφίστιος παρασημειοῦται σελ. 346 λέγων· « Metuebatur forte Papa Leo Orientalium offensionem, quam nec ea dispensa tione Ecclesia Romana vitare potuit, et ut Schismatico-

Και ἄλλος δὲ πάλιν Πάπας Ἰωάννης ὁ Α', ἐν ἔτει 872, ἔγραψε πρὸς τὸν αἰδίδιμον Φώτιον ὅτι, « Τὸ ἄρθρον τοῦτο (τῆς προσθήκης) οὐ μόνον οὐ λέγομεν, ἀλλὰ και τοὺς πρῶτον θαρρήσαντας τῇ ἐαυτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν, και μεταποιητάς τῆς Θεολογίας τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ, και τῶν Ἀποστόλων, και τῶν λοιπῶν Πατέρων, οἱ συνελθόντες Συνοδικῶς παρέδωκαν τὸ ἅγιον Σύμβολον· και μετὰ τοῦ Ἰούδα αὐτοὺς τάττομεν, ὅτι και ταύτὸν ἐκείνῳ τετολημέκασιν, οὐ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ Κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς (οἱ εἰσιν ὡς μέλη τοῦ σώματος αὐτοῦ) διασχίσαντες και διατεμόντες ἀλλήλων. » (Σημειώσαι τίνες οἱ σχίσται και οἱ διατομεῖς· οὐχ ὁ Φώτιος και ὁ Κηρουλάριος) κτλ. (Βλ. τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ Πάπα Ἰωάννου ἐν τῷ Β', Τόμῳ τῶν Πανδεκτῶν, ἣν και ὁ Κατόλικος Φλέουρυ ὡς γνησίαν ἐπιγινώσκει και διομολογεῖ, Ἐκκλ. Ἱστορ. Τόμ. 7. 44, σελ. 438, κτλ.). Τελευταῖον και εἰς τὴν ἐπὶ Φωτίου Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἐν ἣ παρήσαν και τοῦ Πάπα Ἐπίτροποι ἀπεσταλμένοι τρεῖς, Παῦλος και Εὐγένιος Ἐπίσκοποι, και Πέτρος πρεσβύτερος και Καρδινάλιος, κατεδικάσθη παμψηφει ἡ πανάθεσμος ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκη. Ἀλλὰ τὴν προσθήκην ταύτην, ἣν σφοδρῶς ἐξήλεγξαν ὡς καινότομον, και ἀπέβαλον ὡς ἀθέμιτον, και κατὰκριτον ἀπέφηναν, και διὰ πανδήμων ὑπομνημάτων εἰς αἰῶνα κατεστηλίτευσαν Λέων ἐκεῖνος και Ἰωάννης οἱ Πάπαι, και πᾶσα ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐν τῇ ἐπὶ Φωτίου Συνόδῳ ταύτην, λέγομεν, τὴν προσθήκην ἡ νῦν Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ Πάπα Βενεδίκτου (τῷ 1014) και ἐφεξῆς πεπαρρησιασμένως ἀποδέχεται, κατὰ τὸν ὅρον τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου· (1) ὅθεν τοῦτο δείκνυσιν ἀποχρώντως και τρανώ-

rum livore erroris in fide ex parte non notaretur. » Τουτέστιν, « Ἐρεθεῖτο ὁ Πάπας Λέων, μὴ προσκρούσῃ τοῖς Ἀνατολικοῖς, ὅπερ οὐδὲ διὰ τῆς ταιαύτης συγκαταβάσεως ἡ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησία ἔχουσε διαφυγεῖν, και ἵνα μὴ παρὰ τῶν Σχισματικῶν διὰ τῶν μῶμων αὐτῇ προστριβῇ, ὡς πλανηθεῖσιν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος περὶ τὴν πίστιν. » — Ἀλλὰ κατὰ δυστοχίαν εἰς ταύτην τὴν (ἣν λέγει) συγκατάβασιν οὐκ ἐπέμεινεν ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία· ἔθεν οὐδὲ τὸν μῶμον εἰς τέλος διέφυγε!

(1) Ἡ ἐν Τριδέντῳ τῆς Γερμανίας Σύνοδος περὶ τὸ 1545 ἔτος ὑπὸ τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ Γ'. συνέστη και παρετάθη ἄχρι τοῦ 1562 ἔτους, Ποντιφικοῦντος Πίου τοῦ Δ'. Ἐν ταύτῃ δὲ, πρὸς τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκῃ ἐν τῷ ὅρῳ τῷ τῆς Πίστews, τῷ γενομένῳ ὑπὸ τῆς Συνόδου ταύτης, προσετέθησαν και τὰ ἐφεξῆς τῆς καινοτομίας, Πρῶτον, « Ὁμολογῶ μυστήριον ἀληθές, ὅλον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν και ἀέριον μεταλαμβανόμενον ὑφ' ἐνὶ και μόνῳ τῷ εἶδει· Δεύτερον, Πιστεύω εἰς τὴν τῶν Συγχωρητηρίων (ἰνδουλγετσιῶν) δύναμιν, δοθεῖσαν παρὰ τοῦ ἱ. Χ. τῇ Ἐκκλησίᾳ, και τὴν τούτων χρῆσιν ὡς σωτήριον τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει· Τρίτον, Ὑπόσχομαι τῷ τῆς Ῥώμης Ποντίφικι, καθὰ διαδόχῳ τοῦ Πέτρου και ἐπιτρόπῳ Χριστοῦ, ἀληθῇ ὑποταγὴν και τελείαν εὐπειθειαν, ἐφ' ᾧ Θεὸν ἔμνημι. » — Ἀρθρα

τατα, ὅτι ἡ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησία διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου τῆς Πίσ-
στεως, οὐ μόνον τῆς Ἀνατολικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχαίας
ὀρθῶς δογματιζούσης Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης, διήρηται καὶ διέ-
σχισται. (1) Καὶ ταῦτα μὲν ἀπόχρη περὶ τοῦ Ἐπισκοποῦ (καὶ ἐκ
τοῦ Γίου,) ἣν προσθήκην, ὡς ἀλλοτρίαν τῆς ἐν γένει κοινῆς καὶ συμ-
φώνου τῶν πιστῶν ὁμολογίας, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ
ἀπαράδεκτον (εἶγε καὶ Πάπαι αὐτοὶ ὁμοφύχῳ φρονήματι σὺν τοῖς
ἡμῶν Ἀνατολικῶσι Πατράσι κατέκριναν, καὶ ὑπὸ ἀναθέματι ἀπηγό-
ρευσαν,) ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ πρῶτη καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κατα-
ψηφίζουσα ἀποβάλλει. Ἐν ἔχει τὸ φρόνημα καὶ τὸ αὐτὸ, ὡς ἔνωθεν
καὶ ἐξ ἀρχῆς, καὶ πρὸ τοῦ σχίσματος καὶ μετὰ τοῦτο. Εἰς ὃ τῆς
εὐσεβείας καὶ τῆς ἀπαρσάλευτος ὕψος. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ μόνου
τοῦ Πατρὸς τὴν καθ' ὑπαρξιν ἔχει πρόοδον. Τοῦτο παρέλαβε παρὰ
τοῦ Κυρίου « Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπο-
ρεύεται. » Τοῦτο τὸ Δόγμα, παρὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἀποκεκα-
λυμμένον αὐτῇ, καὶ μέχρι τοῦδε προσθεύει μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν
αὐτῆς τέκνων, καὶ μέχρι συντελείας ἱερῶς τηρήσει τῇ καλῇ ὁμολο-
γίᾳ ἀπαρσάλευτως ἐμμένονσα.

Ὁ δὲ κατὰ τὸν Θεῖον Ἀπόστολον ἐπισεικῆς ὀφείλων εἶναι καὶ ἄμα-
χος, ὡς Ἐπίσκοπος, ἔτι δριμύτερον φερόμενος καὶ πλύνων τὸ Γραι-
κικὸν Ὀρθόδοξον ἔθνος μῶμοις καὶ ὕβρεσιν ἀκολάστοις, ἐπάγει καὶ
τὰ ἐφεξῆς.

Πρότασις Θ'.

« Ἡ ὀρθὴ παρατήρησις καὶ ὁ καιρὸς, τὰ ὁποῖα ἀλλάζουσι συχνά-
κις τὰς διαθέσεις ὁλοκλήρων λαῶν, καὶ μάλιστα αἱ μάλιστα τοῦ
Θεοῦ ἔπρεπε νὰ διδάξωσι τὸ Γραικικὸν ἔθνος, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι
ἔπταισε, καὶ παρώργισε τὸν ἀπειροδίκαιον Θεὸν διὰ τοῦ χωρισμοῦ
του ἀπὸ τὸ ἐπίλοιπον τῆς χριστιανωσύνης, καὶ ὅτι αἱ προφάσεις

πάντη ξένα καὶ ἀλλότρια ταῦτα Πίστει, παραβλάμενα ὡς πρὸς τὴν ὁμολογίαν
τῆς ἐν τῷ ἱερῷ Συμβόλῳ Πίστει τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τουτέστι τῆς ἐν
Νικαίᾳ πρώτης καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ
καινοφανῆ καὶ παρείσακτα, ὀρισθέντα αὐθαρέτως καὶ αὐτογνωμόνως, ὡς ἐν Συνόδῳ
τάχα Οἰκουμενικῇ (καθὼς λέγουσι ταύτην τὴν Τριδεντικὴν. Ἀλλ' Οἰκουμενικὴ
Συνόδος οὐτ' ἔστιν, οὐτε λέγεται, ἢ μὴ γενομένη κατὰ συναίνεσιν καὶ ἔνωσιν ἀπά-
σης τῆς καθόλου καὶ Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

(1) Τὸν ὑπὸ πάντων τῶν θεῶν Πατέρων, Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν, ἔλαχον
τῆς αἰρετικῆς ταύτης προσθήκης διεπραγματεύσατο εἰς πλάτος ὁ αἰμννηστος Ζοιρ-
νικάβιος, οὗ τινος τὴν Συγγραφὴν ἐξελλήνισεν ὁ ἡμέτερος Εὐχένιος ὁ Βούλγαρις,
Τρόπκιον Ὀρθοδοξίας εἰς αἰῶνας ἀκατάλυτον καὶ πληρέστατον.

τῶν κατὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας κατηγοριῶν εἶναι μάταιαι καὶ
οὐτιδαναί » κτλ.

Ἀντίθεσις.

Ἡ ὀρθὴ διάσκεψις καὶ ὁ χρόνος μεταβάλλει, ναί, τὰς ἠθικάς
καὶ κοσμικάς διαθέσεις τῶν λαῶν. Ἀλλ' ὅταν μεταβάλλῃ καὶ τὰς
θρησκευτικάς καὶ δογματικάς, ἀποπλανωμένας τῶν Θεοπαραδότων
καὶ ἀρχικῶν βεβαιώσεων, τότε ἡ τούτων μεταβολὴ μεταβάλλει καὶ
νοθίζει τὸ γνήσιον τοῦ Θρησκείματος. Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων Ἀνατο-
λικὸν Ὀρθόδοξον Γένος ἐπὶ μέγα σεμνύνεται, διότι πρῶτον Ἐθνῶν
ἀπάντων αὐτὸ δεζόμενον τὸ τῆς εἰς Χριστὸν Πίστειως Θεῖον κή-
ρυγμα, καὶ πρῶτον αὐτὸ τῷ τοῦ Χριστοῦ ὀνόματι ἐπονομασθέν,
διετήρησεν ὅσα παρέλαβε παρὰ τε τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πα-
τέρων Δόγματα καὶ παραδόσεις ἀπαράτρωτα, καὶ ἀνέπαφα, καὶ
ἀναλλοίωτα, καὶ ἀπαρσάλευτα, μηδὲν καινοτομήσαν, ἢ προσθέσαν,
ἢ ἀφαιρέσαν, ἐμμένον δὲ καθ' ὅλας τὰς τοῦ χρόνου περιπετείας καὶ
μεταβολὰς, στερεὸν καὶ ἀμετάβλητον ἐν οἷς οἱ Πατέρες ἔθεντο
ὀρίους, καὶ ἀτενῶς προσέχον, μήποτε, δι' ἀθεμίτου καινοτομίας,
ἐπὶ θάτερα ἐκκλίνῃ, καὶ εἰς ἀνοδίας ἐμπέσῃ, καὶ ἐκτραχηλισθῇ κατὰ
βαραθρῶν ἀπωλείας. Ὅθεν περιττῶς ἡμᾶς συνεβούλευσεν ὁ Ἀρχιε-
πίσκοπος εἰς ἔννοιαν ἔλθεῖν, ὅτι πταίσαντες ἐμαστιγώθημεν παρὰ
τοῦ δικαιοτάτου Θεοῦ, ὡς διαχωροθέντες τῶν Δυτικῶν διὰ προ-
φάσεων (λέγει) ματαίων καὶ οὐτιδανῶν.

Πῶς, ὦ γὰρ, προφάσεις ματαίας καὶ οὐτιδανὰς λογίζῃ τὰ ἀνο-
σιώτατα καὶ βρῦτατα παρανομήματα καὶ κακοδοξάσματα, οἷον,
τὴν εἰς τὸ Δόγμα τῆς Παναγίας Τριάδος φοικτὴν βλασφημίαν, τὴν
εἰς τὰ Θεῖα Μυστήρια, τοῦ Βαπτίσματος, τῆς Εὐχαριστίας, τοῦ
Γάμου, πανάθεσμον καινοτομίαν, τὴν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ σώ-
ματος τοῦ Χριστοῦ, δυναστικὴν τοῦ Πάπα κατεξανάστασιν καὶ
κατεπέμβασιν; (τὰ δὲ τούτοις ἐπισυναφθέντα παραλείπομεν). Προ-
φάσεις ματαίας ταῦτα λογίζῃ, τὰ τὴν ἀρίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
σίαν, τὴν ἐν διηνεκεῖ συμπνοίᾳ καὶ συμφωνίᾳ διὰ τοσούτων αἰώνων
θεολογοῦσαν καὶ ἱεουργοῦσαν τὸ αὐτὸ εὐσεβὲς καὶ γνήσιον τῆς
Θεοπαραδότου Πίστειως Δόγμα, διαρρήξαντα καὶ διαχωρίζαντα;
Πότερον τὸν συλλογισμόν τοῦτον καλέσωμεν; κατ' ἀπάτην ἀκου-
σίαν ἀσύνθετον; ἢ κατὰ σοφιστικὴν τερθρείαν παράλογον;

Περὶ δὲ τῶν ἐφ' ἡμῖν μαστίγων Θεοῦ ἀπαντῶμεν, ὅτι, περὶ μὲν
τῶν εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ νόμου ἐξημαρτημένων, ὁμολογοῦ-
μεν, ὅτι ἡμάρτομεν καὶ ἁμαρτάνομεν καθ' ἑκάστην (μόνος ὁ Πα-

πας λέγεται ἀναμάρτητος)· καὶ λέγομεν δὲ μετὰ τῶν Ἀποστόλων, ὅτι « κρινόμενοι ὑπὸ Κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ὦν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος ἐλέγχει καὶ παιδεύει. » « Τίς γὰρ ἐστὶν υἱός, ὃν οὐ παιδεύει Πατήρ; » Περὶ δὲ τοῦ ὅτι παιδεύομεθα διὰ τὸν χωρισμὸν τὸν ἀπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἀποφάσκομεν. Ἀπαγε! « εἰ γὰρ καὶ ἡμάρτομεν, ἀλλ' οὐκ ἀπέστημεν ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας. » Ταύτην ἔχομεν μάλιστα ἐγγυήτριαν τοῦ Θεοῦ ἐλέους εἰς ἄφεςιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, περὶ ὧν ἡμᾶς ὠνείδισεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Τὴν ἔωλον λοιδορίαν ταύτην, ἣν ἐπαναλαμβάνει καθ' ἡμῶν καὶ οὗτος ὁ Συντάκτης τοῦ φυλλαδίου, ἔτι κατὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Ἀνατολικῆς ἡμῶν Αὐτοκρατορίας, οἱ τῶν Λατίνων παῖδες ἀπετόξευσαν καθ' ἡμῶν· ἐπομένως ἀνεμάσθησαν καὶ ἄλλοι πολλοί, μεθ' ὧν καὶ ὁ Πολωνὸς Ἰησοῦίτης Κιχώβιος. Ἀλλ' ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐκ τῆς τοῦ κόσμου προσκαίρου εὐκληρίας, καὶ τῆς κατὰ τὸν βίον εὐπραγίας, κρίνωσι καὶ τοῦ Δόγματος τὴν ὀρθότητα, λανθάνονται· εἰ δὲ μὴ, λεγέτωσαν λοιπὸν, ὅτι καὶ οἱ ἐπὶ τῶν Ἐθνικῶν καὶ τῶν Ἀρειανῶν καὶ Εἰκονομάχων διωκτῶν παιδεύομενοι καὶ μαρτυροῦντες ὀρθόδοξοι, ἐμαστίζοντο ὑπὸ Θεοῦ, ὥς χωριζόμενοι τῆς ἑτεροδοξίας! Ἀλλ' ἂν θέλης, ἵνα ἴδῃς, ὦ τῶν θείων κριμάτων ἐρευνητᾶ, ποίας φοβερὰς καὶ φανεράς ποινὰς καὶ δυστυχίας ἐπέθηκε τὸ Θεῖον εἰς τοὺς χωρισθέντας ἀπὸ τῆς πατρῴας ὀρθοδοξίας, τὴν σὴν Ἐκκλησίαν σκόπει, τὴν Λατινίδα. Ἀρά γε μικρὰ τῆς θείας παραχωρήσεως τιμωρία σοι φαίνεται, τὸ ὅτι ὁ παντεξούσιος αὐτῆς Κυρίαρχος ἀποβὰς, ἐσκληρύνθη ἐν ταῖς καινοτομίαις, καὶ συνάψας τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν μετὰ τῆς κοσμικῆς, ἐμέθυσε τὴν γῆν ἐξ αἱμάτων ἀθῶων, καὶ κατεξάνεστη ἐν ὅπλοις κατὰ Βασιλέων ὑπὸ Θεοῦ τεταγμένων, καὶ ἐπλήσθη ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη μυρίων συμφορῶν καὶ σφαγῶν διὰ τὴν κοσμικὴν φιλαρχίαν τῶν Παπῶν καὶ Ἀντιπαπῶν; Ἀνάγνως, κύριε Ἰλλερῶ, τὰς Ἱστορίας τοσοῦτων ὁμογενῶν σου καὶ ὁμοδόξων σοφῶν, οἵτινες τὰς συμφορὰς τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, τὰς τε ἄλλας καὶ τὰς ἐκ τῶν Ἱεροκριτηρίων καὶ τῶν Ἰησοῦιτῶν σου, πικρῶς ἐξετραγώδησαν. Ἰδὲ, πόσαι Ἐπαρχίαι, καὶ ὀλόκληροι Βασιλεῖαι, καὶ ἔθνη ὀλόκληρα διὰ Λουθήρου καὶ Καλβίνου ἀπεσπάρσθησαν ἀπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Πόσαι δὲ πάλιν ἐκ τούτου ἀνεφύησαν παρὰ τοῖς Δυτικοῖς αἱματώδεις διαμάχαι καὶ διαστάσεις. Καὶ πόσαι, τέλος, χιλιάδες ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἀπωλέσθησαν, πολὺ πλείονες πάντως, παρ' ὅσους οἱ Ὀθωμανοί, ἐπὶ τῆς κατακτήσεως αὐτῶν, εἰσβαλόντες καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ Μακεδονίαν καὶ Θράκην καὶ Βουλγαρίαν, μαχαίρας ἔργον ἐποίησαν. Πῶς δὲ πάλιν κατεστράφησαν ὀλέθρῳ παντελεῖ παραδο-

θέντες, καὶ μὴδὲ μνήμης καὶ τιμίας ἀξιούμενοι, οἱ τὸ κατὰ σὲ γνήσιον καὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας πρόξενον Δυτικὸν φρόνημα δι' ὅπλων καὶ σφαγῶν φυτεῦσαι ἐπιχειρήσαντες Σταυροφόροι, καὶ τοσοῦτων λαῶν ἀπωλείας παραίτιοι γενόμενοι. Ἰδοὺ, ποίας εὐδαιμονίας ἐ χάρισεν εἰς τὰ ἴδια αὐτῆς τέκνα ἡ ἀναμαρτησία τῆς Ῥωμαϊκῆς Καθέδρας. Παραλείπομεν δὲ καὶ ὅσα ὑπέστη δεινὰ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία παρὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων, ληγούσης τῆς παρελθούσης Ἐκατονταετηρίδος. Καὶ σὺ λοιπὸν ὁ Δυτικὸς κάθη κατακρίνων ὑβριστικῶς τὸ τῶν Γραικῶν Ὁρθόδοξον ἔθνος, ὅτι προσέκρουσε τῷ Θεῷ καὶ ἐπαιδεύθη, εἰς τεκμήριον τοῦ ἀπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας χωρισμοῦ; Ὡς ἂν ἡτύχει ἀληθῶς ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία! Ἐπειτα, καὶ ἂν ἡτύχει, ἔπρεπε σὺ ὁ Ἐπίσκοπος νὰ καυχᾶσαι, κατεπεμβαίνων εἰς τοὺς παρὰ σοὶ νομιζομένους δυστυχεῖς; Ἐνθυμεῖσαι πάντως τί ἀπεκρίθη τὸ Πνεῦμα τῆς θείας Ἀποκαλύψεως (κεφ. γ'). εἰς ἐκεῖνον τὸν Ἐπίσκοπον, ὅστις ἐκαυχᾶτο λέγων « Πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω. » Ἐνθυμεῖσαι καὶ ὅτι « ἔστιν εὐτυχία χείρων πάσης κακοδαιμονίας. » Πότε, κύριε Ἰλλερῶ, νομίζεις προσφιλέστερον καὶ οἰκειότερον τῷ Θεῷ τὸν Ἀπόστολον Πέτρον (ἐφ' ᾧ μάλιστα καυχᾶσαι), ὅτε ἔπασχεν ὑπὲρ Χριστοῦ, ραβδιζόμενος καὶ φυλακίζόμενος, ἢ ὅτε ἔμενεν ἡσυχος, καὶ (ὥς ἐνόμιζεν) ἀσφαλῆς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀρχιερέως, ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος καὶ ἀρνούμενος τὸν Σωτῆρα; Ἡμεῖς δὲ, καίτοι δόξης ἐπιγείου κράτος στερηθέντες, τὸ ἀρχαῖον ὅμως καὶ προγονικὸν ἡμῖν καὶ μέγιστον καὶ μόνον καλὸν, τὸ περὶ Θεοῦ καὶ τῶν θείων Δογμάτων καὶ Κανόνων ὀρθὰ φρονεῖν, κατὰ θείαν πάντως εὐδοκίαν, διεκρατήσαμεν καὶ κατέχομεν, ὥς χρῆμα ἀναφαίρετον καὶ πάντων ἀγαθῶν τιμαλφέστατον καὶ ἀνεκτίμητον. Τοῦτο δὲ, πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν ἐπὶ ξυροῦ ἀνάγκην, μηχαναῖς ἀπάσαις ἐπηρεαζόμενον, διεκινδύνευεν ἂν, εἰμὴ, Θεοῦ νεύσαντος, ἡ Ὀθωμανικὴ χεὶρ ἄλλως προκατελάβετο φθάσασα, καὶ τοὺς προσχήμετι χριστιανωσύνης τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐπιβουλεύοντας ἐξεδίωξε. Μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ ἔθνους ἡμῶν εἰς δυσπραγίαν ὑποπεσόντος, ἡ Ἀνατολικὴ ὅμως Ἐκκλησία οὐδὲν τῆς ἀνέκαθεν μετέβαλε καταστάσεως. Οὐ γὰρ μόνον ἡ Κωνσταντινούπολις, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια, καὶ ἡ Ἀντιόχεια, καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ τὴν σειρὰν τῶν Πατριαρχῶν ἀπαρασαλεύτως διεφύλαξαν, μὴ θελήσαντος τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους τὴν τῶν Ἐκκλησιῶν παρashaλεῦσαι τάξιν, καὶ τῶν Προστώτων τοὺς Ἱεροὺς Θρόνους ἀποστερεῖσαι. Τοῦτο, μόνον οἱ ὑπὸ τοῦ Πάπα στρατολογηθέντες Σταυροφόροι ματαίως μὲν, ἀλλ' ὅμως ἐπεχείρησαν καταπράττειν, οἱ λόγῳ μὲν, ὑπὲρ τῆς Πίστεως,

ἔργῳ δὲ πρὸς ὄνειδος καὶ κατασχύνῃν τοῦ χριστιανισμοῦ στρατευ-
σάμενοι, καὶ, παρὰ πάντας τοὺς πώποτε γενομένους τῆς Ἀνατο-
λικῆς Ἐκκλησίας διώκτας, τὰ αἰσχίστα καὶ ὀμνότατα κακουργή-
σαντες. Ἀλλὰ καὶ τούτων ἐσβέσθη τὸ φρύαγμα καὶ ἀπώλετο μετ'
ἡχοῦ ἢ ἀλλαχοῦ τε πολλαχοῦ καὶ κατὰ τὴν Παλαιστίνην διὰ το-
σούτων φόνων εὐτυχήσασα δῆθεν Παπικὴ δυναστεία, παντελῆ κατα-
στροφὴν λαβοῦσα, γέρας τῆς κατὰ τῶν Ὀρθόδοξων ἐπιδρομῆς. Ἡ
δὲ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας τὸ ἑαυτῆς
ἀμετάβλητον ἀποσώζει σχῆμα, καὶ ὁ Κληρὸς τὰ τοῦ βαθμοῦ ἀκω-
λύτως ἐπιτελεῖ, καὶ ἐκασταχοῦ τὰ Θεῖα ἱερουργεῖται μυστήρια,
καὶ συλλήβδην, ὅσα τὴν πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ ἐγγυᾶται ῥοπὴν, καὶ
ὅσα πρὸς αὐτὸν φέρειν δύναται, πάντα παρ' ἡμῖν ἀμείωτα διασώ-
ζεται, ἄνευ κομμάτων καὶ διαιρέσεων. Καὶ χάρις τῷ προνοητῇ
ἀγίῳ Θεῷ, ὅτι τῆς σωματικῆς εὐετηρίας ἐκπεσόντες διὰ φαυλότητα
βίου, τῶν εἰς σωτηρίαν φερόντων οὐκ ἐστερήμεθα.

Πρότασις Γ΄.

« Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, λέγει, καταστρέφει μίαν ἀπὸ τὰς
κυριωτέρας βάσεις τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, τὸ ἀδιάλυτον τοῦ δε-
σμοῦ τῆς ὑπανδρίας.... » Καὶ παρακατιῶν ἀποφαίνεται ταῦτα
« Πλὴν τὴν σήμερον παρ' αὐτῇ ἡ ὑπανδρία διαλύεται κατὰ τὴν
θέλησιν τῶν συζύγων, καὶ τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ποιμένων της. »

Ἀντίθεσις.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία αὐστηρῶς αἰετοτε διεφύλαξε τὴν περὶ
συνοικεσίων πατροπαράδοτον διδασκαλίαν, τὴν διαιροῦσαν τὰ τῆς
συγγενείας εἰς τε τὴν ἐξ αἵματος ὀριζομένην μέχρι τοῦ ἐβδόμου
βαθμοῦ, καὶ τὴν ἐξ ἀγχιστείας μέχρι τοῦ ἔκτου, ἐπίσης καὶ τὴν
τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος μέχρι βαθμοῦ τρίτου. Τὴν οὖν τοιαύτην
βάσιν τῆς τῷ μυστηρίῳ πρεπούσης κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς διακρα-
τοῦσα καὶ σεβομένη, οὔτε συνάπτει παρανόμως τὰ συνοικέσια, οὐδὲ
ταῦτα διαχωρίζει προχειρῶς καὶ εὐκόλως, οὐδὲ κατὰ θέλησιν καὶ
ἰδιοτροπίαν ἐκάστου, ὥς ἐπιπολαίως κρινομένη διαβάλλεται, παρ-
εκτὸς τῆς κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν ἀπόφασιν μεμαρτυρημένης αἰτίας
ἀποδειχθείσης. Ἀλλὰ καὶ τὰς ἀθεμίτους, καὶ τοὺς εἰρημένους τῆς
συγγενείας βαθμοὺς καταπατούσας, τυχόν, γαμικὰς συναφείας, οἱ
Ποιμένες τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀκυροῦντες διασπῶσιν, ὥς
ἀπηγορευμένας καὶ κεκωλυμένας παρὰ τῶν ἱερῶν Κανόνων. Εἰ δὲ

ποτε καὶ ζωῆς ἐπιβουλὴ παρὰ τοῦ ἐνὸς μέρους πρὸς τὸ ἕτερον ἐξ
ἀνιάτου δυσαρεσκείας συμβῇ, καὶ τότε οὐκ ἀδικοροῦσιν οἱ Ποιμέ-
νες τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πρὸς μὲν διάζευξιν οὐκ εὐθέως χωροῦσιν,
ἀλλ' ἐξοικονομοῦσιν ἐμβριθῶς ταύτην διὰ μακρᾶς, ὡς δυνατόν, ἀνα-
βολῆς, καὶ τοπικῆς διαστάσεως. Ὅταν δὲ ἴδωσιν ἐν τούτῳ τῶν
πνευματικῶν συμβουλῶν αὐτῶν καὶ προτροπῶν τὸ ἄπρακτον πρὸς
εἰρήνην καὶ ἑνωσιν, προλαμβάνοντες, διὰ τὸ ἀδιάλλακτόν τινων,
τὰ δεινότερα καὶ ὀλεθριώτερα, μετὰ λύπης ψυχῆς διαχωρίζουσι
τελευταῖον αὐτοὺς καὶ ἄκοντες (1). Ἀλλ' ἐν τῇ Δύσει, ὅπου αὐστη-
ρῶς διατηρεῖται ἡ εὐνομία ἐν εὐσταθείᾳ καὶ πειθαρχίᾳ, καὶ ἐνθα
οὐδὲν βίαιον ἢ κατεπεῖγον, ἄρ' ἂν διαφυλάττεται (καθὼς διατη-
ρεῖτο μέχρι καὶ τοῦ IB' αἰῶνος) ἡ συγγένευστα ἐξ αἵματος τὴν φύ-
σιν πρὸς ἑαυτὴν συγγένεια; Ἀρ' ἂν τὰ ἐν τοῖς τοιούτοις δὲν δε-
σμεύει καὶ λύνει, ὅσα ἂν, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, νεφελώσοι καὶ
ὕδατῶσοι πρὸς τὸ δοκοῦν, ἢ ὑπεράνω καὶ ἐναντίον καὶ ἐκτὸς
παντὸς δικαιώματος δικηρυχθεῖσα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς
ἀκρόωρις; (2) Τὴν περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου ὀλιγορίαν τῆς
Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας φέγει συκοφαντικῶς ὁ κύριος Ἰλλερώ. Ἀλλὰ
τίς ἄλλος ἐξουθένησεν ὡς βέβηλον τὸ Θεῖον τοῦτο μυστήριον, εἰμὴ
ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, ἥτις τοῦτο ἀπηγόρευσε καὶ ἀπέκλεισεν ἀπὸ
πάντων ἐν γένει τῶν ἰδίων αὐτῆς ἱερέων καὶ Κληρικῶν; ὡς ἂν ὑπῆρ-
χεν ἐπίμωμος ὁ τίμιος καὶ ἀμίαντος Γάμος εἰς τοὺς ἐκλεξαμένους
αὐτὸν, κωλύων αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης!

Πρότασις ΙΑ΄.

Τὸν ἰὸν τῆς πικρίας κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὁ ῥηθεὶς
δρομύτερον καταχέων, καὶ διατωθάζων ταύτην, καὶ καταμωκώ-
μενος λέγει. « Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀποσυρμένη, ὡς πρὸς τὰς
ἄλλας, » (ποίας ἄλλας; μήπως ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς καὶ τὰς Προ-
τεσταντικὰς, ὡς ἂν μέλη καὶ αὐτὰς ἀγαπητὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλη-
σίας;) εἰς τὴν μοναξίαν, ὅπου τὸ σχίσμα τὴν ἐδύρε, καθημερινῶς

(1) Ἀλλ' ἐπὶ περιστάσεως σοβαρᾶς τινος αἰτίας, καὶ μίσους ἐντεθέν καὶ ἀπο-
στροφῆς ἀδιαλλάκτου, ἐν μέσῳ συζύγων δυτικῶν ἀναγκαστικῶς, καλὴ ἀρὰ καὶ συμ-
φορὴ κέκρικται ἢ ἀπέραντος τοιαύτης καὶ ἀδιάλυτος τούτων διάτασις; Ὡς πῶς καὶ
εἰς ἐκ τούτου προκύπτουσιν ἀποπήματα, ἐκτραχηλίζοντα ἀμειότερους εἰς τὸ τῆς
φαύλης διαγωγῆς βάραθρον....

(2) « Papa est supra Jus, contra Jus, et extra Jus » ἀποφαίνεται ὁ Βελ-
λαρμίνος ἐν τοῖς περὶ τοῦ Ποντίφηκος τῆς Ρώμης. Τόμ. Α'. Βιβλ. 4.

χάνει τὰ μέσα τοῦ νὰ σηκωθῇ, διότι ἀφανίζεται ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἡ Ἐκκλησιαστικὴ τῆς ἐξουσίας, καὶ ὑποπίπτει καὶ ὑποδουλοῦται εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν» κτλ.

Ἀντίθεσις.

Ἀποχρώντως ἀνωτέρω ἀνεπτύχθη τὸ, ὅτι καρπὸς τῶν καινοτομιῶν ὑπάρχει τὸ σχίσμα, τὸ λυπηρῶς διασχίσαν τὰς δι' ὀκτακοσίων καὶ μικρὸν ἐπέκεινα χρόνων, τῇ ἐνώσει καὶ ὁμονοίᾳ συνηρμοσμένους ὁμοτίμους ἀδελφὰς καὶ ὁμοδόξους δύο Ἐκκλησίας. Τίνες δὲ οἱ πρωταίτιοι τοῦ σχίσματος; οἱ τὰ πάτρια τηρήσαντες ὀρθόδοξοι Γραικοί; ἢ οἱ, δι' ὧν ἐφεῦρον ἐπιχειρημάτων καὶ συλλογισμῶν, τάτε ἄλλα καὶ τὴν φρικτὴν πρὸ πάντων προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ παρεισάξαντες, καὶ ἀποσχισθέντες τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἐνότητος ἐκπεσόντες; Ἡ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν λέξεις, *σχίσμα*, σαφὲς ἐστὶ τοῦ πράγματος ἑλεγχος. Ἡ δὲ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία οὐκ ἔστι μόνη καὶ εἰς *μοναζίαν*· ἔχει γὰρ μεθ' ἑαυτῆς τὴν Κεφαλὴν αὐτῆς, τὸν Χριστὸν, τὸν ἐπουράνιον αὐτῆς Νυμφίον, ὅστις μένει μετ' αὐτῆς εἰς τοὺς αἰῶνας, κατὰ τὴν θείαν αὐτοῦ ἐπαγγελίαν. « Ἰδοὺ (φησι) μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. » Ἄλλοι τὴν μοναζίαν φοβείσθωσαν, ὅσοι ἐσεβάσθησαν ἄλλον παρὰ τὸν Χριστὸν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔστηκεν ἀκράδαντος, ὡς ἐδραζομένη οὐκ ἐπὶ τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς τούτου μὴ κατὰ τὴν τούτου ἀποστολὴν καυχωμένοις διαδόχοις, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Πέτρου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τὴν Πέτρῳ τῆς Πίστεως, καὶ « Πύλαι ᾧδου (αἱ κατὰ τῆς εὐσεβείας καὶ ὀρθοδοξίας αὐτῆς ποικίλαι ἐπιβουλαι καὶ καταδρομαί, καὶ μάλιστα παρὰ ψευδαδελφῶν), οὔτε κατίσχυσαν, οὔτε κατισχύσουσιν αὐτῆς εἰς αἰῶνας. » Πῶς λοιπὸν αὕτη (καθὼς λέγει ὁ κατήγορος) ἀποβάλλει ὁσημέραι τὰ μέσα, δι' ὧν δύναται ἀνορθωθῆναι; Ἀλλ' ἴσως ὁ κύριος Ἰλλερὼ ἀποβολὴν τῶν πρὸς ἀνόρθωσιν μέσων ἐννοεῖ τὴν ἀποβολὴν τῆς πλάνης, καὶ ἀποφυγὴν τῆς ὑποταγῆς εἰς τὸν δῆθεν σωτήριον ἡμῖν Δυτικὸν λόγον, ὡς ἂν τάχα μηδενισμένης τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῆς πολιτικῆς, « ἥς ὄργανον (λέγει) ταύτην πολιτικόν. » Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ἐξερεύγεται πλατυτάτῳ στόματι ὁ ἔπηλος οὗτος ἐν μέσῳ ἡμῶν! καὶ ἡμεῖς τὰς ὕβρεις οἴκοι καθήμενοι ὕφιστάμεθα, καὶ καρτεροῦμεν, ἐλθοῦντες τὸν ἄνθρωπον, καλοῦντα τοὺς ἐστῶτας πρὸς ἀνόρθωσιν, καὶ εὐτυχίαν, δηλονότι τὴν ἐκ τῆς δειλαίας εἰς τὴν Δυτικὴν διδασκαλίαν ὑποκλίσεως καὶ ὑποταγῆς, καὶ ἐνθυμούμενοι τὸ πάντολμον ἐκεῖνο τὸ « Ταῦτα πάντα σοι δώσω » κτλ.

Ἀλλ' ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὃ κατήγορος, οὐδ' ἀνάγκην ἔχει ἀνεγέρσεως, οὐδ' ἐπίγνωσιν ἑτεροδιδασκαλίας, ὡς ἐντελεῖ τῇ πληροφορίᾳ πεπεισμένη οὖσα περὶ τοῦ ἐκ θείας ἐπιπνοίας ὀρθοῦ καὶ ἁγιοῦς αὐτῆς Δόγματος, ὅπερ ἐξ αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Θεηγόρων Πατέρων καὶ Διδασκάλων παραλαβοῦσα, καθὰ κειμήλιον παρακατατεθὲν αὐτῇ καὶ ἐμπιστευθὲν, στερεῶς τὸν ἅπαντα χρόνον ἀπαρাত্রώτως διετήρησε μέχρι τούτου. Αὕτη ὑπὸ τοῦ ἁοράτου Θεοῦ δρατῶς περιφρουρουμένη, ἐν ὅλῃ τῇ ῥαγδαίᾳ φορᾷ τῶν περιστάσεων, οὐδὲν, οὐδὲν τῶν εὐσεβῶς ἀνέκαθεν πρεσβευομένων παρέτρεψεν, ἢ ἀπεβάλετο, ἢ ἀφῆρηται, χαίρουσα καὶ μετὰ τὴν κοσμικὴν ἄλωσιν, εἰρήνην πᾶσαν καὶ ἀσφάλειαν, καὶ τοιαύτην ὁρησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ ἄνεσιν, ἣν οὐδαμῶς ἀπῆλαυσαν οἱ τε ἐν Νεαπόλει (οἵτινες ἀναγκάζονται δέχεσθαι εἰς τὴν ὀρθόδοξον αὐτῶν Ἐκκλησίαν ἱερεῖς χειροτονουμένους ὑπὸ Λατίνου ἀρχιερέως τοῦ ψευδωνύμου Λαμφάκου, περὶ οὗ προείπομεν σημ. 1.), καὶ οἱ ἐν Μεσσήνῃ τῆς Σικελίας, καὶ οἱ ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀπουλίαν τῆς Καλαβρίας Βαρλέττα (τὸ πάλαι παρὰ Στράβωνι, Βάριτον), καὶ οἱ ἐν Ἀγκῶνι, καὶ ἄλλαχοῦ, ὅπου τὰ τῆς Ρώμης ἀκμάζουσιν, εὐρισκόμενοι Ἀνατολικοὶ Γραικοί, ὧν αἱ ἰδιόκτητοι Ἐκκλησίαι, ἐναντίον τοῦ κοινοῦ δικαίωματος, πρὸ δύο χρόνων αἴφνης ἐκπορθηθεῖσαι κατεσχέθησαν, νόμῳ τοῦ ἰσχυροτέρου, αὐτοῖς ἱεροῖς σκεύεσι, πρὸς κοινὴν ἔκστασιν.

Τελευταῖον δὲ, ὁ ἐπιεικῶς καὶ εὐσχημόνως ὀφείλων, κατὰ τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, προσενεχθῆναι ἐν τῷ ἐκδοθέντι ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκείους ἐντάλματι, καὶ πᾶν ὅ,τι ἂν ὑπέκκαυμα κατατομῆς καὶ μίσους ἐκ μέσου ἄραι, οὗτος αὐτὸς ὑπὸ σφοδροῦ πάθους ὠθούμενος, ἀνέτω τῇ γλώσσῃ, ὡς ἔσχατον τῶν λοιδοριῶν αὐτοῦ ἐπισφράγισμα, καταλέγει ταῦτα.

Πρότασις IB'.

« Ἡ Γραικικὴ Ἐκκλησία δὲν κυβερνᾶται πλέον ἀπὸ αὐτὴν τὴν θείαν ἐξουσίαν, τὴν διδομένην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς ποιμένους, ἀλλ' ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἥτις κατέπιεν ἐκείνην ὁλοκλήρως. Ἐξ ἄλλου μέρους Συνταγματικὴ ἐξουσία προσδιορίζει εἰς Ἑθνικὴν Συνέλευσιν τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς χορηγεῖ τὸ δικαίωμα νὰ κυβερνᾶται ἀφ' ἑαυτῆς. Ἐὰν δὲ καὶ ἄλλαχοῦ πλῆθος Γραικῶν συστήσωσι ποτε ἐξουσίαν, ἀφούκτως θέλει μιμηθῶσι τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα » κτλ.

Ἀντίθεσις.

Βαβαί, ἡλίκον τὸ πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ὅτε μὲν καταφανῶς, ὅτε δὲ πλαγίως προκύπτει ἐνδόμυχον ἔχθος τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης! Καὶ νῦν ἤδη κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα φέρονται πρὸς ἡμᾶς παρομοίως (ἵνα παραλίπωμεν τὰ ἀρχαιότερα), καθὼς ἐφέροντο καὶ κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα μεσοῦντα, οἱ ἐν τῷ Γαλατᾷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατασκηνοῦντες Ἰησουῖται, οἱ τῶν ἄλλων ταγμάτων τῆς Ῥώμης θερμότεροι, οἱ καταβολῇ χρημάτων τῆς ζωῆς ἐξαγαγόντες, ὡς αὐτοῖς ἐχθρόν, τὸν τῶν Βυζαντίων Ἀρχιεπίσκοπον Κύριλλον τὸν Λούκαριν, καὶ Καλβινισμόν προσάψαντες τῷ αἰδίδιμῳ ἐκ τοῦ φανέντος ψευδεπιγράφου βιβλιαρίου. Οὗτοι δὲ καὶ τὴν Γραικικὴν Ἐκκλησίαν ὅλην ὡς καλβινίσασαν, πρὸς ταῖς ἄλλαις ὕβρεσιν, εἰπεῖν ἐτόλμησαν. Ἀλλὰ καὶ Πατριάρχας μέλλοντας θνήσκειν, Ἑβραίους ἀνεκλήρυξαν, ἀσμενίζόμενοι καὶ ὑπὸ Ἑβραίων αὐτοὺς ταφῆναι. Οὕτω καὶ τανῦν παρὰ τοῦ καλοῦ τούτου ἀρχιερέως σκώπτεται πικρῶς καὶ πλαστογραφεῖται ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ὡς μὴ ἐκ τῆς θείας Ἐξουσίας, τῆς διδομένης παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς Ποιμέσι διεξαγομένη, ἀλλ' ἐκ τῆς πολιτικῆς, ἥτις ἀπερρόφησε, λέγει, καὶ καταπέπωκεν αὐτὴν ὅλην. Ὡ, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὁδόντων! Εὐφῆμει, ὦ ἄνθρωπε, οὕτως ἀκαιρίμα τῇ γλώσσει κακολογῶν τὴν τῇ θείᾳ ἀντιλήψει διαφυλάξασαν ἀπαρασάλευτον, ἄνευ βεβηλώσεως, τὸν ὅρον τῆς Πίστεως, καὶ τὰ τῶν Συνόδων Δόγματα ἀπαρέγκλιτα μέχρι τούτου Ἐκκλησίαν, τὴν ὡς μητέρα σεβαζομένην ὑπὸ πλείον ἢ ἑξήκοντα ἑκατομμυρίων Ὀρθοδόξων Ἀνατολικῶν. Σὺ δὲ ταύτην ἐξυβρίζεις, ὡς δῆθεν καταποθεῖσαν ὑπὸ Κράτους εὐμενοῦς, ὅπερ τὰ τῆς θρησκείας ἡμῶν ἔθιμα πάντα, ἀκίνητα καὶ ἀσάλευτα, τῇ ἄνωθεν συμμαχίᾳ, καὶ ἀνεπηρέαστα, τό γε ἐπ' αὐτῷ, τετῆρηκε καὶ κατ' αὐτὰ προσετάξατο, καὶ πάντοτε διατάττει, ταύτην διεξάγεσθαι, ὡς ἀριδῆλως ἐμφαίνουσι τὰ πρὸς τοὺς τέσσαρας Ἀνατολικοὺς εὐσεβεῖς Πατριάρχας, καὶ πρὸς τοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Ἐπαρχιῶν, ἐπὶ τῆς καθιδρύσεως αὐτῶν, ἐκδιδόμενα Βασιλικὰ Διπλώματα (Μπεράτια), ἀποτόμως διακελεύοντα ποιμαίνειν αὐτοὺς, οὕτω ῥητῶς, ἀγγλὶ Οὐζρέ, τουτέστι, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς αὐτῶν Πίστεως. Οὕτως ἴλεως ὁ ἐλεήμων Θεὸς καὶ Κύριος ἐπιβλέψαι πᾶσι δόκησεν ἐπὶ ταύτην τὴν αὐτοῦ ἁγίαν Ἐκκλησίαν ἥτις, διὰ τῆς ἀδιαλείπτως ἐπισκιάζουσας αὐτὴν θείας δυνάμεως καὶ χάριτος, ἐν ἡμέραις, ἐν αἷς πᾶν καλὸν ἐγκόσμιον ἡμῖν ἀπερρόγη, διέσωσε καὶ θρησκείαν καὶ γλώσσαν καὶ ἔθνηκότητα.

Ἀλλ' εἵπομεν καὶ πρότερον, ὅτι αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία, ἣν τοσοῦτον ἀνυποστόλως ὁ Λιβελλογράφος κατονειδίζει, μείζονα προξενῶν αὐτῇ τὸν πρὸς τὴν πρώην ἀδελφὴν Λατινίδα Ἐκκλησίαν παροξυσμόν, τοῦτο τὸ κατὰ τὸν Λιβελλογράφον παθητικὸν τῆς βασιλείας ὄργανον (1), βλέπει καὶ αὐτὸς οὗτος, ὅτι μέχρι κεραίας ἀπρίξ ἐχομένη, καὶ διατηροῦσα ἀκριβῶς ὅσα ἀρχαιοθεν παρέλαθεν, ἐκτελεῖ ἱερῶς καὶ κανονικῶς τὰ πάντα κατὰ τὴν θείαν ἐξουσίαν, τὴν δοθεῖσαν παρὰ τῶν Θεοκηρύκων Ἀποστόλων, καὶ μεταβάσαν ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Ποιμένας, καὶ ὅτι θάλλει ἀκμάζουσα ἐν ὅλαις ταῖς τοῦ κόσμου ἐπηρείαις, οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρὸ τοῦ Σχίσματος, καὶ μετὰ τοῦτο, καὶ ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀκμάσει καὶ θαυμαστωθήσεται. Ἀστείος δὲ μάλιστα φαίνεται ὁ κύριος Ἰλλερῶ, καὶ διότι, συνειθισμένος ἵνα βλέπῃ κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας ὁρατὴν καὶ θνητὴν, κατακυριεύουσαν τῶν Κλήρων, καὶ δεσποζούσαν αὐτογνωμόνως ἐπὶ πάντων, νομίζει λοιπὸν τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν διηρημένην, καὶ ὀλιγοστεύουσαν, διὰ τὰς κατὰ τόπους αὐτονόμους τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας καὶ στέκει χαίνων, καὶ περιμένων τὴν ὕσον οὐπω παντελῆ ἐξόντωσιν αὐτῆς! Οὕτως ἐλησμόνησεν ὁ ἐλέω Θεοῦ καὶ τοῦ Πάπα προβεβημένος οὗτος Ἐπίσκοπος, ὅτι οἱ γνήσιοι Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας καὶ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων εἰς ἐν συναρμολογοῦνται σῶμα, οὗ ἡ Κεφαλὴ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστός. Ὑπὸ ταύτῃ τῇ Κεφαλῇ κινού-

(1) Ἡ τῶν Βυζαντινῶν Ποιμένων ἀλλαγὴ οὐ γίνεται κατὰ τὴν κατ' ὄψιν κρίσιν τοῦ Λιβελλογράφου ὅς τις ἐν ᾧ ἔγραφεν, ἵσως εἶχε κατὰ νοῦν τὰ κατὰ τὸν Φόρμωσον καὶ Στέφανον καὶ Κάδωλον καὶ Βονιφάτιον καὶ Βενέδικτον καὶ τοσοῦτους ἄλλους Πάπας τῆς Ῥώμης ἀπὸ τοῦ Θ'. μάλιστα αἰῶνες μέχρι καὶ τοῦ ΙΑ'. καὶ ἐφεξῆς πολυθρόνητα συμβεβηκότα. Ἀλλὰ ταύτης τῆς ἀλλαγῆς τὸ θετικώτερον καὶ προκαταρκτικὸν αἶτιον κυρίως ὑπάρχει ἐκ τῆς πνευματικῆς ταύτης Ἀρχῆς πολύμοχθος καὶ πολυμέριμος καὶ πολυδυνάμεις διοικήσεις, ἡ μὴ ἐπιτρέπουσα αὐτοῖς, ἐκ τῶν ἀδιαλείπτων δόξαι πραγμάτων, μηδεμίαν ἡσυχίαν καὶ ἄνεσιν ἔχειν πρὸς ἀναψυχὴν, καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἐκασταχόθεν τῆς Ἐπικρατείας ποικιλομέρους συσσωρευμένας ἐκτενείας τῶν Γραικῶν, ὑπὲρ ὧν μέσον προστασίας πρὸς τὴν Οθωμανικὴν Βασιλείαν ὑπάρχει ὁ Πατριάρχης, ὡς Κορυφαῖος τοῦ Γένους παρ' αὐτῶν θεωρούμενος καὶ καλούμενος. Τὰ δὲ ἐνδελεχῆς τῶν φροντίδων, καὶ δριμύ τῶν μύθων καὶ πόνων, καὶ ἡ τῆς ὑπερβολῆς ἀμετρία, καὶ ἡ ἐκ τούτου τέλος προσέβλησις, καὶ ἐφεσις πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ἀφορήτου βασιάνου, ἐπιφέρει τὴν μετὰπτωσιν εἰς διάδοχον καὶ τῆς θέσεως καὶ τῶν αὐτῶν ὁδῶν. Ὡς πῶσι τῶν Ποιμένων τούτων μὴ ἀντισχόντες τοῖς πολυπόνοις βεμβασμοῖς, καὶ νόσῳ χαλεπῇ συσχεθέντες, θῶμα τούτων ἐγένοντο! Περὶ δὲ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου ἔκρινεν ὁ κύριος Ἰλλερῶ ἐκ τῶν οἰκείων. Ἐνόμισεν, ὅτι γίνεται καὶ παρ' ἡμῖν ὁμοίᾳ τῶν κοσμικῶν ἐπέμβασις, ὅποια διενεργεῖται καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Ῥώμης ἐν τοῖς μυχοῖς τοῦ Κογκλάβου (ἐγκλειστηρίου), τοῦ ἐν τῷ φραυρίῳ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, καὶ νῦν τὸ συνήθεστον ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ Κυρινεῖου λόφου (Palazzo di Monte Quirinale).

μενοι οἱ Πατριάρχαι τῶν ἀπ' ἀρχῆς Ἀποστολικῶν Ἐκκλησιῶν, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς κανονικῶς τεταγμένων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τόπους αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν, διοικοῦσι τὸ πλήρωμα τῶν Ὀρθοδόξων καὶ συνδεδεμένοι τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας, κατὰ τε τῆς Πίστεως τὴν ὁρθότητα καὶ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν Κανόνων τὴν ἀκεραιότητα, συνιστῶσιν ἐν τῷ ὄντι παναρμόνιον καὶ σύμφωνον σῶμα, καὶ μίαν τὴν ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ οὔτε ἡ τῶν μελῶν πληθὺς διασπᾷ τὴν συμφυίαν καὶ ἐνότητα, οὔτε πάλιν ἡ ἐνότης ἀντίκειται πρὸς τὸ πλῆθος. Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνευμᾷ εἰσιν ἐν Χριστῷ πάντες οἱ κατὰ τόπους Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὴν δὲ Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν τιμῶσιν ὡς Κέντρον οὐχὶ μονοκρατορίας δεσποτικῆς (ὅποιον εἶπεν ἐν τοῖς προηγουμένοις τὸ τῆς Ῥώμης ὁ κύριος Ἰλλερὼ), ἀλλ' ὡς Κέντρον ἀδελφικῆς ἐνότητος, συγκρατοῦν καὶ συνέχον οὐχὶ τὴν κατακυρίευσιν, ἀλλὰ τὴν μέριμναν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν περὶ τε τὴν Δογματικὴν καὶ τὴν Κανονικὴν εὐστάθειαν καὶ συντήρησιν. Πρὸς τοῦτο τὸ ἐν ὀνόματι Χριστοῦ κατεστηριγμένον Κέντρον ἀπευθύνονται πᾶσαι αἱ ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι, καὶ, χρείας τυχούσης, περὶ τῶν ἀνηκόντων τῇ Πίστει καὶ τῇ Κανονικῇ διακοσμήσει καὶ διατάξει τῆς Καθόλου Ἐκκλησίας συναποφαίνονται· διὸ καὶ πάντες οἱ πανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης Ὀρθόδοξοι λαοὶ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὡς Μητέρα πνευματικὴν, καὶ τροφὸν, καὶ ἐν ταῖς μεγίσταις περιστάσεσι μέγιστον εὐεργέτην θεόθεν ἀναδειχθεῖσαν, σέβονται καὶ τιμῶσι, καλῶς εἰδότες, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τὸν ταύτην ἀθετοῦντα μένειν Ὀρθόδοξον ἀληθῶς, καὶ μὴ ἀπεσχισμένον ἀπὸ τοῦ ὅλου τῶν Ὀρθοδόξων πληρώματος. Εἰς τοῦτο τὸ κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἀρχαιότητα πανσέβαστον Κέντρον, καὶ πᾶσαι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι τῶν θείων Πατέρων συνήχθησαν, ἐν αἷς ὑπῆρχον καὶ τῆς εὐσεβοῦσης τότε Ῥώμης οἱ μακάριοι Πρόεδροι, τῆς προσηκούσης τιμῆς ἀπολαύοντες. Ἀφ' οὗ δὲ οὗτοι, φρονήσαντες ὑψηλότερα τοῦ πρόποντος, καὶ τῷ μέλος εἶναι τῆς Ἐκκλησίας ἀπαρεσθέντες, ἐπόθησαν τοῦ ὅλου σώματος ἐπιβῆναι, γέγονε (φεῦ) τῇ Ῥώμῃ τὸ πρὸς ἀθέμιτον μοναρχίαν νόσημα, πτώμα ἐξαίσιον.

Τέλος πάντων, ὅλον τὸ πλήρωμα τῶν Ἀνατολικῶν Ὀρθοδόξων, καὶ οὗς ἰδίως ὁ λίβελλος ἐξύβρισεν, οἱ Γραικοί, οὔτε ὑπὸ ματαιοφροσύνης καὶ φιλοδοξίας, ὡς ὁ κατήγορος στωμυλεύεται, οὔτε ὑπὸ πεισμονῆς καὶ τῶν παθῶν τῶν Ποιμένων αὐτῶν ὑπερεθιζόμενοι, ἐνίστανται ἐν τοσούτῳ ἐξαισίῳ ἐθνικῆς γνώμης παραστήματι, εἰς τὸ διακρατεῖν ἀκλινῶς πάντα ὅσα ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ἄνωθεν παρέλαβον ἔθιμα καὶ δόγματα, ἀλλὰ μετ' ἀδιστάκτου βεβαιό-

τητος ἐναθρόνουνται, ὅτι ἐπὶ βάσεως Ὀρθοδόξου Πίστεως ἵστανται, μὴ παρὰσκαλεύσαντες, μηδὲ διακιβδηλεύσαντες τὴν ἀρχαιότητα τοῦ Ἱεροῦ ἐν τῷ Συμβόλῳ ὅρου, μηδὲ παραλύσαντες τὴν ἀλληλουχίαν τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως δι' ἄλλων καινοτομιῶν, ὅθεν, μηδὲ ταῖς παρὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐκφωνηθεῖσιν ἐπιτιμίαις, ὡς τολμηροὶ καινοτόμοι, καθυποβλήθέντες. Ἀλλὰ, διότι ἐν τοῖς τῆς Πίστεως ὅροις ἐμμένουσι στερότάτῳ φρονήματι, καθυβρίζονται παρὰ τοῦ χαρακτῆρα ἐπίσημον Ἐκκλησιαστικὸν φέροντος, ὡς προληπτικοί, καὶ αὐθάδεις, καὶ κωφοί, καὶ ἡπατημένοι σχισματικοί! Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, τίνες οἱ πρῶτοι διαῤῥήξαντες τὴν ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας διατηρηθεῖσαν, καθ' ὅλα τὰ ἄρθρα τῆς ὁμολογίας τῆς Πίστεως, σύμπνοιαν καὶ ἐνότητα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν Πατέρων Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν; Τίνες οἱ εἰσαγαγόντες ἄλλους ἄλλοτε νεωτερισμοὺς, καὶ τὴν ἐπινοηθεῖσαν ἀνήκουστον τοῦ Συμβόλου προσθήκην, ἣν οὔτε οἱ θεοὶ Πατέρες τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐξέθεντο, οὔτε Χριστὸς ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ παρέδωκε; Πῶς οὐκ εὐλαβήθησαν τὸ παρὰ τῷ κήρυκι τῶν Ἐθνῶν θεσπεσίῳ Παύλῳ βαρύτατον ἐπικρεμασθὲν τοῖς ἀθετηταῖς καὶ παραβάταις ἐπιτίμιον; « Κἂν γάρ, φησιν, ἡμεῖς αὐτοί, ἡ Ἄγγελος ἐξ Οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα » — ἐννοεῖται τὸ ἐπόμενον.

Τελευταῖον, ὡς ἐν ἐπιθήκῃ μοίρᾳ, ἐπισφραγίζομεν τὴν ἀπολογίαν ὑποτιθέμενοι τὰ ἐξῆς. Ἄρατε, ὦ ἀγαθοί, ἐκ μέσου τὸν λίθον τοῦτον τοῦ προσκόμματος (δηλονότι τὸν τῆς προσθήκης καὶ τῆς περὶ τὰ θεῖα μυστήρια καινοτομίας), τὸν διὰ τοσούτων ἤδη αἰώνων βλάβαντα, μὴ ὠφελήσαντα, διασχίσαντα, οὐχὶ συνάψαντα τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Ἄρατε αὐτὸν, κατασβέσαντες καὶ τῆς ἀθεμίτου παντοκρατορίας τὴν ὄφρυν, καὶ δίχως ἀντιλογίας ἄλλης, καὶ πραγμάτων ἀμφιβολίας, καὶ χρονικῶν περιόδων παρατάσεως, δίχως τοξευμάτων καὶ λοιδοριῶν καὶ κακολογιῶν περιττῶν, αἵτινες καὶ τὸ σχίσμα, καὶ τὴν κατατομὴν καὶ διαίρεσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον αὐξάνουσιν, ἐνωθησόμεθα, ὡς τὸ πρότερον. Πᾶσα δὲ ἄλλη διὰ κτικὴ συζητήσεων, ὣν βίβλοι ὅλαι γέμουσιν, ἀνωφελεστάτη. Ἐγκύψατε μετὰ προσοχῆς δεούσης, καὶ νοὸς καθαροῦ, μήτε ὑπὸ γεγηρακυίας προλήψεως, μήτε ὑπὸ ῥιζωθέντος χρονίου κατὰ Γραικῶν πάθους παρενοχλούμενοι τὴν διάνοιαν, ἐγκύψατε εἰς ἔρευναν τοῦ περὶ τὸ Δόγμα φρονήματος, καὶ διεξετάσαντες τὰς πρὸς τὸ ἄμεινον καὶ ὁρθὸν ἐπεξεργασμένας τῶν Θεσπεσίων Πατέρων τυπογραφικὰς ἐκδόσεις, καὶ οὐχὶ τὰς διαστραφείσας καὶ κατανοθευθείσας (ἐν αἷς αἱ τῶν Θεηγόρων Πατέρων Ἀνατολικῶν τε καὶ μάλιστα τῶν Δυ-

τικῶν ῥήσεις κατὰ τὸ δοκοῦν παρεφθάρησαν), καὶ ἀναμφιβόλως, τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπιπνοίας συναραμένης, εὐρήσετε τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἀρχαίου καὶ γνησιωτέρου φρονήματος. Καὶ εὐρόντες σύνετε, καὶ συνέντες κρίνατε.

Ὡς δὲ πέρας τῆς ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπολογίας ἡμῶν ταύτης, ἐπάγομεν καὶ τὴν, ἣν ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀναπέμπει ἐν ταῖς καθ' ἑκάστην τελουμέναις ἱεραῖς Μυσταγωγίαις, πρὸς τὸν Παντοδύναμον Θεὸν ἑνθερμον εὐχὴν, ἐπικαλουμένη ἐκτενῶς τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως, τὴν ἑνωσιν πάντων, καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Εἶεν.